המחיר 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2083 · י"ט אב תשל"ז, 3.8.77 · שנה 41

העולם הזה

תעלומת המטוס שנפל בחוף השנהב

נמצא המדליף

של המיסמך הסודי שהגיש בגין לקארטר

ה־.F.B.I חושד: סוכן ישראלי במיפעל גרעיני

בארצות־הברית

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר·

על עיתונאי מפורסם נאמר פעם, שיש דרך פשוטה מאד להתנקם בו. די לאוייביו לקבץ את כל מאמריו ולפרסמם בכרך אחד. אז יתברר כי טעה בכל נבואותיו, שגה בכל הערכותיו, ואמר על כל עניין דבר והיפוכו.

זהו המיבחן האמיתי לעיתונאי ולעיתון העוסקים בפרשנות, בניתוח ובחיזוי ה־מאורעות. יש לבדוק מה אמרו לפני שנה, לפני חמש ועשר שנים, כדי להיווכח לדעת אם צדקו או לא. אם עיתון כותב דברים יפים ומרשימים היום, אך מסתבר כי שגה בכל תחזיותיו לפני שנה — איזה ערך יש למאמריו?

העולם הזה אינו מתבייש במאמריו מ־לפני 25 שנה. להיפך, הוא מפרסם אותם בשימחה, ואף מקדיש לכך מדור מיוחד בכל גליון. המדור המתפרסם בגליון זה (ראה עמוד 6) הוא בעל עניין יוצא־דופן.

■ ■ ■

כי לפני 25 שנה ושבוע אירע מאורע ששינה את היסטוריה של המרחב — אחד המאורעות הגדולים של המאה ה־20.

פרצה המהפכה המצרית.

על עיתוני ישראל לא הטביע מאורע זה רישום מיוחד. באותם הימים לא ייחסו עיתוני ישראל חשיבות רבה למה שמת־רחש בארצות השכנות. הערבים לא היו חשובים. מיטב הכתבים ניתחו את המת־רחש בארצות־הברית, בבריטניה, בצרפת. מי היה מוכן לעסוק במתרחש בארצות נחשלות ועלובות כמו מצריים, סוריה, עיראק?

הפלית המלך פארוק במצרים היתה, לכל היותר, נושא לרכילות. המלך השמן, שכבר עמד במרכז שערוריות חברתיות רבות כאשר שלט בקאהיר, הודח. אישהם קצי־נים באו במקומו. עניין פיקאנטי, השווה כמה שורות לגלגניות, אם בכלל.

העיתון היחידי בישראל שייחס למאורע זה חשיבות היסטורית היה העולם הזה. ולא במיקרה. כי שבועון זה עקב גם אז בדריכות אחרי המתרחש בעולם הערבי, והטיף לדיעה כי על ישראל לקחת חלק פעיל בתהליכים העוברים על הארצות הערביות.

במיוחד עקב העולם הזה אחרי המאו־רעות במצריים. אולי משום שהעורך עצמו בילה את מילחמת־העצמאות בחזית המצ־רית, ומשום שראש־המערכת דאז חי ב־משך כמה שנים בנעוריו במצריים — על כל פנים, העולם הזה האמין כי מצריים תקבע את התפתחות העולם הערבי כולו. במרוצת השנים 1952—1950 הקדיש הש־בועון תשומת־לב רבה לארץ הנילוס.

המלך פארוק (בעיר־הקייט הצרפתית דוביל) ערב הדחתו
נבואה

לכן, כאשר פרצה המהפכה הגדולה של יולי 1952, היה שבועון זה מוכן לקראתה. הוא הבין מייד את חשיבותה ההיסטורית, והוא הציע ברב־במקום את העמדה שעל ישראל לנקוט כלפיה: תמיכה מוחלטת ופעילה.

■ ■ ■

עמדה זו היתה אז חריגה ויוצאת־דופן, ונראתה לרבים מטורפת, כשם שנראית עתה עמדת העולם הזה בזכות דו־שיח ישראלי־פלסטיני. ומאותן הסיבות.

דויד בן־גוריון שלט אז במדינה שילטון יחיד, כשם ששולט בה מנחם בגין עתה. כמו לבגין, לא היתה לבן־גוריון גישה בלתי־אמצעית כלשהי לעולם הערבי. הוא לא הבין את הלך־הרוחות בקרב עמי ערב, וגם לא התעניין בהם.

אחרי המהפכה המצרית, שמנהיגה ה־רישמי הראשון היה הגנרל מעשן־המיק־טרת מוחמד נגיב, עשה בן־גוריון מחווה בגינית מובהקת — תחבולה של יחסי־ציבור בלי תוכן פוליטי. הוא הציע לנגיב להיפגש עימו, אפילו בקאהיר. אך למן הרגע הראשון פעל בן־גוריון נגד המהפכה המצרית. היו דרושות לו פחות משלוש שנים כדי להפוך את המישטר המהפכני החדש לאוייבה בנפש של ישראל.

התהליך הסתיים בליל האחרון בפברואר 1955, כאשר ביצע צה"ל את ההתקפה הגדולה על מחנה הצבא המצרי ליד עזה. בהתקפה זו, שעליה פקד אריק שרון, אירע קטל המוני, ונקבעה הדרך להתפתחות הנמשכת עד היום.

■ ■ ■

„השבועון המסויים", כפי שנהגו הסידי בן־גוריון לקרוא לו, הבין את מניעי המהפכה המצרית: את האכזבה מן הכישלון המצרי בארץ־ישראל ב־1948, את הכמיהה העמוקה של הדור הצעיר לשיח־רור מצריים מעול זרים, את הדרישה ל„פינוי" (סילוק הבריטים מאדמת מצריים).

העולם הזה הציע אז לממשלת ישראל לתמוך במגמות אלה, להציע למצריים עז־רה במאמציה לסילוק הבריטים מאיזור ה־תעלה, למצוא בדרך זו מסילה אל ליבו של הנוער המצרי וליצור מציאות פסי־כולוגית ופוליטית חדשה במרחב.

בן־גוריון וחסידיו לא היו מסוגלים כלל להבין דרך־מחשבה זו. בעיניהם, היתה חשיבות עליונה רק לקישרי ישראל עם אירופה, ועם בריטניה בפרט. הם תמכו אוטומטית בכיבוש הבריטי במצריים.

כאשר היו הבריטים מוכנים להתפשר מאונס עם המישטר החדש, על־פי דרישת האמריקאים, כרתו קברניטי ישראל ברית עם החוגים הלאומניים הקיצוניים ביותר בבריטניה („מורדי סואץ") כדי למנוע פשרה זו. על רקע זה תוכנן ובוצע העסק־ביש המפורסם של קיץ 1954, בוצעה ה־התקפה על עזה בפברואר 1955 ואורגנה, בסופו של דבר, ההתקפה הישראלית־צר־פתית־בריטית על תעלת־סואץ באוקטובר 1956, הקרויה „מיבצע קדש".

ניצחו על מדיניות זו דויד בן־גוריון המנוח, שר־החוץ הנוכחי משה דיין וראש־האופוזיציה הנוכחי שימעון פרס. ראש־הממשלה הנוכחי, מנחם בגין, תמך בה בכל ליבו, וכמוהו גם גולדה מאיר.

זה קרה לפני 25 שנים. אין חדש תחת השמש.

■ ■ ■

ביקורת העיתונות הישראלית, המופיעה בתוכנית־הטלוויזיה הפופולארית של ירון לונדון, עלי־כותרת, היא תופעה לגיטימית שהעיתונות עצמה חייבת לברך עליה. במידה שאינה מיועדת רק להקניט. היא עשויה לתרום ולו רק ליתר תשומת־לב מצד מנסחי הידיעות והכותרות.

יותר מאשר לעיתונאים, יש בה תועלת לקוראי העיתונים, במיוחד לאלה הנוהגים לקרוא רק עיתון אחד. היא עשויה לדרבן אותם לקריאה ביקורתית ולהתייחסות מסו־ייגת יותר אל המילה הכתובה. שכן למי־לים אין ערך בפני עצמן. לא במעט נמדד ערכן בזכות אלה האומרים או כות־בים אותן.

עיתון זה עצמו קיבל ברוח טובה וב־הבנה ביקורת מוצדקת לחלוטין שהוטחה כנגדו במדור ביקורת העיתונות של עלי־כותרת. זאת מפני שאנו מאמינים שה־אמיתה הנושנה „טול קורה מבין עיניך" יפה למבקרים מכל הסוגים. גם למבקרים של עלי־כותרת.

בשבוע שעבר, בתוכנית ששודרה ביום חמישי, תוך כדי ראיון טלוויזיוני שלא נגע כלל ועיקר להעולם הזה, זרק ירון לונדון כלאחר־יד האשמה שנועדה לפגוע בהעולם הזה.

היה זה בשעה שריאיין את העיתונאי ההוליוודי אביק גלבוע. בהציגו אותו לפני הצופים התוודה לונדון כי בעבר, כשנתקל בשמו של אביק גלבוע, סבר שזוהי דמות שאינה קיימת, סתם שם שלא מסתתר מאחריו שום אדם. תוך כדי כך, באותה נשימה, הוסיף לונדון ואמר: „מישהו ב־דומה למירי בן־קיקי שהיתה מופיעה בר־שימת חברי המערכת של העולם הזה."

בהערת־אגב לעגנית זו עשה ירון לונ־דון בדיוק אותה השגיאה שבעשייתה הוא נוהג להאשים את מבוקריו במדור ביקורת העיתונות שלו. באוזני יותר ממיליון צו־פים, שצפו בתוכנית, הוא הטיח האשמה בלתי־בדוקה ובלתי־מבוססת, כשבנימת השמעתה הוא מנסה ליצור את הרושם שמה שאמר הוא מן המפורסמות שאיני טעון הוכחה כלל.

אז בבקשה, מר לונדון, הרי העובדות:

השם מירי בן־קיקי מעולם לא הופיע ברשימת חברי המערכת של העולם הזה. לא רק זאת, אלא שהשם מירי בן־קיקי, עד כמה שארכיונו וזיכרוננו מסוגלים להעיד, לא התפרסם מעולם מעל דפי העולם הזה.

היתה אומנם דמות בעלת שם דומה, שבתקופה מסויימת אוזכר שמה מעל דפי עיתון זה. היתה זו מיקי בן־קיקי (ולא מירי). מיקי זו לא היתה המצאה ולא שם

מיקי בן־קיקי
מציאות

בדוי. כפי שמשום מה טעה ירון לונדון לחשוב. זה היה שמה האמיתי של צעירה טבריינית, בת למישפחה ידועה ומכובדת שאגב, גם הסופרת הדסה מור נמנית עימה.

בתחילת שנות השישים היתה מיקי בן־קיקי דמות בולטת בחיי החברה של הבו־המה התל־אביבית, לפני שירדה לארצות־הברית. גם עתה, בעיר מגוריה ניו־יורק, דומני שהיא דמות מוכרת וידועה למדי בקרב מושבת היורדים הישראליים שם. כך שלהציג את מיקי בן־קיקי כהמצאה עיתונאית שלא היתה ולא נבראה, עלול להתפרש כפגיעה, לפחות בעיני אותה גברת.

אם אני מכוון לדעתו של ירון לונדון, ייתכן שהוא ניסה לרמוז באותה הערה בלתי־מדוייקת לכך שבשעתו הופיעו בר־שימת חברי המערכת של העולם הזה שמות, שלא היו אלא פסבדונים ושמות־כיסוי לכותבים שונים. כמה משמות אלה, כמו לילי גלילי, או רותי ורד, התפרסמו באותה תקופה בין ציבור הקוראים עד שרבים נטו לייחס להם ישות עצמאית משלהם. „רותי ורד" לא היה אל הפסב־דונים של סילבי קשת, ו„לילי גלילי" היה שם הכיסוי של כותבי מדור הסאטירה של העולם הזה, מאורי סלע ועד שמעון צבר או שמואל שי. בכל אופן, מזה שנים רבות הופסק הנוהג הזה של כתיבה בפסב־דונים מעל דפי העולם הזה, למרות שזהו נוהג לגיטימי ומקובל בעתונים רבים ב־עולם.

הערתו הלגלגנית של ירון לונדון לא היתה במקומה. דומני שההגינות מחייבת אותו להתנצל, ולו גם בפני מיקי בן־קיקי שלשווא חשד בה כי אינה קיימת.

אורי אבנרי

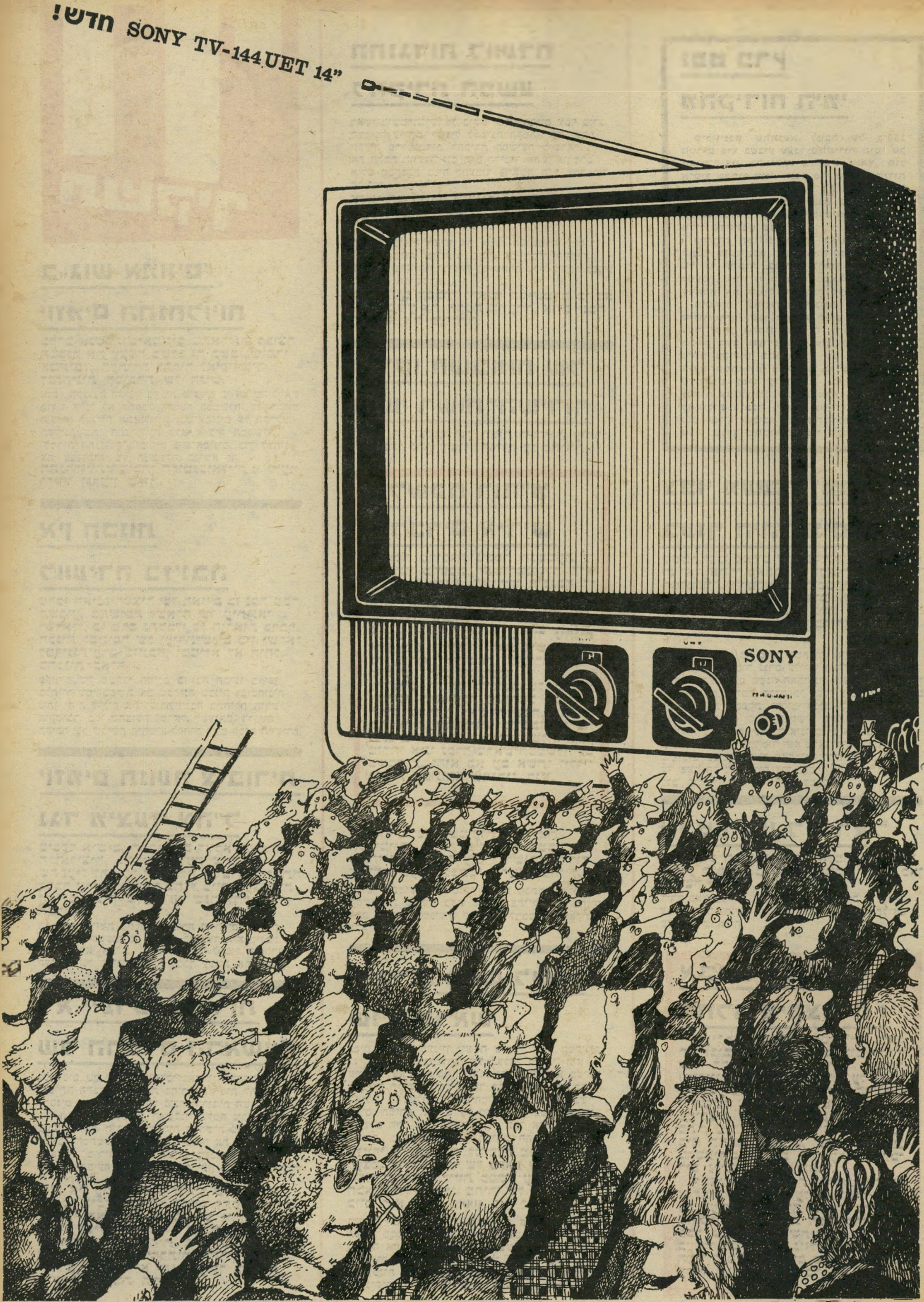

פרסום מלניק/רפאל טיראן

תשקיף

ב„גוש אמונים"
יוזמים התנחלויות

בקרב אנשי גוש־אמונים מתארגנת קבוצה המכנה את עצמה בשלב זה בשם „שומרי אמונים", העתידה להפוך לאופוזיציה למנהיגות המוכרת של הגוש.

אנשי הקבוצה האופוזיציונית טוענים כי אם עד לראש חודש אלול לא תתקבל החלטה בממשלה, בדבר לוח הזמנים לעליית התנחלויות גוש־אמונים על הקרקע, תעלינה שתי התנחלויות ללא אישור הממשלה, ולמרות התנגדות מזכירות גוש־אמונים, כדי לבחון את עמדותיה של הממשלה בנושא זה.

התנחלויות־המיבחן הפוטנציאליות: גרעין יריחו וגרעין שילה.

אין הכנות
לוועידה בז'נבה

מרכז האינפורמציה של האו"ם בז'נבה מסר השבוע, בתשובה לשאלה של עיתונאי ישראלי, כי טרם נתקבלו כל הוראות בדבר הכנות לכינוסה של ועידת־שלום בין ישראל למדינות־ערב בז'נבה, וממילא לא הוחל בהכנות כאלה.

פקידים של משרדי האו"ם בז'נבה הביעו באופן בלתי־רישמי ספקות אם מבחינה טכנית וביטחונית ניתן יהיה לקיים את ועידת־ז'נבה בתחילת חודש אוקטובר, כפי שהציעה ישראל. לטענתם, דרושה תקופה של שלושה חודשים לפחות לשם הכנת הוועידה.

יוזמים תנועה ציבורית
נגד מיצעד צה"ל

מיספר אישים, המקורבים דווקא למיפלגות הקואליציה, יוזמים תנועה ציבורית שתפעיל לחץ על הממשלה לביטול החלטתה בדבר עריכת מיצעד צה"ל ביום העצמאות הקרוב, הציון מלאת 30 שנה להקמת המדינה.

הקבוצה היוזמת מתכננת עצומה ופירסום מודעות בעיתונים, בטענה כי עריכת המיצעד היא ביזבוז כספים ללא תועלת, וכי היא עשוי להפוך המאורע העיקרי של חגיגות־היובל ובכך לעוות את אופיין.

לא ייערכו בחירות
של הרבנים הראשיים

בכינוסים של רבנים שנערכו באחרונה ברחבי הארץ, הועלתה התביעה לעריכת בחירות חדשות לתפקידי הרבנים הראשיים, בעיקר נוכח היריבות השוררת בין שני הרבנים הראשיים, האשכנזי שלמה גורן והספרדי עובדיה יוסף. תובעי הבחירות החדשות טוענים כי המאבק המתמשך בין הרבנים מבזה את מוסד הרבנות הראשית, מוריד מערכה ופוגע בעבודתה. אולם למרות התביעה ההולכת וגוברת, אין כל סיכוי לטענה זו להתקבל.

כיום אין עוד כל ספק שלרב שלמה גורן אין כל סיכוי להיבחר מחדש לתפקיד הרב הראשי האשכנזי. אולם הרב גורן אינו חושש למישרתו, לפחות לא בשנות כהונתה של הממשלה הנוכחית. בידי הרב גורן יש התחייבות של שר־הדתות, אהרון אבו־חצירא, שלפיה לא יתיר לערוך בחירות חדשות לרבנות הראשית.

התנגדות לוועדת
לחקירת הפשע

ראשי מישטרת־ישראל ביקשו משר־הפנים יוסף בורג, הממונה עליהם, לפעול למניעת הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית לחקירת הפשיעה בישראל.

את הקמת הוועדה יזם ח"כ הליכוד אהוד אולמרט, אולם מסתמנת נטיה להעמיד בראשה ח"כ אחר של הליכוד.

אנשי המישטרה טוענים כי הקמת ועדה מעין זו עלולה לפגוע קשה בעבודת המישטרה ובתדמיתה.

הוועדה עלולה לאלץ את אנשי המישטרה למסור לחבריה מידע מודיעיני הסוי. אם תגלה הוועדה פרשיות שלא היו ידועות למישטרה עלול הדבר לפגוע בתדמית המישטרה.

שר־הפנים הסביר לראשי המישטרה כי לא יוכל למנוע את הקמת הוועדה, אולם ינסה להקפיא את פעולתה.

יבדקו חשבונות של
אנשי רשות־השידור

היועץ המישפטי של רשות־השידור, עורך־הדין נתן כהן, עשוי להורות על פתיחת חקירה בקשר לשמועות ולתלונות אנונימיות, אודות פיקדונות מטבע־זר שמחזיקים בחו"ל עובדי רשות־השידור שכיהנו בעבר ככתבי הרשות בחו"ל.

על־פי השמועות לא סגרו אחדים מכתבים אלה את החשבונות שפתחו בעת שהותם בחו"ל, והם מחזיקים בהם סכומים המגיעים לאלפים ולרבבות דולארים, ללא רשות.

בלשכת רוה"מ
מדברים אידיש

שפה מדוברת נוספת הנשמעת לאחרונה בלשכת ראש־הממשלה היא השפה האידית. האידיש הוכנסה לשימוש בלשכת ראש־הממשלה בעיקר כשמבקשים לומר דברים שלא יובנו על ידי היועץ־המדיני של ראש־הממשלה אלי מזרחי. ביחוד נוהגים להשתמש בשפה זו ראש לישכתו של בגין, יחיאל קדישאי, ומזכירתו הפרטית של ראש־הממשלה.

בינתיים הועתק מיקומו של היועץ־המדיני. הוא עבר להתישב משולחן־התה שבחדר ראש־הלשכה, לחדרה של אחת המזכירות בלישכה, דרכה נכנסים אל חדר ראש־הממשלה. אגב, מזרחי אינו נפרד מראש־הממשלה גם בשבתות, והוא בא עם אשתו וילדיו ל„בית הפתוח" שהנהיג בגין.

מוכרים נופש לעשר
שנים מראש

נסיון מיסחרי מעניין ייעשה על־ידי רשת המלונות גני־שולמית, שבבעלותו של בצלאל מזרחי. היא עומדת לצאת בתוכנית מהפכנית, שבה היא מציעה למכירה תקופות־נופש באחד מבתי־המלון של הרשת, באילת, באשקלון או בים־המלח, לתקופה של עשר שנים. תמורת תשלום של 7000 ל"י יבטיח לעצמו המשלם חדר זוגי למשך שבוע בכל אחת מעשר השנים, כשהתשלום הוא תמורת החדר בילבד.

על־ידי ההצטרפות למיפעל מבטיח הנופש לעצמו חדר במחיר של כ־100 ל"י לזוג ליום, מבלי שההתייקרויות במשך עשר השנים הבאות יחולו עליו. מחירו של חדר כזה כיום הוא יותר מ־400 ל"י ליום.

בשלוש המלונות יש כ־500 חדרים. אבטחת שיעור תפוסה מכסימלי לעשר שנים מראש, תחסוך ההנהלה לעצמה את הצורך בניהול מיבצעי־מכירה, על כל ההוצאות הכרוכות בכך. מנהלי המיפעל מקווים שהתוכנית תקסום בעיקר למיפעלים ולחברות גדולות, המעניקים מדי שנה דמי־הבראה לעובדיהם.

נפט פרץ
מהקידוח הימי

סילון־נפט שהתנשא לגובה של כ־150 מטרים פרץ בשבוע שעבר מהקידוח הימי של חברת־הנפט הלאומית במיפרץ סואץ, מול א־טור שבחוף סיני. הנפט פרץ מתוך הקידוח „ריג 5" שהגיע לעומק של 7.5 אלף רגל. על פי ההערכה פרץ סילון־הנפט בכוח של 15 אלף אטמוספרות, דבר המבטיח סיכויים לגילוי שדה־נפט עשיר.

בקידוח הקודם שנעשה באיזור, שגם בו התגלו סימני־נפט, לא נמצאה כמות מספיקה של גז שיהיה בכוחה לדחוף את הנפט למעלה. בקידוח הנוכחי נמצאה שיכבת־הגז שדחפה את הנוזל השמנוני מעלה.

מומחים, שהוזעקו מטכסס לבדיקת הקידוח הימי שבו התגלה הנפט, העריכו כי באר ימית במקום עשוייה להפיק כ־2500 חביות ליום. מעריכים כי שיכבת־הנפט שנתגלתה בקידוח היא בגובה של שמונה רגל. אולם המומחים מאמינים כי במקום מצוי שדה־נפט עשיר עוד יותר, וכי אם יוסיפו לקדוח עד לעומק של 11 אלף רגל, עשוייה להתגלות שיכבה נוספת, עשירה יותר, שהנפט יפרוץ מתוכה בעוצמה רבה עוד יותר מכפי שפרץ מהקידוח לפני שבוע.

צפוי משבר זמני
בענף היהלומים

משבר זמני מאיים על ענף־היהלומים של ישראל, אחרי שאספקת יהלומי־הגלם לבעלי המלטשות הישראלים הופסקה למעשה בשבועות האחרונים. בשלב זה עדיין אין מרגישים את המשבר, כיוון שמרבית המלטשות הוציאו את עובדיהן לחופשת־קיץ.

לא ברור עדיין מה סיבת המחסור. אולם יהלומנים טוענים כי המחסור נגרם על־ידי העליה המסחררת במחירי היהלומים בשנה האחרונה, שעברה את שיעור 40 האחוזים. קיימת סברה כי בעלי מיכרות־היהלומים המעיטו את אספקת יהלומי־הגלם לסינדיקאט הלונדוני, משום שהם מבקשים ליהנות ישירות מהעליה במחירים, שרובה אינו מגיע אליהם. סברה אחרת גורסת כי המחסור הוא מלאכותי, ונגרם בידי מתווכים שצברו בשנה האחרונה רווחים כה גדולים עד שאין הם מעוניינים עוד בכסף והם צוברים יהלומי־גלם כדי לשמור על ערך כספם.

אלטון ג'ון לישראל

זמר־הפופ הבריטי הנודע אלטון ג'ון עומד להגיע לישראל ב־15 בספטמבר וישהה כאן חמישה ימים.

דירת־פאר במלון מיגדל־דניאל בהרצליה הוזמנה עבור הזמר ובני־לווייתו. ההזמנה נעשתה מתל־אביב על־ידי ישראלית.

אבנים בכליות -
מחלה מיקצועית?

בעיקבות סיכסוך המצילים בחוף תל־אביב הועלתה על ידם שוב הדרישה להכיר באבן בצינור הכליה (אורייטר) כמחלה מקצועית, על כל הנשתמע מכך בחוק. התביעה הועלתה לראשונה על־ידי המישפטן ישראל גיל בעיקבות סקר שערך הפרופסור אורי בתר, מנהל המחלקה הנפרולוגית בבית החולים רמב"ם, שגילה כי 20% מהמצילים סובלים מתופעה זו ועוברים ניתוח לסילוק האבן.

המצילים אימצו את דרישתו של גיל ומתכוונים להלחם על מימושה בהסכם העבודה. המחלה נגרמת כתוצאה מחוסר נוזלים בגוף. הפרופסור בתר קבע שעל מציל לשתות לפחות ארבעה־חמישה ליטר נוזלים ליום, ואילו העיריה מקציבה להם בשכרם תשלום עבור שני ליטר בילבד.

בלק טבק לגברים
כמו שנשים אוהבות
בלק טבק
דיאודורנט
בלק טבק
קצף גלוח
בלק טבק
משחת גלוח
black tabak
SOAP
בלק טבק
לאחר כל גלוח
ב עץ הזית

עם היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה", שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הקדיש כתבה מצולמת לכינוס־היסוד של „חוגי־הרעים", שהיה נסיון של „העולם הזה" להקים אירגון־נוער לא־מיפלגתי, שיטפח את רוח־ההתנדבות. במדור „קורא יקר" כתב עורך השבועון, אורי אבנרי, על המאבק נגד הכפייה הדתית, כפי שזו התנהלה לפני 25 שנים: „איני מעוניין במילחמת־דת, ואיני רואה בה טעם רב... אינני מתנגד גם שאנשים דתיים יצביעו בעד מיפלגות דתיות, כפי שאינני מתנגד שצימחונים יקימו מיפלגה צימחו־נית, או נודיסטים מיפלגת־עירום... אנו צמאים לכל בשורה חדשה של מוסר ושל אהבה. אם יש בשורה בפיכם, השמיעו אותה — ליבנו פתוח ונפשנו רעבה. אולם מיתהגים פגניים חסרי־תוכן לא יצודו את לבנו — אף כשהם בני 2000 שנה, ושמרו על היהדות בגולה. אין זאת גולה חדשה. כאן אנו בביתנו. וכל כפייה, סופה שתיצור כפייה נגדית...". בנושא זה ערך עורך־הדין ד"ר רוברט גידעון „חקירה מיוחדת" שהוגשה לקוראי „העולם הזה" בכותרת: „על מה שולטים הרבנים".

השבוע לפני 25 שנים סיקרה מערכת „העולם הזה" באהדה גלוייה, שהיתה יוצאת־דופן, את המהפכה המצרית, בראשותו של הגנראל מוחמד נגיב וכת־הקצינים, שעימה נמנו, בין השאר, נשיאי מצריים, גמאל עבד־אל־נאצר ואנוואר אל־סאדאת. הכתבה הופיעה תחת הכותרת „משיח על טנק כבד". דברים על מאורע היסטורי זה, שנכתבו בידי אורי אבנרי, נראים כיום כדברי־נבואה. הם חזו מראש התפתחות של 25 שנים (ראה להלן.)

כתבת תחקיר נוספת בכותרת „הקוויקרים באים לארץ", הביאה את תולדות בני הכת הקווייקרית, שהשבוע לפני 25 שנים קיימו מחנה־עבודה יהודי־ערבי בהשתתפות של מישלחות קווייקריות מכל רחבי תבל. במדור „ספורט" הובא סיקור מלא של הישגי האולימפיאדה ה־15 בהלסינקי.

בשער הגיליון: הספורטאים תמר מי־טל ואריה ביהן, נציגי ישראל לאולימפיאדה ה־15 בהלסינקי.

„העולם הזה" 770
תאריך: 31.7.52

„העולם הזה" הוא הגורם היחידי בישראל המקדם בברכה את

המהפכה המצרית ✶ משה סנה מנטרל את יצחק בן־אהרון

במפ"ם ✶ תזמורת השוטרים של מוסינזון חוגגת תפיסת גנבים

העם

כדורי צה"ל עזרו

כשעלו הרובאים של חיל־הרגלים בחשכת־לילה על מישלטי חוליקאת *, לא כבשו רק אותם בלבד, אלא הבקיעו בכידוריהם פרץ בחומת המישטר, השולט במצריים — ובשאר ארצות־ערב — מזה דורי דורות.

כמה חודשים לפני כן נחת גייס־המישלוח המצרי בחופי עזה, כשביטחון עצמי רב מפעם בליבו, ביטחון שהמריץ את ממשלתו אף להוציא בולים מיוחדים לזכר המאורע (ראה תמונה). ביטחון זה לא היה בלתי־מוצדק: הצבא המצרי היה צבא טוב, בעל סגל־קצינים מוכשר, צבא שהצטיין בקרבות הגנה (כיס פלוג'ה), אם כי נכשל לחלוטין בקרבות־התקפה (מישלט עיבדיס).

אולם שום צבא מודרני אינו יכול לפעול כשניצבת מאחוריו חברה נחשלת, שבה מדכא ומנצל מיעוט קטן את עובדי־האדמה, ושבה מנהלים כמה נסיכים ובאשאים תככים בלתי־פוסקים איש נגד רעהו על חשבון האומה. את זאת למד הצבא המצרי בלילה של חוליקאת.

הוא לא שכח את הלקח.

החיילים זכרו לקח. כשחזרו הקצינים של חיל־המשלוח המצרי למולדתם, זכרו את הלקח. בליבם החלה המהפכה הגדולה של המרחב, מהפכה שמטרותיה נקבעו על־ידי ההיגיון ההיסטורי: שיחרור המרחב מעול זרים, ליכודו בברית־

בול־זיכרון לפלישה המיצרית
לא לצבא, הכישלון

עמים ושבירת המישטר הפיאודלי בו.

היה זה רגע גדול לישראל. כשבאו אבות היישוב החדש לארץ, הם הכריזו השכם והערב שהציונות תחולל מהפיכה בין שכניה, תיצור מישטר מתקדם ויחסי־שלום במזרח־התיכון כולו. אילו היתה המדינה החדשה הופכת בסיס ממשי לרעיונות אלה במרחב, היתה יכולה לשמש גורם יחידי בין הרי פאקיסטן עד חופי מארוקו, המקשר את הרעיון של גירוש כל הזרים עם הרעיון של קידמה סוציאלית.

אולם המדינה פנתה עורף למרחב, למחרת יום שביתת־הנשק. היא לא הבינה שחייליה שלה פתחו במהפכה ערבית, שוב אין לה מעצור. היא לא הבינה שאם לא תכרות ברית עם מהפכה זו, תקום המהפכה נגדה לבלעה.

שני גבולות. השבוע צעדה המהפכה הערבית את צעדה הגדול ביותר מזה דורות. לא היה זה מיקרה שראש מהפכה זו היה דווקא גנרל שהצטיין בחזית הארצישראלית, אדם שנפצע שלוש פעמים מכדוריהם של חיילי צה"ל.

בשתי מדינות־ערב, על הגבול הצפוני ועל הגבול הדרומי של ישראל, שולטים עתה גנרלים מהפכניים, כשפניהם מופנים נגד ישראל. ישראל לא ניסתה לשחות עם הזרם המהפכני במרחב ולהשתלט עליו. עתה פועל הזרם נגדה.

* כיום חלץ, שדה־הנפט הראשון שנתגלה בישראל.

מלך מודח פארוק
תהליך הגיוני

מפלגות

פצצה קטנה

לפני כמה חודשים נמסר למשה סנה, כי בלב ראשי חטיבת לאחדות העבודה במפ"ם מכרסמת התיקווה ליצור חזית מאוחדת של הקיבוץ־המאוחד והקיבוץ־הארצי נגדו. אולם סנה רק חייך לעצמו. נגד הפצצה של יצחק טבנקין וישראל גלילי היתה לו פצצה קטנה משלו. השבוע התפוצצה הפצצה, והשמיעה בום גדול.

קרא יצחק בן־אהרון, איש קיבוץ גבעת־חיים, באסיפה סגורה של לאחדות־העבודה: סיעתו של סנה הקימה בקרב הקיבוץ־המאוחד מחתרת נגד רוב הקיבוץ התומך במיעוט במיפלגה.

יודעי־דבר ידעו זאת עוד מקודם. כשהרים דויד ליפשיץ את נס המרד והקים את מיפלגתו בישת־המזל * נמנעו חבריו לדיעה, אנשי הקיבוץ־המאוחד מלהצטרף אליו מתוך חשש שהדבר יגרום לפילוג נוסף (ואחרון) בקיבוץ. כבר אז היה ברור כי חלק ניכר בקיבוץ־המאוחד חדל לראות ביצחק טבנקין את הכהן הגדול, הצטרף לחזית סנה־יערי־ריפתין.

מפתחות הממלכה. הדבר שגרם להתפוצצות הרוחות (ולכינוס אסיפת החירום הסגורה של אנשי אחדות־העבודה) היה רצונו של הרוב במיפלגה להכניס אליה חברים ערביים. אוהדיה הערביים של מפ"ם מעטים במיספר וקולותיהם בבחירות האחרונות לא היו מספיקים אפילו להכניס לכנסת את נציגם, הצעיר החיפאי רוסטום בסטוני (שנבחר למעשה בקולות יהודיים). הסיבה העיקרית לכך היתה שהערבים התנגדו בתוקף לחיות בגיטו משלהם, קשור למיפלגה אך נפרד ממנה. הם הצטרפו למק"י, שקיבלה אותם כחברים שווי־זכויות.

אולם מאז החלה ברית־המועצות תומכת במאבק השיחרור של מצריים הפך משה סנה קיצוני ועיקבי יותר ויותר בשאלה הערבית, וקירב אליו את רוסטום בסטוני. טען סנה: אחרי שהתנועה הציונית פינתה את מקומה למדינת ישראל, בה חיים שני לאומים, יש גם להפוך את המיפלגה מיחידה יהודית ליחידה הצמודה לארץ („טריטוריאלית"). ואילו אנשי לאחדות־העבודה, שהם יהודים לאומיים (ואנטי־ערבים למעשה), אמרו שלא ייתכן ערבי־ציוני או מיפלגה ציונית בעלת חברים ערבים.

תוצאת המאבק לא היתה מוטלת בספק. בעקביות של ברזל דוחף משה סנה את בן־אהרון וחבריו לפינה שלא תהיה ממנה נסיגה מלבד פרישה — פרישה שתשאיר את מפתחות הממלכה בידי סנה. בניגוד לסיפור התנ"כי אין הפעם סיכוי שבן־אהרון (דויד) ינצח את סנה (גוליית) *.

* חברי הכנסת חנה למדן ודויד ליפשיץ, פרשו מסיעת מפ"ם, הגדולה והקימו סיעה שמאוחר יותר הצטרפה למפא"י.

* לבסוף התפלגה לאחדות־העבודה ממפ"ם, ומאוחר יותר פרש סנה ממפ"ם, הקים סיעה, ואחר הצטרף למק"י.

הווי

המון גנבים

ביום בהיר אחד בשבוע שעבר הופיעו בכיכר דיזנגוף בתל־אביב כ־35 שוטרים, כשבידיהם כלי־נגינה. הם עמדו באמצע הכיכר, החלו מנגנים את שירי־הלכת והשירים החלוציים החביבים על הקהל.

לא היתה להם כל כוונה מיוחדת, אלא להנעים מעט את החיים על קהל העוברים־והשבים. ואומנם, קהל גדול של ילדים ומבוגרים התרכז סביבם, האוטובוסים האיטו מהלכם, ונוסעים סקרניים מתחו את צוואריהם כדי לראות במה העניין.

אולם איש לא האמין שאפשר לנגן באמצע היום בכיכר דיזנגוף ללא סיבה מיוחדת. העוברים־והשבים פישפשו בזיכרונם, תהו אם לא שכחו איזה יום חג או מאורע ציבורי כלשהו. „אולי זה מיפעל־הפיים ?" שאל גבר זקן. אחרים חשדו שהמישטרה אוספת תרומות למיפעל פרטי משלה.

בקהל עמד יגאל מוסינזון, קצין־המישטרה, בתלבושת אזרחית. ניגש אליו ילד, ושאל: „אדון, למה הם מנגנים ?"

אמר יגאל: „השוטרים תפסו היום המון גנבים, אז הם שמחים !"

אנשים

● הסופר **דן** (סיפורי ארבעה וארבעה) **בן־אמוץ** חכר מהאופוטרופוס על נכסי ניפקדים בוסתן פירות מוריק במושבה הגרמנית, ירושלים, ומתעתד להקים בו את ביתו. הבית: בית־עצים טרומי, שאותו יקבל בן־אמוץ מחמיו האמריקאים.

● הדור, עיתון מפא"י פירסם כתבה שבה סופר על **האלוף יגאל אלון**, הלומד באנגליה, כי הוא מבלה את זמנו „בהשמצת ראש ממשלת ישראל, שרי המדינה וראשי מפא"י" מיכתב קורא נעלב העמיד את הדור על טעותו. מפקד הפלמ"ח וחזית הדרום לשעבר אינו עוסק באנגלית (לדייק: באוכספורד) אלא בדבר אחד: לימודים. בזכות עבודתו המאומצת בבית־הספר הלונדוני לכלכלה התקבל אלון לאוניברסיטת אוכספורד, שם הפך החודש סטודנט־מתקדם, הישג נדיר לתלמיד השנה השנייה.

בבנק לאומי

בבנק לאומי תקבל בתוכנית "כח ח"י כפליים":

- 12½% מענק מיידי עד 4,500 ל"י.
- לחוסך בתשלומים - תשלום ראשון על חשבון הבנק.
- הצמדה מלאה על החסכון גם בתום 3 שנות חסכון.
- החוסך שש שנים יקבל הצמדה מלאה וריבית על החסכון והמענק.
- ריבית מצטברת. • הכל פטור ממס.

אנו שמחים להודיע כי החלטנו להעניק את ההטבות הנ"ל גם לכל החוסכים שהצטרפו לתוכנית החל מ־17.6.77.

פרטים גם בסניפי בנק אגוד ובנק ערבי־ישראלי

חסוך ב"כח ח"י כפליים"

בנק לאומי לישראל בע"מ

פרסום א. פל

הורוס קופ

יום השבת יביא לך את הכוח להגשים את תוכניתך הישנה ורבת היקף. לעומת זאת, התעלם מן התככים הבזויים והקטנוניים של כמה מן הסובבים אותך: הם לא שוחרים את טובתך. אל תעשה עסקים ביום א׳, כי ב־יום זה תיתקל בקשיי קומוניקציה. בת טלה, הישמרי מעקרבים.

* * *

בחירה בלתי מוצלחת — תיגמר ברע. היזהר! היא רוצה ללכוד אותך, לכן היא מת־נהגת כל־כך יפה. אבל אין זה פרצופה האמי־תי. זאת לא היא. הפר־צוף האמיתי יתגלה לך בזמן הקרוב. לכן, עוד פעם: היזהר! אם אתה אמן — החלף מהר את המיקצוע! אחרת עוד תגווע ברעב. ברירה אחרת — למד לצייר. לא עתה הזמן לדרוש העלאה ב־דרגה, המתן בסבלנות להזדמנות.

* * *

סוף־סוף אתה רואה ברכה בעמלך. אתה עומד בפני תקופה חדשה. אם תצליח לשמור על מצב־רוח מרומם, תיפתחנה ב־פניך כל הדלתות. אם לא תעשה בעיות, גם תדע להסתגל לשורה שלמה של מצבים חדשים, שאי־גמישותך מנעה ממך למצות קודם לכן. בת תאו־מים — לבשי תכלת וסגולי בשבוע זה.

הצטברות יותר של עצ־בים עלולה לגרום לך להתפרץ ולהזיק לעצ־מך. גלולות ארגעה או מנוחה בבית־הבראה ישפיעו עליך לטובה. נטייתך הטיבעית, ל־המר על דברים חסרי סיכויים של ממש, עלולה להפילך השבוע בפח. פקח עיניך והי־שמר. מחלה קלה עלולה לפקוד את ביתך. טפל בה לפני שתדביק את בני הבית.

* * *

חשבוע מסוכן מאד ל־בנות־אריה: הן יכולות להסתבך בהרפתקאות העלולות לגרום לסיבו־כים אישיים ובריאו־תיים, זמן רב לאחר שתשכחנה את התק־רית עצמה. מוטב, אי־פוא לא להרבות בקש־רים חברתיים ולהגביל את המגע עם אנשים חדשים בייחוד בסוף הששבוע. לבשי אדום.

* * *

ועכשיו — השבוע הגו־רלי. עד כה התכוונת להכין את הקרקע. השבוע תצטרכו להלום — כל עוד הברזל הוא חם. מגע חברתי הולם את תוכניותיך. בייחוד ביום א׳ בתחילת ה־שבוע, שהוא גם הירח החדש. אבל טוב תע־שי אם לא תסמכי יותר־על־המידה על אחרים, ובייחוד לא על חברותייך הטובות יותר. על בחורים אינך סומכת בין כה וכה, למ־רות שאחד מהם, תתפלאי לשמוע, הוא מהימן ונאמן יותר מהאחרים.

היומיים הראשונים של השבוע מתאימים לעריכת חשבון נפש ולהצהרת תוכניות ל־טווח ארוך. דאג לכך שתימצא בחברתם של ידידים מהימנים וריי־אליסטיים, שיוכלו ל־הדיכך וס וו וס וו וסל קבלת החלטות חשו־בות, היה זהיר בכל ה־נוגע להוצאות כספיות שתקבענה את עתידך. בן מאזניים — הזהר מחנפנים ועושי־טובות.

* * *

היזהר מאד מלהיכנס להתחייבויות כס־פיות. אל תיכנס לעיסקות חדשות בלי לבדוק אותן היטב. עם זאת, הזמן מתאים לעריכת תוכניות כס־פיות לטווח ארוך. סמוך על עצתו ותבונתו של ידיד, בעיקר אם נולד במחצית הראשו־נה של חודש אפריל. אתה עשוי לשאוב סי־פוק רב מאירוע חברתי.

* * *

מישהו שחשבת אותו כל השנים לידידך הטוב, יתגלה השבוע כאוייב בנפש, ה־מסוגל לכל על־מנת ל־השמיץ אותך בעיני ה־ממונים על שניכם. התאפקות מצידך תק־דם את עניינך, לכן היזהר מכניעה לדחפים בלתי מרוסנים. הרבו בנסיעות מחוץ לעיר ב־שבוע זה. שם יש לכם סיכוי טוב לפגוש אדם שישפיע לטובה על המ־שך חייכם. לבשי הרבה ירוק ולבן השבוע.

* * *

אל תהססי להגיד בתוקף את מה שיש אל ליבך לומר לו: בייחוד אם הוא ממ־שיך במינהגו הנלוז. אל תהיי כלבתא — אבל אל תהיי גם קורבן־עו־לה לשיגעונותיו. עסק בלתי־רגיל מושך את התעניינותך. לשווא, זה לא בשבילך, ואם תגע בו — תיכווה. ביום ה׳ גם לא כדאי לך לצאת או לקיים קשר טלפוני עם חו״ל. זהו יום ל־התבודדות ולהתבוננות עצמית. לבשי בהיר ואל תהיי מגונדרת יותר על המידה.

* * *

בעייתך העיקרית השבוע, תהיה איך לש־מור על שלוות נפשך, נוכח התקריות הפוליטיות האחרונות. לא יהיה זה עבורך השבוע הטוב ביותר. הרבה לכתוב ובמייוחד ענה על מכתבים. תוכ־נית אותה תיכננת לבצע מזמן אין סיכוי שתתגשם. אך אל ייאוש, החיים לפניך. היזהר בנהיגה בלילה.

* * *

יחסים רומנטיים אינטימיים עשויים ל־האפיל השבוע על כל התרחשות אחרת בחייך. אם אתה חושב שהגיע הזמן להתייחס ברצינות רבה יותר ל־עתידך, ולקשור את עצמך לחיי משפחה, זה השבוע המתאים לעשות זאת. אל תמ־תין רגע נוסף. טוב ליבך עלול להיות לך לרועץ. השתדל להר־גיע את עצביך המתו־חים בשבוע זה. בידור לא יזיק לך, למרות ההוצאה הכספית הגדולה. כדאי לשמור על הבריאות.

מכתבים

מול שוקת שבורה

במאמרו העולם מחכה לבגין (גליון 2078) הציג אורי אבנרי שלוש אפשרויות שונות לגבי תגובת היהודים למדיניות ממשלת בגין, כשהגירסה שאליה הוא נו־טה היא כי יהודי אמריקה יתמכו בממשלת בגין, יקרה אשר יקרה. היות שאני נמצא במגע יום־יומי כמעט עם הקהל היהודי־אמריקאי, ואני מודע להלכי־הרוח בו, ב־עיקר אצל הצעירים הלומדים באוניבר־סיטה, כמדומני שהתמונה הינה אחרת. יה־דות אמריקה לא תאמר אמן למדיניות הליכוד, ואעז ואומר שאילו ניצח המערך בבחירות, היה סיכוי סביר שבעתיד גם למדיניות פרס היו מפנים את גבם.

שלא כבעבר, אין בכוחו של המימסד היהודי לגייס את העם הפשוט. מנהיגי הקהילות הפכו למפקדים ללא צבא, והם מודעים לכך לא פחות מאשר אותם ההמ־מונים, אשר איבדו את אמונתם באמיתות

שהוצנחו אליהם מגבוה במשך עשרות בשנים.

בעוד שאנחנו, הישראלים, עברנו מש־בר־אמינות בעיקבות מילחמת יום־הכי־פורים ונספחיה, עבר היהודי האמריקאי משבר כפול. כאמריקאי — פרשת ווטר־גייט, וכיהודי — מילחמת יום־הכיפורים. בקרב רבים מהם „התערבבו״ התחומים, וכיום דבריו של איש השררה מתקבלים בספקות בעוד שטענותיו של האיש הפ־שוט זוכות באמון רב יותר

במה דברים אמורים? נאמר ששליח־מטעם יציין אמיתות מסויימות, דבריו ית־קבלו בהסתייגות וספקנות רבה יותר מא־שר אם אותן אמיתות תצאנה מפיו של „סתם״ סטודנט בקמפוס. וזהי גם הסיבה שרוב שליחיה של מדינת־ישראל, בין אם הם קונסולים לענייני תרבות ובין אם הם שליחים של תנועות הנוער ומוסדות אחרים, נתקלים בקיר אטום וגבוה כשהם מנסים להגיע אל ההמונים, אל הקהל ברחוב. ולעומתם, סטודנטים ישראליים ה־מייצגים רק את עצמם, מצליחים לארגן אסיפות, חוגי־בית, כנסים ומיפגשים, כש־הקהל לא בהכרח תמיד יהודי.

כדי להמחיש את דברי אציין מספר עובדות, שהן בתחום הניסיון האישי. ב־אוניברסיטה שבה אני לומד יש 35,000 סטודנטים, מהם 10 אלפים יהודים. בקמ־פוס קיימים מיספר אירגונים מימסדיים הזוכים במענקים ותמיכה ללא סוף כמו „הלל״, „הליגה להגנה יהודית״, „מחלקת הצעירים של הארגון הציוני״, ומופיעים בו שני עיתוני סטודנטים מסובסדים.

מיספר הסטודנטים הנמצאים ברשימת מקבלי הדואר, שהם לא בהכרח משתתפים באופן פעיל בכל האירגונים יחד, אינו מגיע ל־500 איש. בכל אירוע הסברה יש־ראלי שאורגן על ידם במשך השנה החו־לפת, מיספר הנוכחים נע בין 20—50 איש. לכל הדיעות (כולל המארגנים עצמם) — פשיטת־רגל מוחלטת.

לא יהיה מוגזם לומר כי האוכלוסיה האוניברסיטאית נעה בין נייטרליות לאה־דה מופגנת לטיעון הערבי־פלסטיני, וכבר מזמן שאהדה זו פרצה מחוץ לכתלי האו־ניברסיטה. הוכחה ברורה לדיעה הכללית הרווחת בקרב הקהל היהודי נמצא בהצה־רתו של קארטר בדבר פתרון לבעייה חפ־לסטינית.

קארטר, המכיר את הכוח הפוליטי ה־יהודי, יודע לאן נושבת הרוח ושכל הת־נגדות מימסדית יהודית לא תאריך ימים, וכל חסידי ארץ־ישראל השלמה יגלו ב־מוקדם או במאוחר כי הם עומדים מול שוקת שבורה, וכי העם היהודי שהיה מוכן להפגין ולהתריע כנגד פגיעה בקיר־מה העצמאי־ריבוני של ישראל, יימנע מלהיגרר להפגנת כוח כשהמדובר במדי־ניות משיחית של „אף־שעל.״

יריב עמית, ניו־יורק

● ● ●

שר הסיפוח

את מה שהיה לומר על ההחלטה של ממשלת־ישראל בדבר איזרוח היאחזויות ביהודה ובשומרון, אמרו כבר האמריקאים. אבל יש נקודה אחת, שאותה שמעתי דווקא מפי ערביי הגדה, שכדאי להתייחס אליה. ערביי השטחים אינם יכולים להתעלם מהעובדה שבראש ועדת ההתיישבות ש־החליטה על היאחזויות־הקבע, ושעליה להחליט על ההתנחלויות ביהודה ושומרון, עומד שר־החקלאות אריק שרון. נכון שגם בתקופת ממשלת המערך היה שר־החקל־אות אחראי על ההתיישבות, אבל עצם העובדה שעתה משמש בתפקיד זה אריק שרון הוא בעל משמעות, נוכח עברו ה־צבאי של אריק.

שר־החקלאות המחליט על התיישבות יהודית בגדה הוא שר הסיפוח והנישול. הוא לוקח אדמה חקלאית ערבית כדי להעבירה לעיבוד ליהודים. ולא תעזור שום טענה שההתנחלויות הן בשטחים לא־מעובדים. כאשר אותו שר הוא גם אחד ממפקדיו המהוללים של צה״ל בעבר, נר־אית כל תוכנית ההתנחלות כהסוואה ל־תוכנית צבאית של סיפוח ונישול. אילו לפחות היו נותנים לשר־הדתות אהרון אבו־חצירא להחליט על ההתנחלויות, יית־כן שההסוואה היתה יותר מוצלחת.

ברוך דבש, הרצליה

● ● ●

הגוי המטומטם

ובכן, הסיגנון החדש קורם עור וגידים. בעזרת גינוני־טכס כפויי הדר, בסיוע ביאת המשיח המתוכננת על־ידי גדולי התורה, בעזרת ראש הממשלה אשר ודאי יסייע להביאו על משק כנפי ההיסטוריה אנו נזכה, בע״ה, למולדת הנכספת, מן הפרת עד הנילוס — „אימפריית ציון.״

כל זאת, על־פי הנוסחה הפשוטה, שאם היהודי מאמין בנחלת אבות־אבותיו על אדמת ציון כי אז הגוי יראה, מן הסתם, את הדברים עין בעין. תאמר לגוי שלא ישא חרב ולא ילמד מילחמה, והכל יבוא על מקומו בשלום. המאפיה השמאלנית, המרעילה את הגוי, תוכחד ותושתק, ואז אפשר יהיה לטמטם כל גוי, להרדימו, למשוך אותו באף עד אין קץ בעזרת „קונצנזוס״, והוא ישלים עם כך באהבה ובאמונה.

האומנם? לכל התמימים והמאמינים יש רק תשובה אחת. זה לא יתרחש כך, ולא יעזרו טכסיסים צבאיים ומילים גבוהות. יש להתפכח ומהר.

נוח כהן, רמת־גן

● ● ●

הלזה יקרא „פאשלה?״

בעתונכם (העולם הזה 2078) התפרסמה

מכתבים

במדור הספורט כתבה תחת הכותרת „למי איכפת". אבקשכם לפרסם תשובתי לרשימה זו, כי אכן, לי איכפת:

קודם כל, מוזר שפירסמתם דברים בשם אומרם, מבלי שתטרחו לבדוק את הגירסה של הצד „המושמץ". כחבר הוועד־הפועל של ההסתדרות הכללית מכיר ומוקיר אנוכי את עורך עיתונכם מר אבנרי, גם אם איני מזדהה עם השקפותיו הפוליטיות ודיעותיו בנושאים כלכליים־חברתיים. אבל עד עתה סבור הייתי לתומי כי נושא המובא בהעולם הזה, מטרתו להתריע על עיוותים ולהציג דברים (אפילו על דרך השלילה) לצרכים פרודוקטיביים, ע"מ לתקן, לשפר ולהבריא.

לגופו של עניין, מיספר הערות:

● המישקולאי ירוחם ברק הוא בחור נעים וסימפטי אבל בשום פנים ואופן אינו „תיקווה מבטיחה". הואיל שיחסית למשקל גופו, הישגיו הספורטיביים הם למטה מבינוניים.

● כל הסיפור על אי השתתפותו של ירוחם ברק במכביה מצוץ מן האצבע. ב־12 ביוני שיגר ברק מכתב אל הח"מ ובו ביקש להשתחרר מהשתתפות במכביה בגין „הפלגה לימודית לקפריסין ב־29.6 ונסיעה לארה"ב לסידורים." „הפלגה לימודית" מ־29.6 עד 5.7, עלולה היתה לפגוע, ללא צל של ספק, בכושרו הספורטיבי של ברק, גם אילו היה מתקיים בתקופה האמורה ולאחריה מחנה האימון המפואר והיעיל ביותר. מה הטעם בהודעתו „הנסערת והנרגשת" של ברק למאמנו ברנה, על „הסרת מועמדותו למכביה"?

● התקציב השנתי של הוועדה להרמת מישקולות מוגבל למדי, ומומחי הענף החליטו כי אין צורך לקיים מחנה־אימון מ־מחצית יוני ועד ל־13 ביולי ש.ז. (אגב, הוצאות מחנה־אימון כזה לכ־20 משתתפים — כ־¼ מיליון ל"י). מחנה־אימון בן שבוע ימים מתקיים בעצם ימים אלו. הלזה ייקרא „פאשלה"?

● מר אדוארד ברנה, שהוא מאמן מישקולאי אגודת מכבי ת"א לא רק שנטל לעצמו חרות לשונית יתרה, אלא מרשה לעצמו להתערב בעבודתה של הוועדה להרמת־משקלות בשנה האחרונה, מעל ומעבר לנובע ולמתחייב מתפקידו ולכישוריו המקצועיים והמוסריים. לאחרונה הוא הורשע בפלילים בגין זיוף ומירמה וברור שגורלו הספורטיבי והציבורי לוטה בערפל בימים אלו.

● הח"מ נקרא אל הדגל על־ידי ראשי מרכז הספורט הגדול במדינה ולפני כ־10 חודשים נבחר לתפקיד יו"ר הוועדה להרמת מישקולות במטרה לחלץ את הענף

מישקולאי ברק
למטה מבינוניים?

מהמצוקה שבו היה שרוי בשנים האחרונות מטעמים אובייקטיביים וסובייקטיביים שונים. יו"ר הוועדה אינו מקבל אפילו פרוטה שחוקה אחת כשכר או כהוצאות כלשהן (מוזר, לא כן?), אבל למרות עובדה זו הוא מקדיש לענף הרמת־המישקולות זמן רב, ללא כל קשר לתפקידים אחרים שהוא ממלא.

אם טרם הצליח להרים את הענף מבירא עמיקתא לאיגרא רמא, מן הסתם באנשים מסוגו של ברנה האשם.

משה ולדמן, יו"ר הוועדה להרמת־מישקולות בהתאחדות הספורט, ת"א

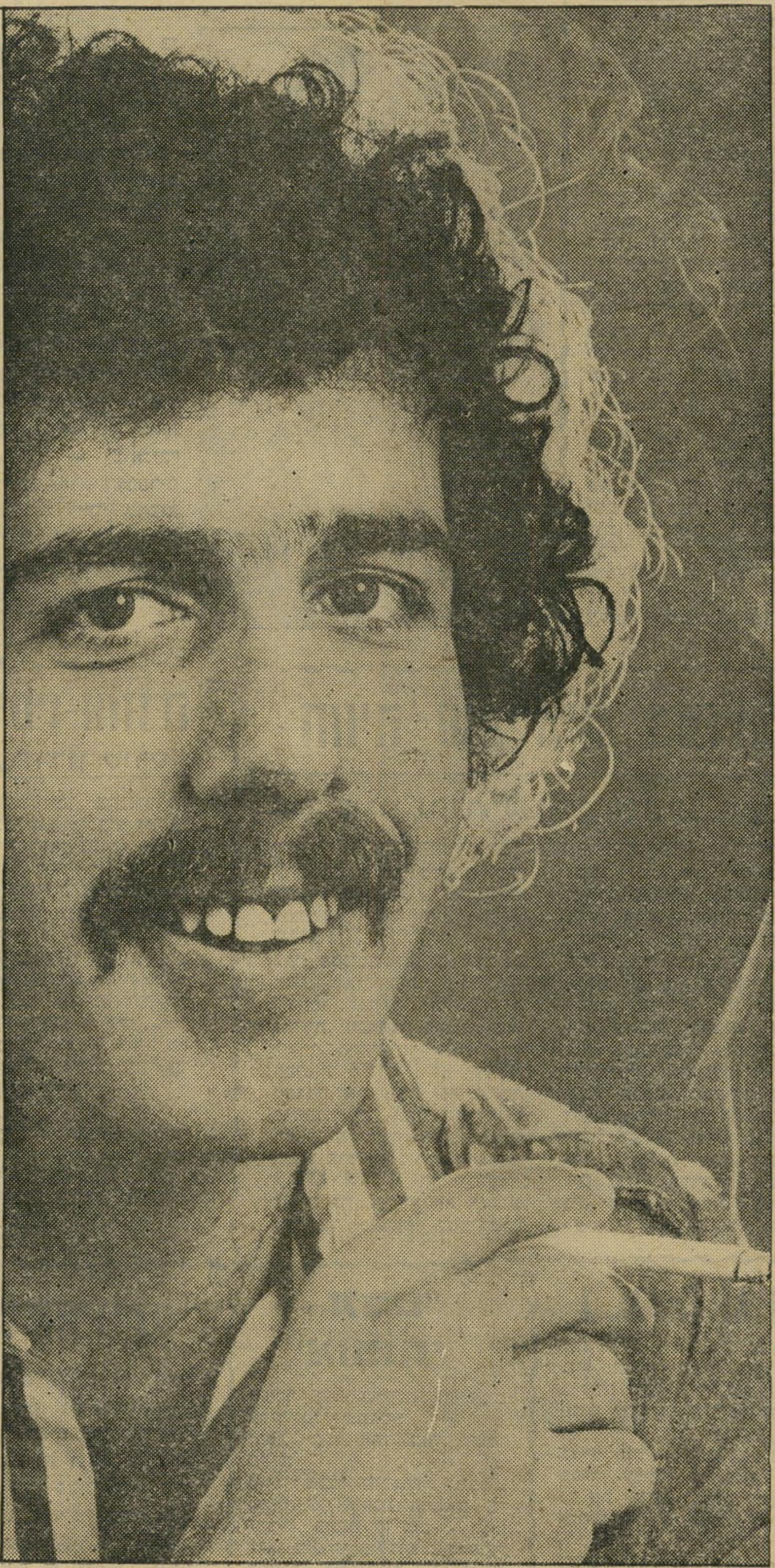

smile

"מה בעצם
אני מחפש בסיגריה?
קודם כל-טעם.
על הטעם אני לא מוותר.
אבל על הניקוטין
אני מוכן בהחלט לוותר...
לכן ניסיתי את smile.
היא תפסה אותי...
גם קלה-וגם מלאה בטעם.
ולא סתם טעם-
תערובת טבק אמריקאית
מעולה!
באמת, כל הכבוד!"

"אני נהנה
כפליים
עם smile"

מוקד/ז׳ יוזם

סל וסלסלה

מדור למתרחש בשווקים
בעריכת בני קארו,
ת.ד. — 29726
טל. 03-241530, תל־אביב

אופנת צמרת ודוגמנית צמרת מלונדון ב„לאקי"

מקס מ„לאקי־יבואנים" ערך תצוגת אפנה מפוארת בנוכחות ג'ון מרקס מלונדון

היבואן והאופנאי בן ה־28 מקס מלכה, יצרן האופנה ה־עלמי ג'ון מרקס מלונדון והדוגמנית צמרת לונדונית, העונה לשם ניקי פרימן (בת־מינה) ערכו לפני כחודש את תצוגת האופנה המפוארת ביו־תר בארץ במלון „פאל" התל־אביבי.

מקס מלכה, בעליו של „לאקי יבואנים", צעיר בעל חוש אס־טטי מפותח מאד, רכש בשלי־מותה קולקציה משל ג'ון מרקס, שדוגמנה בפני הנסי־כה מרגרט ובעולם כולו ע"י הדוגמנית ניקי פרימן. מר ג'ון מרקס שהגיע לארץ למשך כשבוע ימים היה נוכח ב־תצוגת האופנה של מוצריו, ובדק את פוטנציאל הצריכה לאופנתו בארץ. לעומתו, ניקי פרימן, הדוגמנית הלונדונית שהתה בארץ כ־3 ימים, חזרה ללונדון לסיים התחייבויות קודמות ושוב שבה לארץ והפעם כנראה לצמיתות, כי לדבריה — "ISRAEL IS WONDERFULL AND UNBELIEVABLE".

אולם מסתבר שהתאהבה ככל הנראה באופנאי הצעיר מקס מלכה, ויותר מכך, היא מת־גוררת בביתו.

מקס, לעומת זאת, ממשיך ב־עסקיו כרגיל ומטפטף טיפין, טיפין של אפנת עילית עולמית. מקס אינו מתכוון לייבא בכמו־יות ואף מכירתו נעשית לאחר סלקציה הנערכת בין קניינים הרבים. זאת הסיבה לכך שאת מוצרי „לאקי — יבואנים" (ה' באייר 22—16), הנבחרים בקפידה עצומה ניתן למצוא בחנויות האופנה היוקרתיות בלבד, והם בעלי השם המוכר כל־כך בעולם האופנה היש־ראלי.

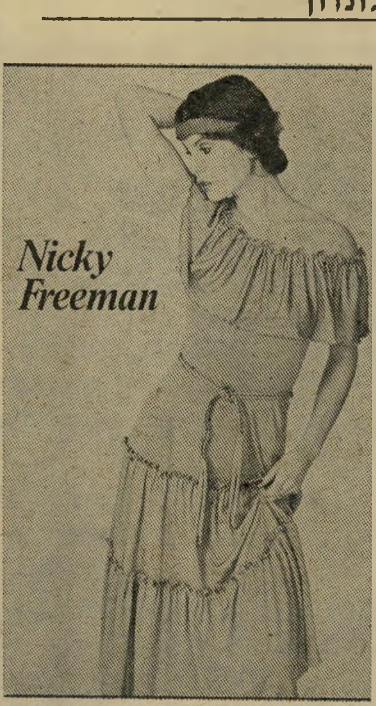

ניידת צהובה מס' 1 קוראת למוקד

עידן חדש בשירותי ביוב ופתיחת סתימות צנרת נפתח בארץ

„נר־2 מנר־5. נתקבלה קרי־אה לסתימת צנרת אצל משפחת חן ב„רמת־השרון" — אשר קבלת הקריאה!" „נר־5 — מ־נר־2 מאשר קבלת הקריאה, בדרכי למקום".

זה אינו קטע מתסריט של סרט בשנות ה־2000, אלא שירות חדש ומהפכני של חברת „סתם". (יש לבטא כמו — כתם). החברה הארצית היחי־דה בארץ המתמחה בפתיחת סתימות צנרת באמצעות מיכ־שור פניאומטי, הידראולי ו־מכני.

וכך זה התחיל.

יהודה ציון, מנהל החברה, חשב „מה שטוב לאירופה כו־לה — טוב לישראל". חשב ועשה. מר ציון הקים את חברת „סתם", חברה המספקת את שירותיה לעבודות ביוב וסתימות צנרת באמצעות ניי־דות הנמצאות בחוצות תל־אביב וחיפה במצב־הכן והמ־תופעלות ע"י מוקדי „סתם".

שיטת שירות זו המופעלת מיספר שנים באירופה ובעולם כולו. העלימה לחלוטין את ה־אינסטלטורים הפרטיים השיי־כים לעבר הרחוק. בעזרת שי־טה זו ניתן השירות תוך דקות ספורות, ביעילות מירבית וללא הפרעה במהלך החיים התקין. בעזרת המיכשור ה־חדיש ביותר, מתגברת חברת „סתם" (שהיא היחידה בארץ מסוגה) על הבעיות הסבוכות ביותר ותוך דקות ספורות ובמחיר זול מאשר אינסטלטור פרטי.

במקרה של שורשים בצנרת, מתגברת „סתם" על בעייה זו במקצועיות מדהימה ובעזרת ציוד חשמלי מיוחד לכך החו־דר לתוכי הצינור ומחזיר לו את קוטרו.

לדעתי כדאי לשכוח מכל אינסטלטור פרטי ולזכור שני מיספרי טלפון: בתל־אביב — 222591 ובחיפה — 04-643448, ותוך דקות יפתרו כל בעיות הביוב וסתימות הצנרת.

נו! אם „סתם" תצליח, האם לדעתך ישארו אינסטלטורים פרטיים? לדעתי לא!.

350-ל"י ליום לקפריסין-וחזרה

מיבצע מהפכני של חברת „גורדון־טורס"

חברת הנסיעות „גורדון־טורס" שברחוב בן־יהודה 184 יוצאת בימים אלה במיבצע מהפכני, הכולל טיסה הלוך ושוב לקפ־ריסין, בית מלון 4 כוכבים עם שתי ארוחות, בילוי במועדון לילה וסיור באי השכן. כל זאת במחיר של 350 ל"י ליום.

נשמע תמוה לא כן? גם לי, ולכן בדקתי את הנושא; ואמ־נם, נפגשתי עם מר גורדון ולדבריו מיבצע זה נועד לאפ־שר לכל כיס את האפשרות לבקר בקפריסין. לתמיהתי על פשר המחיר נעניתי, „אין כאן כל בלוף, המטוסים הם של הבריטיש איירליינס, המחיר הוא אמיתי והוא תלוי בפיחו־תים הנופלים עלינו לעיתים קרובות". תמיהתי גברה כאשר נאמר לי, שבנוסף לטיסה הלוך ושוב, אכן, מתגורר ה־מטייל במלון 4 כוכבים ומקבל 2 ארוחות, זאת בנוסף לטיול לניקוסיה וללרנקה בלווית מדריך ישראלי. פירושו של דבר, שכיום, זוג המעוניין לערוך ירח דבש מקורי וזול, יותר מאשר בילוי של 10 ימים באילת או בשארם בבית מלון, יכול להשיג זאת בטיולו של מר גורדון, בעליו של „גור־דון טורס" לקפריסין, כולל כל השירותים הנילווים בכך ב־רמה גבוהה ביותר.

ואכן המיבצע אמיתי, ומת־קיים עד לסוף אוגוסט. אני ממליץ להירשם בהקדם, אפי־לו טלפונית לפי 241490, 455758 „גורדון טורס".

נסיעה טובה!

חוויה שמיימית במרומי ה„גרנד־ביץ'"

ערב בילוי נהדר, ב„גרנד בי־קיו" החדש על גג מלון „גרנד־ביץ'"

ערב שלא ישכח במהרה זכיתי לבלות במסעדה, בריכת שחיה, ובמועדון הריקודים שבגג **מלון גרנד־ביץ'.**

כבר בכניסה לגג המלון, נס־חטה קריאת התפעלות מפי בת־לווייתי למראה תל־אביב ה־נהדרת, הפרושה לפנינו, באו־רותיה הקורצים. היא, תל־אביבית מלידה, לא תיארה לעצמה, את עירה יפה כל־כך.

הושבנו ליד אחד השולחנות, הנשקפים לנוף הקסום ומקץ דקות אחדות, ניגש אלינו מר **קורני אריה**, רב המלצרים של המלון, הדליק את הנר על שולחננו, ושאל למבוקשינו.

חשנו התרוממות רוח נהדרת, אווירה נהדרת, מטופחים כאילו היינו אורחיהם היחידים. הוג־שה לפנינו כמנה ראשונה, מבו־חר סלטים, חמוצים ויין שליווה אותנו עד סוף הארוחה.

ישבנו רגועים, מנצלים כל רגע בהנאה שבבילוי ומאזי־נים למוסיקת הריקודים, מ־התקליטיה המופעלת ע"י ג'קי, צעיר הבקיא במוסיקה לריקו־דים. נסחפנו להנאת הריקוד, והנה, לצידה של רחבת הרי־קודים, נגלית לנו, סירת דיי־גים ועליה פרושה רשת דיי־גים, רעיון מבריק ומשלים, לעיצובו הנהדר של המקום.

התיישבנו חזרה ומיד בשרשרת קיבלנו את שארית הארוחה, מנה שניה, שלישית שהיא העיקרית ומנה אחרונה מוס, אבטיח, מילון או כל קינוח אחר וקפה.

אהבתי כל רגע של שהיה במקום, לאחר זמן של חיפו־שים אחר בילוי מושלם ומהנה, סוף־סוף, גיליתי אותו.

עלינו על בגדי־ים וקפצנו ל־בריכה, הרחצה בבריכה היתה הסיום המוצלח ביותר שניתן לבקש לערב כה נהדר.

כל זאת במחיר של 150 ל"י בלבד. נהדר, לא?

נגריה בגודל חנות־אופניים

הקצב המואץ בהתפתחות הטכ־נולוגיה בימים אלה מבריק מדי פעם ברעיון מהפכני חדש, והפעם נגריה מושלת התו־פסת שטח קטן ביותר והמסו־גלת לבצע את כל סוגי עבו־דות הנגרות: ארונות, מט־בחים, ריהוט, מודלים, צעצו־עים וכל דבר העולה על רוחך.

התנאים היחידים לביצוע עבו־דות אלו הוא רמה בסיסית לעבודות נגרות, הנגריה כמו־בן, וחשק לעבוד.

המדובר הוא ב־2 מ'×60 ס"מ של נגריה שפותחה בארה"ב והנקראת "Shopsmith" ש־תוכננה בקפידה תוך ניצול מי־רבי של כל סנטימטר. ה־"Shopsmith" כולל אלמנט בסיסי בעל 6 יחידות ו־6 מצ־בים שהם: מנוע הניסור — בעובי עץ של 13—12 ס"מ, מחרטה לחריטת אלמנטים עד אורך של 90 ס"מ, מקדחת כח אופקית — עד 14.5 קוטר עו־מק, מקדחת עמוד, מלטשת דיסק אנכית להחלקת פני העץ. ומחרצת — SHAPER — החורצת חריצים (מסגרות לת־מונות, מגירות וכד'). כתוספת לנגריה ישנם משור סרט, מל־טשת סרט, מקצועה, מסור נימה (עולה ויורד) ו־BAND-SAW.

סרתי לחב' ש. וגציה בע"מ ברח' הגדוד העברי 2 בתל־אביב, יבואני הנגריה. ולשמ־חתי הודגמה לפני עבודת ה־נגריה, התרשמתי מאד מבי־צועיה המעולים של הנגריה, ולדעתי היא מהווה פתרון מצויין לחיסכון בהוצאות ריי־הוט ניכרות. התברר לי שהד־גמת ביצועי הנגריה לא היו אך ורק לכבודי, כי אם לכל אדם המבקש זאת. יפה מאד.

ד.א. לנגריה מצורף ספר ללי־מוד העבודה והסבר מפורט.

„מבט" אופנתי

חשבת פעם, שישנם שחושבים עליך בלי שתדע?

ובכן, ישנו אחד כזה ושמו מאיר.

מאיר בעל חולצות „מבט", מביט על אופנת חולצות ה־גברים, במבט קדימה.

הוא מייצר חולצות אקסקלו־סיביות, אלגנטיות וספורטי־ביות, המתאימות לכל אירוע, לכל גוף ופנים.

החולצות יפהפיות ונחטפות ב־שוק כלחמניות טריות.

מאיר, בחור אופנתי מאד ובעל חוש אסטטי מפותח. תכונות אלה, הן המעצבות את הידורן ויופיין של חולצות „מבט", שמשרדם ברח' רענן 12 תל־אביב, טל: 826592.

בחולצות של „מבט", אפשר להופיע אלגנטי ביותר, כאילו הוצאת מירחון האופנה החדיש ביותר.

מאיר אוהב אפנה נאה, לכן הוא מייצר אותה.

ל„ג'יל וג'ולי" יש מה לומר

נחצ'ה לא רצתה שאכתוב על ג'יל וג'ולי יותר מדי. היא ביקשה שאראה לה את הכתבה קודם לכן, אז אני מוגבל! כי יש לה דברים יפהפים שם בג'יל וג'ולי, הובם מיובאים מפריז על־ידי שותפתה שהיא גם בת דודתה ובעלת רשת בו־טיקים בבירה הצרפתית. איני יודע איך לתאר את התרש־מותי מאותו בית אופנה שהוא אכן „בית" לאופנה מפריז ב־סגנון היוניסקס. זו היתה חוויה אופנתית לראות במציי־אות, את הצעקה האחרונה מ־פריז. כל־כך נעים שם..... כולן בסביבה חברות של נחצ'ה, באות לשתות קפה במקום, יושבות, מפטפטות, מאזינות למוסיקת רקע נעימה. ואולי אף קונות. אך אצל נחצ'ה ורחל (המקבלת את כל הנכ־נס בחיוך מקסים) זה לא משנה כי כולם רצויים אם כקונים פוטנציאלים ואם כמבקרים סתם. לאחר שבירורתי פרטים מרחל, מתברר שיפים ויפות הם בני בית בג'יל וג'ולי, אך גם אם אינכם כאלה, תרגישו עצמכם כבני בית. ג'יל וג'ולי הם צנועים מאד, אך יש להם המון המון מה להציע ב־אופנה הפריזאית האחרונה, או, גם מיצרני הארץ המעולים. בית האופנה ג'יל וג'ולי נמצא בכיכר המדינה, ה' באייר 40,

הו, איזה קונצנזוס נחמד!

כל־אימת שראשי המערך ועסקניו שומעים את בשורתו של ראש־הממשלה, בדבר קיומו של „קונסנזוס לאומי" בכל הנוגע לסוגיות השטחים המוחזקים („בשום תנאי לא תהיה חזרה לגבולות 1967") והנושא הפלסטיני („בשום תנאי לא תיכון מדינה פלסטינית ריבונית לצד מדינת ישראל"), הריהם מסמיקים ונוקשים בלשונם, בדומה לאותו תינוק שנתפס בקלקלתו. אחדים מהם מפטירים, בשפה רפה, כי גם אם קיימת הסכמה בין המערך, הליכוד, וכל מה (או מי) שביניהם, בכל הנוגע למיצוות „אל תעשה", אין פירושו של דבר כי קיימת ביניהם הסכמה באשר לדרך המדינית שיש לנקוט, במונחים חיוביים...

אשר לי, מה שמעלה לי את הדם לראש לשמע בשורת הקונסנזוס נוסח־בגין, איננו אי־תקפותם של דברים אלה. ההיפך מזה הוא הנכון: מה שאמר בגין הינו האמת לאמיתה! ההבחנה האפולוגטית בין „קונסנזוס שלילי" (שהכל מודים שהוא קיים) לבין „קונסנזוס חיובי" (שכמה אנשי־מערך כופרים בקיומו) איננה אלא פיתפּותי־ביצים: מכלל לאו אתה שומע את ההן, והבדלי־טאקטיקות אין בכוחם לטשטש את תמימות־הדעים האסטראטגית.

הקונסנזוס הלאומי חי וקיים, איפוא, ומצב בריאותו שפיר. לאמיתו של דבר, אין הוא תינוק בן־יומו. הוא לא נולד אתמול: הוא קיים ומכה שורש מאז ימיה של ממשלת הליכוד הלאומי של לוי אשכול המנוח; הוא העמיק וצימח נוף וצמרת בימי שלטונה של גולדה מאיר; הוא הפך „אידיאה פיקס" בלתי־מעורערת בימיה של ממשלת „ההמשך והשינוי" של יצחק רבין. בעשר שנות קיומו של הקונסנזוס איבדה ההתנגדות לו את ביטחונה העצמי ואת בסיסי־כוחה. כיום, יש להודות, היא גורם שולי לחלוטין. נצח הקונסנזוס לא ישקר — וב־17 במאי 1977 בא מנחם בגין וקצר את פרית ההגיוני של ההתפתחות שהחלה למחרת מילחמת ששת־הימים.

■ ■ ■

אם יש מקום לערוך חשבון עם מישהו בקשר להתפתחות זו, ודאי שלא יהיה זה מוצדק לעשות זאת עם אנשי הליכוד. הקונסנזוס איננו אלא התיישרות כלל הציבור לפי ה„סמן הימני", וקבלת הנורמות המוסריות והפוליטיות שלו הלכה־למעשה. בדומה לאותם צדיקים, זכו אנשי הליכוד ומלאכתם נעשתה בידי אחרים. את עלבונן של הנורמות של שפיות־דעת מדינית ושל אתיקה אוניברסאליסטית בנוסח „דעלך סני, לחברך לא תעביד" (מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך) יש לתבוע מן המערך, ובמייוחד מאותם חלקים בתוכו המתקראים „יונים".

אף שהגיונם של החיים הוא היגיון חסר־עיקביות (וטוב שכך הדבר), הרי קיימים צומתי־הכרעות, אשר לגביהם לא ייתכן להיות „חצי בהריון". דרושה הכרעה בהירה וחד־משמעית: לאלוהים או לבעל!

● מי שהניח כי יצירת עובדות התיישבותיות ישראליות מעבר לגבולה הריבוני של ישראל חיונית לעיצוב גבולות־העתיד של המדינה —

● מי שיצר בפועל עובדות מוגמרות כאלו בשטחים המוחזקים —

● מי שעיצב וגיבש את מדיניות ה„גבולות בני־ההגנה", תוך סילוף־מדעת של משמעות החלטת מועצת־הביטחון 242 בדבר זכות כל מדינות האיזור „לחיות בתוך גבולות בטוחים ומוכרים" —

● מי שקבע נחרצות, כי ממשלה ישראלית שתקבל את „תוכנית־רוג'רס" (המדברת על חזרת ישראל, תמורת שלום, לגבולות 1967, עם תיקונים „בלתי־מהותיים") תהיה „ממשלה בוגדנית" —

● מי שטיפח בשקידה את הלך־הרוח הצידקני של „העולם כולו נגדנו" —

● מי ששלל באורח עיקבי את זכות העם הערבי־הפלסטיני להגדרה עצמית לצד מדינת ישראל —

מי שעשה כל אלה, או נתן יד לכך בדיבור, בשתיקה, בגימגום — הפך עצמו לשותף, פעיל או סביל, בכיר או זוטר, לגידול־התועבה הזה הקרוי „קונסנזוס לאומי".

■ ■ ■

לאור כל הנ"ל אינני מבין את הצעקה שקמה במיפלגת־העבודה ובפריפריה שלה, נוכח הסכמתו של ח"כ אבא אבן לצאת לשליחות־הסברה מטעם ממשלת־הליכוד. אם אכן עומד אבן „לתבוע מידידינו שלא יפרשו את החלטה 242 נגדנו"; אם אומנם רואה הוא סכנה חמורה בגישה כגון זו הבאה לביטוי בדו"ח ברוקינגס, המציעה פינוי מלא (כמעט) תמורת הסדר־שלום מלא, ומתן האפשרות לפלסטינים להשתלב בתהליך עשיית־השלום ולכונן לעצמם מולדת; אם נחרד הוא נוכח התבטאויות כגון זו של סגן־הנשיא האמריקאי מונדייל בסן־פרנציסקו — כי־אז חייב אבן לקבל על עצמו שליחות כזאת, משום שיביא בה לידי ביטוי לא בלבד את עמדותיו של בגין, אלא גם את עמדותיו־הוא, ללא כחל־ושרק.

ואם הפרופסור שלמה אבינרי, מי שהיה מנכ"ל מישרד־החוץ, קובל על שמיפלגת העבודה איננה „מחדדת את ההבדלים המדיניים" בינה לבין הליכוד, יש לייעץ לו להסתכל במראה. הוא יראה שם את אחד מאדריכליה ופרקליטיה של מדיניות־החוץ, אשר הנחותיה ומיבצעיה היו בשר מבשרו של הקונסנזוס; זו המדיניות ששני מרכיביה הבסיסיים של „המוסכמה הלאומית" נוסח בגין לא נעדרו ממנה; זו המדיניות, אשר במקום לתור אחר דרכים לקידום השלום המציאותי, האפשרי, עסקה בתרגילים נואלים של „הסרת־המסווה מעל כוונותיהם האמיתיות של השליטים הערביים", כל־אימת שמנהיג ערבי זה או אחר השמיע הצהרות מתונות וריאליסטיות.

אין אלה אלא שתי דוגמות מתוך גלריה גדולה ומגוונת של אישים שתרמו, מי ברב ומי במעט, לצמיחתו של אותו קונסנזוס. אלה שכל מחלוקתם עם הליכוד היתה כמותית וטאקטית (כמה לספח? היכן לספח?), אך מעולם לא מהותית (האם לספח?) — אל יבואו בטענות כלפי אלה שהביאו את תפיסתם המגומגמת, ההססנית, לידי ביטוי בהיר ועקיב יותר. ואין צריך לומר כי יושרם האינטלקטואלי של אבירי־הסיפוח מן הליכוד עולה לאין־שיעור על זה של „יוני" המערך, הנושא הפלסטיני בהקשר הירדני".

יוסי אמית, גבולות

פורום העולם הזה

היעד: ברית עם עצמנו

באחרונה אנו נתקלים, יותר ויותר, בהצעות לפתרון בעיותיה הצבאיות של ישראל בדרך של כריתת ברית צבאית עם ארה"ב. הפרופ' בז'ז'ינסקי, יועץ הנשיא קארטר לענייני ביטחון לאומי, מדבר על הקמת בסיסים צבאיים של ארה"ב בישראל. הפרופ' אמנון רובינשטיין קובע, במאמר שראה אור בעיתון „הארץ" מיום 15.7.77, כי אם ראש־הממשלה לא ישכנע את הבית־הלבן בדבר גבולות הקבע שלנו, על בסיס ארץ־ישראל השלמה, עומדות לפנינו שתי אופציות: האחת — ברית־הגנה עם ארה"ב, שהינה אינטרס חיוני ארוך־טווח, והשנייה: שמירת האינטרסים המקומיים, שהינם מישניים בחשיבותם.

הפרופ' רובינשטיין קובע כי ארה"ב לא תסכים לכינון ברית כזו, אלא לאחר ויתור שלנו על רוב השטחים. דהיינו, התנאי לכריתת ברית־הגנה הינו גבולות קבע על בסיס נסיגה משמעותית. במילים אחרות, הברירה העומדת לפני ישראל היא: ברית עם ארה"ב, שבצידה ויתור על רוב השטחים, או „עם לבדד ישכון" בגבולות ארץ־ישראל השלמה.

הסוגיה העומדת לדיון אינה אם על מדינת ישראל לוותר על שטחים או לא, אלא האם עלינו לוותר על שטחים במיסגרת הסכם־שלום, כאשר הערבויות לקיום ההסכם הן ברית־הגנה עם ארה"ב או כאשר הערבויות לקיום ההסכם יהיו פונקציה של זמן. דהיינו, ויתור על שטח כנגד אקט של שלום לאורך פרק־זמן מסויים — וכך הלאה. לדוגמה, ויתור על שטח כנגד חילופי שגרירים, ולאחר תקופת־מה שוב ויתור כנגד חילופי תושבים ומעבר חופשי של סחורות.

רוב מעצבי המדיניות הזרים רואים בערבויות של מעצמת־על כארה"ב ביטחון מספיק לקיומו של ההסכם, מה־עוד שארה"ב נחשבת כידידת ישראל.

למרות ידידות זו, אל לה לישראל לבלוע פיתיון זה. בשימוש במונח פיתיון, הכוונה שמישהו טומן מלכודת, אך במקרה זה ישראל עלולה ליפול למלכודת, גם אם למניחי הפיתיון היו כוונות שלא „לדוג את הדג, אלא רק להאכילו." וכל זאת הכיצד?

■ ■ ■

● כל עצות המומחים, ועושי המדיניות אינם שקולים כנגד ראי־ההיסטוריה. וראי זה משקף בבירור תמונות של וייט־נאם וסין הלאומנית (פורמוזה). למרות ברית־הגנה וקיום בסיסים צבאיים רבים, הרי האמת המרה היא שארה"ב נטשה את דרום וייט־נאם. יהיו שיאמרו כי נטישת דרום־וייט־נאם, היתה צעד במקומו — ואני מצטרף לדיעה כי שגתה ארה"ב בכניסתה לאיזור וטוב עשתה בעוזבה אותו — אולם, אין בכך, כדי להמעיט מהנטישה.

אנו מרבים לשבח את הנשיא לשעבר ריצ'רד ניכסון ואת ד"ר קיסינג'ר על החלטתם הנועזת לסיים את המילחמה, אך קיימת התעלמות מוחלטת מתמונת סוף הפרשה. צפון וייט־נאם הפרה את כל ההסכמים שחתמה עם ארה"ב ערב סיום המילחמה, ועם יציאת הצבא האמריקאי פלשה לדרום ללא כל תגובה מצד ארה"ב.

תסריט דומה עלול להתרחש בפורמוזה, אשר בינה לבין ארה"ב קיימת ברית־הגנה, ובמקום מצויים בסיסי צבא אמריקאיים וידוע כי מערכת עניפה של קשרים צבאיים וכלכליים קושרת את שתי המדינות. אולם קשרים הדוקים אלה הם נחלת העבר. ארה"ב מצאה את הדרך לקשירת יחסים עם סין העממית (אומנם עדיין לא קשרים דיפלומטים מלאים), אך בכך אין משום מעצור למגעים קרובים ומהותיים בין השתיים. הנשיאים ניכסון ופורד ביקרו בפקינג, והנשיא קארטר אינו מתכוון להזניח את התשתית שהוכנה. ואין כל פלא, כי פורמוזה משקיפה על הנעשה בחרדה גלוייה. תמונת וייט־נאם משמשת רקע לכל הליך מדיני באיזור.

בשלב זה אין ארה"ב נדרשת להכריע בין סין העממית לבין סין הלאומנית (למרות שסין העממית אינה מוותרת על זכותה, ורואה בפורמוזה חלק משיטחהּ) אך הדברים נעים בכיוון זה, ואיש לא יידע כיצד תנהג ארה"ב אם וכאשר יהיה עליה לבחור בין השתיים, או כאשר סין העממית תדרוש חלק משיטחה של פורמוזה. בדבר אחד אין ספק: האינטרסים של ארה"ב מצויים, כיום, בסין העממית, וזהו המהפך הגדול שחל במדיניות החוץ של ארה"ב.

■ ■ ■

● בעיתון „מעריב" מיום ו' 15.7.77 התפרסם ראיון עם הפרופ' עמוס פרלמוטר, שהוא מרצה באוניברסיטת וושינגטון וידוע בקשריו הענפים עם צמרת המימשל האמריקאי. הפרופ' מספר על שיחה שהיתה לו לא מכבר עם הפרופ' בז'ז'ינסקי, שבה הציע האחרון מתן ערובות לישראל בדרך של ברית־הגנה והקמת בסיסים צבאיים אמריקאיים. על כך עונה לו פרופ' פרלמוטר: „...ואפילו אם תערבו לגבולות אלו — לא תלחמו עבורם. ואם נתבע מכם לשפוך את דם הבחורים האמריקאים — תשנאו אותנו שינאה עזה. אין ישראל יכולה לסמוך על הערובות שלכם".

● ב־19.10.76 התפרסם בעתון „מעריב" ראיון שערך רענן לוריא עם יו"ר המטות המאוחדים של צבא ארה"ב, הגנרל ג'ורג' בראון. במהלך הראיון מספר הגנרל בראון, כי לא מכבר נפגש לשיחה עם הלורד הראשון של האדמיראליות הבריטית, והשניים דנו בענייני המיזרח־התיכון ונאט"ו, והלורד שאלו: „אתה יודע, לא נגענו בבעייה העיקרית בעולם... וזה סימן־השאלה הגדול בעניין ארה"ב. הבאמת מוכנה ארה"ב ללכת עד הסוף? אמרתי (בראון): „לא, אין אנו מוכנים. אני מודה שזו בעייה חמורה מאד־מאד."

בל יטעה הקורא ויסיק כי אין לבטוח כלל בארה"ב, וכי היא מישענת קנה רצוץ. לא זו כוונתי, אולם מכאן ועד הבטחת עתידנו, בדרך של כריתת ברית־הגנה עם ארה"ב, המרחק רב.

כאשר מדובר בכריתת ברית בין מדינות, יש לחזור ולהדגיש, כל ברית כזו מבטאת את דאגותיה ורצונותיה של מדינה זו או אחרת בעת כריתת הברית — ותו־לא. ועוד, מדיניות חוץ של מדינה הינה הפונקציה של האינטרסים הפנימיים, ולמעשה המושג מדיניות־חוץ, מטעה, כיוון שמדיניות חוץ היא הביטוי החיצוני של צורכי פנים. ואינטרסים של מדינה הינם בני־חלוף ומשתנים מעת לעת.

גם אם נצא מתוך הנחה כי לארה"ב יש כיום אינטרס לכרות ברית עמנו, האם זהו אינטרס נצחי? והרי הדוגמות שהובאו מוכיחות כי ההפך הוא הנכון. מה עוד שאיני משוכנע כלל וכלל, כי אכן האינטרסים האמריקאים מצויים בישראל דווקא. כאשר דנים באינטרסים מדובר באספקטים כלכליים, פינאנסיים, צבאיים וגלובאליים.

לעניין האספקטים הצבאיים, אומר הגנרל בראון, בהשיבו על השאלה: „ביחס למיזרח־התיכון, מנקודת־ראות צבאית בלבד, ההיית אומר, כי ישראל וכוחותיה, נראים יותר נטל או ברכה לארה"ב?" תשובה: „לצערי, צריך לראותה כנטל."

ולעניין האספקטים האחרים משיב הגנרל: „...אבל נוכח כל הכסף והעושר העומד לרשות הערבים... לשם קניית נשק והכשרת בני־אדם... התחזית לטווח ארוך היא, שמדינות ערב ייתגברו על מיגרעותיהן בתחום ההנהגה, הטכנולוגיה וההשכלה. יהיה צורך בשינוי גמור של ההשקפה מצד ישראל."

דב אטשטיין, כפר־סבא

מכתבים

יש או אין פרוטקשן?

אני כבר מבולבל לגמרי. כבר שנים אחדות מלאים העיתונים כתבות וידיעות על קיומו של פשע מאורגן בארץ. היקף הפשיעה המאורגנת תואר כ„מיפלצתי, מפחיד” וכו׳ וכו׳. כקורא תמים, אמרתי לעצמי, „העיתונים בוודאי מגזימים, אבל יש בזה משהו כנראה.” והנה, בכל פעם ששר־המישטרה הקודם, שלמה הילל, וקציני־מישטרה בכירים נשאלו ישירות בנושא זה, היתה תשובתם מתחמקת ושלילית: „אין פשע מאורגן בישראל.”

נראה שהפשע התארגן בישראל תוך

לילה אחד בלבד. אחרת, אין להבין איך השר יוסף בורג מודה מעל במת הכנסת בפה מלא שאומנם יש פשע מאורגן בישראל. מבלי להיכנס להערכות, הרי שלפחות בנושא ביעור הפשע המאורגן, יש לממשלת הליכוד את כל הקרדיט. עדיין לא מאוחר מדי לבצע בדק־בית במישטרה, ולא תהיה זו פחיתות־כבוד לגייס מחדש את סמי נחמיאס ואת תוכניותיו המצויינות.

דוד הרשקוביץ, רמת־גן

● ● ●

מי פתי ויאמין?

תבל שאורי אבנרי זורע אשליות ותיקוות־שווא על מהפכה קיצונית ו„עמוקה” במיפלגת העבודה. (העולם הזה 2081, „מחסום החרפה”) קשה להאמין שהוא עצמו מאמין בנס שכזה, כי הוא עצמו מסביר לנו: „...ביטא אותה שימעון פרס, כאשר הסביר לא מכבר: ׳אחרי ככלות הכל, אין הבדל כל כך גדול בין הליכוד ובינינו׳.” כאן קבור הכלב האמיתי.

אורי אבנרי לגמרי סקפטי לגבי שינוי צורה של מיפלגת העבודה, כדבריו: „אך לשם כך יש צורך במהפכה עמוקה במיפלגה עצמה — מהפכה מן היסוד, אישית ורוחנית, שבינתיים אף התחלתה אינה נראית באופק.”

אכן, ההתארגנות הידועה לכל של אנשי „מן היסוד” לפני שנים מעטות, וסופה המר והנמהר — שוללים אפשרות של „מהפכה מן היסוד.” אבנרי מוסיף: „אין מנוס מן המסקנה, כי ערכיהם (של חברי העבודה) היו ריקים מתוכן... ואין מראה עלוב יותר, דוחה יותר מאשר מחנה מובס המתפליש בעפר, המתחנף אל המנצח, המקבץ פירורים מתחת לשולחנו במסיבת הניצחון.” ואם לא תהיה סכנת עימות ישראלי־אמריקאי, „יתמכו רוב עסקני מיפלגת העבודה בהתלהבות במדיניות של ארץ־ישראל השלמה. סיפוח והתנחלות — גם אם הדבר יביא למילחמות אין־סוף.”

ואם זוהי התחזית הפוליטית הקודרת של עורך העולם הזה — מה טעם יש לנחם אותנו שאין „לזרוק אותה (מיפלגת העבודה) על ערימת הזבל של ההיסטוריה,” כי „אני מאמין שגנוזים בתנועה זו כוחות רבים, שיוכלו למלא במרוצת השנים תפקיד חשוב בתהליך ההבראה.”

האם עלינו להאמין שאחרי „טכס הקבורה” של מיפלגת העבודה, היא עוד מסוגלת לקום לתחייה „ולמלא במרוצת השנים תפקיד חשוב בתהליך ההבראה”? מי פתי שיאמין בזה?

אליעזר פומרנץ, נהריה

פרסום ד״ר יעקבסון

חתול ועכבר

הזמן הוא יחסי. האם לא אמר זאת איינשטיין?

הנה, למשל, תקופת־זמן של 48 שעות. לכאורה, זמן קבוע. 2880 דקות. 172,800 שניות. אך כמה קצרה וכמה ארוכה יכולה להיות תקופה זו!

נדמה כי 48 השעות הארוכות ביותר הן העוברות בין היום־שלפני־הבחירות ובין היום־שלי־אחרי־הבחירות.

ב־16 במאי 1977 היתה קיימת מציאות אחת. כעבור 48 שעות, ב־18 במאי, היתה קיימת מציאות אחרת.

שום דבר אינו מדגים זאת יותר מאשר גורלה של ד"ש.

■ ■ ■

ב־16 במאי היה רק גיבור אחד בישראל: הפרופסור ייגאל ידין.

הכל ידעו: הנה האיש הבא. הנה המנהיג האמיתי, הישר, היוצר, אשר ישנה את פני הדברים במדינה. הנה האיש המתנשא כהר מתוך השפלה המדכאת של עסקנים עלובים ובלים.

ידין עצמו הכריז שהוא עומד להרכיב את הממשלה ומי מחסידיו פיקפק בכך?

אנשים מפוכחים יותר הבינו כי הדבר כימעט אינו אפשרי, מבחינה סטאטיסטית. אבל גם הם היו בטוחים כי ייגאל ידין יחזיק בידו את הכוח האמיתי. הוא יהווה את לשון־המאזניים. אי־אפשר יהיה להרכיב את הממשלה הבאה בילעדיו.

רבים סברו כי מנחם בגין יתחכם, למחרת תבוסת־הבחירות התשיעית שלו, ויציע לידין לעמוד בראש הממשלה הבאה, שתתבסס על קואליציה של ד"ש והליכוד. היו אף שהאמינו כי במיקרה כזה לא תהיה למערך ברירה אלא להציע לידין הצעה מקבילה: שיעמוד בראש ממשלת־קואליציה של ד"ש והמערך.

הפיקחים שקפצו על עגלת ד"ש בעוד מועד, כמו שמואל תמיר ומאיר עמית, כבר חילקו לעצמם את הפרוסות הטובות ביותר בעוגת הממשלה הבאה. מכריהם התחילו להתחנף אליהם, כאל השליטים הבאים, שיעניקו מחר את טובות־ההנאה של השילטון למקורבים וליקירים.

ה־16 במאי, 1977.

■ ■ ■

מעבר למציאות האישית, היתה קיימת מציאות פסיכו־פוליטית. גם היא נקבעה על־ידי ד"ש.

ד"ש החליטה — ומי עירער על כך? — שאין טעם לעסוק ב„עניני־חוץ". ענייני־חוץ פשוט אינם חשובים. הם מסיחים רק את הדעת מהעיקר, מענייני־הפנים.

לשם מה לדבר על עניינים של מה־בכך, כמו השטחים הכבושים (או המשוחררים), הפלסטינים, אש"ף? די בכמה מליצות שיגרתיות — „פשרה טריטוריאלית", „גבולות ביטחון" וכיוצא באלה. שהרי כל הפיטפוטים על נושאים אלה אינם אלא דיבורים בטלים. אין שום מקום ליוזמה ישראלית. אין כל סיכוי להתקדמות. הכל ייקבע על־ידי האמריקאים. מוטב לשים את העניין במקרר. חבל על כל מילה.

ולעומת זאת, מה חשוב באמת? חשובה שיטת־הבחירות.

שיטת־הבחירות מקפלת בתוכה את כל גורלו של עם ישראל בדורנו.

כשם שהבית השני נחרב בגלל שינאת־חינם, כך ייחרב הבית השלישי מפני שחברי־הכנסת נבחרים על פי טכניקה א', ולא על פי טכניקה ב'.

השחיתות, הקיפוח העדתי, ההידרדרות הכלכלית, ההון השחור, האנארכיה בשוק העבודה — כל התופעות האלה והאחרות אינן אלא תוצאה ישירה של שיטת־הבחירות. הפרופסור שימציא את שיטת־הבחירות המושלמת, האישית־יחסית־אזורית־דו־או־תלת־מיפלגתית, הוא שיירש את מקומם של בר־כוכבא והמכבי, כגואל האומה בדור הזה.

כל זה נאמר במיטב הכישרון, על־ידי מיטב הפירסומאים, בעזרת מיטב המיליונים שנתרמו על־ידי מיטב אילי־ההון.

הכל ידעו: זהו גל העתיד. זהו הסיגנון החדש. זהו השינוי המיוחל. זהו האני־מאמין של השילטון החדש, אשר יקום מתוך הקלפיות בעוד כמה שעות.

16 במאי, 1977.

■ ■ ■

ב־18 במאי 1977 היה כל זה נחלת העבר הרחוק, כמו השלג האגדתי דאשתקד. היומרות, הסיסמות, המליצות נזרקו על ערימת־הזבל של ההיסטוריה, יחד עם המודעות והכרוזים והעיתונים.

כי באותו יום ניצח הפרודוקט האמיתי את הפרודוקט הסינתטי. הסחורה האמיתית באריזה המיושנת ניצחה את הסחורה הסינתטית באריזה הנהדרת, שהומצאה על־ידי גאוני הפירסום.

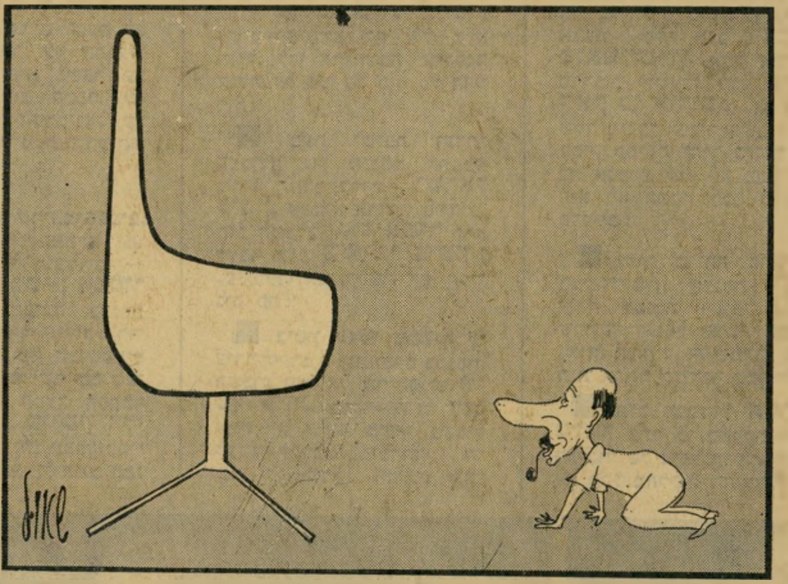

■ ■ ■

במישור הפרסונלי ניצח המנהיג הוותיק, שנחל שמונה תבוסות, את המוצר החדש, ששלף את עצמו כמו שפן מן המיגבעת.

האיש שעמד במרכז המאבק במשך 29 שנות קיום המדינה ניצח את האיש שעמד מהצד אותן השנים, ושנכנס לזירה ברגע האחרון.

הפירסומאים היו בטוחים כי עצם העמידה־מן־הצד, במשך זמן כה רב, מהווה יתרון פירסומאי אדיר. הנה איש חדש לגמרי, אטרקטיבי, שלא הספיק להתלכלך בשום מאבק ציבורי, שלא הספיק להרגיז איש בשל תמיכתו בדיעה זו או אחרת.

מסתבר כי זהו יתרון מוגבל מאד. הוא השפיע על רודפי־האופנה, בעלי החיך המשועמם והטעם ה־Blase, הזקוקים למשהו חדש וטרי כל ארבע שנים.

בבחירות ניצח דווקא המנהיג הוותיק ביותר, העיקבי ביותר בדיעותיו, בעל הכישלונות הרבים ביותר בבחירות הקודמות. הציבור פשוט האמין לו שהוא רציני, שהוא נאמן לעצמו ולהשקפתו, שאין הוא שבשבת־רוח.

תהיה הדיעה על השקפותיו של מנחם בגין כאשר תהיה, איש אינו יכול להכחיש שהוא בן־אדם, שהוא מנהיג. הוא הקריב כל קורבן למען השקפותיו. הוא החזיק מעמד בימי שפל ודיכאון. הוא לא שינה את השקפותיו כדי למצוא חן בעיני ההמון.

זוהי הסחורה האמיתית. האיש האופנתי, בעל המיקטרת, הוא המוצר הסינתטי, משעמם וחסר־טעם.

■ ■ ■

אך חשוב יותר השינוי הפסיכו־פוליטי שחל באותן 48 שעות גורליות.

במשב אחד של רוח־פרצים התנפנפו כל הסיסמות הסינתטיות, כל תורות־ההבל של אנשי יחסי־הציבור.

עברו בקושי חודשיים, והנה ברור לחלוטין מה חשוב ומה לא.

יש ויכוח חריף מאד על ה פ י ת ר ו נ ו ת לבעיות — אך אין ויכוח על מ ה ו ת הבעיות.

הבעיות המכריעות הן אנחנו והאמריקאים. אנחנו והערבים. אנחנו והפלסטינים. אנחנו ואש"ף. אנחנו בז'נבה.

כלומר: בדיוק אותן בעיות „טפלות", בלתי־חשובות, שהכל היה להשחית עליהן מלים, בהתאם לבשורה על־פי ד"ש.

עתה התברר גם להדיוטות כי יש בידי ישראל אופציות רבות בנושאים אלה, לכאן ולכאן. שיש חשיבות להחלטותיה של ממשלת־ישראל. שהן יכולות לקרב את השלום, או, להיפך, להביא תוך שנה־שנתיים למילחמה, שבה יפלו מיטב הבנים של ישראל, ואולי ייהרסו עריה וכפריה.

ד"ש אשמה במידה רבה בכך שדווקא נושאים גורליים אלה נדחקו לפינה במערכת־הבחירות. לא הם עמדו במרכז הוויכוח. ממילא אין תוצאות הבחירות נובעות מהכרעה לאומית מודעת, אחרי בירור.

ואילו הנושאים המקודשים, שהועלו על־ידי ד"ש, נראים כיום כבדיחות תפלות. חוץ מכמה משוגעים־לדבר, במובן הקליני של המילה, אין איש מאמין כי גורל עם ישראל ייחתך על־ידי שינוי שיטת־הבחירות, וכי טכניקה אלקטוראלית כלשהי תציל ממוות את חללי המילחמה הבאה.

הבעיות הסינתטיות, יחד עם אריזותיהן היפות, נעלמו כפי שהיו צריכות להיעלם. תחתיהן צפו ועלו הבעיות האמיתיות — בעיות־הקיום של מדינת־ישראל.

ניצח בבחירות אדם המייצג עמדה ברורה ומגובשת כלפי בעיות אלה. נוצחו המגמגמים, שלא הציעו גישה ברורה. ואילו סוחה של ד"ש, שבא לה בעזרת ההתחמקות מן הבעיות, הפך בלתי־חשוב כמו סיסמותיה.

■ ■ ■

זהו רקע המשא־והמתן לצירוף ד"ש לקואליציה הממשלתית.

לא רק יחסי־הכוחות האריתמטיים קובעים כן, אלא גם המישקל הסגולי של האישים וההשקפות.

מאגר של 15 קולות בכנסת אינו כמות מבוטלת. אולם כל עוד בוטח בגין בנאמנות של אגודת־ישראל, אין לו צורך בהם. די לו בכך שזכה בבירכת הרבי מלובאביץ ובחסדי גדולי־התורה.

ומבחינה סגולית — מה מביאה עימה ד"ש?

חוסר־החשיבות של דיעותיה גוזרת עליה חוסר־חשיבות פרלמנטרית. אין לה מה לומר בכנסת. היא קיימת־ואינה־קיימת בה. כמו סיעת רפ"י בכנסת השישית, היא מהווה סיעת־רפאים בכנסת התשיעית.

סיעה זעירה יכולה להיות בעלת־חשיבות, אם היא מייצגת בכישרון אלטרנטיבה רעיונית עיקבית ובעלת־מישקל. סיעה של 15 יכולה להיות חסרת־עניין, כשאין לה מה לאמר על הדברים החשובים.

הסחורה הסינתטית הזאת, שנראתה כל־כך מושכת על דוכן ירידי־הבחירות, פשוט אינה מושכת כשהיא מונחת על דלפק החנות הפרלמנטרית.

■ ■ ■

בגין יכול להכניס את ד"ש לממשלתו, אם ירצה בכך.

השאלה היא: לשם מה?

ד"ש יכולה לספק לו בסיס פרלמנטרי רחב יותר. אך בפרלמנט, ההבדל בין רוב של 63 ובין רוב של 78 הוא קטן. זהו עניין של נוחיות, לא של צורך אמיתי.

בגין יכול לקוות כי ד"ש תתגונן באופוזיציה ותתפרק. אם תוסיף להתעלם מן הבעיות האמיתיות, תיעלם מעיני הבוחר. אם תרצה להגיד דברים משמעותיים, יתגלו בה ניגודים פנימיים חריפים. היא לא תוכל להחזיק בקירבה את הקאריירסטים, שהצטרפו אליה רק כדי להגיע אל שולחן־הממשלה בדרך הקצרה ביותר. היא לא תוכל להחזיק בקירבה את האנשים המאמינים במשהו — כשכל אחד מהם מאמין במשהו אחר.

בסופו של דבר ימצאו אנשי הימין הקיצוני, כמו מאיר זורע, את דרכם אל שורות הליכוד. האידיאליסטים, שהצטרפו לתנועת־שינוי המקורית, ירצו לכונן משהו חדש ומשמעותי. עוד לפני תום כהונת הכנסת הנוכחית לא יישאר מד"ש אלא צל, והליכוד ייפטר ממתחרה פוטנציאלי.

ואילו ד"ש בתוך הממשלה תהיה עושה־צרות מיקצועית. לא תהיה לה ברירה.

כסיעה קואליציונית, תרצה ד"ש להפגין בכל הזדמנות את ייחודה. היא תתנגד להחלטות. היא תרוץ אל כלי־התיקשורת כדי למחות ולהביע את דעתה העצמאית. בימים הקשים הצפויים למנחם בגין, כאשר ינסה לנווט את מדיניותו בין השירטונים והצוקים של ז'נבה והמילחמה המתקרבת, תהווה ד"ש בתוך ממשלתו מיטרד מתמיד.

בגין בוודאי שואל את עצמו: האם זה שווה? האם כדאי לקנות סחורה כזאת במחיר כזה?

■ ■ ■

אם ירצה בגין לסגור את הדלת לפני ד"ש, אחרי ששיחק בה כשחק חתול בעכבר, לא יצטרך להתאמץ.

די לו בסיסמותיה של ד"ש עצמה. הוא יכול לכלוא אותה במלכודת שהיא בנתה לעצמה.

אם שינוי שיטת־הבחירות הוא הדבר האחד שבו תלוי גורל עם־ישראל, לא תוכל ד"ש לוותר עליו. בגין, שהוא נאמן כל־כך לדיעותיו, בוודאי לא ידרוש מד"ש לוותר על השקפותיה המקודשות. ומהצד השני, מאחר שהצעות ד"ש מאיימות בכלייה על שני השותפים האחרים של בגין — המפד"ל ואגודת־ישראל — הוא לא ידרוש מהן להתאבד. מה גם שהדת היהודית אוסרת זאת בהחלט.

מנחם בגין יכול להיות נדיב ולהכניס את ד"ש לממשלתו, כשהיא הולכת על ארבע. הוא יכול לצוות עליה לזחול על הגחון. הוא יכול לפתוח לפניה פתח שרק עכבר יוכל לעבור בעדו. והוא יכול להעמיד לפניה חומה של ברזל.

הדבר תלוי אך ורק בו.

מאת אורי אבנרי

שמואל תמיר יהיה שר המישפטים הפליליים,
ואמנון רובינשטיין יהיה שר המישפטים האזרחיים

■ משהו מצחיק קרה לראש־הממשלה **מנחם בגין** בדרכו מהמטוס, שהנחיתו בשובו מארצות־הברית בנמל־התעופה בן־גוריון, אל האולם בטרמינאל שבו ערך את מסיבת־העיתונאים שלו. אחרי שסקר את מישמר־הכבוד של צה״ל, נישק את מקבלי־פניו ולחץ את ידיהם, נכנס בגין אל בניין בית־הנתיבות. שלוש פועלות־ניקיון מרוקאיות קשישות, לבושות בחלוקים כחולים, שעקבו אחר הטכס, שהתנהל על המסלול, ראו לפתע את ראש־הממשלה חולף על פניהן. הן לא יכלו להתגבר על סערת רגשותיהן, ועוד לפני ששומרי־ראשו של בגין הספיקו לעצור בעדן התנפלו על בגין, נפלו על צווארו ונישקו אותו. שומרי־הראש נאלצו לחלץ את בגין.

■ ומשהו מצחיק עוד יותר קרה לשר־החוץ **משה דיין** באותו מעמד. דיין ידוע כמי שאין שעתו פנויה לגינונים של טכס. בטיכסי פרידה וקבלות־פנים לראשי־הממשלה שנערכו בעבר, הוא היה מופיע כדי להפגין את נוכחותו, ממהר להסתלק ראשון מייד אחרי שלחצו את ידו. אולם הפעם לא העז דיין לחזור על התרגיל הקבוע שלו. הוא נשאר על המסלול עד תום הטכס, לא עזב את בניין הטרמינאל עד שבגין סיים את מסיבת־העיתונאים שלו.

■ מי שיהיה שר־המישפטים, אם ד״ש תצטרף לממשלה? מכיוון שיש שני מועמדים — **אמנון רובינשטיין** ו**שמואל תמיר**, נפוצה בכנסת הגירסה שהתפקיד יחולק: רובינשטיין יהיה שר המישפטים האזרחיים, ותמיר שר המישפטים הפליליים. המצב הסתבך כאשר הודיע גם **בנימין הלוי** שהוא רואה את עצמו כמועמד לתפקיד. אך הליצנים המציאו פיתרון גם לכך: הלוי יהיה שר המישפטים הקודמים.

■ שר־הביטחון האלוף (מיל.) **עזר וייצמן** בילה את השבת האחרונה בבריכת־השחייה הפרטית, השייכת לבית־המגורים בהרצליה־פיתוח שבו מתגוררת בתו **מיכל**, הנשואה

■ אחד מדיירי הבית, תושב אנגליה המחזיק דירה לימי הקיץ בישראל, ניגש אל עזר והחל מדבר איתו על פוליטיקה. אמר לו עזר: „דחילק,” בערבית ומייד עבר לאנגלית: „אתה לא רואה שאני בבגדים? בשבת אני שוחה בבריכה, באמצע השבוע אני מדבר על פוליטיקה.”

■ בישיבת ועדת־הפנים, שבה דנו בבעיות רחוב השומר בבני־ברק, אמר הח״כ הדתי **קלמן כהנא** כי אפילו שר־המישטרה המנוח **בכור שיטרית** אמר בשנות החמישים כי יש שרשרות בבני־ברק עוד מזמן המנדט, ולכן אין צורך להתערב ולהפריע לדתיים. השיבה לו **שולמית אלוני**: „שיטרית הוא רק ז״ל, ולא חז״ל. לכן אין חובה שההלכה תהיה על פיו עד סוף כל הדורות.”

■ בעת ישיבת ועדת־העבודה של הכנסת התבטא גיזבר ההסתדרות, **ישראל קיסר**, פעמים אחדות ביידיש. ח״כ המערך **ז׳אק אמיר** קרא לעבר ח״כ **צ׳ארלי ביטון**: „צ׳ארלי, אנחנו צריכים תירגום פה!”

■ ביטון עצמו ממשיך לעורר סקרנות ותמיהות בכנסת. השבוע פנה אל שר־הפנים **יוסף בורג** ואמר לו: „למה אתה לא עושה משהו בשביל לעזור לתושבי מוסררה?” השיב לו בורג: „אדוני, תתנהג יפה!” התרגז צ׳ארלי ואמר לשר: „אני לא מבין מה רוצים ממני. אחד אומר לי ללכת בלי כפכפים, שני אומר לי לרכוס כפתור בחולצה, ואתה אומר לי להתנהג יפה. מה זה פה, גן?”

■ במיסדרונות הכנסת מתלוצצים כי פעם, כשעלה צ׳ארלי ביטון אל דוכן הנואמים, התבלבל, ובמקום לפנות אל יושב־ראש הכנסת כמקובל בתואר: „כבוד היושב ראש,” פנה אליו בלשון „כבוד השופט.”

■ ידידו של ביטון, הפנתר השחור **כוכבי שמש**, אוהב להתווכח. השבוע פגש בקפה טעמון בירושלים בזוג עולים מרוסיה ואמר להם, שהוא אוהב את רוסיה מולדתם. השיבו לו הרוסים: „אתה קומוניסט!” אמר כוכבי: „בטח שאני קומוניסט. אתם באתם לפה מרוסיה פרופסורים. אני גדלתי בישראל, ובקושי גמרתי כיתה אל״ף.”

■ סדרני הכנסת מתלוננים כי תאי הטלפון שליד מיזנון־הח״כים, המיועדים לחברי הכנסת ולמזכירי הסיעות בילבד, מועסקים כל הזמן על־ידי אנשיו של ח״כ **שמואל פלאטו־שרון**. אמר אחד הסדרנים ליועצו של פלאטו, **ז׳אק בן אודים**: „אם הבוס שלך כל־כך עשיר בשביל להעסוק כסיעת יחיד כל־כך הרבה אנשים, אני לא מבין למה הוא לא התקין לכם טלפונים פרטיים!”

■ עוד בדיחה פופולרית במיסדרונות הכנסת: נכנס אזרח לכנסת ושואל „איפה שרון?” שואל אותו הסדרן: „איזה שרון? זה שמדבר צרפתית או זה שמדבר כמו ילד?”

■ ח״כ המפד״ל **אברהם מלמד** טוען כי מחלקת יחסי־הציבור של מיפלגתו היא הגרועה מכל מהלקות התעמולה של כל המיפלגות. לכן החליט לעשות בעצמו יחסי־ציבור למיפלגה. הוא בא מדי יום שישי לקפה תמר התל־אביבי ומרצה את דיעותיו הדתיות בקרב הקהל החילוני בקפה.

■ רעיית ראש־הממשלה, **עליזה בגין**, נשאלה מה אהבה ביותר בארצות־הברית. השיבה הגברת בגין: „לקנות מתנות לנכדים בבלומינדייל”. בלומינדייל הוא חנות כל־בו ענקית בניו־יורק.

■ העיתונאי **צבי טימור**, יו״ר תא הכתבים הכלכליים בירושלים, טוען כי לעיתונאי **דן מרגלית** מגיע פרס קוליצר לעתונות. מרגלית הוזמן על־ידי **דויד קוליץ**, שותפו לעסקים ואיש־סודו של עזר וייצמן, לשמש לשר כיועץ מדיני — מינוי שבוטל בעיקבות התערבותו של שר־החוץ, **משה דיין**.

■ לצילומי התוכנית האחרונה של סידרת הטלוויזיה זה הסוד שלי הופיע **אורי זוהר** חובש כיפה, כשציציותיו בולטות מתוך מיכנסיו.

■ שבוע קודם־לכן התבקש זוהר על־ידי **אייבי נתן** להשתתף בתוכנית־ראדיו בקול השלום, ולבקש מבעלי חנויות־הצעצועים להשמיד את צעצועי־המילחמה שלהם. אורי, שבא לאולפן יחד עם המשורר **יהונתן גפן**, חבש כיפה על ראשו, ולפני שדיבר על צעצועי־מילחמה דיבר שעה ארוכה על צום תישעה באב, שחל באותו יום.

■ למפיק תוכנית הטלוויזיה זה הסוד שלי, **שלמה פז**, ולבמאי הסידרות **יגאל שילון**, ציפתה הפתעה, כשהגיעו לראיין לתוכנית את הצייר **חואן אונסים**. אונסים טוען שהוא מדיום, יוצר קשר עם **ליאונרדו דה־וינצ׳י** ואף מצייר בהשפעתו. הוא הדגיש לשניים כיצד הוא

מארילין מונרו השחקנית מיסטי רו (שמאל) מגלמת את תפקידה של מארילין מונרו בסרט „שלום לך, נורמה ג׳ין”. נורמה־ג׳ין היה שמה האמיתי של מארילין. עתה מנצלים את הסרט כדי להפיץ מחדש את אופנת הבגדים השקופים שלבשה מארילין בתצלומי הצלם האהוב עליה, מילטון גרין. מיסטי רו לובשת בתצלום שימלה כזאת, שמחירה כ־400 ל״י.

אנשים

מבצע סיאנס, ובמהלכו נתבקש על־ידי שילון לברר אם רעייתו, דיילת אל־על **זהבה**, הביאה לו סיגרים מחו״ל. הואן התרכז בשאלה, ולאחר שיחה קצרה השיב שהסיגרים אכן הגיעו. כעת מחכה מפיק התוכנית שלמה פז לראות אם נסיעתו המתוכננת לארצות־הברית תצא לפועל. ליאונרדו דה־וינצ׳י טוען שהוא יישאר בארץ.

■ האסיר **רמי ליבנה,** בנו של ח״כ רק״ח לשעבר **אברהם לבנבראון,** שריצה עונש־מאסר באשמת מגע עם סוכן זר, החל משקם את חייו. הוא עובד כמגיה בבית הוצאה־לאור ואילו אשתו, אם שני ילדיו, שחיכתה לו כל עת מעצרו, עובדת באותו בית־הוצאה כצלמת.

■ מלך־הבדיחות של אל על, הטייס **אורי ירון,** מי ששימש בשעתו גיבור התוכנית חיים שכאלה, מספר כי בעת חוף המפורסם ביותר, חוף טיסווילדלאיה. כאשר יצאו לשם זרחה השמש, אך כאשר הגיעו למקום קדרו השמים והרוח הקרה הרחיקה את אלה שביקשו להשתזף במערומיהם. אחרי שנדדו שעה ארוכה בחולות מצאו חצי תריסר זוגות באחת מגומחות החול. „לא חשוב הכמות, העיקר הפרינציפ,״ פסק אמנון דנקנר.

■ הרכילאי ג(גלביץ) **עיטור** פירסם בירחונו את, לנרחיתם של מארחי החברה הישראלית, את רשימת האורחים ה„אקסקלוסיביים״ „שנוכחותם באירוע כלשהו מוסיפה לו חגיגיות רבה במיוחד.״ בראש הרשימה ניצבים, כמובן, נשיא המדינה, **אפרים קציר** ורעייתו, **נינה.** אחריהם באים ראש־הממשלה, **משה דיין** (גם כשאינו מכהן בממשלה) **חנה רובינא** ו**סוזי,** ו**אבא אבן.** הדרג השני כולל את: **לאה** ו**יצחק** רבין, לילי ו**אריק שרון,** ראומה ו**עזר וייצמן,** אופירה ו**יצחק נבון,** זיוה ו**שלמה להט,** סוניה ו**שמעון פרס,** **טדי קולק,** **מאיר עמית,** **שולמית אלוני,** **אהרון ידיב** ורעיה **יגלום,** נשיאת ויצ״ו העולמית. מבין האמנים מבוקשים לקישוט המסיבות החברתיות האמנים הבאים: **חנה מרון,** גליה ו**חיים טופול,** **גילה אלמגור** ו**יעקב אגמון,** **יהורם גאון,** **אורנה פורת,** לידיה ו**שייקה אופיר,** **יוסי** ו**היידי ידין,** **שושיק שני** ו**אריק לביא,** **עודד קוטלר,** **אביבה** ו**יוסי בנאי,** **יפה ירקוני,** **חוה** ו**עודד תאומי** ו**גדי יגיל.** אישים אחרים שניתן להשתמש בהם לקישוט מסיבות: הברונית **בת־שבע דה־רוטשילד,** מנתח הלב הפרופסור **מוריס לוי,** נספחת התרבות של שגרירות אוסטריה **ברברה טאופר,** נשיא מכון וייצמן, הפרופסור **מיכאל סלע,** **דב** ו**פרדריקה סגל,** **תמר** ו**יצחק ישר,** **יעל דיין** עם **דב שיאון,** האופנאי **גדעון אוברזון** והקבלן **אריה פילץ.**

טובה פורת (ראשונה משמאל) הזמרת הישראלית היושבת בפאריס, הוזמנה להופיע לפני חסן מלך מרוקו בארמונו שבקזבלנקה. טובה טסה למרוקו עם דרכונה הישראלי, אולם השילטונות המארוקאיים סירבו לאשר כניסה למארוקו לבעלה, אמציה פורת. היא הופיעה בארמון המלוכה, אולם המלך אסר לצלם את הזמרת הישראלית בארמונו. לעומת זאת הצמיד לה את אחד הנסיכים בני־מישפחתו (ראשון מימין) ולאשתו (באמצע), ואלה הוציאו את טובה לבילויים.

שהייה בפראנקפורט ישב ואכל במיסעדת בית־המלון. הוא נדבר להיפגש שם עם מכר ישראלי, וכאשר הלה נכנס בפתח, הניף אורי את ידו וצעק: „היי!״ כדי למשוך את תשומת־ליבו. בו־במקום הרימו גם כל הגרמנים, שנמצאו במיסעדה, את ידיהם, וצעקו „הייל היטלר!״

■ שני הכתבים הישראלים המייצגים את העתונות הישראלית בדנמרק, מצטיינים ברכיבת אופניים. השניים, **עלי כהן** ו**אליהו** („בוזי״) **זהבי** — השתתפו לא מכבר במירוץ אופניים המוני, משהו בדומה לצעדה בישראל. שניהם הצליחו להגיע בזמן שווה אל קו הסיום. העתונות הדנית אף הדפיסה את תמונתם של שני העתונאים הישראליים שהשתתפו במירוץ.

■ עתונאים ישראליים אחרים השוהים בדנמרק הם כתב הטלוויזיה **אורי גולדשטיין** וכתב הארץ — **אמנון דנקנר.** השניים נפגשו בקופנהגן החליטו לבדוק את השמועות בדבר המתרחש בחופים של קופנהגן. הם יצאו ל־

מה הם אומרים

טימטום עבה וכבד

תגובתו של הסופר יזהר סמילנסקי על החלטת מרכז מיפלגת העבודה להמשיך להתנגד להתזרת עקורי בירעם ואיקרית לכפריהם, לא התפרסמה במדור המיכתבים למערכת, גם לא בעמוד המאמרים. היא הופיעה במיסגרת, בעמוד הראשון:

„ובכן, שארית מפלגת העבודה הצביעה נגד חזרת עקורי איקרית ובירעם לבתיהם. נראה, שעור הטימטום במפלגה זו עבה וכבד. דירדורה עוד לא נגמר. סבורים היו הרוב שם שיוכלו להתגנדר בהצבעה מתוך שיקולי אחריות, כשהצביעו מתוך חוסר־לב, חוסר־חוכמה ואגואיזם קבצני. עקורי הכפרים ההם ישובו לבתיהם בקרוב, והצבעה עלובה זאת תהא מזכרת קלון לבעליה.״ (דבר)

צער טלוויזיוני

על המשא־והמתן הקואליציוני בין ד״ש לליכוד כותב אבשלום קווה, תחת הכותרת: „מלכת־המים של הפוליטיקה הישראלית״:

„נראה שראש ממשלת הליכוד, מנחם בגין, ערך את מסע השמאלץ שלו לאמריקה כדי לחזור ארצה עם אגו מנופח לקראת הראנדוו עם הבתולה החסודה על־שם ד״ש. עם ביטחון־עצמי כזה הוא יכול, מבלי להניד עפעף של היסוס, להיכנס עם ד״ש למיטה הלאומית הקלריקלית שלו. מיטה צרה וצרורה שהוא מתעקש להרחיב את בסיסה.״

אומנם יש מתנגדים בתוך ד״ש להצטרפות לממשלה, אבל לדעת קווה הם חסרי השפעה: „המתנגד הראשי הוא אמנון רובינשטיין. אך ביום פקודה הוא עלול לקבל את הדין ולומר בעיניים רוויות צער טלוויזיוני: למרות הכל אנחנו מקבלים את ההכרעה הדמוקרטית של המועצה. וגם מאיר עמית ידקלם משהו מול עדשות הטלוויזיה, אשר הפכה את ד״ש למלכת המים של הפוליטיקה הישראלית.״ (על המישמר)

בגין מהמר

אפשר להתלהב מתוצאות ביקורו של ראש־הממשלה בארצות־הברית — אבל צריך לשמור על חוש פרופורציה, לא לעוות ולראות את המטרות האמיתיות באור הנכון. כותב מתי גולן: „ההישג העיקרי הוא, בעצם, תעמולתי בלבד.״

„כל זה טוב ויפה — ובהחלט מרענן — בתנאי חיוני אחד: שאנו עצמנו לא נלך שולל, ונדע להבחין בין מה שיש ביוזמה הישראלית לבין מה שאין בה: יש בתוכניתו של בגין מהלך טאקטי מבריק שהוא מעולה לטווח הקצר. אך טעונה עיון ובדיקה השאלה, אם יש בה גם הבטחה אופטימית בתחום האסטרטגי ולטווח רחוק יותר.

„הבעייה העיקרית של תוכנית בגין טמונה בכך שהיא כבר מיצתה את כל מטרותיה האפשריות. הדגש של הרצון ללכת לז׳נווה היקהה מאד את עוקץ תדמיתה של ממשלת הליכוד כבעלת מטרות קיצוניות ובלתי־מתפשרות.

„כל המטרות הללו כבר הושגו, והן נמצאות מאחורינו. על־פי טבע הדברים מגיע עכשיו תור פרעון השטרות בין דפיה המעטים של התוכנית. שניים מהם בולטים לעין: ההתחייבות ללכת לז׳נווה והנכונות לשאת ולתת על הכל תמורת הכל.

„מה אומר כל זה? שגורל תוכנית בגין נתון, למעשה, בידי מדינות ערב. ההיגיון המנחה אותה נשמע מוכר מאד, אולי מוכר מדי: אפשר לסמוך על הערבים שלא יעשו מה שאנחנו דורשים כי יעשו.

„זה הימור עדין מאד. אם תתגשם הציפיה הזאת, הרי התוכנית תהיה סיפור הצלחה לאורך כל הדרך. אולם מה יקראה אם יתברר שאין לסמוך על הערבים בעניין זה?״ (הארץ)

הקוצים, האבק והשקר המוסכם

ברוך נאדל מסיח בפני החברה הישראלית כמה האשמות, שחלקן קשורות לשילטון החדש אבל מרביתן אמיתות ידועות על השקר המוסכם:

„החברה הישראלית אינה יכולה, לדעתי, ליצור סיפרות אמיתית (אמנויות אחרות, כמוסיקה, ציור, פיסול, תלויות כנראה פחות בגורמים שמנעו כאן יצירה סיפרותית), בשל כמה סיבות עמוקות מאד: משום שהיא מבוססת על כמה שקרים יסודיים, שהכל משלימים איתם; משום שסיבות היסטוריות שונות יצרו בה קונפורמיזם המטשטש כל ניגוד; ומשום שמנהיגיה למדו היטב את שיטות השיחוד החומרי של „איש הרוח״. החברה הישראלית שואבת חלק רב מכוחה הפוליטי, החומרי והמוסרי מחיים־על־המוות, מהיותה ידועה־בציבור כיורשת של ששת המיליונים הטבוחים באירופה.

„שום איש־רוח ישראלי לא העז עוד לכתוב את היצירה, אשר תחשוף את השקר הבסיסי בקיום זה; שום איש־רוח לא קם ולא אמר כי

חוסר־לב ואגואיזם קבצני * מלכת־המים של הפוליטיקה הישראלית * שמעון פרס מפרגן

נאדל

סמילנסקי

חברה שלא נקפה אצבע לעזרת אחיה, ועברה — נפשית ומעשית — על מותם לסדר היום, חברת־דמים היא, שעברה על כלל־היסוד כי השותף (ולו פאסיבית) לרצח אינו זכאי לרשת.

„החברה הישראלית חייה על כמה שקרים עמוקים נוספים, המעוותים את נפשה ואת נפש יוצריה, וכך יש לנו למשל סופרים קיבוציים, היושבים על אדמה שנשדדה מבני־מיעוטים, בוילות שנבנו בכספי משלם־המיסים הגרמני, מאזינים למשב הרוח באילנות שהושקו במים מסובסדים בידי הפועל הישראלי, והם כותבים על ,בעיות השואה׳, על הפלסטינים ועל מאבק מעמדי. אך השקר אינו יכול ליצור סיפרות.

„השילטון החדש, אולי אף יותר מהישן, נראה כמתכוון לחבוק את הכל בחיבוק־דובים מחניק — ורק אבן לזריקה בשילטון לא תימצא. הכל יהפוך אבק. כל האבנים יהיו אבק, ולא יהיה במה לרגום מישהו.

„אבנים תהיינה רק לשילטון, והוא יטחן את כולן לאבק פורח, אבק טובע ברשן.

„ההווייה בישראל לא תהיה ,הווייה של קוצים׳ כפי שתוארה בידי ברנר, אלא הווייה של אבק.

„אבק ודבש ושמנת לא יחסרו לאיש. בוודאי לא ל,איש הרוח׳.״

(ידיעות אחרונות)

פסוקי השבוע

● **יו״ר ועדת חוץ וביטחון, ח״כ משה ארנסט:** „מי שחושב שהדרך למנוע מילחמה היא לא להרגיז את מנהיגי ערב — נוקט מדיניות בלתי־נבונה.״

● **ח״כ יגאל אלון:** „ההבדל בין מדינאי ופוליטיקאי הוא שהמדינאי חותר להסכם שישרת את האינטרסים של שני הצדדים, והפוליטיקאי רואה רק את האינטרסים של הצד שלו.״

● **שר המיסחר, התעשייה והתיירות יגאל הורביץ:** „29 שנה התנהלה המדינה בלי שרים כמו יגאל הורביץ ובלי אריק שרון או אחרים. ואיני רואה שום אסון גדול אם הללו לא יהיו שרים.״

● **ראש ישיבת מרכז הרב, הרב צבי יהודה קוק:** „הפוליטיקה של כלל ישראל היא תורה, היא קדושה.״

● **ח״כ גאולה כהן על ביקור ראש־הממשלה בארח״ב:** „בגין גרם לכך שמדינה בת שלושים שנה קמה בבוקר וראתה שהיא עם בן ארבעת אלפים שנה.״

● **ראש האופוזיציה, ח״כ שמעון פרס, על הנ״ל:** „אני בהחלט מפרגן לו.״

● **העיתונאי יואל מרקוס:** „מסע בגין היה סרט במהופך: את ההאפי־אנד שמו בתחילה, את ההתחלה העצובה העבירו לסוף.״

● **העיתונאי נחום ברנע:** „מדיניותו של מנחם בגין אולי תוביל אותנו אל סף התהום, אבל היא תוביל אותנו עם סיגנון.״

● **מנהיג גוש־אמונים, חנן פורת:** „חבלי ארץ־ישראל ללא יהודים הם עלבון לעם.״

● **כתבת „מעריב״ נילי פרידלנדר:** „קצת מוזר לראות ששר התעשייה, המיסחר והתיירות מכפר־ורבורג עשה עסקים טובים במישטר הסוציאליסטי וצריך להתנשל מהם במישטר היוזמה הפרטית.״

אורלי חידה

גיבורת סידרת הטלוויזיה

להיות מלכה

התקדמה צעד חשוב
וקיבלה מתנות רבות
כאשר זכתה בתואר

מלכת המים 76'

ההרשמה לתחרות

מלכת המים 77'

מטעם **העולם הזה**
נמשכת. המועמדות
הסופיות תזכנה
במתנות יקרות.

מלכת המים 1977

בחסות: מנכ"ל דירות גינדי - אברהם גינדי
תיזכה במיבחר פרסים מתנת החברות:

25,000 ל"י הנחה
לרכישת דירה
בבניני אברהם גינדי

מערכת
בגדי־ים
וחוף של
GOTTEX

כרטיסי־
טיסה
הלוך ושוב
לאילת מתנת
ארקיע
arkia

טיול ת"א—אתונה—רודוס
וחזרה במטוסי חברת
OLYMPIC

שמלת
פאר
מתנת
חברת

לטקס בחירת נסיכת ים־סוף באילת תגענה המועמדות במטוסי ארקיע ★ לנשפים שיערכו באשקלון ובטבריה תגענה המשתתפות באוטובוסים הממוזגים של חברת אגד.

רשיון נהיגה מתנת
מרכז ללמודי נהיגה
(לכל סוגי הרכב)
בהנהלת אמנון
בית כלל-רח' דרויאנוב 5, ת-א
טל: 03-295261

הדרכת
המועמדות
בהליכה
וביטחון
במה:
**אולפן
לאה
פלטשר,**
הכנת
הכתרים:
**רחל
גרא**

אירוח מלא
חינם במשך
שבוע, במלון
בלווי־
פאלאס
בברן
שבשוויץ

טיפול בשיער WELLA **מתנה למלכה תכשירי** WELLA

מועמדות המעוניינות להשתתף מתבקשות להתקשר בשעות הבוקר למירי זכרוני, טל. 230856, תל־אביב
כל הממליץ על נערה שתתקבל לתחרות יזכה בפרס

שינאה עצמית

שוב הייתי במילואים. ושוב פגשתי את העם. שוב אני מדווח.

אני מסתכל במה שכתבתי אחרי המילואים הקודמים לראות מה נישתנה, שהרי עברו שיבעה חודשים וגם התחלפה ממשלה בינתיים.

לא הרבה השתנה, כמעט לא-כלום בעצם.

חלוקת המעמדות היא בדיוק כשהיתה. הקצינים ממוצא כלכלי-חברתי אחד, החיילים ממוצא כלכלי-חברתי אחר. ולא צריך להגיד לכם מי מאיזה מוצא. אתם הרי מכירים את זה. פה ושם יש איזה יוצא מן הכלל, אבל זה רק מראה כמה שיש כלל.

הפעם אבל שמתי לב למצב המעמדי בתוך המחלקה שלי. מפקד המחלקה הוא אשכנזי, סטודנט ומפעיל-מחשב. כל המש"קים (וזה כולל גם אותי) אשכנזים וכולם, לבד מאחד, עצמאים או בעלי מקצועות חופשיים. החיילים, לעומת זאת, כולם לא-אשכנזים ורובם פועלים. אבל זה רק מקרה, כמובן.

מספר המשקיעים בבורסה גדל במידה ניכרת, וזה מראה כנראה, שיש פריחה כלכלית או צמיחה במשק או גידול בייצור או משהו כזה.

גם כאן, הפלא ופלא, נמשכת החלוקה המעמדית. העצמאים, הסטודנטים, בעלי-המקצועות החופשיים (או, בקיצור — המפקדים) משחקים בבורסה ומרוויחים הרבה בלי לשלם מס (אין מיסים על רווחים בבורסה. זה החוק). הפועלים (או — החיילים) עובדים, משלמים מיסיהם בזמן, ואין להם מושג מה זה איי.די.בי. או ירדן או נקודות או דיווידנדים או מניות-הטבה.

כך שלאט-לאט מתבהר העניין ולא קשה לנחש לפי מספר נתונים נתון את נתון הנעלם. למשל: מפקד הפלוגה הוא בעל-סטייקיה ומשחק הרבה בבורסה. האם הוא גר בדימונה ?

לא.

שאלה נוספת: החייל × הוא ממוצא מרוקאי, פועל, גר בעיירת-פיתוח ולא שמע אף-פעם על ירדן-השקעות. האם הוא הצביע ליכוד ?

כן. ככה זה.

מה שמזכיר לי שחוק הטבע-האנושי, האומר כי „תמיד תהא הממשלה יותר ליבראלית מעמה", נישאר בתוקפו גם לאחר חילופי השילטון. לעומת העם ממשיכים ראש-הממשלה ושריו להיות ליבראלים נאורים והומאניסטים מופלאים.

דבר אחד שכן נישתנה — מסורת „הם יודעים מה שהם עושים" שהונהגה בימי גולדה-דיין, ושנראה היה שבוטלה לאחר מלחמת יום-הכיפורים, חוזרת לימי תיפארתה. שוב מרגיש העם בטוח ושהם יודעים מה שהם עושים.

אבל, כמו שאומרת אמא שלי, לא זה מה שרציתי לספר.

אז אני אתחיל בפתיחה מלומדת: בכל מימשל ישנם אנשים מסויימים שאליהם מתייחס העם בביטול ובזילזול ועושה אותם ללעג ולקלס, למשל ולשנינה ומתגלגל על הריצפה מרוב צחוק כשהם מופיעים בטלוויזיה. זוהי דרכו של עולם.

במימשל הנוכחי אלו הם דוד לוי ואהרון אבו-חצירא.

במימשל הקודם היו אלו ישראל ישעיהו, שלמה הלל ואהרון אוזן.

ונישאלת השאלה: מה המשותף בין דוד לוי, שלמה הלל, אהרון אוזן, אהרון אבו-חצירא וישראל ישעיהו ?

א. כל החמישה הם לא-אשכנזים.

ב. כל החמישה הם יוצאי עדות-המזרח.

ג. כל החמישה הם פרענקים.

ד. לפיכך הפכו כל החמישה, בהגיעם לתפקידים ממלכתיים, לנושאים לבדיחות, לזילזול וללעג.

ה. על כן נושאי הבדיחות, הזילזול והלעג הם: מיבטא מזרחי, חוסר השכלה פורמאלית, צבע עור כהה, אי-ידיעת השפה האנגלית, מראה חיצוני וכיוצא באלו.

מסקנה: יש כאן תופעה פשוטה של יחס גזעני טהור מסיבות גזעניות עמוקות.

אי-הכללתו ברשימת הנלעגים של אף לא אשכנזי אחד, ולו יהיה זה אליעזר שוסטק אפילו, רק מחזקת את מניעיה הגזעניים של התופעה. לא טיפשות מופלגת של האנשים היא שגורמת שיצחקו להם, אלא גזענות מופלגת של האנשים היא שגורמת שיצחקו להם.

אבל מה שהכי מצחיק בכל העניין הוא זהותם של הצוחקים.

מי צוחק מדוד לוי ? מי לועג לישראל ישעיהו ? מי מזלזל באהרון אוזן ? מי מבטל את שלמה הלל ? מי בז לאהרון אבו-חצירא ?

דוד לוים צוחקים מדוד לוי. ישראל ישעיהוים לועגים לישראל ישעיהו. אהרון אוזנים מזולזלים באהרון אוזן. שלמה הללים מבטלים את שלמה הלל. אהרון אבו-חציראים בזים לאהרון אבו-חצירא.

אין כאן גזענות אשכנזית כלפי הפרענקים. כבר לא צריך את זה. יש כאן גזענות עצמית. סלף-סחביס. בני עדות-המזרח צוחקים על הפרענקים. ימות המשיח הגיעו. האשכנזים כבר לא צריכים לעשות כלום. הפרענקים כבר עושים את זה בעצמם והרבה יותר טוב. החינוך הצליח.

שלושים שנות חינוך ודור שלם צוחק מעצמו, לועג לעצמו, מזלזל בעצמו, מבטל את עצמו, בז לעצמו.

דור שלם שונא את עצמו עד מוות.

כמו במחזה של חנוך לוין הם עומדים על הבמה ונושאים יום-יום מונולוג:

„אתם יודעים מה זה גדול ושחור וגמר בית-ספר עממי ?... זה הר הפחם בוולס... חה-חה... ומה זה קטן ושחור ולא גמר בית-ספר עממי ?... זה אני... חה-חה-חה... הנה, תסתכלו עלי — אני שחור, קטן ולא גמרתי כיתה בית אפילו... חה-חה... אני פרימיטיבי לגמרי... אפילו אנגלית אני לא יודע... הנה, יום אחד רציתי להגיד למישהו „הבה נדבר גלויות", אז אמרתי לו „לטס טוק פוסט-קארדס"... חה-חה... פוסט-קארדס — גלויות, יעני, של דואר... חה-חה... גם המיבטא שלי מצחיק — „לטס טוק פוסט-קארדס"... חה-חה... אנגלית עם חית העין... חה-חה... כמו ערבי... ואני גם מכוער... הנה, תסתכלו כמה אני מכוער... אני המכוער מכולם... חה-חה... המכוער בעולם... ואני טיפש... אני באמת טיפש... פעם מישהו אמר לי, אצלו בבית, שאני אלך לראות אולי הוא נימצא אצלי בבית... ואני הלכתי... חה-חה... והוא לא היה שם... „לך תיראה אם אני נימצא אצלך" ואני הלכתי... חה-חה... כמה שאני מטומטם..."

וזה נורא מצחיק.

מאוד נורא מצחיק.

מצחיק נורא.

תראה איך שאתה נראה, חתיכת אידיוט! אתה מכוער ומסריח! בעיניים שלך רואים שאתה שקרן בדם! יש לך שפם מלוכלך של פרימיטיבים! אתה לא יודע אפילו לדבר! אתה מכוער פרימיטיבי וטיפש! זה מה שאתה!

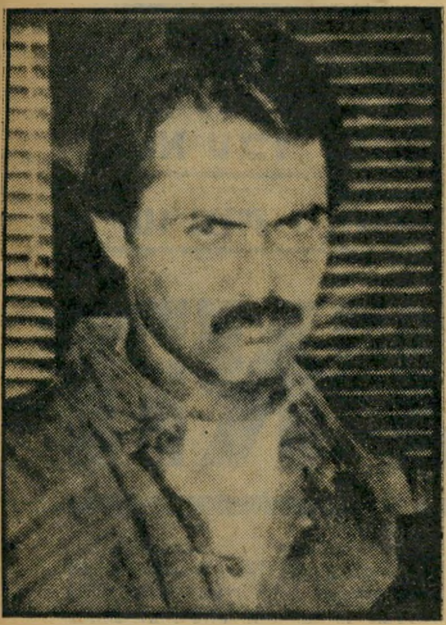

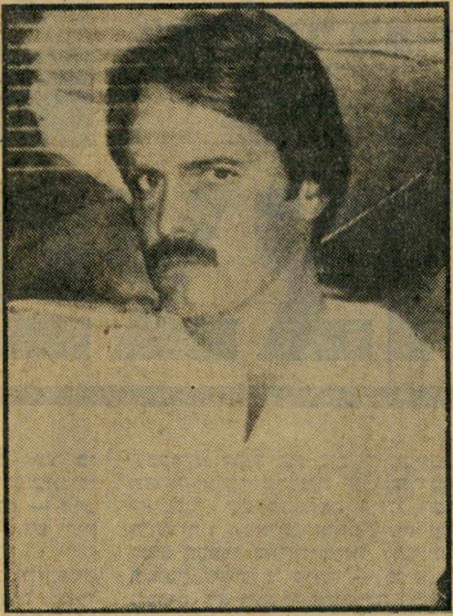

תסתכל בראי טמבל מטומטם! כולך מגעיל! יש לך עיניים מלוכלכות של גנב בן גנב! השפם שלך מכוער כמו הפרצוף שלך! המיבטא שלך מצחיק! אתה מסריח מפרימיטיביות! אתה טמבל פרימיטיבי ומכוער! זה מה שאתה!

ח"כ דב שילנסקי
נתפס 45 דקות
לפני שעמדה
להתפוצץ
הפצצה
במישרד־החוץ

✶

הוא אירגן
מרידת אסירים
במחנה־ריכוז

✶

הוא עבד ליד
מישרפות דאכאו

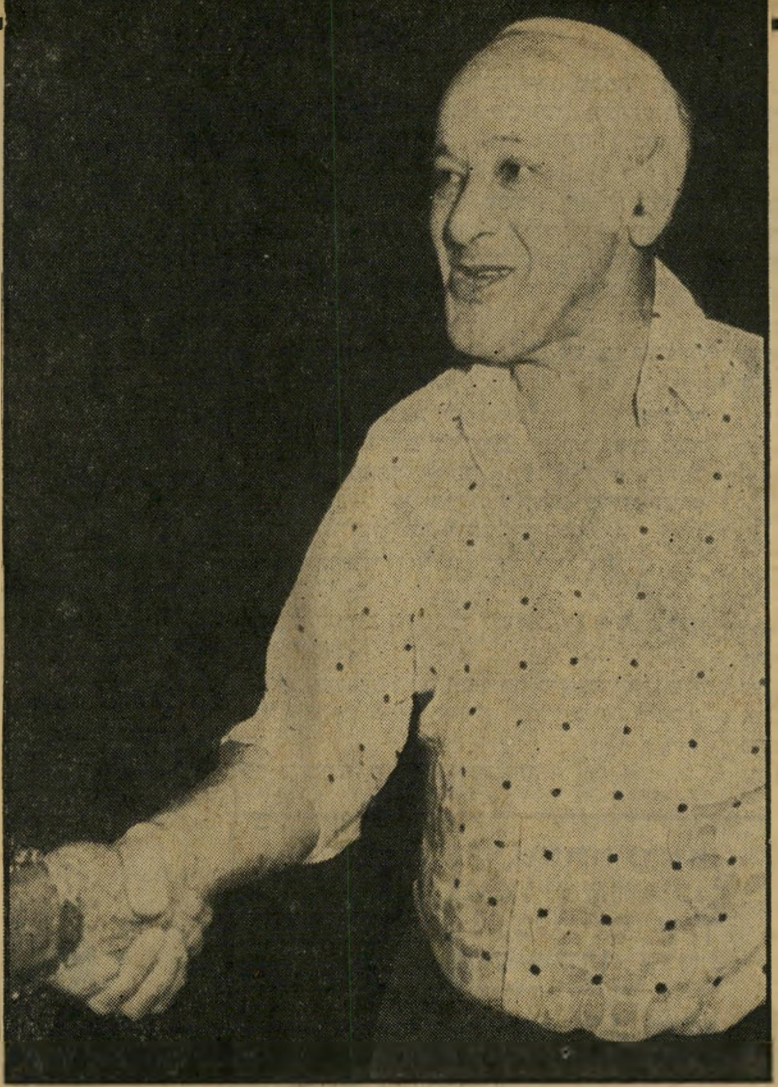

הוא השתתף
בפיצוץ
השגרירות
הבריטית ברומא

✶

חיילי צה"ל
ירו בו כשירד
מן האונייה
"אלטלנה"

✶

הוא רצה
להתאבד בפומבי
בהר־ציון

האיש עם הפצצה

דוב בן־יוסף שילנסקי, בעל קומה למטה מבינונית, פנים עגלגלות, פסע ומתחת לבית־שחיו תיק ובו 15 אצבעות טי־אן־טי לעבר שערי מישרד־החוץ, ב־קריה התל־אביבית.

הוא עבר את השער למרות עשרות השוטרים בבגדים אזרחיים וניידות־המיש־טרה, שפיטרלו בסביבה, ועלה לאחד ה־מישרדים הפחות חשובים של מישרד־החוץ, ששכן בבית גרמני קטן. הוא נעצר על־ידי שוטרים בקומה השניה, משבתיקו פצצת־זמן של 3 ק״ג, מכוונת להתפוצצות בעוד 45 דקות.

כששמעה אשתו של דוב שילנסקי על מעצר בעלה, היתה נדהמת, אך שמרה על קור־רוחה. בנו בן ה־3, יוסף, פלט: „אבא ילד רע. אבא לא בא לאכול ארו־חת־צהריים. אבא לא יהיה גדול!”

הדבר התרחש ב־5 באוקטובר, 1952. מאוחר יותר התברר שהמישטרה קיבלה הודעה מראש, במיכתב מודפס יפה במכו־נת־כתיבה על נייר מישרדי דק. דוב שי־לנסקי עמד לפוצץ את פצצתו במישרד־החוץ כאקט של מחאה נגד חתימת הסכם־השילומים עם ממשלת מערב־גרמניה.

מיצעד המוות

שילנסקי נולד בעיירה שבלי בליטא בשנת 1924, למישפחה מהמעמד־הבינוני. הוא חונך על ברכי המסורת והיה־דות הלאומית, ולמד בגימנסיה העברית תרבות. ב־1937 הצטרף לתנועת בית״ר, וב־1939 הצטרף לאירגון הצבאי הלאומי בגולה. כאשר עמד לעלות ארצה בעליית „אף־על־פי” (מוסד העליה הבלתי־ליגלית של התנועה הרוויזיוניסטית) נחתם חוזה מולוטוב־ריבנטרופ ושיבש את תוכניותיו. עיירותו נכבשה בידי הצבא האדום.

עם הפלישה הגרמנית לאזורי־הכיבוש של ברית־המועצות נכבשה גם העיירה שבלי. באותו לילה פרצו פורעים ליטאיים לבתי היהודים וגם לביתו של שילנסקי.

הוא ושאר הגברים הובלו למיגרש מחוץ לעיירה. שם הוחזק עד הבוקר, ואז הובא, ביחד עם יהודים נוספים, אל בית־הסוהר של העיירה, כשהם עוברים בין שתי שו־רות ארוכות של חיילים, שכל אחד מהם חובט באסירים ברובהו. בבית־הסוהר עבר דוב שילנסקי עינויים והשפלות, והיה מבין היחידים ששוחררו ושהוחזרו לגיטו שהוקם בעיירה.

שילנסקי היה ממייסדי אירגון־מחתרת בתוך העיירה, שבה התאגדו אנשי בית״ר עם חברי תנועות אחרות וכינו עצמם בשם „מסדה”. הוא השתתף בעריכת עיתון־ה־מחתרת התחיה. עם ראשית הנסיגה הגר־מנית, כשהצבא האדום התקרב לכיוון לי־טא, הגבירה „מסדה” את פעילותה, ואף התלכדה עם המחתרת הקומוניסטית־יהו־דית שפעלה במקום.

שילנסקי הועבר מעיירתו למחנה־הריי־כוז דאוגל כפועל־ספייה, וכאשר קרבו הרוסים לכדי מרחק של 25 ק״מ למחנה, השתתף בנסיון לארגן מרידה, שמטרתה היתה לפרוץ אל הקווים הרוסיים, ולהציל את שארית־הפליטה במחנה. בסיפור תול־דות חייו * תיאר את סיבות הכישלון: „סיכויי המרד היו טובים ביותר, משום שהגרמנים כבר היו במצב־רוח של תבו־סה, וחיל־המצב הגרמני והאוקראיני איבד כל קשר עם היחידות העיקריות של הצבא הגרמני. לעומת זאת, לנו היה קשר עם הפרטיזנים שביערות, ולפי התוכנית היו צריכים להתלכד איתנו עם מתן האות. אך ברגע האחרון, כשהגיעה העת להס־תערות על חיל־המשמר, התנפלו יהודי המחנה על הבחורים ומנעו מהם את המע־שה, וכך הופקר מחנה נוסף לחיסול גר־מני...”

ממחנה דאוגל הובל שילנסקי למחנה שטוטהאוף ליד דנציג, ומשם למחנה־עבודה אחר בסביבת העיר לנצברג, שהיה משלוחותיו של מחנה דאכאו. הוא תיאר את שראו עיניו: „גם היהודים אשר ב־שרות הגרמנים, וכימעט כל יהודי שאפילו סרט של סגן־קאפו על ידו, רצח — פרט למורדים יוצאים מן הכלל...” שם הוא פגש באמו ובאחיותיו.

משם הועבר שילנסקי לעבודת־כפייה בתוך מחנה דאכאו, ליד ארובות העשן ותאי־הגאזים וערימות שלדי העצמות. כ־שהצבא־האדום התקרב לדאכאו, הוצא מהמחנה, יחד עם קבוצה גדולה של עוב־די־כפייה, והכל יצאו ל„מיצעד המוות” שנמשך 10 ימים ולילות. שילנסקי וחבריו הובלו בשולי החזית, כאשר מכוניות צבא גרמניות דורסות בהם: „קתות רובים הד־פו, חבטו ודקרו בנו ללא הרף, כלבים מוסתים נשכו בנו מצדדים ורצו בעקבו־תינו. אם נפל אחד, לא הרשו הגרמנים לעקוף אותו והיה השני דורך על גופו. פלוגה גרמנית מיוחדת מנתה על הריגת אלה שנפלו בצידי הדרך וטרם מתו...”

מה עשה הישוב

בבוקר האחד במאי 1945, בעודם שרועים קפואים בשלג, פקחו שילנ־סקי וחבריו את עיניהם ולא מצאו את מישמר הס״ס מסביבם. על מצבם סיפר שילנסקי: „אנשי הכפרים בסביבה מסרו כי בעוד כמה שעות יכנסו האמריקאים. ניסינו ללכת ולהגיע לאחד הכפרים. בדרך היה מוטל פגר של סוס, שנהרג בקרבות. כולנו עטנו עליו. תוך כמה דקות לא נשאר ממנו שריד פרט לעצמותיו. ככה בא השיחרור...” על תחושותיו עם השיח־רור הוסיף: „נעורה בי איזו תחושה כבי־רה לרדוף ולהשינם ולהשמידם. אך המ־ציאות היתה אחרת, ותשוקה עזה זו הפכה בלבי לרצון אדיר לזכות ולהגיע לחלום חיי — מדינה עברית שהיא, בקנה־מידה ממלכתי, תגשים את הנקם הגדול. על כן הרגשתי כאילו נולדתי מחדש...”

שבוע לאחר שהאמריקאים שיחררוהו, אירגן שילנסקי במינכן „מרכז עיתי,” שבעזרתו הקים תא בית״רי מבין ניצולי־השואה בעיר גרמנית זו. אחר־כך עבר לאיטליה, שם פגש את חיילי הבריגדה־היהודית: „שאלתי אותם: מה עשה ה־ישוב העברי בארץ־ישראל להצלתנו, וה־תשובה שקיבלתי היתה — בנינו ישובים נוספים. לא השבתי אף מילה אחת למענה זה. חשתי צמרמורת ממש. מאז ימי יל־דותי אני עד לתופעה האיומה כיצד הופ־קרו יהודים על־ידי מנהיגיהם...”

שילנסקי מונה על־ידי אלי תבין לכהן כמפקד בית״ר ואצ״ל בדרום איטליה. ב־31 באוקטובר 1946 השתתף בפיצוץ השג־רירות הבריטית ברומא, ביחד עם יחיאל קדישאי (כיום מזכירו של ראש־הממ־שלה), ושעה שאנשיו ציירו צלבי־קרס בבארי, בנאפולי ובמילאנו.

„כל אחד מהם”

מאיטליה הועבר דוב שילנסקי על־ידי מיפקדת אצ״ל באירופה לשטח הכיבוש הבריטי בגרמניה, כמפקד האיר־גון הצבאי הלאומי שם. הוא השתתף בפעולות רבות של הפצצת מועדוני־קצי־נים וקנטינות בריטיים על אדמת גרמניה. בימי שהותו בגרמניה פגש ברחל, שהיתה חברתו מימי הילדות, וגם חניכתו ב־בית״ר, והוא נשאה לאשה: „את ירח־הדבש בילינו בדרך לאניית־הקרב ׳אל־טלנה׳, ועל גבי סיפונה של ׳אלטלנה׳...” נוסף על אשתו, הביא שילנסקי לאלטלנה גם 150 מקלעי שפנדאו, להגנת חיל־המישלוח שהיה באוניה.

על פגישתו עם מדינת־ישראל כתב שי־לנסקי: „כך התקרבנו מאות בחורים ל־ארץ הנכספת, מוכנים לתת את חלבם דמם ונפשם בשימחה על מיזבח המולדת, וממש מחכים לאותו רגע שבו יזכו לעמוד על אדמה יקרה זו ונשק בידיהם, ואני האחד אשר במיקרה יש לו גם חלק ב־נשק־הישע הזה, שדיים מחכות לו בארץ, שאחיות מחכות לו בארץ כי הוא יציל

* בספר אסיר עברי.

את ילדיהן. שישוכים מודדים מחכים לו. שירושלים המרעבת והמסגזת מחכה לו. וכך אני מתקרב למולדת זו, על אניה זו, עם אנשים כאלה שהעולם לא ראה עוד רבים כמותם להתגדבות ולמסירות — כל אחד מהם טרומפלדור ובן־יוסף* כ־חלבו ובדמו. אני מתקרב עם כל אותו שפע אהבה ותיקווה תכונות למולדת, וכ־שאני עולה על האדמה בכפר־ויתקין אני מעלה באהבה ובאושר רב את הברכים המוכים ליבשה, אני נאלץ להשתטח ולהת־חמק ולברוח מהיריות אשר יורים עלי, לא ערבים ולא בריטים, כי אם יהודים. אלה שאתמול הסגירו את אחי לתלייה, אלה שמחר יטביעו את 'אלטלנה', אלה אשר אינם יכולים לשבת שבת־אחים ולל־חוץ ידו של את עברי... קיצה של 'אלט־לנה' היה עבורי לא רק טרגדיה לאומית, אלא אף אישית. הייתי שבור, איבדתי את האמונה בעצמי. אף לפני כן נואשתי פעמים מספר בחיי מבני־עמי — אלם אלה היו יהודי הגלות. הפעם ראיתי עב־רים חדשים, בני־מולדת — תוזים בשוו־יון־נפש בטרגדיה המתחוללת על שפת־ימה של תל־אביב..."

לאחר פרשת אלטלנה חוייל דוב שי־לנסקי לצה"ל, והוא השתתף בקרבות ה־גליל כמפקד־מחלקה במיבצע „חירם". ו־נמנה על כובשי ספסופה. מחלקתו היתה הראשונה שהגיעה למלכיה, בגבול־הצפון, ועמדה לחחור ללבנון לעבר הליטאני, איל־מלא פקודת בן־גוריון שמנעה זאת.

על קונפליקט אישי, שאליו הגיע בסוף מילחמת־העצמאות, כתב שילנסקי: „בכ' תמוז 1948, עת צעדתי בראש מחלקתי בייצגנו את חטיבה 7. המיצעד הראשון בתל־אביב. אז עבר המיצעד מול הבמה, שבה עמד ראש־הממשלה ושר־הביטחון (דויד בן־גוריון) ואף אז התנגשו רגשותי בקרבי, אם להצדיע לאדם שפיקד את הפקודה האיומה ההיא ובירך עליה, ש־טבע בתהומות את נשק־הישע שאף לי היה חלק בו, שרצח את חברי, ועל הכל — שהרס את חלום־חיי שלי ושל מאות־אל־פים כמוני. אולם אז לא רציתי לפגוע בקדושת המעמד של מיצעד צבא־ישראל; הכרתי בעליונות התפקיד שבו כיהן האיש הזה, ובעברי מול הבמה הצדעתי, אני ופקודי, שהיו גם חניכי..."

עם תום המילחמה נכנס שילנסקי כשו־תף בחברה ליצור מוזאיקה, שממנה פרש כעבור שנה, אחרי סיכסוך עם שותפיו. בבוררות ייצג אותו עורך־הדין שמואל תמיר. אחר־כך החל שילנסקי עובד כפקיד בחברה קבלנית. שנותיו הראשונות בארץ היו קשות עליו. הוא התגורר עם רעייתו ובנו הרך בדירה מחוסרת־חשמל ובתנאי־עבודה קשים, כשהוא מסרב, בניגוד ל־רבים מתושבי ישראל באותה עת, לקבל חבילות־מזון מקרובים שבחוץ־לארץ.

„לעלות על הר ציון"

כשהתעורר עניין השילומים ב־משא־ומתן בין ממשלות ישראל ל־מערב־גרמניה, איבד דוב שילנסקי את השקט והרגיעה שאפפו אותו שלוש שנים: „חיי בארץ הפכו לגיהינום. הרגשתי וחש־תי כיצד לבי מתפלץ בי. לא מצאתי לעצ־מי מרגוע. בכל אשר עשיתי ניקרה במוחי וחזרה וניקרה עבודה זו. ראיתי את עצמי בן לאומה בוגדת ואת אפס מעשי — כ־שותפות לבגידה..."

בסערה פרץ דוב שילנסקי לקלחת הפו־ליטית־מוסרית שרחשה בנושא השילומים מגרמניה, וחידש את קשריו עם תנועת־החרות, שיזמה את מרבית הפעולות נגד הסכם־השילומים. הוא אירגן שורת מנהי־גים משארית־הפליטה: „החלטנו לעבור לשלב מעשי. אולם אז, לפתע, שוב הת־פורר ועד זה — וכפי שהסבירו לי, (בינ־לל) לחץ של מיפלגת פועלי ארץ־ישר־אל..."

שילנסקי לא שקט. הוא פירסם בעי־תונות רשימות וזיכרונות מהשואה, ונקשר עם כמה אנשי הימין הקיצוני מחוג סולם (אנשי ד"ר ישראל אלדד־שייב) מתוך כוונה: „לעלות על הר־ציון ולהתאבד בפומבי." אלא שתוכנית זו גם היא לא יצאה אל הפועל. לאחר הפגנת־הענק, שאותה אירגנה תנועת החרות, בראשות מנחם בגין, ליד בניין הכנסת בירושלים, שבעיקבותיה נערך „פוגרום" על־ידי ה־משתתפים במרכז ירושלים, נעצר דוב שילנסקי, וישב במאסר 10 ימים.

אדישותו של הציבור הישראלי לנושא זה הכעיסה את שילנסקי. הוא חיפש פעי־לות בעלת גוון דרמתי, שתוציא את הצי־בור מקיפאונו: „הרגשתי שנחוצה פעולה דרמתית, אולי היא תעורר את הציבור ותחריד את השלווים מאדישותם. הצעתי לקבוצת־ידידים לפתוח בשביתת־רעב עד הסוף, באחד ממוסדות הממשלה. אך הצעה זו לא נתקבלה. התהלכתי כמטורף. ידעתי שאם הנאצים הפכו את גופותיהם של 6 מיליון טבוחים לאפר, בא ההסכם עם יורשי־הנאצים והפך את נפשות 11 ה־מיליון החיים לעפר ואפר..."

אני מאשים!

כאשר נתפס שילנסקי במישרד־ה־חוץ עם מיטען־החבלה שבתיקו, נפתח מחול־שדים ציבורי. העיתונות קבעה ש־האצ"ל מחדש את פעולותיו. בנוסף למיס־תורין זה הוסיף מנהיג חרות, מנחם בגין, שעלה על סיפונה של אוניה, בנמל ניו־יורק, ביום שבו הוטלה הפצצה, ומבלי לדעת ממחול־השדים המתרחש מסביב ל־תנועתו. ממלא־מקומו, ד"ר יוחנן באדר, פירסם למחרת בעיתון חרות מאמר בכו־תרת „פרובוקציה", ובו טען, כי סוכני המישטרה הם שביצעו את המעשה.

דוב שילנסקי מילא את פיו מים, וסירב למסור במישטרה הודאה כלשהי. עורך־דינו, שמואל תמיר, הרגיע את המישטרה, וציטט את מרחשו: „בגרמניה חשבתי תמיד על בריחה, ממישטרת ישראל לא אברח!" יהודה פראג, מפקד מישטרת תל־אביב, העיר לתמיר שלא טוב עשתה ה„מח־תרת" ששלחה דווקא בעל לאשה הרה לפעולה (אשתו של שילנסקי היתה ב־הריונה השני) והוסיף לעבר שילנסקי: „אלה ששלחו אתך לא יתמכו בך עכשיו!" ליגלג תמיר: „המחתרת שאורגנה על־ידי תנועת־החרות תשלם למשפחתו 250 ל"י לחודש!"

המישטרה האשימה את דוב שילנסקי לפי סעיף 66 (א))ב) של פקודת החוק הפלילי, המדבר על החזקת חומר־נפץ בילבד. העונש המירבי: 10 שנות מאסר. שילנסקי הוחזק במאסר עד לפתיחת מיש־פטו.

המישפט הפך „אני מאשים" אישי שלו כלפי השילטון הישראלי כולו, ערכיו, ומניעיו. בבמת בית־המשפט שימשה עבורו, מה שהיא שימשה לעולי־הגרדום ושאר נידוני המחתרות בזמן המנדט הבריטי: במה להשמעת דיעות. שילנסקי בחר ב־דרך של הצהרה, ולא של מתן עדות. בהצהרה אמר:

„...כשהלכתי לקריה, כבוד השופט, ראיתי את עיניהם של ילדי הגיטו וידעתי שחייב אני להם, לילד הגיטו שנשרפו בכיבשנים חוב איום, שחיי אינם חיים באם לא אנסה לעשות משהו כדי ל־פרעו..." הוא תיאר כיצד ראה „ליד הכיבשנים נערמו רכמות זוגות־נעליים, מלבושים וצעצועים של פעוטות. איזו אירוניה אכזרית ופושעת, שעתה הציעו הגרמנים לממשלת־ישראל צעצועי ילדים כשילומים! אולי יהיו ביניהם מן הצע־צועים ההם, ואולי צעצועים חדשים. כבוד בית המשפט! נראה לי שאטומים וחיר־שים הם אלה שאינם שומעים כיצד מכל צעצוע גרמני, הנמכר ברחוב אלנבי בתל־אביב, בוכה ילד יהודי, אחד מן הילדים ההם שזעקו 'אמא'לה', שעה שקרעום מעל אמהותיהם אלי הכיבשנים..." המשיך שי־לנסקי: „בביתי אני שומר עד היום גופיה

(המשך בעמוד 38)

* שלמה בן־יוסף (טבצ'ניק) עולה־ה־גרדום היהודי הראשון בימי המנדט (29.7.1938).

נאשם שילנסקי על ספסל־הנאשמים בתל־אביב (1952)

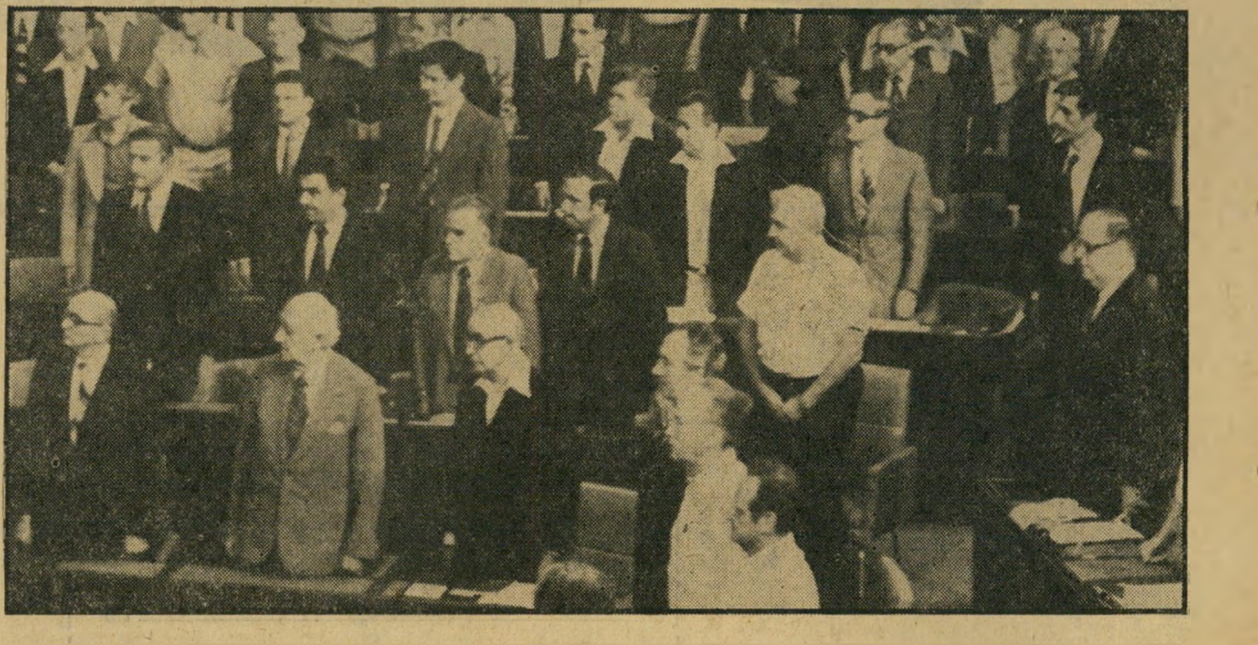

ח"כ שילנסקי (בפינה הימנית העליונה) בפתיחת הכנסת (1977)

גם את חשבת שזה יהיה קשה?

להשתמש בטמפון, הכוונה.
חשבת שזה יהיה מסובך לשים אותו בתנוחה הנכונה?
אולי גם את חשבת שאין דרך פשוטה וטובה באמת?
אם כך הרי שלא ניסית עדיין את טמפוני טמפקס. כל טמפון של טמפקס נתון במיכל החדרה פשוט ונוח והודות לו הטמפון תמיד מוצא את דרכו אל המקום הנכון.

ולידיעתך – טמפוני טמפקס מתרחבים גם לאורכם כך שאינך חשה בהם כלל.
מיכל ההחדרה אינו מייקר את הטמפון. טמפוני טמפקס אינם יקרים יותר מן האחרים – למרות היותם פשוטים ונוחים יותר לשימוש.

טמפוני טמפקס עם מיכל ההחדרה – כדי שלא יהיה קשה גם במצבים רגישים.

לכבוד
אינוווסט אימפקס בע״מ (יבואני טמפקס)
ת.ד. 6080 תל־אביב.
נא לשלוח לי חומר הסברה על השימוש בטמפוני טמפקס.
שם ______________
כתובת ______________

דחף.

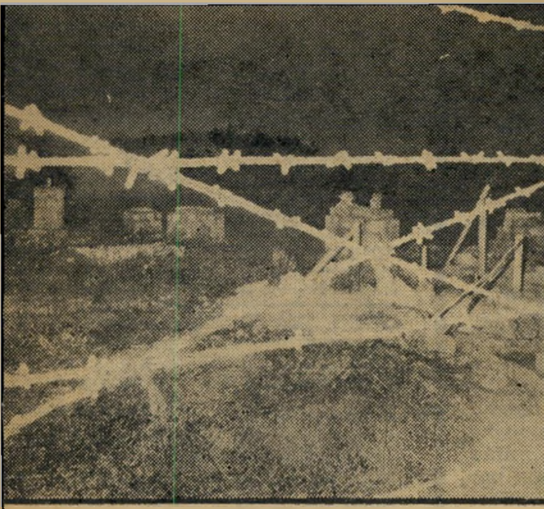

לבגין זה כדאי אך בליכוד יש המתנגדים לכך

השבוע תיפול ההכרעה

איקרית! בירעם!

קריין הטלוויזיה העביר את הבשורה: מנחם בגין תומך בהחזרת העקורים לכפרים בירעם ואיקרית.

על האקרן הופיע בגין, כשהוא משיב לשאלות מראיין בקול עייף־כלשהו. האם הוא בעד החזרת עקורי בירעם ואיקרית? „אני בעד החזרת עקורי בירעם,” השיב.

הקריין, שאין לו אוזן אמונה, סיכם את הדברים: מר בגין הוא בעד החזרת עקורי בירעם ואיקרית.

אולם בגין הקפיד מאד. השם איקרית לא נפלט מפיו.

בנו של ז'בוטינסקי

לקריין הטלוויזיה, כמו לרוב אזרחי ישראל, שני השמות בירעם ואיקרית הפכו זה מכבר לשם אחד, כאילו היו מחוברים אוטומטית, כמו תל־אביב—יפו. הדבר טבעי, כי כימעט בכל המאבקים להחזרת העקורים הופיעו שני השמות יחדיו. גם מבחינה עניינית, אין כימעט שום הבדל בין שני המיקרים.

איקרית, כמו בירעם, שוכנת על גבול לבנון. איקרית רחוקה מן הגבול יותר מבירעם, הנמצאת על הגבול ממש. בין איקרית והגבול יש כמה יישובים יהודיים, וגם יישוב ערבי שלא סולק משם מעולם.

כמו תושבי בירעם, גורשו תושבי איקרית מכפרם למחרת מילחמת־העצמאות, אחרי שוך הקרבות. להם, כמו לתושבי בירעם, הובטח כי יוכלו לחזור תוך זמן קצר. בשני המיקרים היתה זו תרמית, שכל מטרתה לנשל את התושבים מאדמותיהם. בשני המיקרים ניתן חלק מן האדמות לקיבוצים ולמושבים חדשים.

ההבדל בין שני הכפרים נעוץ רק בהשתייכות הדתית. אנשי בירעם הם מארונים — בני כת נוצרית שקמה לפני 1300 שנים בידי כהן־דת בשם יונתן מארון. אנשי איקרית משתייכים לעדה היוונית־קאתולית, הדוגלת ב־פולחן היווני־אורתודוכסי, אך המכירה בסמכות האפיפיור הקאתולי הלאטיני. שתי העדות מכירות בסמכות האפיפיור.

לגבי מנחם בגין זהו הבדל חשוב, שמקורו במסורת תנועתית. פתח בה ערי ז'בוטינסקי ז"ל, בנו של זאב ז'בוטינסקי ופרופסור למתימטיקה בחיפה. הוא הושפע מתורות כנעניות אשר הביאו אותו לדגול בברית עיברית־מארונית. כי המארונים, לפי תפיסתו, הם צאצאי הפי־ניקים, שהיו עם כנעני, ובמילא קרובי־דם לישראלים.

ז'בוטינסקי־הבן התמסר לעניין בירעם מראשיתו. הוא היה הישראלי הראשון שפתח במאבק להחזרת עקורי בירעם, עוד בשנות ה־50'. למרות שלא היה חבר בתנועת־החרות, שממנה פרש אחרי שייצג אותה בכנסת הראשונה, הצליח לקרב את התנועה לעניין בירעם. מאז דוגלת תנועת־החרות בהחזרת עקורי כפר זה.

לכפר איקרית לא היה מליץ־יושר כזה. רק עם בואו ארצה של הארכי־בישוף יוסף ריא, שכיהן כאן כראש העדה היוונית־קאתולית, קיבל גם המאבק להחזרת עקורי איקרית תנופה. בהנהגת ריא, ערבי יליד לבנון שחונן בארץ ושגדל בארצות־הברית, נפתח המאבק הגדול המ־שותף להחזרת עקורי בירעם ואיקרית. הוא הגיע לשיאו כאשר צעד ריא בראש הפגנת־ענק בירושלים, והשמיע את טענותיו מתחת לחלונותיה המוגפים של גולדה מאיר.

המאבק הלך והתרחב. הקבוצה שפתחה בו, ובראשה אנשי העולם הזה — כוח חדש ושי"ח, גדלה במהירות, עד שכללה את חברי כל המיפלגות. אנשי־רוח וסופרים הרכיבו מישלחות אל גולדה מאיר ולחברי־ממשלתה. מרבית העיתונות הצדיקה את החזרת העקורים. היה נדמה כי גם עקשנותה האגדתית של גולדה מאיר לא תוכל לעמוד לאורך ימים מול תביעה כללית זו.

אך מילחמת יום־הכיפורים שמה קץ זמני למאבק. ממשלת רבין, שחיה בפחד מתמיד מפני זעמה של גולדה, לא העזה לטפל בעניין, אף כי נודע כי יצחק רבין עצמו תומך בתיקון העוול. אחרי שהארכי־בישוף ריא הועבר מן הארץ לקנדה, ואחרי שסיעת העולם הזה נעלמה מן הכנסת, נרדם המאבק לכמה שנים.

עם עליית הליכוד התחדשה הפרשה בצורה שונה.

בשביל מנחם בגין מהווה פרישת בירעם מתנה מן השמיים. ברור לו שהחזרת עקורי בירעם תעניק לו כמה יתרונות חשובים:

● מכיוון שבני בירעם הם ערבים לכל דבר, תחשמל הידיעה עם החזרתם את העולם כולו. העובדה שההחלטה תבוא דווקא מצד ממשלת הליכוד, שיצא לה שם של שילטון אנטי־ערבי קיצוני תוסיף ממד נוסף לסנסציה, תהפוך אותה לניצחון תעמולתי ממדרגה ראשונה.

● החלטה כזאת תשפר באופן ניכר את תדמיתו האישית של בגין בעולם, תחזק בארץ ובעולם את טענתו שהוא מנהיג ליברלי, שוחר־צדק ואיש־שלום.

● החזרת עקורי בירעם יכולה להוות מישקל נגדי להתנחלויות יהודיות בגדה המערבית, לפחות בעיני דעת־הקהל העולמית והאמריקאית.

● הדבר לא ייראה כשינוי־עמדה אופורטוניסטי, מכיוון שתנועת־החרות דגלה מתמיד בהחזרת עקורי בירעם.

● הדבר יתקבל גם על דעת אנשי־התנועה, מכיוון שעל פי האידיאולוגיה הז'בוטינסקאית יש מקום במדינה ל„בן ערב, בן נצרת ובני / כי דיגלי דגל טוהר ויושר...”

הנימוקים למען צעד כזה הם כה ברורים, עד כי רבים היו בטוחים כי בגין יחליט על כך עוד לפני נסיעתו לארה"ב, כאחת המחוות להכשרת הקרקע לביקור.

אולם בגין לא עשה זאת. בראיון הטלוויזיוני אף ניכרה נימה חדשה של היסוס. השבוע החליטה ממשלתו להקים ועדה לבדיקת העניין. בראשה הוצב אריק שרון.

זעם אולימפי

מה גרם להיסוסיו של בגין?

לכאורה היתה התפתחות הימים האחרונים צריכה דווקא לחזק אותו במגמתו. מיפלגת־העבודה התכנסה, החליטה להתנגד גם להבא להחזרת העקורים. למראית־עין התקבלה החלטה שערורייתית זו ביגלל התנגדותם של תושבי המושבים השכנים. אך למעשה היה ברור כי הפחד מפני זעמה האולימפי של גולדה עדיין רובץ על המיפלגה. החלטה זו של מיפלגת־העבודה נתנה לבגין שני נימוקים נוספים להחזרת העקורים:

● החלטה של הליכוד בעניין זה, שתזכה בתמיכת רוב חלקי הכנסת, ובכללם השמאל הקיצוני, תעמיד את מיפלגת־העבודה במצב מגוחך, כאופוזיציה ימנית.

● היא תפלג את המערך, כיוון שמפ"ם תצטרך להצביע עם הליכוד. מפ"ם סובלת בפרשה זו מטראומה ישנה, כיוון שקיבוץ השומר־הצעיר ברעם יושב על אדמות הכפר הנטוש בירעם. מול כל ההאשמות וההעקיצות, טענה מפ"ם תמיד שהיא יושבת על האדמות רק זמנית, עד שיוחזרו העקורים, ושהיא תומכת בהחזרתם.

הכל מצביע, אם כן, בכיוון אחד. אך לפתע הזדקרו לעיני בגין נימוקים הפוכים, שקשה לו להתעלם מהם.

● התנועה נגד החזרת העקורים קיבלה אף היא תנופה חדשה, כשבראשה עומדים בני המושבים הסמוכים לשני הכפרים. אומנם, עקורי בירעם ואיקרית הבטיחו כי אינם מתכוונים לתבוע בחזרה את האדמות שנמסרו למושבים ולקיבוצים, אך בני־המושבים חוששים כי הב־טחה זו תישכח בעתיד וכי הם יידרשו להחזיר את האדמות.

● בקרב הליכוד יש אנשים וחוגים ששינאת־הערבים היא מרכיב מרכזי באופיים. מנהיגם הטיבעי הוא אמנון לין, לשעבר ראש המחלקה הערבית של מפא"י, המתנגד באופן קיצוני להחזרה. לין, שהצליח לגייס לצידו את כל חטיבת לע"ם בליכוד, אימץ לעצמו את הטענה של גולדה מאיר, כי החזרת עקורי בירעם ואיקרית תשמש אות לבני כל הכפרים העקורים לתבוע את החזרתם — אף שנסיבות סילוקם מאדמותיהם לא דמו לנסיבות המיוחדות של בירעם ואיקרית.

נראה כי מול טענות אלה התערערה עמדתו של בגין. המנהיג, הרגיל לכפות את דעתו על אנשיו, החל מדבר לפתע בלשון „דעתי האישית — ואני מדגיש ה א י־ש י ת — היא...”

ברור כי בגין אינו מוכן לתמוך בהחזרת עקורי איקרית. צימצום העניין לבירעם בילבד יכול להיראות כפשרה בין האגפים השונים של הליכוד. אך מינוי הוועדה, בראשותו של שרון, מטיל בספק גם את נכונותו של בגין לכפות פשרה זו.

אם כן, יהיה זה סימן מובהק לכך שהקו האנטי־ערבי העיקבי השתלט על הליכוד כולו.

הבישוף ריא בראש הפגנת־הענק בירושלים

במדינה

העם

המיצעד יצעד

הוא לא יהיה
רק מוקד משיכה
לתיירים — אלא גם
ביטוי לסיגנון החדש

העניין הוא חסר־חשיבות, כשלעצמו: קיום מיצעד־ראווה של צה"ל ביום העצ־מאות ה־30 של המדינה.

הנימוקים העניינים בעד ונגד שקולים למדי. בעד: הוכח שמיצעד כזה מהווה אטרקציה מרכזית לתיירים, וכי אין למדי־נה היכולת והדמיון לספק לציבור ולתיי־רים אירוע מרכזי אחר. נגד: המיצעד יעלה כרבע מיליארד לירות, בשעה ש־תקציב־הביטחון נמצא בעידן של קיצוצים. הוא משבש את העבודה בצה"ל, בתקופה העלולה להיות חשובה, אם אכן יתקבצו ענני־המילחמה באותו מועד, כפי שמא־מינים רבים.

יתרה מזאת: המיצעד מקלקל את שימ־חת החג לרבבות אנשי מילואים, אותם מגייסים לאבטחה ליום אחד, משבש את תוכניות האימונים של צה"ל, עולה בשעות טיסה של מטוסי־קרב ושעות מנוע של טנקים, שהם חלק מהמרכיבים של רמת הכוננות של צה"ל.

אולם הגורם שהכריע בממשלה היה שונה לחלוטין. הוא נוגע למהפכה הרוח־נית שהתחוללה בארץ ב־17 במאי.

הצדעה לבגין. האפשרות, שממשלה של תנועת־החרות תחליט שלא לקיים מיצעד צבאי, לא היתה קיימת כלל.

ולא רק מפני שזה יהיה המיצעד הצבאי הראשון שיעבור על־פני בימת־ההצדעה, אשר במרכזה יעמוד מנהיג תנועת־החרות, מנחם בגין, כפי שעמדו לפניו על אותה במה, דוד בן־גוריון, לוי אשכול וגולדה מאיר.

לפי האידיאולוגיה של זאב ז'בוטינסקי, שהשתלטה עתה במדינה, אין הצבא רק מכשיר תועלתי לעת צרה. במילון הז'בו־טינסקאי, הצבאיות היא ערך בפני עצמו — ערך לאומי, חינוכי, רעיוני. היא אחד מעמודי־התווך של המלכות. והיא קשורה למושג „הדר", ולשיר כמו „בדם ואש יהודה נפלה — בדם ואש יהודה תקום".

אהבת הטכסים הצבאיים, המיסדרים, ה־מיפקדים, התהלוכות וההצדעות טבועה בדמו של כל בית"רי. התואר של זאב ז'בוטינקי, שהיה אהוב ביותר על מעריי־ציו, היה „ראש בית"ר" — ובית"ר הק־דישה חלק עצום מפעילותה לטכסים צב־איים. איש כמו מנחם בגין, שהיה „נציב בית"ר" בפולין, בוודאי השתתף באלפי טכסים כאלה.

הסתייגות של עזר. בעיני אדם ש־גדל בארץ, ושנתקל בצבאיות בפעם ה־ראשונה בצבא הבריטי או בצה"ל, אין הטכסים הצבאיים אלא „בולשיט", לכל היותר רעה־שבהכרח. בשביל מנחם בגין ואנשיו, טכסים אלה הם בעלי חשיבות רוחנית.

לא היה זה מיקרה שכל חסידיו וגרוריו של בגין הצביעו בממשלה בעד קיום ה־מיצעד — ודווקא האלופים, הצברים־החיילים שבממשלה, עזר וייצמן ואריק שרון הסתייגו ממנה. אליהם הצטרפו רק עוד שני שרים, זבולון המר וגדעון פת, שהעזו להתנגד לבגין.

שכן עובדת קיום המיצעד נקבעה עוד לפני שהובאה להכרעת הממשלה. מנחם בגין הצהיר על קיום המיצעד עוד בביקורו בניו־ירק. היו שרים, כמו שר־האוצר שימ־חה ארליך, שבשיחות פרטיות הביעו הת־נגדות לעריכת המיצעד, ולוא רק מסיבות תקציביות. אבל רובם לא העז להמרות את פיו של ראש־הממשלה, ביודעם עד כמה חשוב לו לעמוד על הבמה ולקבל את מיצעד־צה"ל.

דו"ח מיוחד

נמצא המדליף!

ראש־הממשלה מנחם בגין רתח מכעס. בפעם הראשונה מאז נבחר כראש־הממשלה שכח את גינוני־הנימוס שלו, ואת חוש ההומור הסלחני שלו, שסייע לו בעבר להבליג ולהתאפק גם במצבים שבהם היו אנשים אחרים מאבדים את עצביהם לחלוטין.

התפרצותו האימפולסיבית של בגין מייד עם שובו לארץ מביקורו בארצות־הברית בשבוע שעבר, העיבה על החגיגיות של קבלת־הפנים שנערכה לו. במסיבת־העתונאים שערך בנמל־התעופה ייסר בגין את נציגי המערך בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, על שהדליפו לעיתונות את התוכנית המדינית שלו, שאותה עמד להציג בפני הנשיא קארטר, עוד לפני שהציג אותה לפני הנשיא.

התוכנית עצמה לא היתה סודית כל־כך, וגם לא סנסציונית. אבל עצם שמירתה בסוד עד להצגתה בפני ג'ימי קארטר, ניראה בעיני מנחם בגין כמיבצע בעל חשיבות לאומית ראשונה במעלה. בגין רצה להוכיח שני דברים: שבממשלתו לא יהיו הדלפות כפי שהיו בממשלת המערך, וכי הוא עצמו מקפיד על נימוסים טובים ביחסים בינלאומיים, אינו עושה ג'סטות לצרכי פירסומת עיתונאית.

כאשר נודע לו, מייד אחרי פגישת־העבודה הראשונה שלו עם ג'ימי קארטר, כי תוכנו של המיסמך שהציג לפני קארטר פורסם בעיתונות הישראלית עוד לפני שנערכה הפגישה, ראה בגין בכך פגיעה מתוכננת ומכוונת בו. הוא קיבל זאת כמעט כפגיעה אישית.

לבגין לא היה ספק, גם מבלי שיטרח ויוודא זאת, כי איש משרי ממשלתו לא הדליף את תוכן המיסמך לעיתונות. מרבית השרים לא ידעו את תוכן המיסמך, כך שלא יכלו להדליפו. רק חוג שרים מצומצם ידע את פרטי הפרטים של ניסוח המיסמך. בגין לא יכול היה להעלות בדעתו כי הם יבגדו בו ויתקעו לו סכין בגב. משום כך היתה מסקנתו ברורה: מישהו מחברי ועדת החוץ והביטחון, שלפניהם הציג שר־החוץ משה דיין את המיסמך במקביל לפגישתו של בגין עם קארטר, הוא שעשה את המעשה הבוגדני.

לא עזרו גם הכחשותיהם של חברי המערך בוועדת החוץ־והביטחון כי ידם לא היתה במעל. תגובותיהם החריפות והקיצוניות, והעמדת פני הנעלבים והנפגעים מצידם, רק שיכנעו את בגין כי הם מנסים לחפות על מעשיהם. גם למחרת שובו מארצות־הברית, בתום פגישתו עם הנשיא, עדיין החזיק מנחם בגין בדיעה כי ההדלפה היתה מוועדת־החוץ והביטחון.

„זה מעשה חמור ביותר," אמר לעיתונאים בצאתו מבית הנשיא. „האופוזיציה עושה דברים שונים שלא היתה צריכה לעשות. אבל בסופו של דבר העניינים יסתדרו. איני רואה בכך טראגיות מייותרת. הסיכסוך יעבור במהרה."

אולם בעוד חברי המערך הנסערים מנסים לגונן על כבודם בחירוף־נפש ולהאשים את שרי ממשלתו של בגין באחריות להדלפה, היה בגין הראשון שנטש את הקרב בחזית הזאת. הוא לא השיב למתגוננים, לא חזר על האשמותיו ולמעשה הניח לפרשה להשתתק. לא היה זה בשל התגובה החריפה של העיתונות, שהאשימה אותו בהטחת האשמות ללא בדיקה מספקת. לבגין הסתבר שהאשמותיו היו, ככל הנראה, האשמות־שווא.

מייד אחרי שובו מארצות־הברית ניתנה הוראה במשרד ראש־הממשלה לבדוק מי הדליף את תוכן המיסמך המדיני לעיתונות. בין השאר התבקשו הבודקים לברר גם את האפשרות שהמיסמך אומנם הודלף על־ידי אחד משרי ממשלת הליכוד. החקירה השתהתה מייד. אולם כאשר הסתיימה היו תוצאותיה חד־משמעיות: אין כמעט ספק שהמיסמך הודלף לעיתונות מתוך הממשלה. אולם לא היה זה שר שהדליף אותו, אלא אחד העוזרים הבכירים של שר חשוב בממשלה.

החשד נפל על אותו עוזר מהסיבה הפשוטה, שהוא היה אחד הבודדים שראו את המיסמך המקורי. ולא עוד, אלא שאותו איש עצמו עמד כבר בעבר במרכזן של מיספר חקירות על הדלפה שנערכו עוד בתקופת ממשלתו של יצחק רבין, שגם בה כיהן כעוזר לשר חשוב.

על פי חוות־הדעת של הבודקים, האיש שהדליף את המיסמך המדיני של בגין, המכונה „מיסמך קארטר", הוא אותו אדם שהדליף לעיתונות את תוכן השיחות החשאיות שניהלו שרי ממשלת ישראל עם הנרי קיסינג'ר בתקופה שקדמה להסכמי־הביניים, שהדליף את פרשת ביקור השליחים הדיפלומטיים הסובייטיים בארץ וכן את מיסמך רוזן, המיסמך של היועץ־המשפטי של מישרד־החוץ שבו היתה כלולה חוות־דעת מיש־פטית על אחד ההיבטים של קידוחי־הנפט במיפרץ סואץ.

בממשלת רבין היה האיש ידוע כ„מדליף מועד", למרות שכל הנסיונות למצוא נגדו הוכחות ממשיות שיוכיחו את אשמתו עלו בתוהו. גם הפעם לא ניתן היה למצוא כל הוכחה ממשית שאותו „עוזר של שר־חשוב" הוא שהדליף את מיסמך קארטר לעיתונות. אולם לא היה שום ספק: המיסמך הודלף לעיתונות עוד לפני שתוכנו הובא לועדת החוץ והביטחון של הכנסת. רק אותו „עוזר של שר־חשוב" יכול היה להדליפו. אולם כיוון שהוכחה בדרך האלימינציה אינה מספקת להר־שעתו של אדם, לא יוסקו כלפיו כל מסקנות באורח פורמאלי.

מה שברור הוא שלהבא תיחסם הגישה בפני אותו עוזר למיסמכים ולעניינים שמנחם בגין רוצה שיישארו בגדר סוד ולא יודלפו לעיתונות.

מישפט

היועץ מול השופט

קביעתו של היועץ המישפטי
לממשלה העמידה בספק את
פסק־דינו של שופט־השלום

הקרב המישפטי שאותו היה אמור לנהל עורך־הדין משה חום ניראה אבוד עוד לפני שנפתח. יום אחד לפני שעמד לייצג את אורה ואברהם אבני, בעליו של בוטיק הפרפר שהוצת בגיבעתיים, בדיון על הא־רכת מעצרם, הופיע ניצב משה טיומקין לפני נציגי אמצעי־התיקשורת וחרץ את דינם של השניים.

ניצב טיומקין הצהיר שבידי המישטרה הפיתרון לתעלומת ההצתה, בידיה הוד־עות הקושרות את בעלי הבוטיק להצתה ומכאן היה הציבור צריך להבין שנותר לעשות רק צעד פורמאלי — לקבוע לכמה שנות מאסר יש לשלוח את האשמים. טיומקין שם ללעג את מערכת המישפט והפך את השופט, שהיה צריך לפסוק למחרת בשאלת המשך מעצרם של בני הזוג, לחותמת־גומי גרידא.

השופט הצדיק. למרות עמדתו ה־נחותה, ניסה עורך־הדין חום יחד עם שותפו, עורך הדין דוד מועלם לטעון ל־הגנת לקוחותיו ולנסות לערער את גירסת המישטרה. אלא שסאן ספג את המכה השנייה. נציג המישטרה סירב לפרט מהן הראיות שבידי המישטרה הקושרות לכ־אורה את הזוג אבני לתיכנון ההצתה, הוא הסתתר מאחרי טיעון שהפך פופולרי מאד באחרונה — „מידע סודי." מה שלא היה סודי יום קודם במסיבת העיתונאים בבית־סוקולוב, הפך כזה בדיון המישפטי.

חרף טיעוניו של עורך־הדין חום, לא

יצחק דנציגר

תומרקין על דנציגר

רציתי לומר דברים לזיכרו, כי באמת אהבתיו. את חינו, שאיש לא עמד בו, את הנון־שלאנטיות והנועם הלבנטיים, שהוסיפו נופך לאינטלקט האירופי — דנציגר דיבר פיסול וראה נוף באופן אוהב ומייוחד.

מאז ימים רחוקים־רחוקים, כשאנשים היו שבויים באק־דמיזם, חיפש הוא את האור והצל. אני זוכר ימים רחוקים, שיחות אל תוך הלילה, לפעמים עם פרופ' אלפרד נוימן, ארכיטקט ומשכיל, איש־שיחה מבריק, על פיסול בנוף, על ENVIRONMENT וימים רחוקים יותר. מקימים היו אנדרטה של האצ"ל במנשיה, כמטחווי הליכה מבית־החולים „דנציגר" שהיה רכוש המישפחה, ושם היה הסטודיו שלו.

„בוא נלך להשתין על פשיזם," והלכנו... לימים יצר דבר דומה לאנשים דומים — את עמוד־התלייה להרוג־המלכות, שלמה בן־יוסף, ליד צפת, ואת ז'בוטינסקי ב„מצודת־זאב".

אך לא היה זה חשוב, חשוב מה שאמר וראה, לא מה שעשה, כי לא כל־כך עשה, וביכלל „אשרי שמלאכתו נעשית בידי אחרים". יושב היה זקוף על כיסא ואומר: „קצת ימינה!" „עוד ימינה!" „זהו!" „תפוס!" „רתך!" „די!" „עבדנו מספיק ליום חם!" — ופורשים היינו לחדר־המתים של בית־החולים, שותים קפה ומדסקסים אמנות. אשרי ש־מלאכתו נעשית בידי אחרים. דנציגר יפה ומתפנק היה, כחתול סיאמי שלא אהב להתלכלך.

לימים התנדבתי לבנות משהו עבורו מפוליאסטר. לצורך מכשירים וכסיות־גומי פרשנו לחדר הניתוח של בית־החולים, לקול מחאות האחיות והמנקות. עבדתי להוראותיו. כשהייתי הולך היה חותך ומשנה הכל, מזיז וחוזר חלילה.

היתה בו נברוזה של כפייה, שלא איפשרה לו לסיים דבר, אך אין זה משנה. יצירתו היתה אקלקטית, ולא היא שהגדירה את דנציגר. דנציגר דיבר. דנציגר חשב. דנציגר ראה. דנציגר היה הקורה. דנציגר היה המבשר של הפיסול בנוף. בתיאוריה, היה אולי מה שפיליפו ברונלסקי היה לרנסאנס האיטלקי. אינטליגנטי, רב שיח וקונספציות.

אם נפרדו דרכינו בעשור האחרון, הרי זה לא כל־כך משינוי־דיעות, כי אם ספחותיו וספיחיו השונים — ממין נקבה בפרט — שהיו יומרניים, מטומטמים, פסקניים, אנטי־פטיים. כלומר, בלתי־אפשריים. חבל, כי על כל חולשותיו וחוסר־אופיו, היה דנציגר האיש היפה, תרתי־משמע, של האמנות הפלסטית הישראלית.

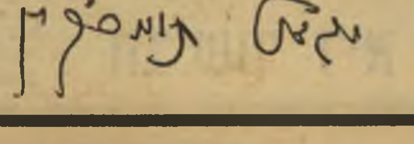

ניתנה לו כל גישה אל חומר הראיות. המישטרה כאילו אמרה: „לשם מה לך לראות את החומר? קרא אותו בעיתונים.”

רום התרעם בפני השופט על התנהגותו של מפקד מישטרת מחוז תל־אביב, וטען: „לא ייתכן שהמישטרה תצא אל הציבור עם פרטים ועובדות המהווים חומר־ראיות המקומם להתברר בבית־מישפט ולא באמצעי־התיקשורת.” אך השופט, ד״ר מנחם בוכוויץ, לא קיבל טענה מישפטית זו וסתר אותה בקובעו חד־משמעית: „זכותה של המישטרה לדווח לציבור על מעשי־פשע שחשפה.” השופט השמיט את הוויכוח המישפטי הזה, ולא הזכיר כלל בפרוטוקול הדיון שסוגיה זו הועלתה.

אחרי הדיון התרעם עורך־הדין רום לא רק על גורל לקוחותיו שלא זכו למישפט הוגן, אלא גם על ההיבט הציבורי של הפרשה: „יום קודם הרצו את דינו של מרשי, אז מה יעזור מה שנטען? המקום הראשון שבו צריכות להימדד ראיות מישפטיות הוא בית־המישפט. מלכתחילה נמצאתי במצב נחות. הלקוח שלי יכול היה להיות בהתנוללו בעת המיקרה, אבל השופט סבר שמע ברדיו שהכל ברור, אז מה יש לי עוד לטעון?”

לא היה ספק בכך שהשופט טעה בהחלטתו, ועוד יותר בהערה שהשמיע ביחס לזכותה של המישטרה לחרוץ דינו של חשוד. אך בני הזוג אבני נשלחו ל־15 ימי מעצר.

עו״ד רום לא ויתר. הוא הגיש ערער לבית־המישפט המחוזי. ואומנם, השופטת שולמית ולנשטיין קיבלה חלק מטיעוניו, החליטה לשחרר את אורה אבני ממעצר בערבות של 100 אלף ל״י. אולם השופטת סירבה בהחלטתה להכנס לשאלה העקרונית האם פגע ניצב טיומקין בהליכי המישפט במסיבת־העתונאים שערך.

רודף פירסומת. נראה שהמישטרה לא הסתפקה רק במסיבת־העיתונאים ש־

שופט־שלום בוכוויץ
טעם־לפגם

ערכה. השאיפה להפגין את יעילותה גרמה לה לנצל את אמצעי־התיקשורת ולהשתמש בהם כדי לשכנע את הציבור שהיא אכן תפסה את האשמים.

אחד הצהרונים פירסם את הידיעה על הדיון תחת כותרת שאינה משאירה מקום לספק: „בעלי הבוטיק לא היססו לסכן חיי אדם כדי לזכות ברווח,” נאמר. רק חדי עין שבין הקוראים יכלו להבחין שהכותרת כולה נתונה במרכאות והיא רק ציטוט מדיברי נציג המישטרה, מפקח שמואל קורנבלאו.

אך הצדק ניגלה לפתע מכיוון בלתי־צפוי. היועץ־המישפטי לממשלה, הפרופסור אהרון ברק, ראה אף הוא טעם־לפגם במעשה של טיומקין ודרש הסבר לכך מפי המפכ״ל. כתב ברק לרב־ניצב תבורי: „נדהמתי ממסירת מידע בכלי־התיקשורת בדבר מהלכי חקירה, ושמות החשודים, פרטים על הודאות שנמסרו במישטרה, הפרכת טיעון אליבי וכיוצא בזה. כל זאת, בניגוד לכללים האלמנטריים כי מישפטו של אדם חייב להיחרץ בבית־מישפט ולא בכלי־התיקשורת. אודה לך אם תודיעני באשר לצעדים אשר בכוונתך לנקוט בעניין.”

הודעה זו העמידה במצב מביך גם את שופט השלום הד״ר מנחם בוכוויץ. היא הוכיחה שגם הוא לא היה מודע למה שהיועץ המישפטי הגדיר כ„כללים אלמנטריים”.

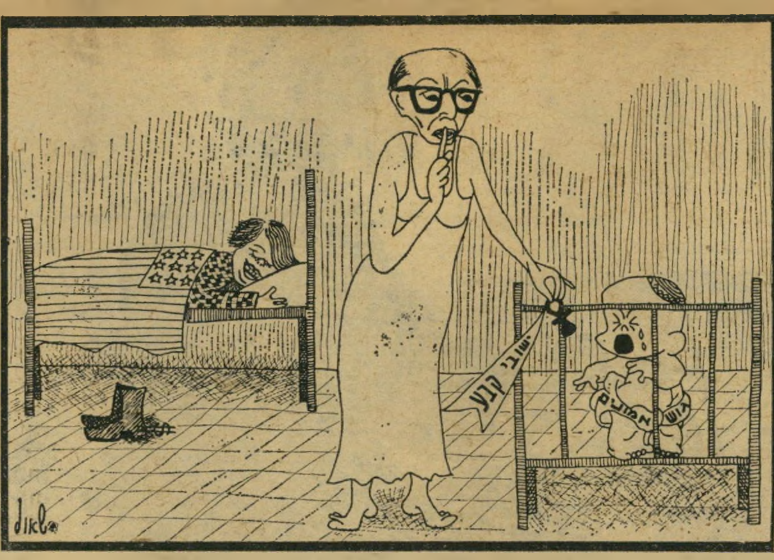

ש... ש... אל תעיר את הדוד!”

היו שהתלוצצו במיסדרונות בית המישפט, שכששופט וקצין מישטרה שוגים ביחד — זוהי הוכחה לקיום פשע מאורגן.

חולשת האיש. קציני־מישטרה בכירים הסבירו את התנהגותו של טיומקין ברדיפת הפירסומת שלו שאינה יודעת גבול. היו שהרחיקו לכת, וטענו שתאוות הפירסומת של טיומקין באה לחפות על מחדלים בעבודת המישטרה במחוז שתחת פיקודו. קצין בדרגת ניצב סגן ש„טיומקין אוהב להיראות ולהישמע באמצעי־התיקשורת לא מהיום, וכעת באה לו ההזדמנות.” הוא הצביע על כמה דוגמות, שהבולטת בהן היא הופעתו הבוטה של טיומקין בשתי תוכניות רצופות של עלי כותרת בטלוויזיה.

הוכחה נוספת לתכונתו זו של טיומקין, הופיעה בצורת ידיעה באחד הצהרונים לפני שבועות אחדים. בכותרת נאמר: „איזה כבוד להיתפס על־ידי מפקד המחוז!” ובידיעה האווילית שהופצה על־ידי דוברו של טיומקין נאמר שהמפקד תפס במו־ידיו חשוד בפריצה, ואותו חשוד שמח כל־כך עד שהצהיר, כביכול, את אשר נאמר בכותרת.

נראה שחולשתו זו של איש־החוק היא שגרמה לו לפגוע בהליכי החוק.

ראש־המוסד לשעבר הראל
להד״ם!

האף־בי־איי חושד שסוכן ישראלי הוא שגנב את האורניום שנעלם

רק לפני חודשים ספורים הוצגה ישראל לעיני העולם כשודדת של אחד החומרים האסטרטגיים המסוכנים ביותר — האורניום — המשמש ליצור פצצות גרעיניות.

פרשת אוניית האורניום שנעלמה על מיטענה בדרכה מגרמניה לאיטליה, העסיקה שבועות רבים את עיתוני העולם, שהגיעו כולם למסקנה כי היה זה מיבצע מבריק נוסף של השירותים החשאיים של מדינת־ישראל. הדי הפרשה טרם נדמו. היא תחזור ותצוף מחדש כאשר חוכני הספרים בעולם יפיצו את הספרים הרבים שנכתבו בעיקבות חשיפת הפרשה, ובבתי־הקולנוע תוצג הגירסה הקולנועית של קשר האורניום הישראלי.

אך אם לא היה די בכך כדי להציג את ישראל כמי שמנסה לשדוד את אוצרות האורניום העולמי על־מנת להעשיר את כוריה, התפוצצה עתה פרשה חדשה, שאליה שורבב שוב שמה של מדינת ישראל. גם הפעם התעורר החשד כי ישראל קשורה בפרשה מיסתורית ומוזרה של היעלמות אורניום — הפעם מלב־ליבה של ארצות־הברית.

תחילתה של הפרשה עוד בחודש ספטמבר 1964. מפקחים של ועדת האנרגיה האטומית האמריקאית ערכו אז בדיקה שיגרתית במלאי האורניום שהוחזק במיפעל פרטי קטן במערב פנסילבניה, שבו נעשה חלק מתהליך העשרת החומר הזה. בבדיקת סיפרי המלאי של המיפעל התברר לחוקרים, לתדהמתם, כי בתקופה של שמונה שנים שקדמה למועד הגילוי, נעלמו ממחסני המיפעל כ־180 קילוגראם של אורניום—235. קצת פחות ממחצית של כמות זו היתה של אורניום מועשר מאד המשמש ישירות לצרכי נשק גרעיני. כמות כזאת של אורניום מספיקה לייצור ארבע פצצות גרעיניות שעוצמת כל אחת מהן שווה ל־20 אלף טון של טי־אן־טי.

רק כעבור שנתיים נכתב דו״ח על הפרשה, ובו ניסו מפקחי הוועדה האמריקאית לאנרגיה אטומית למצוא הסברים להיעלמות האורניום מהמיפעל האמריקאי, השוכן ליד העיר אפולו בפנסילבניה. ההסבר המתקבל ביותר על הדעת, לטענת הדו״ח היה שצירוף של ניהול ספרים כושל עם מדידה לקויה הוא שגרם להיעלמות האורניום.

רק עתה, יותר מעשר שנים אחרי שהדבר אוזכר במיסמכי הוועדה לאנרגיה אטומית, החלה התעניינות מחודשת באותה פרשה. האשמות שהועלו על־ידי חבר אחת הוועדות המפקחות על בטיחותם של החומרים הגרעיניים טוענות כי קיימות „הוכחות רציניות” כי חלק מאותו אורניום נגנב ולא נעלם בין ספרי החשבונות.

מידע סודי מאין־כמוהו

יותר מזה, עתה רק מסתבר, כי בשעתו שקלו חברים של הוועדה לאנרגיה אטומית ושל הוועדה המשותפת של הקונגרס לאנרגיה אטומית את האפשרות שמדינה זרה, בשיתוף עם הנהלת אותו מיפעל בפנסילבניה, קשרו קשר לגנוב את האורניום. במהלך החקירה, שנפתחה בשנת 1965, היו החשודות העיקריות סין ומדינת ישראל.

לא ברור אם החקירה העלתה מימצאים כלשהם לאימות החשדות. אולם על־פי מיסמכים של פעולות שנקטה הוועדה לאנרגיה אטומית כלפי אותו מיפעל, המכסה תקופה של 17 שנה — מיום הקמתו של המיפעל בשנת 1957 ועד לשנת 1974 — מסתבר כי שלושה חוקרים של הוועדה ריאיינו כ־400 איש שעבדו במיפעל אך לא הצליחו לצבור „כל מידע חדש”.

על־פי מקורות המקורבים לוועדה לאנרגיה אטומית נערכו בנושא זה שתי חקירות על־ידי האף־בי־איי. אחת מאלה נערכה בשנת 1966, ובה התבקשו החוקרים לקבוע אם אחד ממנהלי המיפעל הגרעיני (שנקרא „החברה לציוד וחומרים גרעיניים”) פעל כסוכן ישראלי. חקירה שנייה הושלמה רק לפני שבועות אחדים. בשתי החקירות לא נמצאו כל הוכחות שאומנם נעשו פעולות בלתי־כשרות שגרמו להיעלמות האורניום המועשר מהמפעל. 13 שנים אחרי גילוי האבידה קבע פקיד ממשלתי אמריקאי: „אין לנו כל מושג מה בדיוק אירע שם.”

ההשערה האחרונה, כי בשעתו בוצע באותו מיפעל מעשה של גניבה גרעינית, הועלתה על־ידי ג׳יימס קונראן, בוחן אמצעי־שמירה של ועדת התקנות הגרעיניות, שמונה בשנת 1975 כחבר בקבוצת מחקר מיוחדת שבחנה את אמצעי הבטיחות והביטחון במיפעלים גרעיניים מסחריים. בראיון שהעניק קונראן הוא טען, בין השאר, כי פקידים של הסוכנויות הגרעיניות האמריקאיות השונות העלימו משילטונות הבטיחות הגרעינית מידע המתייחס להיעלמם של חומרים גרעיניים או לניסיונות להעלים חומרים כאלה.

במיכתבים שהיפנה בחודש אפריל השנה, בין השאר גם לנשיא ג׳ימי קארטר, טוען קונראן כי שיטות האבטחה הקיימות של חומרים גרעיניים בארצות־הברית לקויות, וכי המוסדות הנוגעים בדבר מעריכים יתר על המידה את הקשיים בגניבת דלק גרעיני והפיכתו לנשק.

בין השאר טען קונראן כי הועלם והוסתר ממנו מידע הנוגע לפרשת היעלמות האורניום שנתגלתה בשנת 1964 במיפעל הגרעיני בפנסילבניה. לטענת אחד הפקידים הבכירים לשעבר בבית הלבן, המידע שחיפש קונראן סווג כסודי בצורה בלתי־רגילה. עם זאת הובא אותו מידע סודי לידיעתם של פקידים בכירים בוועדה לאנרגיה אטומית בשנה שעברה.

בכתבות שפורסמו בעיתונות האמריקאית בקשר לחשדות של גניבת האורניום מיפעלים פרטיים בארצות־הברית, טענו כי הפרשה היא עדיין בגדר תעלומה. העובדה ששמה של ישראל שורבב אל אותן כתבות, כמדינה שהיתה חשודה בעיני האף־בי־איי בקשירת קשר לגניבת האורניום, העמידה את ישראל שוב באור של שודדת האורניום של העולם המערבי.

בתקופה בה נעלם האורניום שימש איסר הראל כראש המוסד וכממונה על שירותי הביון והמודיעין של מדינת־ישראל. כאשר נשאל איסר הראל השבוע לתגובתו על הפירסומים בעיתונות האמריקאית בדבר החשדות שהועלו, כאילו ישראל מעורבת בגניבת האורניום בארצות־הברית, הגיב: „בתקופת כהונתי, עד 1963, לא היה שום דבר כזה. לא היתה שום פנייה של האף־בי־איי כדי לקבל מידע בנושא זה. בזמני לא ייתכן כלל שהיה דבר כזה.”

אבל חקירת האף־בי־איי החלה רק בשנת 1966, שלוש שנים אחרי שאיסר הראל פרש מתפקידו.

גבולות וביטחון

הממשלה החדשה לא חיסלה את המילכוד המדיני־ביטחוני המסוכן שיצרה הממשלה הקודמת - ונדמה שהיא אף גורמת את הגברתו

סידורי אנטי־ביטחון

כבר לאחר ניתוח ראשוני ושיטחי, אי־אפשר שלא לתמוה כיצד זכתה אותה מערכת מפוקפקת של קונצים, התחכמויות־של־רגע וחצאי־אמצעים, המכונה ב־ז'ארגון המשא־והמתן באזורנו „סידורי־הביטחון עבור ישראל", בשם כה מחייב וכבד־מישקל. התשובה בוודאי מורכבת, משום שלא נוכל למצותה בהנחה הפשוטה, שמציעי „הרעיונות", מאשריהם ומיישמיהם, כולם בורים או שונאי־ישראל מובהקים. שהרי מדובר באנשים שניהלו במשך זמן ממושך את ממשלת ישראל וביטחונה, ובנשי־אים ובכירים אחרים בממשלת ארצות־הברית.

אולי בהשפעת העובדה ששדה־המערכה הקובע — לפחות עבורנו — הוא דעת־הקהל והממשלה (במובן הרחב) האמריקאים, קרה שהשאלות המרכזיות והבעייתיות החיוניות והמורכבות נתגלמו בצורת דוגמות, או „סמלים" — רעיונות פשוטים, מוגדרים מאד, מושכים את העין, קלים ונוחים להבנה, להצגה או ל„דיון" באמצעי־התיק־שורת ואף ל„ניתוח" של פרשנים ומומחים, בלא או עם מרכאות כפולות. מכאן קצרה הדרך לכך, שדברים שוליים או איזושהי הברקת־רגע, יהפכו צירי־גורל ואבני־יסוד של הסדרים־מוצעים ופיתרונות מופרחים.

הסכנה השנייה־בחומרתה לנו היא, שלא נשכיל להבחין מהי הרעה שטמונה לנו בחובם של דבר־טיפלות הצץ

הפחתת העוצמה הצבאית הערבית חשובה יותר מחוזה־שלום

ועולה, או הבזקת־פיתרון מפתה, מפני שניתן להיאחז בה, לצאת מהסתבכות מביכה מסויימת שנקלענו אליה מפני תימרון זריז של היריב, או מטיפשות. אך חמורה ממנה הסכנה, שאנו עצמנו נספק את הרעיונות אשר אחר־כך יצמחו וייעשו „סידורי־ביטחון".

כאן אנו צפויים להיכנס למילכוד מושלם: מישהו יטול רעיון שהעלו, למשל, ראש־ממשלה, שר־חוץ או שר־ביטחון של ישראל, ורק ימשיך את פיתוחו לאורך אותו קו־היגיון, עד שלפתע יתברר כי אנשים טובים אלה תקעו אותנו כ־בוץ נורא ואנו מנועים מכל התנגדות יעילה,

מאת

בנימין עמידרור

כמו כל מאמריו של הפרשן הצבאי של „העולם הזה", מבטא גם זה את השקפתו האישית של הכותב, ומתפר־סם כתרומה לוויכוח הציבורי.

משום שברור כי שר יהודי איננו יכול להעלות, אלא רעיונות טובים לישראל.

שלום לחוד, ביטחון לחוד

השגיאה העקרונית והחמורה ביותר, מבחינת הביטחון־הצבאי הלאומי, היא היחס שנקבע בין תחום זה ובין „השלום". עקרונית וגם עניינית, הביטחון קודם לשלום; ואין זו שאלה של אידיאולוגיה, אלא עובדת־חיים: בביטחון בלא שלום, חיינו עד עתה ונוכל לחיות גם הלאה, טוב או רע. אבל שלום בלא ביטחון פירושו חיים בצל סכנת־השמד מתמדת, כי כזו תהיה תוצאתה הבלתי־נמנעת של כל מילחמה, אם תפרוץ אז.

לכן, מותר להציג את השלום כשאיפה המעשית של מדיניותנו רק אם מאמינים שהוא יחסל, טוטאלית וללא שיבה, את עצם סכנת היווצרותו של איום ערבי צבאי על ישראל. ולא, חשוב ומשמעותי השלום רק כל עוד — ובמידה שהוא משרת את ביטחון ישראל ומחזקו.

אולם מסתבר כי כללי המישחק הישראלי־ערבי־אמרי־קאי הם כאלה, שאין ניתן לשים את האמת הזו „על השולחן בקערות מלאות" (אם יותר גם לי לצטט את זאב ז'בוטינסקי, שמשום־מה נעשה פופולרי באחרונה). ישראל חייבת לטעון שמאמציה, גם המיידיים, אינם מכוונים, חלילה, לביטחונה, אלא למען „השלום". וזוהי בעייה סמאנטית גרידא, ואין כל קושי להתגבר עליה.

כל שנחוץ הוא ליטול את כל המרכיבים הראשיים של „הביטחון" ולהכניסם לרשימת „מרכיבי־השלום" — בראשה. רק אי־שם מתח־תם, במיקום ובכסדר־פנימי כלשהם, יש לשבץ את המרכיבים האחרים: גבולות פתוחים, יחסים דיפלומטיים ומיסחריים מלאים, חופש־תנועה באוויר, ביבשה ובים וכל כיוב'.

אולם קרה ההיפך: ברשימת „מרכיבי־השלום" מופי־עים התנאים האחרונים בילבד ואילו דרישות הביטחון אינן נזכרות בה כלל. לכן, נשקפת אפשרות סבירה ביותר, שאם אומנם המטרה המיידית והמעשית שלקראתה אנו אמורים לחתור היא אומנם „השלום", אז איפה יידחקו דרישות הביטחון?

כדי להעמיד נקודה זו על מלוא משמעויותיה והסי־כונים הטמונים בה — בהנחה המובנת־מאליה, שסוברים כי פוטנציאל־האיום הערבי ימשיך להתקיים בכל מיקרה, בעתיד הנראה־לעין — נניח כי סאדאת הודיע על הסכמתם המוחלטת של הערבים לכל „מרכיבי־

תחנות־המעקב הן פטנט ישראלי שכולו שלילה מבחינה ישראלית

השלום" ושכיום דורשת ישראל, כהופעתם במיסמך הקובע, הוא זה שהגיש יגאל אלון להנרי קיסינג'ר ב־1975.

כפי שמתאר תסריט „מילחמת חיטין השנייה" (העולם הזה 2082), אומנם הוגשמו כל המרכיבים הללו ו„שלום" מלא שרר בין ישראל לערב — בלא שהדבר תזה תושיע את ישראל או הציל לה, כאשר התממש האיום הצבאי הערבי, ויצא מן הכוח אל הפועל. אין בכך כל חידוש.

וגם הדעת נותנת: דבר רגיל הוא בעת החדשה, שמיל חמות פורצות בין מדינות אשר שורר ביניהם שלום — ועוד עמוק וממושך יותר מזה שאפשרי בינינו ובין הערבים, אפילו יתגשמו כל „מרכיבי־השלום" שלנו עד תום. גם לא שמענו שארצות־הברית, למשל, מושפעת כלשהו, ולא כמיזער־שבמיזער, לעניין הבטחתה מפני איום צבאי סובייטי, מן העובדה שבין שתי המדינות שורר וקיים שלום.

לכן, אם אומנם לא נוכל לנתק את המשא־והמתן ל„שלום" מן המשא־והמתן שתכליתו השגה וקיום של ביטחון לישראל — ודומה כי עתה יקשה הדבר מאד — עלינו לשלבם באופן הנכון; דהיינו, כך שדרישות הביטחון יופיעו ויידונו כמרכיבים הראשיים והראשונים של „השלום".

כיום אומנם נראה שרחוקה מן הדעת כל אפשרות של הסכמה ערבית ל„מרכיבי־השלום" הללו של ישראל, למרות היותם לא־ביטחוניים. אבל אם אומנם נופתע ותיפול עלינו הסכמתם, ולוא חלקית ולצורך תימרון, נקלע למצב מביך ומסוכן, משום שכעת קשורים „השלום" ו„הביטחון" זה בזה — אבל כאשר המרכיבים „המאוחדים" הם של „השלום" בילבד, המוסכמה הכללית היא, שמרכיבים אלה מהווים את הערובות הטובות שבכולן, משמע, מחייבים — את נסיגתה המוחלטת של ישראל, ללא כל ספקות, עירעור, או תנאים נוספים „מכבידים".

מדינה פלסטינית אינה משנה

דברים זחים יש לומר על „המדינה הפלסטינית" שגם עליה, סוכחר „דיתר" סאדאת בתסריט שלי, בז'נבה.

לנושא זה, כמו ל„שלום", אומנם חשיבות רבה — אולם לא מבחינה צבאית־ביטחונית.

תחנות ההתראה באום־חשיבה ובחרמון עבדו ביעילות לפני יום־הכיפורים - והן לא הועילו

לעניין זה חסרות שאלות השלום והמדינה הפלסטינית כ ש ל ע צ מ ן כל משמעות, וחשוב רק לדעת אם, ובאיזו מידה, הן משפיעות על הנתונים הביטחוניים־הצבאיים.

לכן, בהקשר הפיתרונות המדיניים בגדה, צריכה ישר־אל להגדיר לעצמה קודם לכל מהו המצב שמתחייב באיזור זה לפי צורכי הביטחון־הצבאי — ולהעמיד את מרכיביו של מצב זה כתנאים הראשוניים לכל פיתרון מדיני, כדי שייחשב ראוי לדיון. מאליו יובן כי בכך לא יסתיים הוויכוח, משום ששאלה זו משתרעת על תחומים אחרים, חשובים ומשפיעים לא־פחות. אבל לצורכי הבהרת הנוש־אים ואיתור העמדות הבסיסיות־באמת חשוב מאד להפריד, במיוחד בנושא זה, את התחום הביטחוני מן האחרים — ולוא רק לשם הבחנת „הניציות הביטחונית", שקיימת גם אצל כאלה, שעקרונית נכונים לחייב נסיגה, מן „הניציות האידיאולוגית" שקיימת גם מעבר לביטחון.

בהקשר זה יש להזכיר נימוק ביטחוני מעניין שהעלו מחייבי המדינה הפלסטינית. לפיהם, דווקא מדינה כזו, מהיותה מנותקת מירדן או סוריה, תהווה חיץ־ביטחוני יעיל ביותר לנו, ועל כן עלינו לעודד את הסכמתה, גם — או קודם־כל — מנקודת־הראות הביטחונית־צבאית.

כפי שנראה בהמשך, גם פתרון זה, כ ש ל ע צ מ ו, איננו מעלה או מוריד וכגורם ביטחוני, אף הוא קם או נופל, מבחינתנו, בראש ובראשונה, לפי השפעתו על העוצמה שתתמוך כל איום צבאי ערבי אפשרי.

הממשלה החדשה הוסיפה ל„סידורי־ביטחון" פוליטיים אלה את „חוזה־השלום", האמור להיות „מיבחן־אמת לכוו־נות הערבים," — אבל צריך שילחש באוזניה, תמיד ובתוקף, המלאך־המזהיר של „המיקרה הגרוע האפשרי" — מה יקרה אם יעמדו הערבים, או יצליחו להיראות כעומ־דים, במיבחן זה? הצעתי לכולנו, כוליל הממשלה החדשה, שלא נתחכם מדי בתרגילים פוליטיים, הלובשים מייד, גם אם הממשלה איננה ערה דיה לכך, משמעות של „סידורי־ביטחון" מכריעים.

הרבה יותר מחוזה־שלום, משמעותי, חשוב ואמיתי בעבורנו „מיבחן־הכוונות" של הפחתת העוצמה־הצבאית. ואם אין כבר אפשרות להציג כך את הדברים — כלומר, להפריד את דיוני השלום מן הביטחון — הרי, כאמור, צריך וי־אפשר להציב את „הפחתת־העוצמה", וכל שאר הדרישות הביטחוניות (המישניות כולן לראשונה), כסעיפים הראשונים והמתנים של חוזה־השלום.

דומה כי עד כמה ש„המילכוד המדיני־ביטחוני" נוגע, הממשלה החדשה עדיין לא הועילה לחיסולו, ואפילו דומה שהיא גורמת להגברתו.

פטנט ישראלי

אם „סידורי־הביטחון" שניתן לכנותם „מדיניים" הם בלתי־רלוונטיים לביטחונה הצבאי של ישראל, הרי אלה הקרויים „ערבויות בינלאומיות" אינם יותר מאחיזת־עיניים; ואם הם מוצעים על־ידי ישראלים, הריהם הונאה עצמית. לעניין הביטחון־הצבאי כל „הסידורים" או „הערבויות" הללו כאילו אינם קיימים כלל. כוחות או"ם או משקיפים, ערכם אפס למול כל אפשרות של התהוות והתממשות איום צבאי ערבי. מותר להניח, כי כל אותם 5000 חיילי או"ם שבסיני אינם מופיעים כלל כ„גורם־משפיע" בהערכות־המצב והתוכניות המיבצעיות המצריות, לעניין מילחמה. אין הם אפילו מסוגלים לאותה מעט ההתנגדות שיכולים להציג כמה אלפי חיילי חי"ר, מפני שאינם מצויידים, מאורגנים או ערוכים ללחימה אלא כשוטרים בילבד. „כוחות־חירום" או „משקיפים" הם סידור פוליטי ט ה ו ר, ורק בתחום זה ערכם.

תופעת הנוכחות והפיקוח הניטרליים קיבלה ממד שלילי וחד־צדדי לרעתנו, עם הופעת תחנות־המעקב וה־טכנאים האמריקאיים בסיני — לפי דרישתנו, וכפטנט שלנו. מפני אמריקאיותם והכנסתם רק לפי דרישתנו וכתנאי שהצגנו, ודאי שנהיה מנועים מכל מהלך — ובמידה רבה, אפילו מ ת ג ו ב ה — שיהיה בהם משום סיכון אותם האנשים. יחד עם זאת, עלינו להניח — לפי

הכוח על גבול הביטחון יוכל רק להתפלל

„המיקרה הגרוע האפשרי" — ולדעתי, גם כדבר מציאותי — שהערבים לא יחושו עצמם מוגבלים כל כך.

לכן, המצאה מחוכמת זו, שאביה (כך דווח) שימעון פרס ויצחק רבין אישרה, היא כוליה שלילה, לפחות מבחינה צבאית — ובוודאי כאשר, באותה נשימה, מדברים ראשי־הביטחון על אופציה של „מכה ראשונה", שלדיבריהם אפשר, או ראוי, שתהיה המועדפת אצלנו.

להמחשת הדבר, נתאר מצב שהטכנאים האמריקאים בסיני חשים בכוננות למילחמה ומציבים — לפי הוראת נשיא ארצות־הברית ארבעה מוצבי־מעקב קטנים בצדדים המצריים והישראליים של המיתלה והג'ידי, ממש פיסית בתוך המעבר. מותר להניח, כי מוצבים אלה יהוו מיכשול, או לפחות עיכוב, אפקטיביים, רק לפעולות צה"ל. במידה

כל מוצב שיושאר על „גבול הביטחון" יצטרך להילחם לחימת קאמיקאז

דומה, או פחותה־משהו, חלים הדברים על כל גורם או כוח ניטרליים, אשר יימצאו בינינו ובין צבאות־ערב. ועוד לא הזכרנו את האפשרות — הריאלית מאד, שגם הניסיון המעשי תומך בה — כי ניטרליותם של הניטר־ליים היא, לעיתים, יחסית וסלקטיבית מאד, ובאור זה נכון ומוטב לקבל ולהעריך את דיווחיהם.

התועלת הממשית שבכוחות ומשקיפים ומפקחים ניט־רליים היא פוליטית טהורה: כל עוד ניתן להם לפעול ולפקח, משמע שאין פותחים במילחמה — לפחות לא בשעה הקרובה. כן יכול צד מסויים להציג איזשהו ויתור (שהוא עושה מנימוקיו שלו, כמובן) בלא שייראה הדבר כ„כניעה לדרישות האוייב", אלא כאילו נעשה, „לפי דרישת המשקיפים".

רק נימוקים מדיניים יכולים להצדיק הזדקקות, או הסכמה לגורמי חיץ ופיקוח ניטרליים למיניהם. אבל יש להבין, ולהדגיש בכל תוקף, כי לא רק שאינם „סידורי־ביטחון", אלא שאנו מסכימים להם, או מבקשים אותם ל מ ר ו ת ש ה ם א נ ט י ־ ב י ט ח ו נ י י ם, לפחות עבורנו.

מה שווה ה„התראה"?

אמת מובנת־מאליה זו אינה ברורה לכל, ובוודאי לא לממשלת־ישראל הקודמת — לפחות על־פי דיווחי העיתונות. בפברואר השנה פורסם בארצות־הברית כי „ישראל רוצה שמערכת־האזהרה־המוקדמת האמריקאית, הפועלת... בסיני, תפעל דרך־קבע, ומציעה שיחידות אמריקאיות דומות יפעלו בגולן ובגדה המערבית". פרטים אלה נכללו, לפי המדווח, בדו"ח „החשב הכללי" האמרי־קאי — כלומר, הדבר כבר נחזה כהוצאה תקציבית אפשרית. גם נמסר ששר־הביטחון לשעבר, שימעון פרס, „לא פסל" את הרעיון.

יש לקוות ולהניח, שהממשלה הנוכחית תע־שה הכל, שתחנת־המעקב האמריקאית בסיני תהיה הראשונה והאחרונה בסוגה — ושגם היא תיעלם מן המפה במהירות האפשרית, כ־מיסגרת המאמצים ההכרחיים והדחופים למחוק מן המילון ומן השטח את „מודל־סיני", שעליו מציעים לנו האמריקאים שנסמיך את ביטחוננו הצבאי, בכל הגבולות.

מלבד כוחות נייטרליים חוצצים ותחנות־מעקב אמרי־קאיות — המיועדות לעקוב אחרי הנעשה באזורן הקרוב — שעל מהותם האמיתית, כ„סידורי אנטי־ביטחון", כבר עמדנו, נמצא ב„מודל־סיני", כמרכיב ראשי, את „תחנות־ההתראה".

תחנות אלה אינן אלא מיתקנים לאיסוף ידי־עות, באמצעות סוגי־חישה שונים, גם לטווחים

טענותיו של דדו מוכיחות רק שעבודת המטכ"ל היתה מתחת לרמה קטאסטרופלית

ארוכים. ערכם רב וחשוב, אבל בינן לבין ה־תואר „התראה" אין ולא כלום.

הראייה היא, ששתי תחנות „ההתראה" הראשיות שלנו, באום־חשיבה ובחרמון, עבדו ביעילות מלאה וללא הפרעה במשך שנים, לפני יום־הכיפורים. על פי התיאורים השו־נים, לא נעלם דבר מחישתם האלקטרונית, מפני שמיקומן איפשר לתחנות אלו קו־ראייה בגיזרה רחבה, לעומק שטחי האוייב. מסתבר — כך מדווחים — שכל יחידה מצרית או סורית אותרה, כל המראת מטוס ונחיתתו אובחנו וכל תנועה או תזוזה נלכדו, נרשמו, תוייקו ונשלחו אל כל הנוגעים.

וככן מה? עוד האלקטרוניקות פועלות ב־מרץ וביעילות, קמו הכוחות המצריים והסוריים, השליכו את רשתות ההסוואה, ובן כמה דקות כבר שטפו בהתקפתם קדימה. אפילו היו התחנות מצויידות במיכשור לקריאת מחש־בות של הגייסות בחזית, לא היו מועילות הרבה יותר: עוד שעה שניגשו ליטול את סירותיהם לצליחה, לא ידעו החיילים המצריים בוודאות, שפניהם הפעם למילחמה, לא לתרגיל.

בעיית בעלי־המחשבה הצבאיים שלנו בנושא זה היא, שאי־אז, בעבר הרחוק, נתקע במוחם הקולקטיבי, שעלינו להתבסס על „התראה מוקדמת" — ושהדבר אכן ריאלי ובר־ביצוע. מובן שהיתה זו אשלייה עצמית, אשר נבעה ממצב אסטרטגי בלתי־סביר: כבר בתחילת שנות ה־50', ובמידה שהלכה וגברה בהתמדה מאז ועד ששת־הימים, הבחין כל מי שעיניו בראשו כי ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה אסטרטגיה הגנתית וכי, מ ח ו ס ר ב ר י ר ה, היא חייבת באימוץ פתרון סופר־התקפי (ומבחי־נה מדינית, תוקפני), שלפיו לא זו בילבד שאת המילחמה צריך לנהל בשטח האוייב, אלא שהכרח הוא להקדימו, ולפתוח את המילחמה במהלומה צבאית יזומה משלנו, רצוי (או הכרחי) בהפתעה, כלומר קודם שיהיה מוכן וערוך היטב.

אין התראה מוקדמת

כפי שעוד ניווכח, היתה זו אסטרטגיה לא־ריאלית ובלתי־אפשרית. מעולם גם לא יושמה — לא במערכת „קדש", שהיתה מיתקפה יזומה־מדינית שלנו, אבל בשום פנים לא „מכה ראשונה" הניחתת כ ת ג ו ב ה על יוזמה איסטרטגית של האוייב; ובוודאי לא ביום־הכיפורים, שבו יזמו הערבים את כל המהלכים הפותחים, ברמות האיס־טרטגית והמערכתית, בכל שלוש החזיתות; ובשתיים, גם ברמה הטקטית.

אין לומר ראוי־לשמו של ההיסטוריה הצב־

(המשך בעמוד 26)

(המשך מעמוד 25)

אית, אשר יעלה על דעתו קיום דבר, כמו „התראה איסטרטגית ודאית" — או שיוכל להראות מקרה אחד יחידי שבו אכן התקיימה (משמע, ניתנה ביידעין וגם השפיעה), בפתיחת־מילחמה.

בסידרת מאמרים שפירסם בהארץ פרופ' לוטוואק, אחרי המילחמה, הוגדרה אמת עובדתית־היסטורית־הגיונית זו, כך: „אין בנמצא אזהרה אסטרטגית. קיים רק תיכנון מוטעה ומסוכן, המיוסד על הציפיה הכוזבת שתהיה אזהרה."

הסיבה פשוטה: „התראה" איננה „איסוף נתונים", אלא הערכה, המתקבלת כמסקנה סובייקטיבית מניתוח נתונים. האובייקטיביות יכולה להתקיים רק עד שלב איתור „דרכי־הפעולה־האפשריות"; העדפת אחת מהן, כ„דרך־הנבחרת" (במיקרה זה, לאוייב היא בהכרח סובייקטיבית. ככזו, היא מסתמכת על מה שאהבו לכנות „סיבור הגיון האוייב" — כפי שהמנתח והמעריך מכירים אותו, ומסברים אותו. לכן תיתכן התראה איסטרטגית בטוחה רק אם לרשותך שלוחת־מודיעין בתוך מוחות מקבלי־ההחלטות אצל האוייב — וגם אז לא תמיד בטוח שתקבל התראה (משמע, התראה יעילה, במועד מוקדם מספיק; אחרת אין „התראה", אלא „ידיעה" סתם), משום שייתכן כי ההחלטה תיפול 10 שעות לפני תחילת ההתקפה, ואתה זקוק ל־24 שעות מיזער.

בוודאי כך, כאשר צבא־האוייב, כולו או עיקרו, סדיר ומגויים בתמידות: או, שאפילו אם הייב בהשלמות־מילואים, ביכולתו לגייסם בכך שיחפיך ולהחזיקם בשירות חודשים ואף שנים, ברציפות.

אוייב כזה יכול להימצא בתמידות בהיערכות־למילחמה, מבחינת מיקומו ומערכיו, ואף פעם לא תוכל לדעת בוודאות אם בעוד 30 דקות לא יותנעו הטנקים ויזנקו המטוסים; או, האם אותו תימרון גדל־ממדים, שכמותו כבר ערך עד עתה, בשלוש השנים האחרונות, 98 פעמים, איננו הפעם יציאה־למילחמה. זהו, כידוע, מצב צבאות־ערב מאז תחילת שנות הר70', וביום־הכיפורים ראינו כיצד הדבר פועל. יש להניח, כי לצרכי כל מילחמה עתידה, יגבירו הערבים עוד יותר את אמצעי־הזהירות ואת ההונאות וההטעיות, כדי להבטיח שוב הפתעה.

בנסיבות אלה, ישראל היא המדינה אשר, פחות מכל אחרת בעולם, יכולה או רשאית לי הסתמך על כך שתקבל התראה ממשית ערב המילחמה, אפילו יעמוד לרשותה המערך הי אלקטרוני המעולה בעולם, לצורכי מודיעין.

מובן שאין לעובדה זו ולא כלום עם הצורך במיתקני־מודיעין ובאיסוף ידיעות. אלה חיוניים לשם ניהול ההכנות למילחמה והמילחמה עצמה, בלא כל קשר להתראה אסטרטגית ודאית, שיספקו או לא. אומנם זכור כי רא"ל דויד אלעזר ז"ל, במיסגרת מאמציו להכחשת מסקנות ועדת־אגרנט, סיפר על 400 מיברקים של מודיעין, שלא הובאו לידיעתו. אבל הרי גם כך לא ידיעות הן שחסרו לנו אז, אלא הערכה נכונה בילבד.

המסקנה היחידה מטיעון זה היא, שמצב עבודת־המטה במטכ"ל היה מתחת לקטאסטרופלי, נראה כי משום שהעומד בראשו — כפי שמלמד הטיעון שהעלה — לא הבין בין ימינו לשמאלו בעבודת־מטה. מחוץ לזה, אין להבין, בוודאי בראייה לאחור, איזה סוד גדול יכול היה להזדקר לפתע ממבול כזה של מיברקים (אשר, לפי ניסוח הטיעון, היו עדיין ידיעות גולמיות, שטרם עובדו ל„מודיעין").

המילכוד המשולש

מניין, אם כן, נעשו תחנות־„ההתראה" נכס אסטרטגי כה גדול, עד שנוצר הרושם, מי הפירסומים והפירסומת, שהן „סידור־ביטחון" שאין כמותו ושיש בהן, כביטול, לקזז ואפילו הפסדים טריטוריאליים ניכרים?

האחריות לניפוח חשיבותן לממדים כאלה מוטלת כולה על ממשלת ישראל הקודמת. הדבר קרה, שעה שאותה ממשלה ביקשה לחפות בהן על העובדה שביולי־אוגוסט 1975 קיבלה את הסדר־הביניים, שאותו היא דחתה במארס אותה שנה (וגרמה בסירובה ל„הערכה־מחדש", היא קורפשת־המים השלילי ביחסי ארצות־הברית—ישראל). לא כאן המקום לברר אם צדקה הממשלה בהחלטתה, או לא. אבל יחוץ וגלוי, כי במקום לומר, „ניסינו ונכשלנו", או „אין ברירה", או „זוהי הטובה שברעות", בחרה הממשלה להציג כניעה אנוסה כ„הישג", והפער הצריך כיסוי וסיח.

עד שלמדנו ולימדנו את העולם, כי אום־חשיבה היא נכס ביטחוני־אסטרטגי שאין כמותו, לא חלם איש לייחס חשיבות וערך כאלה למיתקנים מסוג זה — גם לא ארצות־הברית, שכבר מזמן מפעילה מערכים אשר אום־חשיבה עם החרמון גם־יחד עניין זעיר ומיושן הם לעומתם. אבל אם ישראל כך חושבת, למה לא? הפשע הפך סימטום, משיוחסו כל המעלות הנפלאות הללו לאום־חשיבה גם במצב הנוכחי — כלומר, גם בהיותה מצוייה לא בטריטוריה ישראלית, אבל בעומק שטח הנתון לריבונות ושליטה זרים. זאת לא רק בגלל עצמה, אלא בעיקר בגלל השימוש שעשו בה.

בעלי תוכנית־ההסדר האמריקאית האחרונה — שהורדה למגירה לאחר הבחירות, אבל בוודאי חיה וקיימת — שנכנה אותה „תוכנית קרטר" עשו שימוש רב ומרכזי ב„מודל" אום־חשיבה.

הם נטלו את הרעיון הישראלי של תחנות־„התראה" כ„סידור־ביטחון" רב־ערך וזיווגו אותו עם מוצר מקורי אחר של המימשל הישראלי הקודם — קיומם של „גבולות־ביטחון", שאינם בהכרח, זהים פיסית לגבולות „המדיניים". יתר על כן, אותם מוחות פוריים בסטייט־דיפרטמנט (או בבית־הלבן) עוד הרחיקו לכת ואימצו תפיסה ישראלית מובהקת שלישית, זו הקובעת כי „גבולות־הביטחון" שלנו הם ביקעת־הירדן והקו־הסגול (גבול ששת־הימים) בגולן.

הכלאת שלושת רעיונות אלה — כולם ישראליים מקוריים ורישמיים — יצרה הצעת־מילכוד מושלמת: ישראל תיסוג מכל הגדה והרמה, אבל הקווים הנוכחיים יישארו „גבולות־הביטחון" שלה, באמצעות שרשרת תחנות „התראה" ישראלית, שתוקם לאורכם. להשלמת התמונה רואה התוכנית תחנות ישראליות נוספות כאלה גם במרחק של 20 ק"מ מן התעלה — כאשר כל סיני, כמובן, בריבונות מצרית.

אין כאן אלא יישום של „מודל־סיני" בממדים כמותיים גדולים יותר — יותר תחנות, יותר בעומק השטח הערבי — אבל לא עד כדי חריגה מהותית ממודל־האב. ישראל, כובן, היתה מנועה מכל תלונה, שהרי „סידור־ביטחון" זה הורכב על טהרת הרעיונות הישראליים.

בכך אין הסיפור מסתיים, כי צריכה להישאר השאלה, לשם מה ביכלל תחנות כאלו, במיוחד בגבול הקריטי ביותר, הוא המיזרחי. המפה מלמדת, כי שלשלת הרי מיזרח־הירדן גבוהה. בדרך־כלל, מרכסי מערב־הירדן. לכן, כיוון שאיזור הפריסה וההיערכות־הקבע של צבא ירדן, וכל כוח אחר שיצטרף אליו, הוא על רמת־עבר־הירדן ולא בביקעה החמה, הנמוכה והצרה, אין כל אפשרות לסרוק מתוך הביקעה, אפילו באמצעות תחנות מסוג אום־חשיבה או החרמון, את העומק הירדני, שממנו תיפתח הרעה. שיפור מסויים יושג, בתנאי שיוצבו תחנות כאלו על שיאי הגדה המערבית — חלחול — וגם משם כיסוי רמת עבר־הירדן מפוקפק ביותר.

הפיתרון היחידי לבעייה זו (וכן לבעיית האבטחה והקשר שמייד נעמוד עליה הוא מטוסי־ביון — ואום־חשיבה מעופפת, שכבר כיום מסוגלת לכל מה שמסוגלת זו הקרקעית. כל המניעה היא רק טכנית וכספית.

עובדה זו תאפשר לבעלי „תוכנית קרטר" לסגור את בורג המילכוד סיבוב נוסף: כיוון שמוסכם כי קו תחנות־„ההתראה" הוא ההופך את קו ביקעת־הירדן וכל קו אחר ל„גבול ביטחון", הרי אפשר שנתקדם צעד נוסף ונתייחס לפונקציה, לא לפיתרון הטכני הספציפי: כך וכך מטוסי־ביון, מסוגים אלה ואלה, יאפשרו לנו סריקה אלקטרונית של רמת עבר־הירדן, שתהיה יעילה עוד יותר מכל קו, אחד או כפול, של תחנות קרקעיות.

לכן, אם תיסוג ישראל מכל הגדה ותקבל את המטוסים האמורים, הרי כאילו נשארה ביקעת־הירדן „גבול הביטחון" שלה גם ללא תחנות־התראה, והכל ייצאו נשכרים.

סאדאת, האמריקאים ואפילו כל ישראלי־מתעניין לא־מיקצועי, יודעים היטב, כי מה שאנו מקבלים מאום־חשיבה יכולים אנו לקבל, באופן מלא, גם מאיזור תל־אביב, והכל רק שאלה של טכנולוגיה, אמצעים ורכש. לכן, סאדאת (לפי התסריט שלי) יכול לעשות בז'נבה, בלב שקט, את הוויתור העצום — שאיננו ויתור כלל — של הרשאת תחנות „התראה" ישראליות בכל אתר ומיספר שנרצה. מה גם שלקח יום־הכיפורים לימד אותו מהו ערכן האמיתי של תחנות אלה להתראה איסטרטגית — ועד כמה דווקא ריבויין ויעילותן יכולים לשרתו.

(המשך בעמוד 36)

את יפה! את חלקה!
את משוחררת! את נאהבת!

לאחר שהשתחררת מכל שערה מיותרת מגופך ופנייך.

מירה ויהודית, בעלות דיפלומה בין־לאומית תטפלנה בך בנאמנות ובדיסקרטיות בעזרת שילוב בלעדי של שתי השיטות האלקטרוניות החדישות בעולם להורדת שער לצמיתות ללא כאבים! ללא סימנים!

EPLOT K-2000 — **מחט אלקטרונית**
D'PILATRON — **פינצטה אלקטרונית**

ייעוץ והתאמה אינדווידואלים חינם.

מירה ויהודית
רמת־אביב,
טלפון: 411968

תנועת העולם הזה
במחנה שלי

ביום הרביעי, 17 באוגוסט 1977, בשעה 18.30, תתכנס
המועצה הארצית
בבית בני־ברית, רחוב קפלן 10, הקרייה, תל־אביב.
על סדר היום: עתיד מחנה של"י
הישיבה תהיה סגורה, והכניסה על פי הזמנות בילבד.
חברים שלא קיבלו הזמנה עד ה־14 באוגוסט יפנו טלפונית לאדם קלר, מס' 24 33 86 (03).

לסוכנות ביטוח גדולה
דרושה
כתבנית פוליסות מעולה
נא להתקשר לטלפון 611871, תל־אביב

תן טרמפ לחייל

אפריים בר־ארז, הטייס שנספה, אמר לחברתו ערב הטיסה הגורלית:

„אני שונא טיסה זו!"

ב נובמבר 1976 נפל לים מטוס ה־צ׳ירוקו ארו שהטיס אפריים בר־ארז מלונדון לתל־אביב. יחד עם בר־ארז ב־מטוס היו שלושה אנשים נוספים, בהם אשה אחת: תירצה ידידיה. 20 שעות שהו הארבעה בסירה מיטלטלת בלב־ים אחרי שאפרים הצליח להנחית את המטוס נחיתת־אונס על פני המים ולהדרך את האנשים אל הדינגי, היא סירת ההצלה.

אחרי שניצלו, תודות לאוניית־משא אל־ג׳ירית, הגיעו אפרים בר־ארז ותירצה ידידיה לישראל. מייד עם הגיעם העניקו ראיון להעולם הזה (2048). באותו ראיון נאמר להם: „היה לכם מזל משמיים," ותירצה ידידיה השיבה: „היה לנו מזל מאפריים."

אלא שבפעם השלישית, מזלו של אפריים בגד בו.

בפעם הראשונה נטל על עצמו סיכון כשהביא למיפגן חיל־האוויר מטוס הארו־וארד ישן־נושן שעמד בטילטולי הדרך. בפעם השנייה ניצל ממוות בטוח תודות לתושייתו כאשר התרסק בים. בפעם הש־לישית לא שיחק לו המזל.

בעת הראיון שנערך עימו אז הצטרפה אל תירצה ואל אפרים דמות נשית נוספת, צעירה יפה בעלת עיני־איילה ושיער ארוך: אוסנת עמר בת ה־25, סטודנטית לעבודה סוציאלית וחברתו הקבועה של אפרים בר־ארז. אוסנת הביטה באפרים בהערצה, כמו לא מאמינה שהוא נמצא לידה, שהצליח להיחלץ מהבלתי אפשרי.

כעת יושבת אוסנת עמר בדירתו של דדי בורוביץ, שותפו וחברו הטוב ביותר של אפריים. לשניהם קשה להאמין שהטייס האמיץ איננו.

אוסנת מוקפת חברים הבאים לנחם, מדברים על אפריים. היא מקשיבה בש־תיקה, ומדי פעם עולות הדמעות בעיניה. אך כשהיא מדברת על אפריים היא מדברת בחיוך, ברוך, והיא מספרת:

„תמיד במצב של תזוזה"

„**זה־עתה** גמרתי את תקופת הבחי־נות שלי. אפריים נסע לניגריה. חב־רים טילפנו ושאלו אותי מה אני עושה, השבתי שבלי אפריים אני לא עושה כלום. הם הציעו לי לצאת לבלות. וכך קרה שביום שבו אפריים שלי נהרג ביליתי אני שיגעון! הייתי בסרט, הלכתי למיסעדה. כל היום חיפשו אותי בשביל להודיע לי את בשורת האיוב ורק כשחזרתי ה־ביתה, בשעה אחת בלילה, דפק חברו של אפריים, הטייס עמית חסון, על דלת ביתנו. הבנתי שקרה משהו, וחשבתי: ׳שרק יהיה פצוע.׳ עמית אמר: יש לי בשורה לא טובה. אפריים נהרג. מאותו רגע התחילו בשבילי חיים אחרים לגמרי.

„גרתי יחד עם אפריים שנה, היינו ביחד בכל דבר. לא דיברנו בפירוש על חתונה, אבל היה ברור לשנינו שאנחנו מתחתנים.

„היו לנו המון תוכניות. רצינו לנסוע לתקופה מסויימת לניגריה, רצינו לנסוע לאירופה. אפריים אף פעם לא ישב במקום אחד, הוא תמיד היה במצב של תזוזה.

„לפני שלוש שנים הכרתי אותו בנמל־התעופה בלוד, שם עבדתי, והוא עמד להטיס את מטוסו הפרטי. אני זוכרת שהוא שאל אותי אז: ׳בא לך לטוס לרודוס?׳ אמרתי: ׳ועוד איך!׳ אז הוא אמר: ׳או.קיי., תכיני דרכון ותני לי את מיספר־הטלפון שלך.׳

לרודוס לא טסתי, אבל זכיתי באפרים. הייתי בת 22 והוא היה בן 32. הייתי מאוהבת, אבל קצת קטנה עליו. יצאנו שלושה חודשים, וזה נגמר.

אפריים המשיך לצלצל כל הזמן, שמר על קשר. באפריל שנה שעברה הייתי ב־חופשה מהאוניברסיטה, ואפריים הזכיר לי שהוא חייב לי טיסה לרודוס. קצת היססתי, כי הקשר בינינו נותק, פחדתי שאתאכזב שוב. הוא שיכנע אותי, ומאז אותו טיול לרודוס נוצר בינינו קשר חזק ואמיתי.

„אני זוכרת שדדי בורוביץ לקח אותי לשיחה ואמר לי: ׳אפריים הוא כמו אח שלי. אבא שלי תמיד רצה לראות אותו נשוי ולא זכה, אז קחי אותו ברצינות. לקחתי אותו ברצינות ועוד איך. אפריים היה יתום מהוריו. הם התגרשו בילדותו והוא גדל ברמת הכובש, ואחר־כך בקיבוץ הגושרים, שם הכיר את דדי, שהיה ידיד־נפש שלו ושותפו בחברת כנף.

אפריים לא הירבה לדבר על מישפחתו. אמו היתה ממוצא בוכארי ואביו ממוצא רוסי. יש לו אח נשוי שאשתו היה בקשר, ועוד אחות המתגוררת בלונדון ושעמדה לבוא לישראל, כי אפריים רצה לפתוח לה כאן עסק.

בתחילת החברות בינינו היו לנו תקופות של חוסר ודאות, אפריים היה רווק בן

(המשך בעמוד 34)

מטוס־המנהלים הסילוני, מדגם „האנזה", שמישקלו כעשרה טון, חג מעל לשדה־התעופה של אביג׳אן, בירת חוף־השנהב. מזג האוויר היה סוער. סופה טרופית שהשתוללה באיזור הורידה מטרות זוהטים, הסעירה את גלי הים שהתנפצו אל קצות מסלול נמל־התעופה. טייס מטוס־המנהלים ביקש רשות ממיגדל הפיקוח לנחות. המטוס לא היה כלול ברשימת הטיסות שעמדו לנחות בנמל־התעופה. אולם הטייס הודיע למיגדל הפיקוח כי יש לו בעיות במנוע המטוס והוא מבקש לנחות נחיתת־חירום.

על מה שאירע אחר־כך חלוקות הדיעות. גירסה אחת טוענת כי המטוס ניסה לנחות נחיתת־אונס על המסלול, לא הצליח בכך, המריא שוב בנסיון לבצע נחיתה שנייה. טענה אחרת אומרת כי היו אלה אנשי מיגדל הפיקוח בשדה התעופה שביקשו מהטייס לבצע הקפה נוספת באוויר לפני הנחיתה, כדי לאפשר למטוס אחר להמריא. מה שברור הוא שמטוס ה„האנזה" לא נחת יותר בשדה. בהקפתו מסביב למסלול הוא נראה לפתע צונח אל הים במרחק של כחצי קילומטר מהחוף. צלל, ולא נראה עוד. למחרת נפלטו אל החוף שתי גופות. רק אז הסתבר כי המטוס המיסחרי הוטס בידי צוות ישראלי: שני טייסים ומכונאי־טים, שהגיעו עימו בטיסה ישירה מלאגוס, בירת ניגריה. שני טייסי המטוס שניספו היו הקברניט הוותיק של חברת „כנף", אפריים בר־ארז ויצחק פלד, טייס חיל־האוויר לשעבר, בנו של מפקד גייסות השיריון האלוף מוסה פלד, שהשתחרר לא מכבר משירותו בחיל־האוויר. מכונאי־הטים שהיה עימם היה שימעון חרוזי.

הגופות שפלט הים זוהו כגופותיהם של בר־ארז וחרוזי. גופתו של פלד לא נמצאה, כשם שלא נמצאו שרידי המטוס שצלל במקום בו עומק הים מגיע ל־80 מטרים. ממשלת חוף־השנהב הטילה איפול על פרשת נפילתו של המטוס, היא עדיין בבחינת תעלומה בלתי־מפוענחת. שורה שלמה של שאלות המרחפות מעל להתרסקותו של המטוס במי הים, נותרו ללא תשובה.

בים של תל־אביב נערך קרב בין ארמ

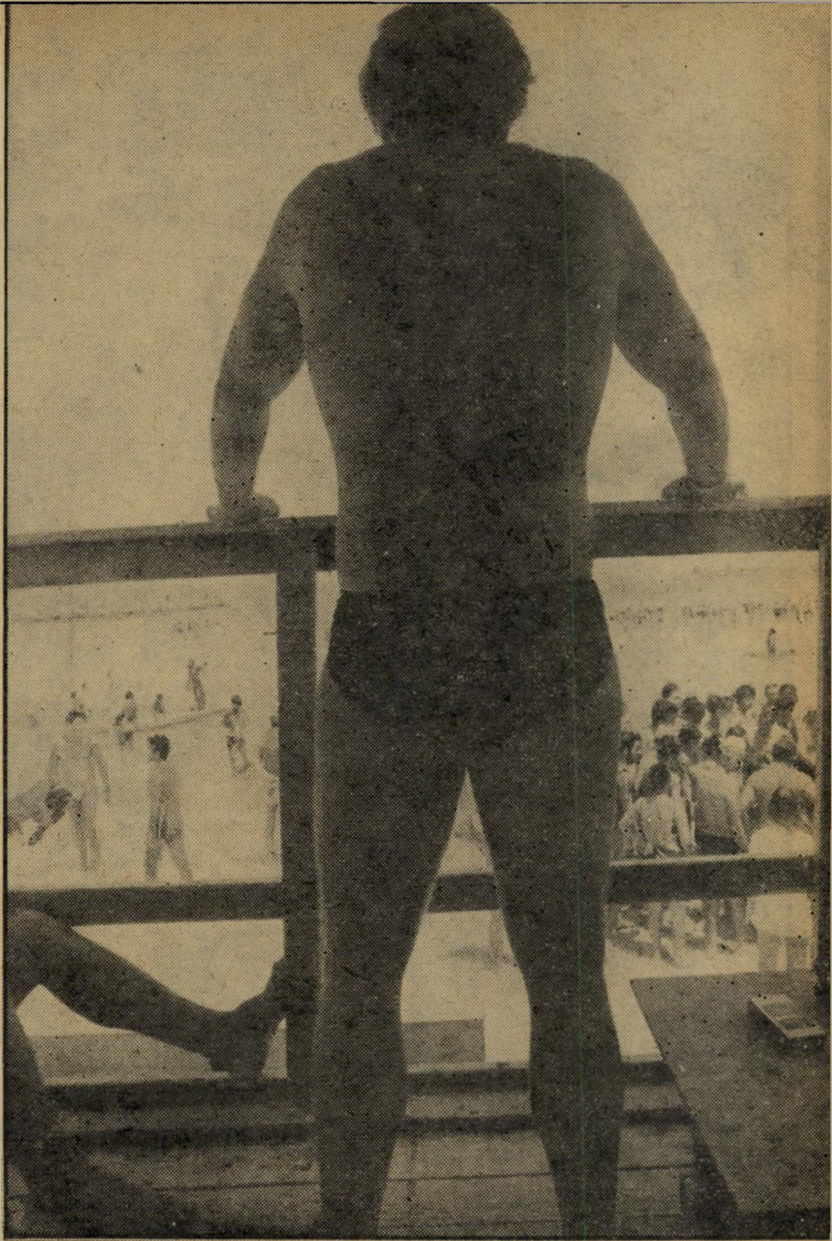

חבטות בגלל מחבטים קרב־אגרופים או־תנסי זה, שהונצח על ידי צלם **העולם הזה** שנקלע למקום בשבת האחרונה, הוא אחד מני רבים הנגרמים בגלל מיפגעים, צפיפות ומחסור בשירותים הולמים למתרחצים. שני הגנ ממישחק ברקטות, שו להפריד, ואת המלאכה שהסביר למשחק האל

מי השריף ב

גבר צעיר זינק אל מי הים. השלט שעל החוף הזהיר שהמקום אסור ל־רחצה, אך הבחור התעלם מהאזהרה. דקות אחדות לאחר־מכן הוא נראה מפרפר ונס־חף במערבולת. למרות שהמקום הוא מחוץ לטווח ראייתם של מצילי תחנת ההצלה של חוף הילטון, כעבור דקות אחדות היתה כבר סירת־הצלה בדרך אליו. שני מצילים חתרו במרץ, תוך מאבק עיקש בגלים העזים. כשהגיעו אליו היה כבר מאוחר מדי. האיש היה מת.

מן החוף עקבו מאות זוגות עיניים אחר הדראמה שהתחוללה בין הגלים. בי־ניהם היה גם קצין צה"ל (מיל.) מנכ"ל

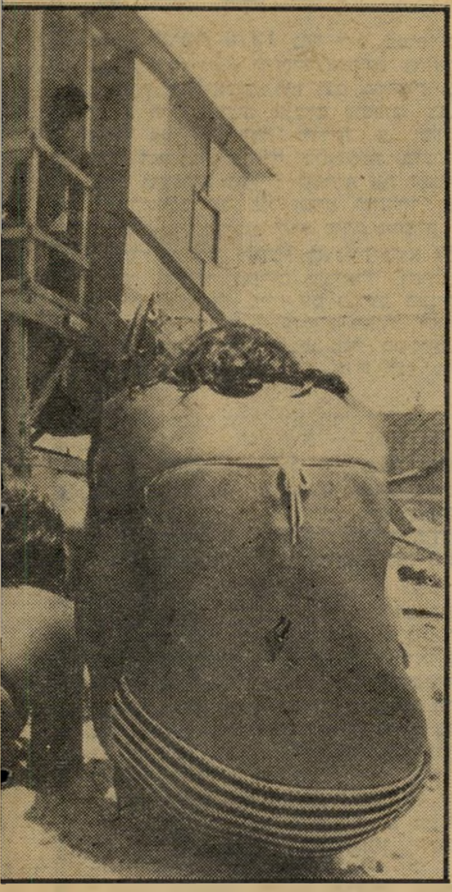

הנערות מול המציל עשרות אלפי מתרחצים מדי שבת וחול, והוא אמ והמצי והוא

הלוחמים יעקב („יענקל'ה") יוסלבסקי (43), ראש ועד מצילי תל־אביב, מציל מזה 23 שנים, מסביר כי „המאבק הוא על יחסים מעורערים." משמאל: נעמי קנציפולסקי, שביחד עם בעלה טופסי משכירים את הגלשנים, שגרמו לסיכסוך.

ית החסקות של המצילים וצי הגלשנים

של טופסי המורד

חברה, שהחליט כי מותו של האיש נגרם מאחר שלא נמצאו מצילים בתחנה באותה שעת בוקר של יום שבת. הוא גם דאג שדעתו תגיע לאוזני ראש העיר, והלה הורה לפתוח בחקירה לבירור הנסיבות.

„היתה זו האשמה חמורה מאד, ואנו נפגענו אישית," הסביר אחר־כך איש ועד המצילים, יעקב („יענקל'ה") יוסלבסקי. „אם ביום שבת ב־10 בבוקר לא היה המציל בתחנה — אני, אישית, הייתי ממליץ לש־לוח אותו לכמה שנים לכלא." אך מבקר העירייה בדק ומצא שלא היה שום פגם הם מתפתים להתרחץ שם.

לעומת זאת הסיקה העירייה מסקנה מהמיקרה, שאירע לפני חודש: למנוע מאנשים רחצה באזורים אסורים ואף למ־נוע מבעלי גלשנים לעסוק בספורט הרכי־בה על הגלים. הנימוק: כאשר סתם מת־רחצים רואים את הגולשים במקומות אלה, הם מחפשים להתרחץ שם.

מזכיר-העיר ביטל

כדי שהדברים יהיו ברורים הוציאה העירייה חוזר, שבו נאמר כי יש להפ־סיק להשכיר גלשנים לאורך חופי תל־אביב, מכיון שמרבית הגולשים נוהגים לע־סוק בכך באיזור האסור לרחצה. המצילים קיבלו את ההוראה בהבנה, שכן גם הם רואים בספורט הגלישה, שהוא מרתק כש־לעצמו, סכנה רבה. הן למתרחצים העלולים להיפצע בגופם מפגיעת גלשן תועה, הן ל־גולש העלול למצוא עצמו לא פעם נופל למים באיזור מסוכן.

מי שלא שבע נחת מאותה הוראה היו „טופסי", שהוא שמאי קנציפולסקי (63) ו־אשתו נעמי (50), שניהם דמויות ותיקות בחוף תל־אביב. טופסי, עורך־דין במיקצו־

תנים נאבקו בגלל סירובו של האחד להמנע
עו בחברתו של השני. אף שוטר אחד לא חש
עשה אבנר סופי, המציל הגברתן של חוף הילטון
: „אבו־עלי תעשה בחוף אחר, לא בחוף הזה!"

שפת-הים?

„לא להתקרב העבריינים ייענשו כחוק" — כתוב בשלטים הפזורים לאורך החוף. למרות זאת, רבים עוברים על ההוראה ומסתכנים בנפשם. אל החתיכות, לעומת זאת — מותר לנסות להתקרב. בתמונה, משמאל: בתם הבלונדית של נעמי וטופסי קנציפולסקי, שניהם עורכי־דין ודמויות ידועות בחוף.

עו, הוא מוותיקי המצילים בחוף, ופרש ב־אחרונה לגימלאות. בניגוד לעמיתיו, לא מכר טופסי את צי החסקות והגלשנים שצבר במשך שנות היותו מציל, והמשיך להש־כירם למתרחצים בחוף הילטון. ההוראה החדשה היתה עלולה לפגוע בעסקיו, והוא עשה הכל כדי למנוע את החלטת.

לא חלפו 24 שעות למן הרגע שבו ניתנה ההוראה האוסרת, לפני כשבו־עיים, וכבר בא השינוי. באופן בלתי מוס־בר החליט מזכיר־העיר יעקב הדר (פפר), שההוראה לא תכלול את טופסי, והורה למצילים בעל־פה: „לא להפריע לטופסי". המצילים הודיעו להדר בו־במקום שאינם מתכוונים למלא אחר ההוראה, מה גם שאינה חוקית. „איך נסביר לאנשים, שלהם אסור להתרחץ באיזור מסויים המסוכן לרחצה אבל למישהו אחר מותר לגלוש שם?" — שאלו.

היה זה עימות נוסף בשרשרת ארוכה, בין מצילי תל־אביב למזכיר העיר, הממו־נה, בין השאר, בתוקף תפקידו, גם על החופים.

„הוא מתנהג כמו גנרל," האשימו ה־שבוע אנשי ועד המצילים, המייצג 40 איש, את הדר — שהוא גם אלוף־מישנה (מיל.) „דיברנו על נוהלים של עבודה, הגשת תביעות וקיום בירורים, ובא הדר ובלשון צבאית הבהיר לנו: 'מה שאני אתן לכם — תקבלו, מה שלא אתן — תתכופפו.' הודענו לו שלא רק שלא נתכופף, אלא נתיישר עוד יותר חזק, כשנמצא לנכון להילחם."

כדוגמה ליחסו של הדר אליהם מביאים המצילים את מיקרהו של ראש תחנת ההצלה בחוף גורדון. המציל הוותיק הוזמן לבירור אצל מזכיר העיר וניצל את זכותו לקחת עימו לשם נציגים מוועד המצילים. הדר סירב לדבר עימו בנוכחותם. „יש לכם רבע שעה להסתלק," הבהיר להם בלשונו הצבאית הנחרצת. אנשי הוועד לא הסתלקו, והבירור לא התקיים. העניין חזר על עצמו שוב כעבור שלושה ימים, אך התנפח מעבר לממדיו.

„הוא סירב לדבר איתנו בפרינציפ," טען יוסלבסקי והוסיף: „זה היה עבורו

(המשך בעמוד 30)

אסור לשחק במישחקי־כדור ב־חוף. אך מאות המתרחצים מצפצפים על החוק, ואיש אינו נענש, גם כשהוא משחק מתחת לשלט האוסר זאת בפירוש. גם הפקחים מעלימים עין.

הוא השריף בחוף.
חראי לחייהם של
ר להילחם בכוחות

עצמו במסרבים להישמע להוראותיו. המישטרה והעירייה אינן נותנות לו גיבוי הולם לכך. לא פעם נטפלים גברתנים לנערות בשפת־הים, ולכן רגילות נערות רבות להשתזף מול סוכת המצילים המגינים עליהן.

(המשך מעמוד 29)

מיבחן־כוח. מה פיתאום אסור לאיש־ועד לשמוע מה שנאמר לעובד? זהו נוהל אלמנטרי. אנחנו לא בצבא. הנוהל הזה היה קיים הרבה לפני שיעקב חדר הגיע לעירייה. האיש צריך ללמוד פרק ביחסי־אנוש!"

כצעד ראשון במאבקם החליטו המצילים לעבוד "לפי הספר". בין השאר: לנצל את הזכות השמורה להם על־פי חוק העבודה והמנוחה, הקובע מפורשות שכל אדם המועסק ביום המנוחה השבועי שלו (דוגמת המצילים) זכאי — אחת לארבעה שבועות — ליום־חופש באותו יום מנוחה. החוק לא התקיים עד כה, והמצילים החליטו לנצל את קיומו ולא להופיע לעבודה בשבת האחרונה.

קשים ★ חיי המציל

"פה אתה מתעסק עם אנשים שיום־העבודה שלהם הוא 12 שעות ביום ושיבעה ימים בשבוע. שיבעה חודשים בשנה אנחנו מנותקים מהמישפחה לחלוטין. אחוז הגירושים אצלנו הוא מהגבוהים שיש בכלל," התוודה יוסלבסקי. "אני יוצא מהבית מדי בוקר ב־6, פותח את התחנה ב־7 ונמצא בחוף עד 7 בערב ברציפות. רק ב־8 בערב אני מגיע הביתה, אוכל ונופל למיטה עייף והלום־שמש. לא יודע מה זה חג ובטח שלא מה זה שבת עם המישפחה. עבורי לא קיים פסח, לא יום העצמאות, לא שבועות ולא סוכות. בשלושת הרגלים שלי אני עולה לסוכת המציל."

לעומת האחריות העצומה הרובצת על כל מציל, הוא אינו נהנה משום גיבוי מצד הרשויות. הוא מבלה את זמנו בקריאות, מזהיר מתרחצים, מורה לקהל בשריקות ובתנועות־ידיים לנוע לאיזור מסויים מסוכן פחות — הכל לשווא. לרוב אין המתרחצים ממהרים להישמע. הם מביטים במציל בעיני עגל וממשיכים בשלהם. אין במקום שוטרים, ולרוב גם לא פקחים, כאשר צריך להוציא מתרחץ בלתי ממושמע מן המים. אילולא שריריהם המאיימים של מרבית העוסקים במלאכת ההצלה הם היו שבים בוודאי הביתה יום־יום נפוחים ממכות.

"יש לנו תביעות וטענות למכביר כלפי העירייה," מבהיר יוסלבסקי, "אך מעולם לא שבתנו ולא חשבנו להשתמש בנשק זה. האחריות גדולה מדי." הסיכסוך החריף ביותר של המצילים אירע בקיץ 1971. הם סירבו אז לעבוד שעות נוספות אם לא יפוצו על כך.

באותה עונה טבעו בחופי תל־אביב 24 איש. על מיקרה אחד, לפחות, שילמה העירייה פיצויים בסך חצי מיליון לירות.

העירייה מיהרה בסוף השבוע להפיץ בכלי־התיקשורת שהמצילים עומדים לשבות, וכי העילה לכך כספית. מזכיר העיר ודובר העירייה הודיעו לעיתונות ולרדיו שהרקע לסיכסוך הוא ההתחרות המיסחרית עם טופסי. אך אנשי ועד המצילים מבטלים את העניין: "אין לזה שחר. זהו עוד שלב במילחמה שמנהל נגדנו הדר. הרי זה מגוחך שמצילים בתל־ברוך ובדרום תל־אביב ישבתו בגלל אדם שמשכיר חסקות בחוף גורדון. המאבק הוא רק על יחסי־עבודה תקינים. אנו ממורמרים על דרכי העבודה ומערכת יחסי־האנוש שיצר הדר. ולא רק אנחנו! לפי המידע שבידינו גם דרכו הצבאית לא היתה סוגה בשושנים, לפחות לא בתחום יחסי האנוש."

מנהל שירותי העירייה, תת־אלוף (מיל.) פינחס ("פינייה") להב החליט לעשות מאמץ של הרגע האחרון, כדי למנוע את השביתה הרת־האסון. הוא זימן אליו את אנשי ועד המצילים ואת כל הגורמים האחראים לנושא החופים בעירייה לישיבה ביום השישי.

באותה שיחה הוכיח להב היטב את אימרת חז"ל "מענה רך ישיב חימה." שני הצדדים יצאו מרוצים. נקבעו נהלי־עבודה וסוכם, על דעת כל גורמי העירייה, למרות התנגדותה של נעמי קנציפולסקי (שהיא עורכת־דין במיקצועה), שהסמכות הבילעדית בחוף היא המציל. הוא רשאי להתיר או לאסור שימוש בגלשנים, באזורים מיוחדים שנקבעו לכך.

אלפי המתרחצים יכלו גם השבת לחבוט ברקטות על החופים (למרות האיסור), להתעלם מהוראות המציל ולהפליג בצי של חסקות — אבל בביטחון.

המישטרה פרצה לדירה לחלץ את האשה הנשואה ממיטת המאהב שלה - והמאהב טוען כי השוטר האלים הוא הצלע השלישית של המשולש הניצחי

אהבת השוטר

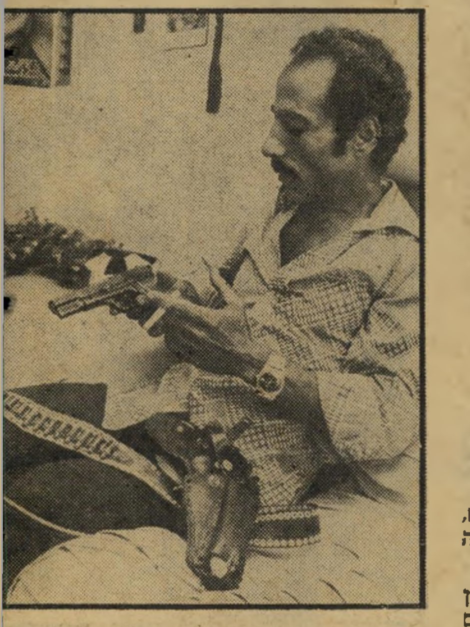

מאהב אהרון
האם הוא נחבל?

"היכנסי, מותק, אנחנו רוצים לשאול אותך כמה שאלות," אמר השוטר לנערה שניצבה בפתח. היא נכנסה לדירה, והשוטר הציג אותה לפני עמיתיו באומרו: "הנה הזונה של הכושי!" ובפנותו אל הנערה מוכת־ההלם, שאל: "את שוכבת עם כל הערבים האלה?"

הדראמה שהתחוללה בדירה ברעננה הזכירה יותר סצינה לקוחה מסרט־אימים.

הנערה בת ה־18, רעיה (השם בדוי) התבקשה להיכנס לחדר השינה בלוויית אחד השוטרים, שדרש ממנה לרוקן את כיסיה. כשעשתה כן, הורה לה השוטר להוריד את חולצת־הטריקו הקייצית שלבשה. "אני רוצה לראות אם את לא מסתירה שם חשיש," הסביר, תוך שהוא שולח ידיים אל גופה. הנערה הנפחדת עשתה כמצווה, היא לא לבשה חזיה, אך השוטר עדיין לא השתכנע, ולכן שלח את ידיו ומישש את שדיה. אחר־כך פתח את הגורת מיכנסי הג'ינס שלה וחיטט בתחתוניה, תוך שהוא מפטיר: "אתה רוצה שאביא לך שוטרת, בובה? לא כדאי לך, אני אבדוק אותך."

גם כאן העלה השוטר חרס בידיו, אך דבקותו במשימה לא ידעה גבול. לכן הוא גחן על הנערה, תפס בראשה בכוח ונשק לה על שפתיה. כאן הצליחה הנערה להתגבר על ההלם, והדפה אותו. "יש כאלה שמנסים להסתיר חשיש בפה," התנצל.

אלה הן רק אחדות מן העובדות הנקרבות באחת התלונות התמוהות ביותר שהוגשו נגד אנשי־מישטרה בשנים האחרונות. היא מתייחסת לשני אירועים שהתרחשו בשני לילות באמצע החודש יוני השנה, וגיבוריה — שוטרי־סיור ממישטרת כפר־סבא.

★ יציאה משותפת לבילוי

עורך־הדין מאיר זיו מורגל בסיפורים על התנהגותם של אנשי מישטרה. הוא נוכח דרך־קבע במישפטים פליליים, וסיפורים מסוג זה כבר מזמן אינם מחרידים אותו משלוותו. אולם, הוא זועזע ממש כשהגיע אליו, לפני יותר מחודש, חיים אהרון המכונה "הכושי", קבלן־גינון מרעננה, ובפיו סיפור על התעללות מחרידה שבוצעה בידי קבוצת שוטרים שהחליטו לעשות עבודה פרטית עבור חברם.

"למען האמת," כתב עורך־הדין זיו במיכתב תלונה ששיגר השבוע אל שר־המישטרה, המפכ"ל ומפקד מישטרת כפר־סבא, "הטענות שהושמעו מפי מרשי, ידידתו ופועליו, הדהימו אותי לחלוטין. ראיתי צורך לתחקר את כל המתלוננים בעניין זה במישרדי בטרם אפנה אל כבודו.

"...רק במאמצים רבים ותוך שיכנוע אינטנסיבי כי לא יתגלה שמם, סיפרו לי את אשר אירע באותו יום. גם ידידתו של מרשי, אשר ספגה את מלוא קיתונות ההשפלה מאותם שוטרים, המכתימים את שם המישטרה ואת המדים שהם לובשים, היתה מזועזעת לגמרי בטרם התאוששה ממה שאירע לה."

תחילתה של הפרשה היתה רומן. הקבלן חיים אהרון (38), קיבל לעבודה נערה בשם אריאלה (17), כדי שתשמש לו סוכנת למכירת עציצי־נוי. תוך כדי עבודה התיידדו השניים, והתוצאה היתה בילוי משותף של ערב בתל־אביב, כשאריאלה מביאה עימה את אחותה גילה שלום (21), ואילו "הכושי" מצרף לבילוי את אחיו, מוטי (24), סגן בשירות קבע בצה"ל.

הכושי, שהוא גרוש ואב לשני ילדים, נשאר עם גילה בבאר של מלון הילטון וכעבור מיספר שעות שכרו השניים חדר במלון ובילו בו את הלילה. גילה סיפרה ל"כושי" שהיא נשואה אך נמצאת בתהליכי גירושין מבעלה, הם חיים בנפרד ובנוסף יש לה חבר נשוי עוד מהתקופה שלפני נישואיה.

בצהרי יום המחרת, יום שבת 18.6.77, נפרדה גילה מהכושי והם נדברו להיפגש שוב בערב.

על מה שהתרחש בהמשך אותו יום סיפר הכושי: "היינו במיטה, כאשר בשעה 1.30 אחר חצות נשמעו נקישות בדלת. ניגשתי לפתוח ושמעתי את קולה של אריאלה. היא שאלה על אחותה, ואמרתי לה שגילה תחזור הביתה יותר מאוחר. אחרי שעה נשמעו דפיקות חזקות, פתחתי ולחדר התפרץ גבר עם אקדח שלוף. הוא היה לבוש אזרחית אך הזדהה כשוטר. הוא חבט בי בקת האקדח בכתף ואחר־כך נתן לי אגרוף בפרצוף הוא צעק מדוע אני מקיים יחסים עם אשתו, ואיים שיהרוג אותי. אחר־כך רץ לחדר־השינה, שם היתה גילה, תפס אותה והיכה אותה מכות־רצח.

"ביקשתי ממנו שיפסיק כי היא נכה** אבל הוא הכניס לי עוד אגרוף וירק לי בפרצוף. הייתי המום, לא ידעתי אם הוא באמת בעלה. הוא גרר את גילה, שהיתה מעולפת למחצה ומטושטשת מהמכות שחטפה. כשהאיש יצא הוצאתי את האקדח שיש לי ברישיון על כל צרה שלא תבוא, והמתנתי. אחרי זמן קצר הוא חזר, התנצל וביקש ממני לשכוח מהעניין."

חיים אהרון לא שכח. יתירה מזו, הוא בירר את פרטיו של האיש והתברר שהלה אכן שוטר ממישטרת כפר־סבא, עזאם עבדול עזאם שמו, מהכפר טייבה שבמשולש, נשוי ואב לחמישה.

הוא אף גילה שאותו שוטר נהג להתרועע עם גילה והיא היתה מאהבת שלו ללא ידיעת מישפחתה. עזאם, המשרת במישטרת כפר־סבא זה חמש שנים, הוא שוטר סיור בדרגת סמל־ראשון.

למחרת הוא לקח את גילה, שטענה כי סוממה ונאנסה בידי הכושי בדירתו, למ־

שוטר עאזם (משמאל), מסתיר פניו בעיתון *

* השוטר מימין נמצא איתו במיקרה בניידת, ואינו שייך לפרשה זו.

** גילה משותקת בשתי רגליה מגיל צעיר.

מאהבת שלום
האם היא הוכתה?

סור עדות בתחנת מישטרת כפר־סבא.

כשחזר הכושי באותו ערב מהעבודה, הבחין במיספר ניידות שחנו ליד ביתו. הוא עלה לדירתו, ושם היו אמורים לחכות לו כמה מפועליו הערבים כדי לקבל שכר. כאן התברר לו שחבורה של שוטרי סיור הקדימה אותו. הם פוּצו לבית שעה קלה לפני שהגיע, התנפלו על הפועלים הערבים תוך השמעת גידופים, כבלו אותם באזיקים והחלו עורכים חיפוש בבית, תוך כדי השתוללות וגרימת הרס. הם אף איימו על הפועלים שיפסיקו לעבוד אצל הכושי אם אינם רוצים שיבולע להם. כשהגיעה לדירה הצעירה בת ה־18, רעיה, חברתו של האח מוטי, הכניסוה השוטרים וערכו את החיפוש האמור בגופה, תוך שהם מכנים אותה „זונה מלוכלכת.”

במהלך החיפוש הגיע גם „הכושי”, וספג מנה הגונה של מכות. השוטרים לא מצאו סמים בבית, אך עטו על האקדח כמוצאי שלל רב. כשהסתבר להם שהוא מוחזק ברישיון, עזבו את הדירה.

נערה מבית תימני אדוק

למחרת הלך הכושי לתחנת מישטרת כפר־סבא לברר מי היו השוטרים ועל־ידי מי נשלחו. הוא זכה ביחס של זילזול בוטה. איש לא רצה לשמוע את תלונתו או לרשום אותה. מפקד התחנה וקציניו סירבו אפילו לשוחח עימו.

הכושי פנה לעורך־הדין מאיר זיו כדי שיגיש תלונה בשמו. נוסף על המכות שספג, נבהלו פועליו הערביים ועזבו את העבודה אצלו. הוא מתכוון לתבוע ממישטרת ישראל פיצויים על הנזק שנגרם לו, בסך 250,000 לירות. „הפכו אותי לעבריין מועד,” הוא מספר. „השוטרים שהגיעו בניידות דאגו שכל השכונה תראה את המתרחש. הם השתוללו במיגרש־החניה, חרקו בצמיגים והקפיצו את כל דיירי הרחוב השקט והמהוגן. אנשים התחילו להתרחק ממני, ובעלי־גינות רבים הפסיקו להפנות אלי עבודות.”

לכושי אין כל עבר פלילי. הוא גדל והתחנך במוסד החינוכי של קיבוץ מרחביה, אחרי שעלה בגיל 11 עם מישפחתו במיבצע מרבד־הקסמים. עם גרעין נוער הלך להשלים את קיבוץ השומר הצעיר געתון שבגליל המערבי. ב־1966 עזב את הקיבוץ כשהוא נשוי ואב לילד. הוא עבר עם אשתו לתל־אביב, ובמהרה גילה שחיי הכרך הסואן אינם עבורו. לכן בחר לעבור לגור ברעננה. „כאן הכל כפרי יותר,” הסביר. אשתו העדיפה להישאר בתל־אביב בילעדיו, והם נפרדו. מאז הוא חי ברעננה, ומגדל את שני ילדיו בעצמו.

גיבורת הפרשה, גילה שלום, היתה מבוהלת מאד כשגילתה שהנושא הגיע לכלי־התיקשורת. בעת הראיון היא החווירה והאדימה חליפות, המילים נעתקו מפיה, והיא הליטה את פניה בשתי ידיה.

היתה זו תגובה טיבעית בהחלט, אם להביא בחשבון שהוריה, אצלם היא מתגוררת מאז הסתכסכה עם בעלה, הם דתיים אדוקים שעלו מתימן ותפיסתם בכל הנוגע ליחסים בין־לבינה שמרנית ומיושנת. התברר גם שעזאם הוא ידיד קרוב

ידידה רעיה
האם היא הופשטה?

של אביה, ומבאי־ביתם הקבועים.

לדבריה, היו יחסיה עם עזאם מבוססים על הידידות שבין השוטר הערבי מטייבה לבני־מישפחתה. „הוא עזר לה המון,” הוסיפה אמה, רחל. „עזאם הוא בחור זהב,” אמרה גילה, „אבל מה פיתאום שאני אצא איתו כשהוא נשוי, ובנוסף ערבי?”

היא הודתה שיצאה בחברת הכושי. „אבל זה היה רק בשביל אחותי אריאלה שרצתה את מוטי,” הוסיפה. „נכון שבילינו בהילטון ולמחרת באתי אליו, אבל בלילה הייתי מטושטשת.” למרות הטישטוש ידעה גילה לספר בביטחה שהכושי לא הוכה על־ידי עזאם. „הוא רק בא ולקח אותי משם והביא אותי הביתה,” אמרה. „לא הייתי מסוממת כשהגעתי הביתה, כי חיכינו קצת בחוץ עד שהתאוששתי.”

לעומתה ידע בעלה של גילה, חייל בשירות חובה בן 22, לומר בוודאות כי ידוע לו שהשוטר היה מאהבה־בסתר של גילה, וכי הידידות עם הוריה רק שימשה כיסוי לכך. „אני יודע שהם בילו יחד בבית־הבראה, לא מזמן, והיא ישנה אצלו בביתו והיתה באה אליו לתחנת־המישטרה,” סיפר. „הוא זה שהרס את נישואינו.”

גילה, אגב הודתה גם שלנה אצל עזאם בביתו בטייבה, אך שחב — מסיבות ידידותיות טהורות ללא כל יחס רומנטי.

חקירה בצעדי־צב

גם מפקד מישטרת כפר־סבא, פקד אהרון עדרי, סירב להגיב על הפרשה ושוטריו אף דאגו לסלק את חוליית הכיסוי של העולם הזה משטח התחנה. גם מפקדו הישיר של עזאם, מפקח שלום אריכא, שהוא קצין־הסיור של התחנה, סירב להגיב או לפרט את האמצעים שנקט לבירור העניין. הוא סירב לשוחח עם פרקליטו של הכושי, עורך־הדין זיו, וטרק את הטלפון בפניו.

השוטר עצמו, עזאם עבדול עזאם, הסביר: „באתי באותו ערב לבקר אצל המישפחה של גילה. אבא שלה חבר טוב שלי, והייתי מבקר אצלם הרבה. כשגילה לא חזרה הם התחילו לדאוג, ושלחו אותי עם אריאלה שתראה לי איפה נמצאת אחותה. באתי לשם, הצגתי את עצמי כשוטר. גילה ישנה. לא הרבצתי לאף אחד.

פרקליט זיו
מתלונן

רק אחרי עשרים דקות הצלחנו להעיר אותה.

„אני גם שוטר ולכן, למחרת נתתי דו"ח על זה והיא הגישה תלונה. עכשיו, כשהיתה תלונה על סמים ועל אונס — זה פשע וצריך לעשות חיפוש. הלכנו לבית של הכושי עם שתי ניידות. הוא לא היה בבית אבל היו שם שני ערבים מעזה. אם יש ערבים ויש סמים — זה חשוד. פיתאום באה בחורה. עכשיו, שיש בחורה ויש ערבים — זה כבר חשד לזנות. עשינו עליה חיפוש, ואז בא הכושי. מכות? מה פיתאום מכות? לא היה בכלל מכות. רק חיפשנו והלכנו.”

האם עשו השוטרים שימוש פרטי בכוח שמקנה להם החוק? דבר זה ייקבע רק במידה שהמישטרה תנהל חקירה יסודית ומהירה. על־פי הקצב בו מתנהלת החקירה כרגע, הסיכויים לכך אפסיים.

עופר קוף

מפקד־סיור אריכא
האם הוא חיפה?

במדינה

מיפלגות

סוכריות על מקל

ייגאל ידין מתגלה כדילטאנט פוליטי

„ד"ש מתנהגת כאילו יש לה 30 ח"כים בכנסת. גם אני הייתי רוצה 30 מנדטים — אבל אין לי,” כך הגיב שר־הפנים יוסף בורג על עמדותיה של התנועה הדמוקרטית לשינוי, כפי שהתגלו בהמשך המשא־ומתן הקואליציוני שנערך השבוע.

יותר מכל עורר חמלה וגיחוך, מנהיג ד"ש, הפרופסור יגאל ידין, שניהל חלק מהמשא־ומתן בעצמו.

מול שועלים פוליטיים ממולחים התגלה ידין כטירון, חסר כל מושג במהלכים הפוליטיים. נציג אגודת־ישראל, ח"כ שלמה לורנץ, הצליח בקלות להכניסו למלכודת, כאשר באחת הפגישות, ביקש לדעת מה עמדותיה של ד"ש בענייני דת. ידין נפל במלכודת הפתאים.

„הובטח לנו חופש הצבעה בענייני־דת, כולל בהצבעת אי־אמון בממשלה בנושא זה,” אמר ידין והוסיף: „הבנתי שגם אנחנו נוכל להצביע אי־אמון בממשלה בנושאי דת.” הנוכחים בחדר התאפקו בקושי שלא לצחוק.

להראות הישגים. למרות שהמו"מ הגיע השבוע למבוי סתום בגלל המחלוקת בין ד"ש למפד"ל על שינוי שיטת הבחירות, עדיין מאמינים בליכוד שד"ש תצטרף, למרות הכל, לממשלה.

„ידין ושותפיו מוכנים כבר להיכנס בכל מחיר,” העריכו השותפים הקואליציוניים, „אבל יש להם בעיה עם מועצת התנועה שלהם. הם מוכרחים להראות למועצה שהשיגו איזה שהם הישגים. צריך לתת להם כמה סוכריות כדי שיוכלו לשכנע גם את המועצה.”

עכשיו נותר רק למצוא את הסוכריות. את המקל כבר מוכנה ד"ש לבלוע.

דיעות

התעלם כפי יכולתך

סיפרון של סכסולוג ישראלי חוכב חושף גלויות המודחקות בתודעה

„לנגד עיניו הכלות של הזכר בן־דורנו, הרעב כרונית למין, מעבירים כלי־התיקשורת, ענף הפירסום, הספרות, הקולנוע והתיאטרון ושאר מוסדות הבידור, את מירב הפיתויים שמסוגל לספק הגוף הנשי. ותופעה זו אינה מוגבלת לראייה בלבד: מעצבי האופנה דאגו לכך שכאשר גוף הזכר נאלץ לגעת במקומות צפופים, כגון אולמות ציבוריים וכדומה, ובעיקר אוטובוסים, בחלקים אנטומיים מפתים של הגוף הנשי — יובלטו חלקים אלה במיוחד... איזו מידה עילאית של התאפקות נדרשת מן הזכר שלא ,יתחכך' על עכוזה המושך, הנתון במעטה־בד הדוק, של שכנתו לעמידה באוטובוס, למשל, כאשר אותו עכוז נשען על מיפשעתו?!”

רעב מיני כרוני. מובאה קצרה זו נלקחה מסיפרון המחזיק 16 עמודים בשם בחזרה לגן העדן, שראה אור לא מכבר. המחבר, יוסף כ"ץ (61), עיתונאי במיקצועו וסכסולוג בתחביבו, בחר בשם זה כיוון שהוא סבור כי, בניגוד לטענת הדתות הגדולות, לא גורש האדם — אלא גירש את עצמו — מגן־העדן, שהוא העולם בו חי האדם. על־ידי איסורים וגזירות שהטיל על עצמו הפך האדם גן־עדן זה לגיהנום.

בסיפרון — שהוא, לדברי מחברו, כל התורה על רגל אחת — מסביר כ"ץ, שמרבית הצרות שצמחו בעולם מקורן ברעב המיני הכרוני שהתפתח משך הדורות בקרב בני־אדם בעיקבות הגזירות הנ"ל שגזרו על עצמם.

„יש להניח לכל אדם לחפש ולמצוא את סיפוקו בחיי המין, בכל צורה ועם כל אדם או מיספר בני־אדם, ללא הבדל גיל, מין, גזע, דת ומעמד.” הוא מכליל בזה גם את קרובי־המישפחה הישירים, אמהות, אבות וילדיהם.

„נקודה אחרונה זו — חיי־מין חופשיים במישפחה הקרובה, עוררה עלי את חמת בני מישפחתי,” מודה כ"ץ בחיוך שובב. „הם אמרו שאני מעטה חרפה על כל ה־

(המשך בעמוד 32)

ספורט טוטו

טוטו

א1 2א 12 א2 1א2 1 2 א12

השבוע

משחקי הליגות האוסטרליות

מינימום הפרס הראשון

200.000 ל"י

מינימום לכל הפרסים

400.000 ל"י

יום ה' — המועד האחרון
למסירת הטפסים

עשה לך מנהג קבוע-
מלא טוטו בכל שבוע!

המועצה להסדר ההימורים בספורט

„הקומדיה המצחיקה והאנושית ביותר של כל הזמנים!"
New York Post

וודי אלן
דיאן קיטון
קרול קיין
פול סיימון
שלי דובל

"ANNIE HALL"

כתב וביים: וודי אלן
הרומן שלי עם אנני

שבוע 2
„שחף" ת"א — „אורגיל", ירושלים
יום ו' — 10.00, 12.00
משך השבוע — 4.30, 7.15, 9.30

United Artists

גלריה תוראל

מודיעה

* בחודש אוגוסט, תהיה הגלריה ברחוב ז'בוטינסקי 3, ת"א, סגורה לרגל חופשה.

* במועדון „בית אמריקה", שד' שאול המלך 35, ת"א, תימשך התצוגה הכללית.

* לראיון והזמנות: טל. 241628.

במדינה

(המשך מעמוד 30)
מישפחה. הם איימו עלי שאם, לאור הקמת הקואליציה החדשה עם הדתיים, ישליכו אותי לכלא כמחבר חומר ,תועבה'. הם לא יביאו לי חבילות מזון לשם."

לא די באשה אחת! כ"ץ מעיד על עצמו, שהוא משתדל לחיות הפילוסופיה שלו ככתבה וכלשונה (בתנאי שאינה מתנגשת עם החוק — „בעניין זה אני פחדן גדול!"). הוא התגרש מאשתו הראשונה („אשת-נעורי", כפי שהוא מכנה אותה), אחרי 24 שנות חיים משותפים. לפני עשור שנים עזב את אשתו השניה („אשת-זיקנתי' — היא מסרבת לקבל ממני גט. למה? — לא יודע! אל תחפש היגיון אצל בני אדם!") ועכשיו יש לו חברה קבועה („אשת שיבתי"). נאמן לתורתו, שאין להסתפק באשה אחת, קשר המחבר קשרים הדוקים עם עוד מיספר נשים, לרוב צעירות — כמחצית מגילו ואף פחות מכך.

„אני מת על הנוער, וכאן מדובר לא רק בבנות המין הנגדי. כאשר אני נמצא בחברה מעורבת, של צעירים ומבוגרים, אני נוהה באורח הטיבעי אחר הצעירים," מסביר כ"ץ. „ומעניין שנטיה זו היא הדדית. בחברה מעורבת כזאת, נמשכים אלי תמיד ילדים ובני-נוער. הם כאילו מרגישים שיש לי איתם שפה משותפת."

הוא מאמין כי הסיפרון שלו יסלול לפני האנושות — לפחות לפני הנוער — את הדרך לחיים מאושרים. „לאור הניסיון שרכשתי במגעי עם בני-אדם, ייתכן שיעברו חמישים ואולי אפילו מאה שנה, עד שתורתי תתקבל," הוא אומר. „אני, לפחות את שלי עשיתי. הצבעתי על הכיוון. עכשיו זאת הבעייה של בני-האדם עצמם.

„בפולין שלפני המילחמה היתה מימרה אנטישמית: ,היהודים לא רצו לאכול מן, שיאכלו חרא!' דומני שאני יכול להמשיל משל זה על בני-האדם, אם לא ירצו לראות את האור שעליו הצבעתי עבורם."

בזים ליום קטנות. עם זאת מסתבר, כי בישראל לא די לפרסם משהו. צריך גם לדאוג שהוא יגיע אל הציבור. וכאן נתקל כ"ץ במיכשול בלתי-צפוי. כל מפיץ ספרים שאליו פנה, סירב לקבל את הסיפרון להפצה — מנימוקים עיסקיים טהורים. „לא כדאי להם לעסוק בקטנות," הוא מסביר. ומובן שכ"ץ לא יוכל לחלק את סיפרונו במו-ידיו בין מאות הקיוסקאים ובעלי החנויות ברחבי הארץ.

הוא מתנחם בכך שמסר בסיפרון את מיספר תא-הדואר שלו, ומקווה כי נוסף על מה שיצליח להפיץ בעצמו באמצעיו המוגבלים, הוא יקבל גם הזמנות בדואר.

וככל מטיף, הוא מעוניין בתפוצה הרחבה של בשורתו יותר מאשר בתפוצת סיפרונו.

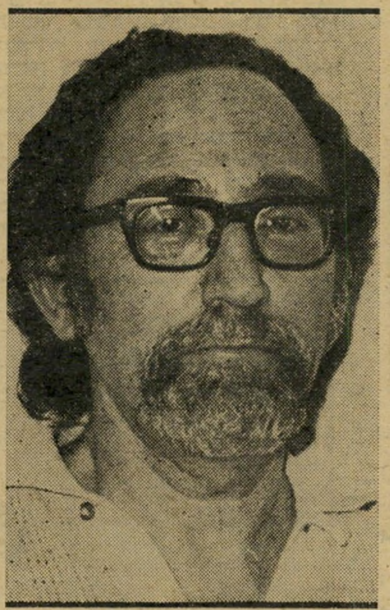

סכסוזוג כ"ץ
לחזור לגן-העדן

„יכול להיות שמוטב כך," הוא אומר בנימה של אופטימיות, שהיא בת-לווייתם של האוטופיסטים מאז ומעולם, „שהרי אילו נמכרו בקיוסקים, לכל דיכפין, היו חלק מהסיפרונים, שהודפסו בכמות מוגבלת, נופלים לידיהם של סתם קוראים שלא היו תופסים את הבשורה הכלולה בהם, וזה היה סתם ביזבוז לשמו!"

„לפני שאני מקבלת אני

היא **בשום אופן** לא נראית כמו איזו יעכנע שכל מה שיש לה בראש הוא „את מי לסדר למי." יש צורך בדימיון שופע כדי להשוותה ליענטע המפורסמת מכנר על הגג, שכל עיסוקה בחיים היה אירגון חתונות יהודיות כשרות למהדרין.

הלנה עם-רם (עמרם, במקור) היא תוצר אופייני של התקופה. שדכנית בנוסח שנות השבעים: צעירה, נאה, לבושה על פי צו האופנה האחרון בשימלה לבנה מעוטרת

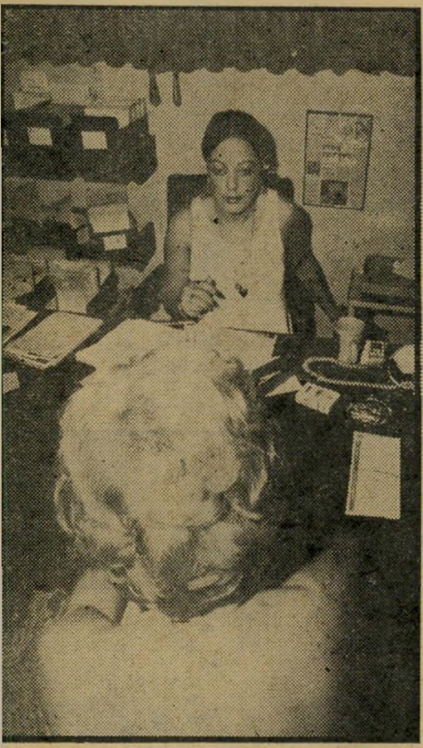

הלקוחה הלנה משוחחת עם לקוחה במישרדה ממוזג-האוויר. היא מקבלת רק אשכנזים בעלי השכלה אקדמאית, נאים ומצב כלכלי איתן.

תחרה, פרח מלאכותי בשערה, סנדליי-קש עדינים לרגליה ועל כתפה תלוי ברישול תיק בגון זהב. כל כולה כמו גזורה מתוך דפיו של ירחון אופנה.

גם מישרדה, השוכן בקירבת רחוב דיזנגוף, אופייני לשדכנית של דור הג'ינס: שטיח מקיר אל קיר, מכתבה ענקית, מיזוג-אוויר, פוסטרים של היא-והוא בתנוחות רומנטיות, ומזכירה צמודה שמחפשת בעצמה בעל.

היא מהירת-דיבור, גלויית-לב ופתוחה עד כדי מבוכה. חמש דקות אחרי ההיכרות הראשונית היא כבר זורקת את ה„אני מאמין" שלה, את סיפור חייה ואת ה„הגדה על שנות חיי הגרועות ביותר," כלומר ילדותה.

היא קופצת מנושא לנושא, משיבה לטלפונים ומקבלת לקוחות חדשים — הכל בו-זמנית, טוענת לתואר „שדכנית אכסקלוסיבית" ואינה מקבלת כל אחד, אלא-אם-כן הוא/היא: אקדמאי/ת, משכיל/ה, אמיד/ה ורצוי אשכנזי/ה.

המאושרים ✶ כפויי-טובה

השדכנות **אינה** מיקצוע פופולארי. בוודאי לא בין צעירים. השדכנות, כמו החייטות והסנדלרות, גם היא נשחקה קצת בין גלגלי המודרניזציה. המתירנות דחקה את השידוכים, אנשים למדו להסתדר בעצמם, רק מעטים נזקקים לשדכן או לשדכנית שיעשו עבורם את המלאכה.

אלא שהמציאות הסטטיסטית במדינת ישראל הוכיחה כי אלפי אנשים שעברו

„לקוח, אני שואלת את עצמי אם הייתי יוצאת איתו...”

השדכנית

את גיל השלושים מוצאים עצמם לבדם במיטה כיוון שלא מצאו להם בני־זוג. מילחמות ישראל הותירו אלמנות רבות. מישרדי הרבנות יודעים לספק מידע סטטיסטי מדהים על שיעור הגירושים.

והלנה, בעלת חוש המיסחרי המפותח, עלתה על הגל, תפסה את הפרינציפ ו־פתחה לה מישרד שידוכין סופר־מודרני. וכבר היא מתפארת במיספר מרשים של חתונות שיצאו מתחת ידיה ושאליהן לא הוזמנה, כי „אחרי שהם מתחתנים הם שוכחים בכלל שהייתי קיימת ויש כאלה שאפילו לא אומרים לי שלום ברחוב.” וכהוכחה היא מצלצלת לאחד מאלה שהשתדכו דרכה, איש חשוב מאד (כי אצלה כולם חשובים, ללא יוצא מן הכלל. מי שאינו חשוב אינו מתקבל כלל למשרדה). האיש, מנכ"ל חברה, עומד לשאת לאשה, מרצה באוניברסיטה שאותה הכיר באמצעות מישרד השידוכין של הלנה. השדכנית מבקשת ממנו, בקול מתוק מדבש, כי יואיל לספר לגברת העיתונאית איך היא סידרה לו את החיים וכמה היתה נהדרת כלפיו וכלפי זוגתו המיועדת. האיש נובח לתוך הטלפון: „אני מבקש לשמור על דיסקרטיות! אני לא רוצה סקנדאלים, רוצה חתונה שקטה.”

„את רואה,” אומרת הלנה, „כפויי־טובה כולם. אני עוזרת להם, וכשאני מבקשת שיעזרו לי הם בורחים ממני כמו מאש.”

אולי קשים הם חיי השדכנית, אך על פי סיפורה האישי של הלנה היו חייה בעבר קשים פי כמה.

ילדה ✱ מבית הרוס

היא פותחת ומספרת ללא אזהרה מוקדמת, בקול קצת היסטרי ובתנועות־ידיים רחבות: „אני מבית הרוס. הורי גרושים, ובגלל זה חשוב לי נורא שבני הזוג שאני משדכת יתאימו זה לזה. כי גירושין זה הדבר שהכי מפחיד אותי ב־עולם. היום טוב לי נורא ואני מסודרת בחיים, אבל אני נורא פוחדת שמרוב שטוב לי יקרה לי משהו רע, כי לא יכול להיות שיהיה לי כל־כך טוב.

„אני באה מבית שהאסונות בו רודפים אחד את השני. אחותי, אסתר, התאלמנה זה־עתה מבעלה אחרי שבמשך שנה שלמה חי כמו צמח. עשו עליה כתבה בעיתון, וכתבה בטלוויזיה. אחותי דליה, שהיא יצרנית תכשיטים, היא אם לילדה בת שלוש שחלתה בדלקת קרום־המוח. בעלי נפצע בתאונת־דרכים, ואני מתתי מוות קליני כשילדתי את בני הקטן. הצרות רודפות אחרי כל הזמן.

„כשהייתי בת 10 נולד אחי הקטן. הייתי צריכה לקחת אותו לבית־הספר כדי שאמי

שדכנית הלנה עם־רם

תוכל לצאת לעבוד. יש לי אמא לא־רגילה, רק תודות לה יצאנו בחורות טובות.

„אבי הוא ממוצא צ'כי, אמי עיראקית. בין אבי לאמי היה פער עצום, ובגלל זה כשאני באה לשדך מישהו למישהי חשוב לי נורא המוצא. אני יודעת שפרענק לא יילך אף פעם עם אשכנזייה, יש הבדל עצום במנטאליות. אני מכירה את זה מה־בית.

„אצלנו הבית לא היה בית. כל הזמן מריבות, מישטרה, חיים קשים מאד. הייתי ילדה יפה וגאה, והתחלתי לשקר. זו היתה הדרך היחידה בשבילי להצליח בחברה. שיקרתי שאבי בחו"ל, שיקרתי שאנחנו עשירים, שיקרתי שאני אשכנזיה למרות שבמראי ובהתנהגותי נראיתי יותר פרענקית מאשר אשכנזיה. השם שלי מהבית היה הלנה לייבוביץ', ותמיד חשבתי שהדבר הטוב היחידי שאבא שלי עשה בשבילי היה לתת לי שם אשכנזי.

„בגיל 14 עבדתי כעוזרת־בית בביתו של הצייר צבי מאירוביץ', ובזכות אמא שלי למדתי בתיכון־ערב. למזלי היה לי חבר, חייל, שעזר לי לא להידרדר. בגיל 18 התגייסתי לחיל־הים, ובצבא הכרתי את בעלי, איתמר.

חשוב להיות ✱ מפורסמת

„אני הייתי ילדה ענייה. אף פעם בחיים שלי לא לבשתי שמלח ש־היתה שלי. תמיד תפרו לי משמלות של אמא שלי, או שלבשתי שמלות של האחיות שלי. לא אשכח איך לכל הילדים בקריית־חיים, שם גדלתי, היה הולה־הופ, לאמא שלי לא היה כסף לקנות לי. אז לקחתי צינור מהגינה וחיברתי אותו בקרש, וכך היה לי הולה־הופ. לא אשכח גם איך בטיול השנתי כל הילדים היו צריכים ל־הוסיף לירה כל אחד כדי שאפשר יהיה לצרף גם אותי לטיול. ועד היום אני מחשיבה את הצבא כתקופה היפה ביותר בחיי, רק בגלל שכשהגעתי לשם ישנתי בפעם הראשונה בחיי לבדי במיטה. את יודעת מה זה שכל ימי חייך את ישנה עם עוד שלושה אנשים במיטה ופתאום יש לך מיטה עם סדינים לבנים וכולה שלך?

„כשהכרתי את בעלי הוא הוציא אותי לבילויים עם שברולט ענקית. זה נורא עשה עלי רושם. הוא עבד עלי, סיפר לי שאבא שלו מיליונר ושיש להם וילה ב־סביון. רק זמן קצר לפני שהתחתנו גילה לי שהוא עובד בתור נהג של איש עשיר ושהמכונית בכלל לא שלו. אבל לי לא היה איכפת. התחתנתי איתו בשביל לא לחזור הביתה. במשך השנים למדתי לאהוב אותו, והיום אני מאחלת לכל זוג שאני מחתנת שיחיה כמונו. אנחנו נשואים כבר עשר שנים, והוא מביא לי כל בוקר מיץ־אשכוליות למיטה.

„אחרי שהתחתנו רציתי לנסות הכל. מה לא עשיתי? הייתי סוחרת־מכוניות, שותפה בבוטיק, למדתי קורסים שלא מן המניין באוניברסיטה, השתתפתי בחוגי־בית לפסיכולוגית, למדתי ביטוח, הייתי

אשת יחסי־ציבור. בקיצור, כל מה ש־בחורה מסוגלת לעשות — עשיתי.

„הסתובבתי בין האנשים היפים, כי חיפשתי אותם. ערכי עלה בעיני עצמי כש־הייתי איתם. מה זה אנשם יפים? רפי שאולי, אברהם ארביב, החבר'ה שבאים למנדי'ס. תמיד היה לי רגש־נחיתות, אז בשביל להתגבר עליו חשוב לי להיות בין אנשים מפורסמים, חשוב לי להיות מפורסמת בעצמי. את יודעת מה זה לבוא לקריית־חיים עם מכונית מפוארת? לראות את כל אלה שתמיד לעגו עלי וריחמו עלי מציצים בקינאה? היום הם כולם כלומ־ניקים, ואני בצמרת.

„כשהייתי ילדה, הייתי מכבסת את ה־שמלה שלי בלילה כדי שבבוקר תהיה נקייה. הייתי עומדת מול הראי ואומרת לעצמי: ,את תהיי משהו'. הילדים שלך לא יישנו עם שלושה אחים במיטה שכש־אחד מהם מרטיב כולם נרטבים. היום ה־בנים שלי גדלים עם כפית־כסף בפה.

„כל החיים שלי שיקרתי בשביל להיות מישהו. בגיל 17 הבנתי שאני משהו, ש־אלוהים נתן לי עיניים יפות, שאני יפה. סיפרתי שאני בחורה מוצלחת מבית טוב וממישפחה חמה, סיפרתי שהורי אנשים אינטילגנטיים, כל־כך התביישתי במוצא שלי. אבא שלי אף פעם לא נתן לי נשיקה, אפילו לא על הלחי. אמא שלי, אחרי שאבא עזב אותה, נאלצה לסחור בשוק שחור כדי להאכיל אותנו. איזו ילדות עשוקה אני עברתי, עד שתודה לאל הגעתי לאן שהגעתי.”

לקוחות ✱ אכסקלוסיביים

אכן, לפי דעתה הגיעה הלנה עם־רם רחוק מאד. עובדה, היא יושבת במישרדה ממוזג־האוויר, שולפת את הכרטיסיות הציבעוניות שלה המסווגות על פי קוד ומיספר, כשהצבע הלבן שייך לרווקות, הוורוד לגרושות ואלמנות, הכתום לגרושים ולאלמנים והצהוב לרווקים.

לקוחותיה של הלנה הם, על פי הגדרתה, „אכסקלוסיביים”. היא לא מקבלת כל אחד, ואת מי שאינו מתאים לה היא מפנה למישרדים אחרים, אף שלדבריה מרבית מישרדי־השידוכין אינם אלא מישרדים ה־משמשים כסרסורים לדבר עבירה. באותו רגע, כמו על־פי הזמנה, מצלצל הטלפון וגבר בעל קול דק מודיע שהוא מחפש בחורה למטרות מיניות. הלנה מתרגזת, ו־אומרת לו: „אדוני, טעית בכתובת. אנחנו מישרד שידוכין אכסקלוסיבי. אבל אם אתה מעוניין בבחורה למטרות מיניות, אני מוכנה למסור לך כתובת.” „כן, בבקשה” אומר האיש, והלנה מטיחה בו חד־וחלק: „סיבוב הקאונטרי־קלאב!” וטורקת את ה־שפופרת.

היא משוחחת עם צעירה בת 29, בעלת תואר שני במדעי המדינה, שעשתה כל הדרך מירושלים עם הרבה תיקווה בלב. ברגע שבו מפנה הלקוחה הפוטנציאלית את הראש, לוחשת הלנה: „זאת לא בשבילי.” בעדינות היא מסבירה לחסרת

(המשך בעמוד 34)

לרוץ לכנסת שואפת הלנה עם־רם בעלת העיניים הירוקות הענקיות. הלנה, בת למישפחה דלה מקריית־חיים, שישנה בילדותה במיטה אחת עם שלושת אחיה מחוסר מקום בבית, הגיעה לדעתה לצמרת. עכשיו יש לה מעמד, כסף וכבוד. היא אינה מסתפקת בכך, רוצה לרוץ לכנסת ומבטיחה שגם תגיע.

(המשך מעמוד 33)

המזל כי המרחק בין ירושלים ותל־אביב יפריע לה ומשום כך לא יכולה לקבלה. הצעירה מבקשת, מפצירה, דבר לא עוזר. הלנה משלחת אותה חזרה כלעומת שבאה.

„איך יכולתי לקבל אותה? היא אומרת, „הקליינטים שלי אוהבים בחורות יפות. יש לה אומנם תואר אקדמאי, אבל הצ'קונים האלה בפנים, מי ירצה לצאת איתה? אצלי כולם מחפשים בחורות יפות.”

כבר שנים רבות עוסקת הלנה בשידוכין, והיא מספרת: „התחלתי בלארגן חוגים. פעם מסיבה אצל הגרוש הזה, פעם אצל האלמנה הזאת. המשתתפים שילמו דמי־אירוח והתחילו לצאת חתונות. אז אמרתי לעצמי: אם אני עושה את זה כל־כך טוב, למה לא לפתוח מישרד?

„חשבתי: גבר שהוא גבר, לא יפנה למישרד־שידוכין. אם יפנה, סימן שמשהו אצלו לוקה בחסר. מכיוון שיש אינפלציה בנשים אני פונה לגברים, מאתרת אותם ומביאה אותם למישרד שלי. אני שואלת חברות שלי אם הן מכירות רווקים, גרושים, אלמנים. לוקחת את מיספרי הטלפון שלהם, מתקשרת איתם, משכנעת אותם שאין להם מה להפסיד. אני לא גובה כסף מגברים. מנשים אני גובה 1500 לירות בעת הרשמה, ומשני בני־הזוג ביחד 3000 לירות במיקרה שיש חתונה.

שדכנית עם־רם
בדיקה אלקטרונית

„אני עושה חייל בעבודתי. פנתה אלי רות כלב ממדור האלמנות במישרד־הביטחון, וביקשה ממני שאקלוט את כל אלמנות צה״ל. ביקשתי לעשות סלקציה, כי אני אוהבת הצלחות. יש כל־כך הרבה בודדים, ולטובים שבהם יש דרישות של השכלה, יופי ומעמד. אם אני רוצה להביא לידי חתונה, אני צריכה להעביר כל אחד תחת זכוכית מגדלת. כל גבר שאני מקבלת, דבר ראשון אני שואלת את עצמי: את היית יוצאת איתו?

המיליונר מחפש בעל לבתו

„יש לי קליינטים משהו לא נורמלי. כולם במצב כלכלי טוב. כולם בעלי רמה, השכלה והופעה חיצונית מרשימה. יש לי למשל לקוח תעשיין, מיליונר, בעל מיפעל ענק. יש לו בת יחידה והוא רוצה שהיא תתחתן דווקא עם מהנדס אלקטרוניקה. הבת בת 23, והיא לא יודעת כמובן שאבא שלה פנה אלי. ואסור שתדע. הצעתי לאביה חמישה מהנדסי אלקטרוניקה ומתוכם הוא בחר שניים שצילצלו לבת שלו בתור מחזרים. אפילו אם תצא מזה חתונה, הבת אף פעם לא תדע. יש לו שיקול נכון, לאב. הוא אומר: ,אני הולך להוריש את מיפעל חיי, ואני רוצה לדעת למי אני מוריש אותו.'

אני מספקת לאב כמה חוות־דעת של מישרד־חקירות, וחוות־דעת של גרפולוג. כל לקוח עובר אצלי את שתי הבדיקות האלה. רק אחרי שאני מוודאת שהאיש באמת מסר לי פרטים נכונים ורוצים להתחתן, אני מכניסה אותו לכרטסת שלי.”

ואכן, בכרטסת של הלנה כרטיסיות רבות שעליהן כתוב במפורש „ללא ידיעתה”. הורים רושמים את בנותיהן כמועמדות לשידוך מבלי שתדענה. רבות בהן אלמנות צה״ל, אמהות לילדים, כולן בעלות דירה ומצבן הכלכלי איתן.

למישרד נכנס רפי, טייס־בדימוס שהשתחרר זה־עתה מחיל־האוויר בגיל 50. הוא מספר שהיה לו הכבוד לעבור קורס־טייס עם חיים בר־לב ועם האלוף אסף שמחוני המנוח, גבה־קומה, בעל רעמת שיער שחורה, פנים שזופים וכמובן, מישקפי־טייסים. גרוש פלוס שניים. הוא מספר: „הגעתי להלנה דרך מודעה בעיתון. אחרי שהיא בדקה אם כל מה שאמרתי לה נכון, נתנה לי שני מיספרי־טלפון. רציתי יותר, אבל היא לא הסכימה. כשהצעתי לה כסף, סירבה לקבל. אמרה לי שתקבל ממני 3000 לירות במידה שאתחתן באמצעותה. אמרתי לה: ,אני מוכן לתת לך 10 אלפים אם ייצא מזה משהו.' יש לי הרבה חברים בטייסת שניסו למצוא אשה דרך מישרדי־שידוכים והם אמרו לי לא לגשת לעולם למישרדים כאלה. אבל הלנה נראתה לי משום־מה רצינית, ואני הבאתי אליה עוד כמה חברים שלי מהטייסת.

הבדידות נמאסת

„עד עכשיו פגשתי דרכה חמש נשים. אני מחפש בחורה בת 32 ומעלה, מעדיף אלמנת צה״ל. איך נוצר הקשר ביני לבין הטלפון שהלנה מוסרת לי? ככה: אני מטלפן ואומר: ,שלום, אני נותן לך קוד. הלנה, אומר לך משהו?' היא אומרת כן, ואז שואלים שאלות מי אני ומי היא, במה עוסקים, מה הדרישות ואז, אם יש מקום לפגישה, נפגשים. בדרך־כלל אני אומר לה מה ללבוש, משהו כמו צעיף אדום או חולצה לבנה. אני מעדיף לגשת אליה. נפגשים בבית־קפה או על שפת הים, ובמידה שהקליק הראשון נוצר, ממשיכים להיפגש.”

למישרד נכנסת אשה נאה, בסביבות שנות הארבעים לחייה. רפי הטייס לוחש להלנה: „את רואה, אחת כזאת מעניינת אותי.” הגברת היא גרושה בת 42, בעלת תואר שני בחינוך, בעלת מכונית ודירה ואם לשניים.

הלנה: „אני מאד סקפטית. לבדידות מתרגלים. את בטוחה שאת רוצה להתחתן?”
האשה: „להיפך, הבדידות נמאסת.”

הקשר הראשון נוצר. הגברת מסתבר מבריקה עוד יותר מהשדכנית שלה. תשובותיה שנונות, והיא אינה נבוכה כלל מנוכחותם של עיתונאית וצלם בעת הראיון. „אם לא ארצה, לא אענה,” היא אומרת, ומשיבה על כל השאלות. היא מתעניינת בכל דבר, פחות או יותר, מחפשת בן 40 אבל יכול להיות גם בן 50 אם הוא טיפוס של בן 30. לא רוצה רווק ולא נשוי, כי רווק בן 50 חייב להיות דפוק בשכל, ואת הנשואים היא יכולה למצוא לבד.

היא מודה שמי שבא למישרד־שידוכין, משהו אצלו לא בסדר. היא, למשל, באה כיוון שהיא מודה בכישלונה, מאז גירושיה, למצוא חבר חדש לחיים. היא עייפה מחיזורים חסרי־חשיבות, ומהיכרויות שאינן מניבות פרי. רוצה שיעשו בשבילה את הסלקציה הראשונה, רוצה לצאת רק עם מי שמעוניין להתחתן באמת.

לרוץ לכנסת העשירית

בכרטסת של הלנה נשים מכל הסוגים, וגם גברים לא חסרים. היא אוהבת את עבודתה כי יש בה כוח, הרבה כוח. גורלם של בני־אדם תלוי בה. אחרי הכל, היא תביא להם את הישועה, תגאל אותם מן הלילות ללא שינה, מן הבדידות שכולם כה פוחדים מפניה.

הלנה היפה עובדת במישרדה כימעט 24 שעות ביממה, בקצב קדחתני. הבעל איתמר עוזר לידה בשקט — היא עושה רעש בשביל שניהם. על שני הילדים שומרת מטפלת, והם מדברים עם אמא כמה פעמים ביום בטלפון. אבל הלנה מאושרת, מאושרת, מאושרת! בת־האשפתות מקריית־חיים הגיעה, לדעתה, לצמרת. אך לא אשה כמוה תסתפק במה שיש לה. להלנה תוכניות מרחיקות־לכת. לא, היא אינה מתכוונת לפתוח חברה לשידוכים בע״מ עם סניפים בלונדון, פאריס ואמסטרדם. התוכניות שלה ארציות הרבה יותר, ובהתחשב במי שמאכלס כיום את הכנסת התשיעית, הן גם אפשריות למדי.

כי הלנה, השדכנית הנמרצת, רוצה להגיע — אם ירצה השם ואם הכל יילך למישרין — לכנסת העשירית.

שרית ישי ■

(המשך מעמוד 27)

35, ופיתאום נכנסתי לו לדירה ולחיים. כדי שלא נהיה בלחץ שכרתי לי דירה לחוד, אך מעולם לא הזדקקתי לה.

„אני רוצה ללכת הלאה”

„אהבתי לראות את אפריים טס. נהניתי מהשליטה שלו במטוס. הוא היה טייס מעולה, וכולם רצו לטוס רק איתו. לעולם לא אשכח טיול נפלא שעשינו ביחד למיקונוס יחד עם חברים קרובים. היה לי כל־כך טוב איתו שקשה לי לתאר במילים.

הכל.

„הוא היה מבטיח לי שהוא טס רק לשבוע וחוזר, ותמיד קיים את הבטחותיו. בשבוע הזה הכנתי לו כמה הפתעות, קניתי תמונה חדשה, הוספתי פריטים לבית. למרות שתכננו לשכור בקרוב בית גדול מחוץ לעיר, שיהיה לנו יותר נוח וגם כדי שיהיה לכלבתו האהובה דינגי מקום לרוץ בו.

„את דינגי הוא קיבל שבועיים לפני שנפל לים עם הצ'ירוקי ארו, כשניצל קרא לה על שם הסירה שבה שהה 20 שעות בלב־ים. הוא אהב את הכלבה הזו אהבת־נפש.

„לאפריים היתה יכולת לאהוב כמו שאין לאף אדם. הוא אהב את כולם, והיו לו אלפי חברים. לא יכולנו ללכת לקולנוע

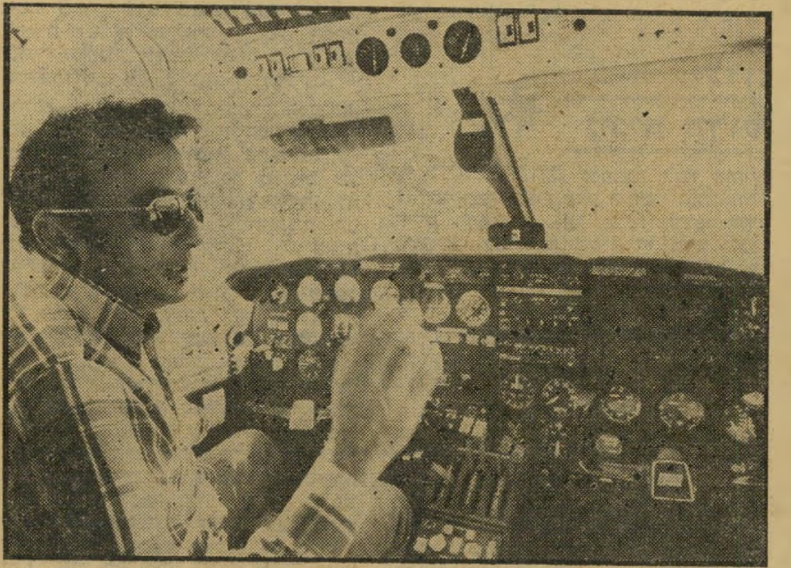

טייס בר־ארז
„כולם אהבו לטוס איתו”

„לפני הטיסה האחרונה הוא נסע לחודש ימים לניגריה. זו היתה הפרידה הכי ארוכה והכי קשה שהיתה לנו. כשחזר, היה ברור לשנינו שאנחנו לא רוצים להיפרד לעולם. אילמלא הבחינות שלי הייתי מצטרפת אליו לטיסתו האחרונה, ואלוהים עדי שאני מצטערת שלא הייתי איתו. הוא אמר לי: ,אין לי חשק לטוס, ואני שונא את הטיסה הזו, אין לי כוח לטוס, נמאס לי מאפריקה. אבל את מוכרחה להבין. אני רוצה את המטוס הזה. אני מבטיח לך, אוסנת. זה יהיה קצר, ואחרי זה נעשה חיים.

„הוא כל הזמן טס על מטוסים דו־מנועיים, והיה חשוב לו לטוס על מטוס־סילון. הוא היה טיפוס דינאמי, אהב חידושים, והוא אמר לי: ,הגעתי לפיסגה. אני טייס ראשי בחברה, עושה הכל, יודע הכל, אני רוצה ללכת הלאה.'

„אחת התוכניות שלו היתה להטיס מטוסים גדולים באל־על, הוא חיפש כל הזמן אתגרים, לא פחד מכלום, תמיד עשה את הלא־ייאמן.

„במשך כל הטיסות שאפריים יצא אליהן הייתי נורא במתח, ודווקא הטיסה הזו נראתה לי קלה ופשוטה. אחרי הכל, זה היה מטוס סילוני וידעתי שאפריים מגשים חלום. מהרגע שאילן דסנר התקשר אליו והם החליטו לקנות יחד את מטוס ההאנזה, הוא לא נח ולא שקט עד שהמטוס היה בידיו. הוא טס פעמיים לניגריה, אז כתבתי לו המון מיכתבים, ביקשתי ממנו: אפריים, אל תיפול לי לים. אל תפסיק את הדבר הנהדר הזה שקורה לנו. דווקא בטיסה הזו שבה נהרג היה לי ביטחון שלא יקרה כלום. בטיסה הקודמת שבה נפל לים וניצל היתה לי הרגשה רעה, כי ירד גשם והיה מזג־אוויר מחורבן, ואני הקשבתי כל הזמן לרדיו.

„מהטיסה האחרונה ידעתי שהוא יחזור. כעת, כל הזמן מדברים על אפריים כעל גוויה. אני לא מבינה על מה מדברים. אני רוצה שהחגיגה הזו תיגמר ושאפריים יחזור אלי ואני אספר לו איך היה וכמה שהחברים שלו אוהבים אותו. אני רואה אותו חוזר.

„אפריים היה בן־אדם בלתי־רגיל. כל הזמן התחדשו אצלו דברים. היה מגיע הביתה, ואומר לי: ,אוסנת, כמה שאני הספקתי היום!' הוא הספיק המון, היה בכל העולם, טייל בכל חור, הכיר את אירופה כמו את כף־ידו, הכיר כל אבן בארץ. הוא דחס הכל, היה לו תיאבון עצום לחיים, רצה לראות את הכל, לדעת

או למיסעדה בלי שיעצרו אותנו עשרות אנשים. הוא היה אחד האנשים שיש להם הכי הרבה חברים בארץ, מכל המינים ומכל הסוגים. כעת אני מרגישה את זה. חבריו לא עוזבים אותי לרגע, דדי לקח אותי להתגורר בביתו כי אני לא יכולה לחזור לבית שלנו, והחברים כל הזמן באים. מדברים על אפריים. אני אוהבת להקשיב להם, לשמוע עוד ועוד על האיש שלי.

„את נותנת לי בית”

„הוא עשה אותי ארשרת, הוא גילה לי עולם ומלואו, העניק לי חיים בלתי־רגילים. הוא כל־כך רצה ילד, היה משוגע על ילדים, כל ילדי החברים שלו אהבו אותנו. הם ידעו כשאפריים מגיע, זאת חגיגה.

„יש לי נחמה אחת. אני יודעת שהחיים שלנו ביחד היו מאושרים, ואני יודעת שלאפריים היה טוב עד לרגעיו האחרונים, וזהו מעין פיצוי. הייתי אומרת לו: ,אני יודעת מה טוב בך. אתה איש כל־כך מוכשר ונהדר, אבל אני לא יודעת מה אני טובה בשבילך.' והוא היה אומר: ,את נותנת לי בית. אני פשוט אוהב אותך.'

„הוא כל־כך ידע לחיות, והוא חי בדרך הכי טובה. הוא הגיע מכלום להמון, והכל בכוחות עצמו. היתה לו המון מוטיבציה לחיים, הוא לא חיפש את המוות, הוא חיפש את החיים. הוא היה בן־אדם אחראי, לקח על עצמו סיכונים אך ידע שיוכל לשלוט בהם.

„היו לו כל־כך הרבה תוכניות שפשוט כואב הלב. ועוד יש כאלה שאומרים עליו שהוא חיפש את המוות. אין שטות גדולה מזו להגיד על אפריים. הוא אהב את החיים, יותר מכל אדם אחר שאני מכירה.

„וב־11 באוגוסט עמד לחול יום־הולדתו ה־36, ומה שהוא הספיק ב־36 שנים לא מספיק אדם נורמלי במאה שנים. היה לו הוש־הומור כובש שעזר לו להתגבר על מצבים קשים, ושום דבר לא היה בשבילו בעייה אבל תמיד ידעתי: הכל יסתדר, אלא אם כן זה לא בשליטתו, ותמיד היתה לי הרגשה שהכל בשליטתו.

„בזמן האחרון הפללתי לאלוהים כל לילה שיחזיר לי אותו מהטיסות בריא ושלם וזה עבד. ולמה זה לא עבד בטיסה האחרונה?”

שידור

חוזרים אל המסך

השדרן **יאיר אלוני**, שבמשך שלוש השנים האחרונות נעדרו פניו מעל מסך הטלוויזיה, עשוי לחזור אליו. אלוני חזר השבוע לישראל אחרי שכיהן שלוש שנים בארצות־הברית כשליח הסוכנות. הוא נהנה ממעמד של חופשה ללא תשלום מרשות השידור. מייד עם הגיעו לארץ הוצע לו לכהן כראש הדסק לחדשות־פנים בטלוויזיה, אולם אלוני החליט שלא למהר ולשקול הצעות נוספות.

כתב אחר של הטלוויזיה שהגיע השבוע ארצה עם מישפחתו הוא **יורם רונן**, המסיים את הקדנציה שלו ככתב הטלוויזיה בניו־יורק בחודש נובמבר. הוא הקדים את שובו כדי שילדיו יחלו ללמוד בישראל עם תחילת שנת הלימודים.

פרשת שילון

מנהל מחלקת החדשות של הטלוויזיה, **דן שילון**, ביטל את השמועות שנפוצו בבניין הטלוויזיה, כאילו החליט שלא לצאת ככתב רשות־השידור לארצות־הברית משום שהמערך הפעיל לחצים במטרה שימשיך להחזיק בעמדת־המפתח שלו. „אילו היה יסוד לשמועה זו," אמר שילון, „זאת היתה סיבה טובה שלא לעזוב. אין לי זיקה לאף אחת מהמיפלגות. אני לא חבר מיפלגה ולא זה שיקבע אם אסע או לא."

שילון, שהוא מחסידי הרוטאציה ברשות השידור, מאמין שעליו לסיים את הקדנציה שלו במועד שנקבע, בחודש דצמבר הקרוב. לדבריו, אם לא ייבחר להישלח לארצות־הברית, ימשיך לעבוד במחלקת החדשות ככתב וכמגיש מן המניין.

בינתיים הפך מנהל הטלוויזיה, **ארנון צוקרמן**, אחד המתנגדים החריפים למינויו של שילון ככתב הטלוויזיה בארצות־הברית. מאחר ששילון הוא תומכו העיקרי של צוקרמן במאבקו נגד מנכ"ל הרשות, **יצחק ליבני**, מעדיף צוקרמן ששילון יישאר בארץ כשיחריף העימות.

לקראת שידור

ברדיו

● **מה יהיה** — סידרת תכניות בעריכת **דלית אורמיאן ואהוד מנור**, ובעריכת אהוד מנור שמתקרבת לסיומה אך עוד ידה נטוייה. התכנית עוסקת בעתידנות — על היבטיה השונים. חלק מתוכניות מה יהיה מכילות „דיונים על" (על עתידנות, תחבורה בעתיד, מחשבים, רובוטים, אופנה, ועוד) ומיעוטן מכילות תסכיתי מדע־בידיוני (סיינס פיקשן).

ביום ד' השבוע (3/8, רשת ב' 23.06) ישודר התסכית „כל־כך יפה היום בחוץ", לפי סיפור של יאזאק אסימוב.

ביום ה' (4/8 23.06) יתקיים שידור חוזר של התסכית „בחירות בשנת אלפיים" בצירוף שיחה של הפרופסור **שבח וייס**; ב־17/8 יעסקו במה יהיה בהשתלות כליות ולב, ובראש־השנה יעסקו בראש־השנה של שנת אלפיים.

● **תרגיל בחמש אצבעות** — למי שאוהב הורוסקופים וגרפולוגיה ודברים כאלה, צפוי בידור מעניין בגלי־צה"ל, ביום ו' (5/8, 17.05) בהשראתה ובכיכובה של הגרפולוגית **חנה קורן**, המתמודדת הפעם עם כיתבי־היד של חבר־הכנסת **צ'ארלי ביטון**, העיתונאית **כלה אלמוג** והסופר **אוריאל אופק**. מנחה: **מני פאר**, עורכת: **ציפי גון־גרוס**.

בטלוויזיה

● **מגירות** (ערבית, עם תרגום עברי). (יום ד', 18.32). תוכנית זאת, שמפיקה הוא במאי־הטלוויזיה המוכשר **אנטון שמאס**, עוסקת בנושאי תרבות ואמנות ומצליחה להפתיע מפעם לפעם ברמתה הגבוהה. התרגום העיברי מאפשר גם לצופים שאינם דוברים ערבית לעקוב אחר הנאמר. התוכנית הקרובה תעסוק בקריקטוריסטים בישראל: מהי קריקטורה ומיהם הקריקטוריסטים בישראל כיום. בכתבה מובאים מעבודותיהם של **זאב, כי־שופס, קריין, קירשן וג'קי**.

● **מוסיקה תאווה לעיניים** — אם הסרט על **יהודי מנוחין** יהיה יפה כמו הסרט על הפסנתרן **ולדימיר אשכנזי** — צפוייה לצופים שעה של מוסיקה שהיא כולה תאווה לעיניים (יום ו', 6/8, 22.10).

תיבת פנדורה

מאת שוש אביגל

גילוי אריות

מי לא רוצה לדעת מה יקרה לו בשבוע הבא? התוכנית **מזל כוכב**, העוסקת, בלי שום יומרות מיוחדות בספורט הפופולארי של ההורוסקופיה (רשת ב', יום ד' 27/7), בעריכת יהודית רודד ורות נבו, עסקה הפעם במזל אריה. (למי שלא יודע: 23/8 — 23/7, מזל של הרבה שמש ושל אגוצנטרים). שקעתי לתומי בשידור, מסיבות אגוצנטריות לגמרי,* ונהניתי מאד מחלקה הראשון, על אף נסיונות האיגוף של אבי אתגר המרגיז.

אתגר, שהוא בן מזל מתחרה (לפחות בעניין האגוצנטריות, כנראה), עשה כל שביכולתו להסיט את השיחה אל מזל סרטן הקרוב לליבו, אבל האסטרולוג אילן פקר לא נכנע, והמשיך לדבר אלי עלי.

בין הינהון להינהון הירהרתי כמה היטב עובדים נושאים שווים־לכל־נפש שכאלה ברדיו, ועד כמה אפשר לוותר כאן על תיחכום ועל הפתעות. הכל צפוי, כלי־המישחק ידועים. אומרים לך דברים כלליים מאד, אתה מהנהן ובטוח שהנה נמצא מישהו שבדרך נס חדר אל צפונות אופייך הפרטי והמייוחד, ובסתר ליבך (אם אינך טיפש או תמים מדי) אתה גם יודע שההכרזות הכלליות הללו תפורות בדיוק לפי מידותיהם של רבבות מאזינים אנונימיים. בקיצור — שום הפתעות.

אלא שהפעם הם הפתיעו.

לאחר החדשות של חצות, ולאחר שאילן פקר האמין כי השביע את כל תיאבון האהבה־העצמית של מאזיניו, האריות הלביאות, הצטרף אליו שבתאי שילה, איש הקבלה ותורת הנסתר, מי שחזה במדוייק את מילחמת יום־הכיפורים.

שילה מאמין כי כל גורלו של העם היהודי נקבע מראש, והוא כתוב בספרי הקודש ובספרות־הקבלה. צריך רק לפענח את הסמלים ולקשר קישורים.

התסריט שהוא מנבא לתושבי הארץ הזאת, אריות או לא, קשור בקלישות למזל אריה, משום שעיקרו במשהו שיקרה בקיץ הבא, וקיץ בארץ זה יולי־אוגוסט, כלומר — אריות.

עיקר הדברים: עידן ה„קץ" אינו רחוק. עוד שנה בסך־הכל. אילן פקר, בדרכו שלו, הצטלב עם החיזוי והעיתוי הזה, ואף ניבא במדוייק: יולי 1978. סיכסוך קשה יהיה בין אדום, שהוא אירופה, לבין ישמעאל, שכולם יודעים מי זה, ושתי ארצות באירופה תסבולנה קשה ביותר מן העניין. אבל אל תירא עבדי יעקב. המקום הבטוח ביותר יהיה דווקא כאן, בבית.

עד כמה שזה נשמע מוזר. ירושלים עשוייה להיכבש לשעה קלה, אבל היא תוחזר ותשוחרר והעיקר: איש שתום־עין יהרוס עד היסוד עיר כלשהי במרחב (לא, לא אצלנו, מה פיתאום?).

עד כמה שהורוסקופ יכול להיות מפורט — ההורוסקופ הזה מפורט לגמרי. אולי יותר מדי. פה כימעט מפרטים את כלי־הנשק הבלתי־קונבנציונאליים, וממליצים דווקא לא לנסוע לחוץ לארץ בקיץ הבא. להיפך, מוטב להישאר בבית החם. הרבה יותר בטוח.

אני בדרך־כלל לא מאמינה באמונות טפלות וכל העניין אולי טפשי, אבל האיש הזה, שבתאי שילה, הצליח להפחיד אותי.

תחזית מזג־האוויר של א"י השלמה

לפני '67 לא היתה טלוויזיה. ארץ־ישראל היתה יפה אבל לא שלמה וחזאיי מזג־האוויר הסתפקו בהרבה פחות שטח לתחזיותיהם.

מאז שיש שטחים יש גם טלוויזיה, וכל מי שרוצה להיות בטוח שגם מחר בבוקר יהיה חם ולח רואה במו־עיניו, ערב ערב, כיצד שפלת־החוף, שבה מתגודדים רוב היהודים תושבי המדינה, משולבת היטב במרחבי ארץ־הקדומים, הרחק מטווח התותחים. מי שרוצה להגיע עד לחווייה של הרי יהודה וירושלים, חייב לסייר קודם בנופי החרמון, רמת־הגולן והגליל ההולך ומתייהד, ומי שמחכה לסרט של אחרי החדשות — יגיע בהכרח גם לצפון־סיני ולמיפרץ שלמה. פעם היה גם מיזרח־סיני, אבל קיצרו.

הציבור הישראלי התרגל לתחזית־מזג־האוויר האימפריאליסטית הזאת כמו שמתרגלים לאינפלאציה. אפילו למדו לאהוב אותה — אולי בגלל ההצמדה. יש נוער שבכלל לא מכיר מפה אחרת. הערבים עוד לא התרגלו.

בכתב־העת הלבנוני אל־אוסבוע אל־ערבי מיום 20/6/77 הופיע הקטע הבא:

„זוהי דרך פיקחית מאוד לשיכנוע האנשים על־ידי החזרה היומיומית על כך ששטחים אלה הם לפי דעתם ההחלטית שטחים ישראליים, ולא ערביים. מתי תהיה לנו חשיבה הסברתית ערבית, שרמתה איננה נופלת מרמת תחזית מזג־האוויר בארץ האוייב?"

---

* מתנות מתקבלות במערכת העולם הזה החל ממחר, במעטפות סגורות, עם ציון בולט של שם הנמענת.

התועלת שבתשלום האגרה

מישהו החליט שרכבת נוסעת, המצולמת מלפנים בעדשה רחבת־זווית, זה עניין מותח ומפחיד, וגם הראה את זה בטלוויזיה במוצאי־שבת (סרט־מתח: **הילדה ברצח נועד**, 22.30).

הרכבת היתה הדבר היחיד המותח בסרט, וגם זאת בעיקר משום התהייה כמה פעמים עוד יחזור האפקט המגוחך הזה.

הסרט של מוצאי־שבת היה אמור להיות מותח במייוחד, משום שלא היה חלק מסידרה. בסדרות — העניין חמור פי כמה. הדמויות מוכרות, העלילות עשויות לפי מתכונת ידועה, הכל צפוי. אפילו **אני קלאודיוס** חדל מלהפתיע אחרי הרצח השלישי.

אלא שאני קלאודיוס הוא, לפחות, סרט טוב. אפשר להתפעל מן המישחק, מן המיבטא, מן הדמיון הרצחני המופעל מפעם לפעם. לא כן בסדרות למיניהן. שם, דומה שיש תעודת־ביטוח נגד דימיון. לא מעוניינים להטריד את הצופה יותר מדי בדברים בלתי־מוכרים. המתכון כל־כך מוכר, עד כי אפשר לבלות שעות במיטבח בחיטוט בתוך המקרר — ולנחש בדיוק מה קורה אותה שעה על המסך (לפי המוסיקה). צופים רבים מודים בחציפה שרמת הסרטים הללו היא מתחת לכל ביקורת, אבל הם יושבים ומסתכלים, לפעמים מרגישים עצמם טיפשיים לגמרי — ולא סוגרים את המקלט. אילו היו בקולנוע — היו כבר מזמן יוצאים בשקט ומקוננים על כספם או מגלגלים בקבוק וצרעקים „את הכסף!" אבל בבית לא נעים. אז יושבים. מין מוסר כפול שכזה.

מעניין מה היה קורה לרמתם של סרטי־המתח בטלוויזיה, אילו צריך היה לשלשל חלק מן האגרה אל תוך המקלט לפני כל סרט.

תשדיר דרמאתי. ואם כבר באגרה מדובר — יש לציין שתשדירי־השירות הקטנים, המעודדים את הציבור לשלם את האגרה, בהחלט מוכיחים כי ניתן גם ניתן לעשות דרמה מקורית בטלוויזיה בתקציבים מתקבלים על הדעת. ההצגות הקאמריות הקטנות ההן משעשעות למדי לעתים, די קצרות, כך שאינן מניחות לשחקנים לגלוש להגזמות מוכרות, וממלאות בהצלחה את תפקיד שידורי־הפירסומת המהווים אתנחתה בין שידור לשידור בכל רשת אמריקאית המכבדת את עצמה.

ביום א', למשל, היה תשדיר־שירות של מישרד־השיכון, שקרא להתיישבות בעיירות הפיתוח, ולווה בצילומים משכנעים ביותר של מצוקות האקולוגיה בתל־אביב. כמה דקות קודם לכן עסקה אחת הכתבות במבט בבעיית המצוקה האקולוגית של תל־אביב. הצילומים של תשדיר־השירות היו ברורים יותר, משכנעים יותר, דראמתיים יותר.

הזהב נוזל לשווא

נפט הוא נושא מעניין. היום זה אפילו יותר מסתם נושא, זאת בעייה. ברדיו הישראלי אוהבים בעיות, כי כשיש בעיות — יש על מה לדבר, וברדיו אוהבים לדבר.

אבי אתגר
שתום העין יהרוס עיר

אומנם — אפשר לעשות ברדיו גם דברים אחרים. למשל — להציג בעייה או נושא באמצעות ממד קולי של התרחשות זו או אחרת, אבל הרבה יותר קל לדבר על הדברים מאשר להניח להם להתרחש ולהישמע.

אלי נחמיאס, שערך את **הזהב הנוזל לא בעורקינו**, הראשונה מתוך סידרה בת שתי תוכניות על מצב חיפושי־הנפט בישראל, השקעות וסיכויים (שבת, 30/7, 12.05) — בחר בדרך הקלה. הלך זריאיין אנשים שעוסקים בעניין. הם, מטבע הדברים — דיברו הרבה. מה שלא שודר — קוצץ או סוכם על־ידי קריין בעל קול מסבירני. גם מיבנה התוכנית היה מוכר וצפוי — מן העבר אל ההווה וקמצוץ של ספקולציות על העתיד. נוסח: „כך החל החלום" (בטון דראמתי, כמובן). „לפני יותר מעשרים שנה." לפי מיטב הגישה הנוסטלגית האהודה כל־כך על שידורי הרדיו והטלוויזיה (עיין — חיים שכאלה).

התוכנית היתה חסרת דימיון. נעדרו ממנה אף הכמיהה ורגעי־ההתלהבות, המלווים ללא ספק את העוסקים בחיפושי־נפט בישראל.

איך משמיעים נפט — בלי לדבר עליו כל־כך הרבה?

(המשך מעמוד 26)
אם ירצה, לשיפור סיכוייו ליצור הפתעה חדשה, על־ידי ניצולן כאמצעי להזנת ישראל בנתונים מטעים, שייראו מדוייקים ואמינים.

מוצבים מעבר לגבול

„סידור־ביטחון" ששאב לפחות מידה מסויימת של השראה ממודל אום־חשיבה הוא קיומם של מוצבים צבאיים ישראליים בעומק השטח, שייהפך ערבי, לאחר נסיגתנו ממנו. לפי מתי גולן (הארץ, 25.5.77) מוכנים בעלי „תוכנית קרטר" למצב, שבו „יישארו כוחות צה"ל ברמת־הגולן, בשטח שיהיה כבר בריבונות סורית. האמריקאים מנמקים סידור זה בכך, שגם היום מרוכזים רוב כוחות צה"ל במיספר קטן של מובלעות, כשהשאר מפוזרים בעשרות מוצבים, המאויישים בדלילות."

בעלי „תוכנית קרטר" אמנם רואים בכך סידור זמני לתקופת־ביניים — אבל אין בחור מישכה, וייתכן שכ־„ויתור" נוסף לישראל, יוצע להחיל סידור זה גם בגזרות אחרות, ולהאריך את מישכם.

אפשר לראות רעיון זה כנובע, לפחות במידה ידועה, מן ההדגשה הישראלית של „החזקת הקו", באמצעות מוצבים וסיורים, בלא החשבה רבה מדי של הנעשה מאחריו. אחרי הכל, זוהי תמצית־ייחודה של תפיסת „קו בר־לב".

זכור בוודאי לקורא, כי סאדאת (לפי התסריט שלי) אכן „הסכים" למוצבים ישראליים כאלה — וביד רחבה: בסך־הכל הירשה 70—80 מוצבים ומעוזים ישראליים, לאורך כל „גבולות־הביטחון", כאשר חיל־המצב של כל אחד מונה פלוגת חי"ר ו־5 טנקים; ועוד כ־20 פלוגות־טנקים גדולות (17 כלים כ"א) מפוזרות בין המוצבים. לאורך „גבולות־הביטחון" הורשו סיורים.

„המטכ"ל המצרי," יכתוב חסנין הייכל בבוא העת (בספרו מילחמת חיטין השניה), „דרש מסאדאת, לא רק שיסכים לסידורים כאלה, אלא שיציג אותם כתנאי־הכרחי, שבילעדיו לא ייכון שלום. ובאמת, הנסונות הערבית לנוכחות צבאית ישראלית כה גדולה, בלא כל פיצוי לנו, עשתה רושם עצום בעולם. חשבוננו היה, שאם תילכד ישראל במלכודת, יתחסל צה"ל עוד קודם שתיירה היריה הראשונה."

הקמת מדינה פלסטינית אינה מעלה ואינה מורידה כגורם ביטחוני

החישוב פשוט: אייש כל המוצבים והמעוזים הללו, בסדר־כוחות שציין, מחייב, בכל זמן נתון, כשלוש אוגדות חי"ר (בתקן המירבי, של 4 פלוגות בגדוד) ועוד שתי אוגדות טנקים גדולות, 600 טנק סך הכל. כל אלה מפוזרים ב„מובלעות" קטנות ומבודדות, היוצרות קו דקיק, חסר רציפות ומשולל עומק לחלוטין — וכל זה במרחק של 50 ק"מ (קו־אוויר) מעבר להרים, או 200 ק"מ ומעלה מעבר למידבר, כאשר בין שטח־ישראל לבינם מפריד שטח מפורז, אבל ערבי ריבוני. חילות־מצב כאלה הם טרף ודאי וקל, שאין הכרח לטפל בהם, ודי לדאוג לפקוק אותם במקומם.

כל אחד מהם קטן וחלש מכדי להזיק, רחוק מדי מרעהו וחסר יכולת או סיכוי לסגת לי־שטחנו.

על אחת כמה וכמה כך, כאשר ברור כי צה"ל — או, לצורך זה, אפילו צבא ארצות־הברית — אינם מסוגלים להפריש כוחות כאלה, בלא לאבד את עיקר אגרופי־התימרון שלהם; ולכן, יכול צה"ל להשאיר את חילות־המצב בגודלם, אבל להפחית בהרבה את מיספרם, תוך הגדלת הדילול והמרחק ביניהם: או בידו לאייש מיספר מירבי של מוצבים, אבל בחילות־מצב מצומצמים.

כך או כך, מחייב „סידור־ביטחון" כזה השקעת כוח שיהיה גדול יותר מזה שהחזיק את הקו בכל החזיתות עד יום־הכיפורים.

השאלה הראשונה היא: מה יקרה כאשר תפרוץ מילחמה? נניח שהמצרים ערוכים מעבר לתעלה והצבא הירדני על רמת־הירדן. חילות־המצב שלנו מקבלים דיווח שהאוייב החל לנוע. מה יעשו? אם יבצעו חבירות מקומיות, עם שכניהם המיידיים, ייצרו אמנם כוחות גדולים יותר, אבל לא מיסגרות חזקות דיין, המסוגלות להתנגש בכוחות העיקריים של האוייב. אם ינסו לסגת לכיוון ישראל, צפוי כי ייחסמו בדרכם, או יושמדו מן האוויר. בשני המיקרים, יש להניח כי האוייב יקדים וישלח בסתר חוליות, בעיקר של ציידי־טנקים, לארוב ליד מוצאות המוצבים, כך שהיוצאים יסתבכו מיד במארבים, ייפגעו, ולא יוכלו להרחיק־לכת, לא לחבירה ולא לנסיגה. לכן הפיתרון היחידי שבידם הוא להישאר במקום, ללא תזוזה: כלומר, להתנתק הרחק בעורף, ולהיהפך חסרי־אונים, עד לכניעה הבלתי־נמנעת — וחסרת־התכלית.

„כוחות זרוקים"

לכאורה, ניתן בכל זאת להפיק תועלת משמעותית מכוחות „זרוקים" כאלה, על־ידי מיקום מוצביהם על צירים חשובים, או על שטחים שולטים. משם, אם יוחזקו בכוח המירבי האפשרי, יוכלו מוצבים אלה לבלום ולהשהות את התקדמות האוייב. זוהי לחימת־קמיקזה, הזרה לגמרי לנו. אך נניח שמחוסר ברירה אנו נכונים לנקסה, וגם האנשים מסכימים. גם אז לא נגיע לכך: במשך השנים שיחלפו בין נסיגת ישראל ובין המילחמה, יוקמו גשרים חדשים; ייסללו דרכים אשר, במיקרה או לא־במיקרה, יעקפו את המוצבים הקיימים; וייעשו עבודות־פיתוח אשר, בכוונה או לא בכוונה, יחסמו את התצפית והאש של המוצב, או ייצרו מחסות למטרות גלויות שבטווחו היעיל. במקומות שבהם לא ייעשה כן, תתוכנן ותוכן, באופן מדוקדק השמדת כל מוצב מפריע, באמצעות מהלומת־אש מכריעה.

מבחינת צה"ל בכללו, יהיה כל מוצב ומוצב כזה, במילחמה וגם בשלום, מעין „הר־הצופים" של טרם ששת־הימים — רק בדרגת חומרה ובעייתיות גדולה יותר לעין־שיעור, וכאשר זו מוכפלת במיספר המוצבים. במילחמה, ברור כי יהיה הכרח להפקיד את המוצבים הללו לנפשם.

נסיון חבירה, אפילו למוצב אחד בביקעת־הירדן, יצריך כוחות עצומים — וכיוון שיתנהל אל יעד מובן־מאליו, ודאי מראש כי ייכשל, ולכל היותר יסתיים באבידות, שלעומת התוצאה תהיינה מוגזמות־להחריד. אירועי הי־יומיים הראשונים של המילחמה בסיני, עת שאוגדת־סיני שחקה את רוב עוצמתה בנסיונות לחיבור למעוזים, לחפות

לכוח שיישאר על הירדן לא יהיה ערך

עליהם או לחלצם — תוך הזנחת הלחימה נגד המאמצים המצריים העיקריים — יהיו כאין וכאפס לעומת מה שיתרחש במצב המתואר. נסיון לחילוץ מאסיבי, במיזרח או בדרום, ישאב בנקל את צה"ל כולו למאמץ זה — וזאת שעה שהאיומים הערביים העיקריים יופנו כלפי ירושלים ומישור־החוף.

לכן יוזנחו המוצבים כולם, ביודעין ומראש; ובאובדנם הוודאי עוד יאבד צה"ל חלק גדול מאד מעוצמתו המגוייסת־תמיידית — וכאמור,

התראה איסטרטגית בטוחה תיתכן רק אם יש שלוחת־מודיעין במוחות מקבלי־ההחלטות של האוייב

כאשר המילחמה היא על מרכזי־החיות של המדינה.

הסבר כי המענה הוא בכך, שצה"ל „יזנק" ויגיע אל המוצבים שעל „גבולות הביטחון" קודם לכוחות הערביים, מוטב שיזכור כי הם מגוייסים — או יכולים להיות מגוייסים — במלוא־עוצמתם, בקביעות, שעה שצה"ל (בוודאי על מחדל־הפתיחה של יום־הכיפורים) חייב לגייס מילואים; ועל כוחותינו לחצות — מול התנגדות ודאית, שתשהה, אם לא תעצור — רכס־הרים או את כל מידבר סיני, שעה שהכוחות הערביים אינם צריכים אלא לחצות את הביקעה, או התעלה.

מצבו של צה"ל לא יהיה שפיר הרבה גם בזמן רגיעה. אפילו יישרור שלום עם המישטרים הערביים, והאזורים יהיו מפורזים באמת — וזו, כמובן, ההנחה — צריך „המיקרה הגרוע" לחייבנו שנחשוש מהפרעות, בין בעידוד השילטונות, בין אפילו בניגוד לרצונם. כיוון שמדובר בלוחמת־גרילה, שתתבטא במארבים על צירים הכרחיים אשר ניתן לתכננם ולהכינם מראש, לאט ובזהירות, הצלחתם בטוחה. לאחר מארב או שניים כבר נצטרך ליווי מתאים — בהנחה שיותר לנו, למרות שבכך נפר את הפירוז: פלוגת טנקים ועוד פלוגת חי"ר קדימה ובאגפים, כוח נוסף מאבטח מאחור, מסוקים מעל — אולי מדלגים כוחות לתפוס שטחים שולטים בצידי הציר — יום לשם, יום בחזרה, אחת לחודש, לכל מוצב.

מובן שגם כוחות כאלה — שאף הם חייבים לנוע על צירים, שלפחות יעדם ידוע ולכן חלקם האחרון ודאי — יפלו גם הם במארב, שרק יצריך הכנות ממושכות יותר ועוצמה גדולה יותר.

תאמר, מסוקים — אין בעיות: בחור עם „סטרלה" מתגנב לנקיק ליד המוצב, ממתין לילה ויום, משגר טיל בודד. 20 מוצבים כאלה ימוצו כליל את לשד צה"ל; ומה שגרוע אפילו יותר, יהפכוהו — אם רק יימשך העניין זמן מספיק —ל„צבא אספקה למוצבים".

המפקפק יוכל לברר במה היה כרוך הקשר להר־הצופים — מקום אחד, שנמצא בטווח נשק־קל מירושלים העברית.

ואלו רק הבעיות הבולטות. תחתן טמון קרחון גדול של בעיות, קשיים וקושיות „מישניים".

כלואים בעומק השטח

אודי מניח הקורא שתיארתי מצב היפותטי, או רחוק, משום שממשלת־ישראל וצה"ל לעולם לא יפלו למלכודת כזו. אבל המצב כבר קיים במציאות, אם כי בצורה עוברית. כוונתי לתחנת אום־חשיבה.

כבר עמדנו על הדימיון בבעייתיות, שבין תחנות־

אין קשר בין „ניציות ביטחונית" לבין „ניציות אידיאולוגית"

„ההתראה" אשר בעומק השטח הערבי, למוצבים המוצעים, לאורך „גבולות הבטחון"; וכל שאמרנו ביחס לאחרונים, במילחמה וברגיעה, חל במלואו גם על הראשונות.

כיום מרחקה מן השטח שבידינו עדיין אינו ניכר. אבל בכל זאת נמצאים בה — לפי מיספרים שמסר תורן, ראש תחנת־המעקב האמריקאית — 250 איש.

מה יעשה צה"ל כאשר תפרוץ לפתע מילחמה ו־10 מסוקים מצריים ינחיתו, באישון לילה, אנשי קומנדו על „הדרך השחורה, הצרה והמתפתלת" (כתיאורו של עיתונאי אמריקאי) המוליכה לתחנה?

האם ישלח כוחות־חילוץ, ויחזור בכך על פרשת המעוזים רק בקנה־מידה ובנזק גדולים יותר (אם מדייק תורן, הרי באום־חשיבה יושב מיספר אנשים הזהה כימעט לסדר־הכוחות הכולל של כל מעוזי התעלה בפרוץ המילחמה)? ואם כעת יש מקום לשאלות כאלה, מה יהיה אחרי שיוחלט לסגת עוד מרחק מסויים?

לכן, הרעיונות, ההברקות והפטנטים, המתבטאים בכך שכוחות ישראליים יישארו כלואים ולכודים אי־שם בעומק שטח ערבי, מפורז או לא, אינם בגדר „סידורי־ביטחון", אלא כולם — בהכרח, תמיד ואפילו כהגדרה — סידורים אנטי־ביטחוניים, שראוי לדחותם על הסף ולבטלם מכל־וכל, גם כאשר הדבר כרוך בהוקעה — גלויה או משתמעת — של אי־אלה אישי־ממשלה ובעלי־תארים, ישראלים ואמריקאים, כשוטים או כחסרי יכולת להבין אל מה יוליכונו רעיונותיהם או הברקותיהם. הדבר כה חשוב, עד שאם יש הכרח בדבר, לשם הפיכת המוסכמות, מותר ומוצדק אפילו לפתוח מייד בוויתור על אום־חשיבה — ובוודאי בוויתור על תחנת־המעקב המצרית בסיני.

מאליו יובן, כי כל הדברים השליליים הללו אינם חלים אלא עלינו: לפי „תוכנית קרטר" וגם הכרזות סאדאת „שלי", לא ימוקמו תחנות־ההתראה על בסיס של הדדיות. הערבים „יוותרו" בנדיבות, ויסתפקו בכך שתחנותיהם תיבנינה לאורך הגבול המדיני, לא בתוך שטח ישראל — כלומר, על גבי ההרים ולרגליהם, במקומות האידיאליים לשליטה מלאה ומוחלטת על כל שטח ישראל והעורפה הימי; וכל זאת, בגבולות השטח הריבוני הערבי ובלא אף ואחד מן הסיכונים והקשיים שראינו לתחנות ולמוצבים הישראליים, לאורך „גבולות הביטחון".

מסתבר, שאפילו הוויתור על „עיקרון ההדדיות" איננו בהכרח ותמיד „ויתור". לעיתים הוא אף היפוכו של דבר.

נותרו עוד „סידורי־הביטחון" שעיקרם טריטוריאלי, וכן חוזה־ההגנה עם ארצות־הברית. גם הם ערכם כאפס לביטחונה־הצבאי של ישראל וכערובה מספקת לנסיגה. נטפל בהם במאמר הבא.

במדינה

עיוורים

העיניים של העיוור

כלב־הנחייה חיוני לעיוור — אך רכישתו היא מותרות למי שאינו נכה צה"ל

המכונית הדוהרת נעצרה לפתע בחריקת־בלמים. לפניה, על הכביש, היה מוטל אדם, ובמרחק־מה ממנו התגלגל במידרון מקל לבן, מאלה המשמשים את העיוורים. כשנשאו אותו לתוך האמבולנס, מילמל: „אם סער היה חי, הוא היה מציל אותי. לא היה לי כסף להביא מחו"ל כלב חדש. עכשיו גם אני צריך למות..."

כמו ילדים. לפני 15 שנים פעל בחיפה בית־ספר לכלבי־נחייה — ראשון מסוגו בארץ, בהנהלתה של הפרופסור מנצ'ל, שהיתה משוגעת לדבר. לא היו לה ילדים, והיא הקדישה את חייה לכלבים, ובממנה את פעילותה באמצעות תרומות מחו"ל.

בחיפה עדיין זוכרים את הימים שבהם אפשר היה לספור את המכוניות על אצבעות ידיים. ואז, כשכולם היו עדיין אדיבים היו הנהגים נעצרים כדי לאפשר לעיוורים לחצות את הכביש. „אלה הילדים של גב' מנצ'ל," אמרו, ואיש לא ידע אם הכוונה לעיוורים או לכלבים. זה גם לא

עיוור דורון
לא נותנים אמון

היה חשוב. כאשר נפטרה הפרופסור מנצ'ל לפני שנים אחדות, נותרו אחריה עזובה וקוצים. איש לא יכול למלא את מקומה.

„היתה לה ספריה שלמה רק בנושא הכלבים. היא הסתגרה כל היום, מוקפת בכלביה ובספריה, ולא הניחה לאנשים להתקרב אליה. היא העדיפה לחיות בבדידות מוחלטת," מספרת אשה ששימשה כמדריכה בבית־סיפרה של מנצ'ל שנים אחדות. במשך כל השנים האלה ראתה אותה רק פעמים ספורות. עד היום לא נמצא משוגע חדש לדבר, וכן קיימת בעיית התקציב.

„אנחנו לא רוצים לתת יותר אמון באף אחד מאז הגברת מנצ'ל," אומר יעקב דורון, נציג העיוורים באירגון נכי צה"ל.

קורבן לקארייריסט. קשה לשער כי מאחרי הקול החביב והעירני הנשמע בטלפון, חבוי סיפור אנושי מזעזע באמת.

(המשך בעמוד 40)

הוועדה המרכזת של מחנה העבודה השני בנצרת

נוער, צעירים, סטודנטים,
בואו אל

מחנה העבודה היהודי־ערבי בנצרת

שייערך בימים 10—14 באוגוסט 1977 — בחסות עיריית נצרת

פרטים והרשמה:

בנצרת, באגף לענייני נוער בבית העירייה — כל יום בשעות 9—12 בבוקר; במשרד בית חזית נצרת הדמוקרטית — כל יום בשעות 3—6 אחה"צ.

בתל־אביב, במשרד החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, רח' פינסקר 4 (טל' 297654) — כל יום בשעות 9—13 בבוקר, ובימים א', ג', ה' — גם בין השעות 5—7 אחה"צ.

מלוא התמיכה לעיריית נצרת הדמוקרטית!

גיטרות ✶ אקורדיונים
כליי־נשיפה ✶ אורגנים
מיתרים ✶ תופים

השאלה ◆ מכירה ◆ תיקונים

ג'ינזבורג מוסיקה

אלנבי 48 (ליד רח' גאולה) ת"א.
טל: 03-57773
נוסד ב־1940

למרות הכל!
מחיר הפירסום של עמוד ב־ העולם הזה הוא רק 3,840 ל"י

תעריפון המנוי של העולם הזה החל מ־1.5.77

	לשנה בלירות: מחיר העתון	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	ס"ה	לחצי שנה: ס"ה
● דמי המנוי בארץ	290 +	26 +	24 =	340	186
● לכל ארצות תבל בדואר רגיל	290 +	70 +	29 =	389	211
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
● לאירופה	290 +	100 +	31 =	421	227
● לארה"ב, קנדה	290 +	171 +	37 =	498	265
● לאוגנדה, ניגריה, תאילנד	290 +	180 +	37 =	507	270
● למקסיקו	290 +	176 +	37 =	503	267
● לדרום-אפריקה, ונצואלה	290 +	235 +	42 =	567	299
● לברזיל, יפן, אוסטרליה	290 +	308 +	48 =	646	339
● לפנמה	290 +	270 +	45 =	605	319

האיש עם הפיצה

(המשך מעמוד 19)

של פעוט בן שנה, מאותם הפעוטות. גופיה עם טלאי צהוב — שנמצאה אז בגיטו. האם מותר לצרף גם אותה כמוצג לתיקי?... כמה, כבוד השופט, כמה מארקים ודולרים תבעה ממשלת־ישראל עבור הילד הזה שלבש פעם את הגופיה הזאת, עבור אחיו, מאות ילדי שבלי, ועבור כל מיליון הילדים והילדות שהושמדו על־פני אירופה כולה...״

ועל חומר־הנפץ שנמצא בתיקו קבע שילנסקי: „מומחים אף חקרו את טיב חומר־הנפץ הנמצא בתיקי. אך לא טי־אן־טי או פנטוליט בילבד נשאתי עמי, אלא אצבעות חומר־נפץ בצורת סבון מתוצרת רייף (ריין יידישע פאטס), סבון שנעשה משומן אחי ואשר, באיגרתו אל אומות העולם, דרש שר־החוץ תמורה גם עבורו, וגם עבור שערות אחיותי שהפכו למילוי מיזרונים...״

על הצד האידיאולוגי שהביאו לבצע את מעשהו, סיפר דוב שילנסקי בפני בית־המשפט: „מאז ימי ילדותי עד אני לתופעה האיומה, כיצד הופקרו יהודים על־ידי מנהיגיהם. אכן, לא פלא הוא, כי את המשא־ומתן הטמא עם הגרמנים מבצעים אלה אשר ראו ביהודי נלוויקי * אבק אדם **, אלה אשר לחמו בכל מאדם נגד המטיפים לפינוי מאורגן של יהודי אירופה לארץ־ישראל — אלה אשר השתיקו את דבר השואה חודשים ארוכים, כדי לא להסתכסך עם הבריטים — כפי שנודע לי אחר־כך כבואי לארץ; אלה אשר הסגירו לאוייב את המורדים שנחלצו למילחמה על פריצת שערי הארץ, הם הששים עתה לבקר אצל אדנאואר (ראש ממשלת מערב־גרמניה דאז) ביקור ידידותי... בתיקים שנושאים עתה ראשיה ושריה של ממשלת ישראל ו'האירגונים היהודים', יש חומר הרבה יותר מסוכן מאשר בתיקי. נכון. אבל מיליונים חיידקים נושאי בוץ וריקבון וחרפת־עולם, ורוק וקילות שהוטים מכילים תיקיהם שלהם, כבוד השופט. מגיפה וריקבון ויאמון בתיקיהם. מאותו רגע שהיה שרת וגולדמן התיישבו עם הגרמנים לדון על כסף, מאותו רגע ירדה המועקה מלבות הגרמנים. יצא הרעל מדמם, יצאו הקללות מחלל האוויר הגרמני, ועתה הם צובאים כולם עלינו...״

נזירות וסגפנות

בית־המישפט דן את דוב שילנסקי למאסר 21 חודשים. הוא ריצה את מאסרו בבית־הכלא, תוך שהוא מחבר שם ספר על החיים בבית־כלא ישראלי, שבו הוקיע את תנאי־המאסר הגרועים, והישווה אותם למקומות־כליאה שונים שבהם היה כלוא במילחמת־העולם.

לאחר צאתו מהכלא החל שילנסקי ללמוד מישפטים, ובתום לימודיו הפך עורך־דין. משך שנים רבות היה חבר מרכז־תנועת־החרות. ב־1961 פירסם ספר נוסף מוזלמאן על חוויותיו במחנות־הריכוז. מאז מילחמת ששת־הימים מפרסם דוב שילנסקי בקביעות מאמרים בבארץ ישראל, ירחונה של תנועת־החרות. הוא שכל אחד מבניו במילחמת יום־הכיפורים.

לאורך כל הקריירה הפוליטית שלו המשיך שילנסקי להיות ממתנגדי הקשרים בין ישראל ומערב־גרמניה, ובעיקר קשרי־מיסחר. צחוק־הגורל הוא שאת נאומיו בכנסת, שיראו־אור בדברי הכנסת, תדפיס מכונת־דפוס משוכללת של המדפיס־הממשלתי, שמרבית ציודו באה ארצה במסגרת הסכם־השילומים.

שילנסקי הוא דמות של אדם, שההיסטוריה חולפת לידו מבלי להותיר את רישומה, תוך שהוא ממשיך בהשקפותיו החברתיות, שאותן הוא עוטף באורח־חיים נזירי וסגפני במיקצת.

את המוטו החברתי שלו שטח בפני בית־המשפט: „אימי הורתי ילדתני כזה שאיני יכול להתכחש לאוקיינוס זה של רגשות סוערים והכרת־חובה, להתפרק ממנו כפי שאירע לרבים מטובי הנוער שלנו, שנפלו קורבן לחיים הריקניים והטפלים של עוד הצגת־קולנוע ועוד סמבה, ועוד רווחים כספיים, ושסירבתי להתגרף בגל העכור של קאריירים, רדיפת מותרות בלתי־מתגבלת, ולא איכפתיות, ההאוכלים בציבור זה בכל פה...״

• רחוב בוורשה (פולין) ששימש כמרכז הקהילה היהודית שם עד לכיבוש הנאצי.

•• כוונתו לאמירה של בן־גוריון: „להפוך אבק־אדם — לעם.״

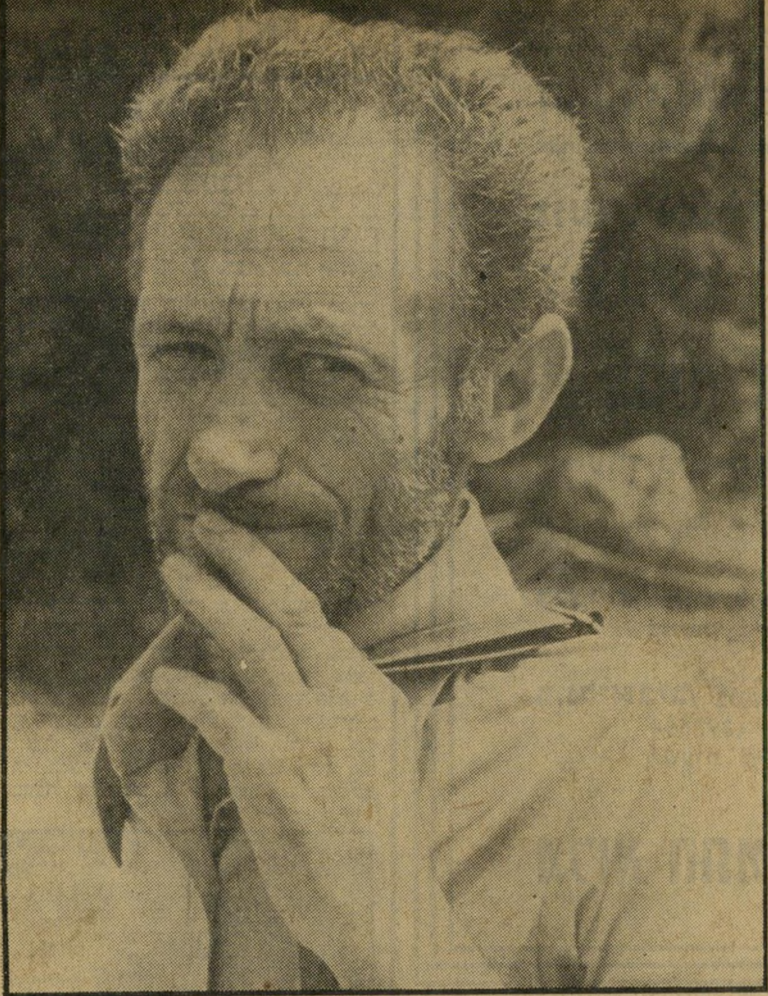

ריטה שירץ בת ארבעת החודשים לא יכלה להיקבר — כי היא לא היתה יהודיה לפי ההלכה

שתי מוניות מרצדס נעצרו בשעות הבוקר ליד הכניסה לבית־הקברות הקטן. גבר נמוך־קומה, בלתי מגולח, בשנות הארבעים המאוחרות של חייו, ירד מאחת המוניות. בידיו הוא החזיק תיבת־עץ קטנה, מטר אחד אורכה ועשרים וחמישה סנטימטרים רוחבה. אחד ממלוויו כיסה את תיבת־העץ בפיסת־בד שחורה.

שלוש נשים ושלושה גברים צעדו בדרך שהתפתלה בין שדות הכותנה. הקבוצה הקטנה פסעה בשביל הצר אל גיבעה

10 ימים במקרר

שעליה ניצבו כמה עצים. הגבר נמוך־הקומה צעד שחות, כשהוא נושא את תיבת־העץ השחורה בידיו. ליד קבוצת העצים הם נעצרו. כמה תריסרי מצבות הבהיקו שם בשמש, ולידן ניכרה בור קטן.

הטכס היה קצר. תיבת־העץ הקטנה הורדה אל הבור מייד. לא היו תפילות. איש לא נשא הספדים. רק אחד הגברים מילמל כמה מילים ליד הקבר. הנשים הניחו זר־פרחים קטן ליד שלט העץ הקטן שהוצב מעל לתלולית העפר. על השלט נכתבו המילים: „ריטה שירץ, 13.3.77—18.7.77״.

כעבור דקות ספורות חזרו האנשים אל המוניות ונעלמו.

כך נערכה ביום החמישי בשבוע שעבר, בבית־העלמין הקטן של קיבוץ כפר־מסריק שבמיפרץ חיפה, הלווייתה של התינוקת ריטה שירץ בת ארבעת החוד־

הבנים מנחם שירץ מחבק את בנו פאצ׳י בן השלוש, בעוד בנו הבכור, קים־אוצ׳ה בן הארבע וחצי מסתיר את פניו מאחרי כיסא. התמונה צולמה בדירתם של מנחם ואשתו טאקאקו, בקריית־ים. מנחם גילה שאשתו ובניו נאלצו לחפש אוכל בפחי־האשפה של הבניין כשמשכורתו איחרה להגיע בשלושה שבועות. בתמונה למעלה: מנחם שירץ נפרד מפעוטתו.

שים. עשרה ימים אחרי שנפטרה נמצא סוף־סוף מקום קבורה לפעוטה, שגופתה היתה מונחת עד אז במקרר שבחדר־המ־תים בבית־חולים חיפאי.

לריטה, בתו השלישית של ימאי חברת צי״ם מנחם שירץ, לא נמצא מקום באף בית־קברות יהודי במדינת־ישראל עד ש־חברי קיבוץ כפר־מסריק, שקראו את ה־ידיעה על כך בעיתון, הסכימו להקצות לה חלקת־קבר בבית־העלמין של הקיבוץ. כי ריטה שירץ בת שלושה החודשים לא נחש־בה יהודיה בעת מותה. היא היתה בת לאם יפאנית, בת הדת הבודיסטית.

שירץ נשא את רעייתו היפאנית טאקאקו (טובת־לב, ביפאנית) לפני כשבע שנים, בעת שהאונייה שעל סיפונה עבד עגנה ביפאן. מנחם, שהיה אז בן 37, עבד כמל־צר באוניית־המשא דליה של חברת צי״ם. בעת עגינת האונייה בנמל היפאני חלה לפתע, והובהל לבית־חולים בטוקיו. טא־קאקו היתה האחות שטיפלה בו שם.

כעבור זמן לא רב הם נישאו בטכס נישואין אזרחי. כאשתו של מנחם יכלה טאקאקו להצטרף אליו בהפלגותיו על סי־פון דליה. היא אף ילדה לו שני בנים, קים אוצ׳ה (דב, בעברית) ובאצ׳י (רן).

אלא שבין לידת שני ילדיו אירעה למ־נחם שירץ תקרית. הוא נטש פעם את האונייה ללא רשות, דבר שנחשב כהפרת־מישמעת חמורה, רב־החובל של האונייה, גרא לוין, החליט לפטרו. הורה להחזירו לארץ בטיסה.

בבירור שהתנהל אז עם איגוד הימאים, תבעו נציגי האיגוד את החזרתו של שירץ לעבודה. באותו בירור הצהיר שירץ: „קרה פעם או פעמיים שהעלבתי את המ־מונים עלי ואף ירדתי מהאונייה אחרי שסיימתי את המישמרת, ללא נטילת רשות. אלה היו מיקרים כתוצאה של התפרצות חולפת, וזה בגלל המצב המישפחתי המ־ייוחד שלי. התלוננתי מספר פעמים על התנכלויות כלפי מצד אנשי הצוות, והיה גם מיקרה שהוכיתי מכות נמרצות. אבל עד היום לא נקטה החברה כל אמצעים נגד האנשים שעליהם התלוננתי.״

בתום הבירור הוחלט להחזיר את מנחם לעבודתו בחברה, וכן להחזיר לו את דמי כרטיס־הטיסה.

„ביקשתי אז מהכלכל של האונייה לרדת לחוף כדי להסדיר כמה עניינים מישפטיים בקשר לאשתי בבית־המישפט בטוקיו,״ נז־כר מנחם שירץ השבוע. „נעדרתי יומיים מהאונייה וחזרתי אליה כדי להמשיך לע־בוד, ואז קרא לי רב־החובל, והודיע לי שעלי לקחת את בני מישפחתי ולטוס אי־תם לארץ מפני שאני מפוטר.״

מי אשם?
המדינה

בין פיטוריו לבין החזרתו לעבודה עברו על מנחם שירץ חודשים קשים. יום־יום היה ניגש למישרדי צי״ם כדי לב־קש עבודה, על־מנת שיוכל לפרנס את אש־תו ואת שני בניו הקטנים, שעימם התגורר בקרית־ים שליד חיפה. בקשותיו היו מושבות ריקם. „אמרו לי שעבורי אין עבו־דה,״ סיפר. „לאיש לא היה איכפת שאני צריך לפרנס את אשתי ואת שני ילדי.״

פעם, אחרי שנתקל בסירוב נוסף להח־זירו לעבודה, הוא שפך בקבוק של חומ־צת־מלח על פניו של פקיד חברת צי״ם אליו פנה בקשר לתעסוקתו. הוא נעצר, הועמד לדין בבית־המישפט המחוזי בחיפה. נציג היועץ־המישפטי־לממשלה ביקש מה־שופט שלא להטיל עליו מאסר בפועל, שכן עשה מה שעשה בעת התרופפות עצבים שנבע ממצב בריאות לקוי וממצוקה נפ־שית. שירץ נידון לשישה חודשי מאסר על תנאי. אולם תלאותיו לא הסתיימו.

שירץ הגיע לישראל בשנת 1945 מפו־לין, אחרי שמישפחתו הושמדה במחנה־ריכוז נאצי. הוא נשלח לקיבוץ שער־העמקים וגוייס לפלמ״ח. במילחמת העצמאות נפצע פעמיים. אחת מהן בעת הקרב על קיבוץ מלכיה. כשהשתחרר, הצטרף כעו־בד לצי״ם.

אחרי שהוחזר לעבודתו נשארו אשתו ושני ילדיה בדירה שבקריית־ים. לא פעם סבלו חרפת־רעב. לטענתו של שירץ היו פקידי צי״ם מעכבים את מישלוח משכורתו לאשתו בעת שהיה על הים. לא פעם נאלצו האשה והילדים לחפש להם מזון בפחי־האשפה של השכנים. פעם נשארה טאקאקו ללא פרוטה במשך שלושה שבועות. „לא היתה להם ברירה,״ מספר מנחם. „הם היו צריכים לאכול מה שמצאו בפחים.״

כשגברה המצוקה ביקשה טאקאקו לחזור למולדתה. לפני כשנתיים נטלה את שני ילדיה, נסעה לנמל־התעופה בלוד, ניס־תה להתגנב למטוס הטס ליפאן. מובן ש־היא נתפסה.

הארון הקטן
הובא לבית־העלמין של קיבוץ כפר מסריק במונית, אחרי שגופת התינוקת הוחזקה במקרר חדר־המתים של בית־החולים במשך 10 ימים. שני חברי־קיבוץ מילאו את תפקיד עובדי חברה־קדישא, וחפרו את הבור. מאחורי נציג צי״ם צעד האב, (במרכז בחולצה לבנה) מנחם שירץ.

קבורה פרטית
ההלווייה הסתיימה תוך דקות ספורות, ללא טכס קבורה, ללא רב וללא הספד. התינוקת ריטה שירץ מצאה סוף־סוף את מנוחתה בבית־הקברות של קיבוץ כפר־מסריק. בתמונה: חברי הקיבוץ מכסים את הקבר. מימין: נציגת צי״ם ובמרכז, נועה שמואלי, מזכירת הקיבוץ.

בחודש מארס השנה נולדה בתם של מנחם וטאקאקו. הם העניקו לה את השם ריטה, אולם היא לא האריכה ימים. באחד הימים חלתה. רופא קופת־חולים שבדק אותה רשם לה תרופות, אך לא הורה לאשפזה. תוך ימים אחדים נפטרה התינוקת. סיבת המוות, כפי שצויינה בתעודת הפטירה: דלקת קרום־המוח.

כאשר ביקשו טאקאקו ומנחם לקבור את את בתם, הסתבר להם כי הדברים אינם פשוטים כלל ועיקר. החברא־קדישא במקום מושבם, שאליה פנו, סירבה לקבור את הילדה, אחרי שמנחם סיפר בתום־לב כי אשתו היא בת הדת הבודיסטית. נציגי החברא־קדישא יעצו למנחם לקבור את הילדה בבית־קברות נוצרי. הוא סירב. „אני יהודי,״ טען בתוקף. „נלחמתי בשורות צה״ל ונפצעתי פעמיים. מדוע אני צריך להתחנן לפני נוצרים שיתנו לי לקבור את בתי אצלם?״

כאשר ניסו לברר בשגרירות היפאנית כיצד נהוג לקבור בארץ את בני הדת הבודיסטית, היתה התשובה כי יש לשרוף את הגופה. אולם בישראל, כך מסתבר, אין מיתקנים לצורך כזה.

תוך כדי כך גילו הרבנים, שאליהם פנה מנחם, בבקשת עזרה, כי לא ניתן לקבור את התינוקת בבית־קברות יהודי מסיבה נוספת: גם מנחם עצמו אינו יהודי, כיוון שנולד לאם שלא היתה יהודיה על־פי ההלכה. העובדה שהיא ניספתה במחנה־ריכוז משום שהנאצים חשבו אותה ליהו־דיה כיוון שהיתה נשואה ליהודי, לא הפכה אותה ליהודיה בעיני אנשי הרבנות.

„מה אני יוכל לעשות?!״ אמר הרב משה שטיינברג, רבה של קריית־ים. „אין לי סמכות לאשר קבורה של ילדה בודי־סטית בבית־קברות יהודי. ביקשתי הבה־רות ממישרד הדתות בחיפה כיצד יש לנהוג במיקרה הזה. אבל הם אמרו לי שאינם יודעים. חיפשתי את פקיד מיש־רד־הפנים כדי שהוא יפתור את הבעייה, אבל הוא נעלם, מי אשם בזה? המדינה אשמה. היא צריכה לדאוג שיהיו מקומות קבורה לכל אזרחיה. כל אזרח זכאי לקבל שירותי־קבורה מהמדינה כמו שהוא מקבל ממנה כל שירות אחר.״

מנחם שירץ התרוצץ ממישרד למישרד, מרב לרב, כדי שיאפשרו לו לקבור את ילדתו. פנייה לקיבוץ יגור נענתה בסירוב מצד מזכירות המשק. רק כאשר לא נמצא כל מוצא פנה מנחם אל מזכירת קיבוץ כפר־מסריק, נועה שמואלי, וביקש ממנה לאפשר לקבור את גופת בתו בבית־העלמין של הקיבוץ.

סיפרה נועה שמואלי: „התייעצתי עם חמישה מחברי הקיבוץ. כולם היו בדיעה שיש לאשר את קבורת התינוקת אצלנו.

סיכם מנחם שירץ: „הגרמנים השמידו את מישפחתי בגלל שהיו יהודים. בארץ לא נתנו לי לקבור את בתי מפני שאני נשוי לאשה יפאנית.״

טאקאקו עצמה לא באה להשתתף בטכס קבורת בתה הקטנה. כתוצאה מהסירוב להתיר לה לקבור את בתה התמוטטו עצ־ביה. היא הסתגרה בביתה, מסרבת לראות פני איש.

מרסל זוהר ■

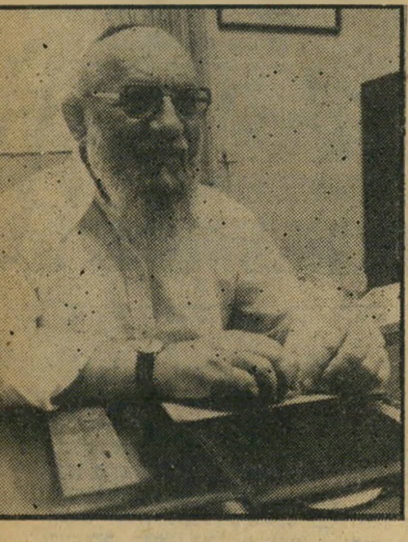

הרב
משה שטיינברג, רבה של קר־יית־ים, מאשים את המדינה במחדל החמור. הוא טוען שעל מישרד הדתות ועל העיריות לדאוג שכל אזרח במדינה יקבל שירותי קבורה כפי שהוא מקבל כל שירותים ציבוריים אחרים.

סוף הדרך
התחילו עוזבים. האם, מנחם שירץ השתהה עוד רגע אחד ליד קיברה הטרי של ילדתו, ריטה, גם כששאר משתתפי ההלווייה הפרטית כבר טאקאקו, התמוטטה בשל הסחבת. גם להלווייה לא באה.

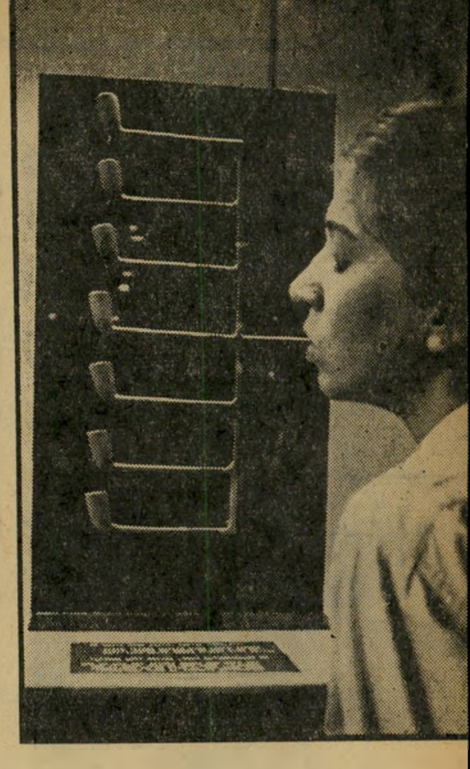

מיקטרת בעלת שיבעה קנים *
עד שייצא עשן

(המשך מעמוד 37)
מאחרי המישקפיים הכהים נסתרות עיניים חסרות־הבעה. אולם מצבו של יעקב דורון „לא גרוע", לדבריו. הוא אינו עיוור במאת האחוזים. נותרו לו ארבעה אחוזי ראייה. יעקב דורון נפצע ב־1948, במילחמת ה־שיחרור, ומאז החל במאמץ לשיקום נפ־געי עיניים. הוא אף כתב שלושה ספרים שבהם תאר את דרכו רצופת הסבל, מפציעתו ועד לשיקומו. סיפרו האחרון, לראות באפילה, הוא עדות מרטיטה.

לדיברי דורון, מיספר העיוורים המש־תמשים בכלבי־נחייה בארץ מגיע למאה. מתוכם, 40 הם נכי צה"ל. כיום מטיסים עיוור המבקש להיעזר בכלב־נחייה לחו"ל על חשבון מישרד־הביטחון. העיוורים מגלים התנגדות תקיפה להקמת בית־ספר כזה בארץ „אין בארץ מדריכים שיבטיחו כלב־נחייה טוב," הם אומרים. „בזמנו עלה הרעיון ושלחנו לחו"ל איש ממישמר־ה־גבול להשתלמות בנושא. כעבור כמה שבועות הוא חזר, וטען שהוא כבר מומחה בנושא. כאן נדלקו אצלנו הנורות האדו־מות. הבנו שנפלנו קורבן לקאריירסט."

מתנגד חריף נוסף לרעיון הקמת בית־ספר לכלבי־נחייה בארץ הוא מאיר פלה, מכוון פסנתרים שברשותו כלב־נחייה. „מיספר הכלבים הנצרכים בארץ מדי שנה מגיע לשניים עד שלושה," הוא אומר „לא כדאי להחזיק בית־ספר עבור מספר מצומצם כל כך." מאיר פלה, שמגלה התנ־גדות אף לשוחח על הנושא, מוסיף ב־זעם: „כלב זה לא חפץ! כלב זה בעל־חיים! צריך לטפל בו באהבה ולספק לו את כל צרכיו." לדבריו, דרוש תקציב־עתק לקיום תנאים אלה.

הכלב — מותרות. הוא אומר: „מי ערב לכך שמבין אותו מיספר כלבים מצומצם ניתן יהיה למצוא כלב המתאים לצרכיו של העיוור? באמריקה מגיע מיס־פר הכלבים בבית־הספר לכלבי־נחייה ל־200. אפשרויות הבחירה גדולות יותר, וכמו כן האפשרות להתאים את הכלבים לבע־ליהם. כלב שלא מתאים לבעליו עלול להו־בילו אל מתחת לגלגלי מכונית. לאף אחד אין זכות לסכן חייהם של עיוורים בגלל רצון לצמצם את התקציב. מה־גם שהו־צאות אחזקת בית־ספר מהסוג הזה עולות על הוצאות הטסת העיוורים לחו"ל. מה שחשוב בכל העניין הוא הנסיון הנרכש במשך שנים של עבודה עם כלבים."

„הפרופסור מנצ'ל היתה תופעה חרי־גה," מוסיף יעקב דורון. „אילו, אם יקום לה יורש ישתנו פני הדברים. בינתיים נוסיף להטיס את נפגעי העיניים נכי צה"ל לחו"ל. אם יקום לה יורש, תיפתר אולי גם בעייתם של נפגעי העיניים האזרחים שרובם נתמכי־סעד, והשימוש בכלב־נחייה עבורם הוא בבחינת מותרות."

* יצירה מקורית של קלרמן.

אירועים

מוזיאון האבסורד

בתערוכת ה„חפץ הבלתי־מצוי" הוצגו חפצים שאין בהם שימוש — אך כולם נהנו מהם

פיתאום מותר לצחוק. מותר לברוח מ־פיחותים, מצרמוניות צבאיות, מהסיגנון החדיש, ולהתגלגל מצחוק. יש לגיטימציה. במקום הקו הנוקשה והרציני המאפיין בדרך־כלל את הציור והפיסול, וההתעל־מות מן היום יום והבנאלי כביכול, אפשר פיתאום להחזיק את האמנות בידיים. לא עוד לראות בכך דבר נשגב אלא את המציאות היום־יומית על כל הגיחוך והכי־עור שבה, מבלי לאבד את היכולת לחייך.

נותן ההשראה הוא האמן הצרפתי הידוע ז'אק קרלמן, אשר את הקאריירה שלו החל כרופא־שיניים ומשם עבר לציור ולפיסול, ובמשך זמן מה שימש גם כתיפאורן לתי־אטרון. את השיא בקאריירה ובפירסום של האמן הצרפתי מהווים „החפצים הבל־תי־מצויים" שלו. העיקרון שעליו מבו־ססת תערוכתו של קרלמן הוא עקרון הפראדוכסאליות, אולם כתב עליו רנה קלייר: „אין דבר הגיוני יותר או הולם באורח טהור יותר את רוח הזמן מיצירי מחשבתך. האם לא טענו, למשל, שפצצת המימן — כאשר אינה משמשת למטרתה המקורית — מבטיחה את השלום על פני כדור הארץ?"

הצופה כשותף. ההיענות למיבצע התחרות על „החפץ הבלתי־מצוי" היתה עצומה. הובאו אליה 250 חפצים. 150 הוצגו ביום הראשון, ואילו 14 זכו בפר־סים ומוצגים עתה כתערוכה קבועה במו־זיאון ישראל. ההתלהבות היתה גדולה מכיוון שגם הצופה הפסיבי יכול למצוא עצמו לפתע שותף לחווייה אמנותית. כפי שאמר זאת רנה קלייר: „מוצרי חברה שהתמרדה כנגד כל צורות הצרכנות." ה־עיקרון היה לבנות חפצים הגיוניים שמו־כרים ממציאות היום־יום אולם לא ניתן להשתמש בהם למעשה.

במקום רציני ומכובד כמוזיאון, הדומם בדרך־כלל והכל מדברים בו בלחש, הרעש היה אדיר. ועוד יותר ממנו — הצחוק. המבקרים לא עמדו כשהם מתאמצים לש־מור על ארשת רצינית. גם לא תפסו מרחק חשוב התקרבו כדי להפגין עד כמה הם אניני־טעם ומבינים באמנות. הם פשוט עמדו והתגלגלו מצחוק, התיישבו ליד ה־חפצים, בדקו אותם מקרוב ולא התאפקו מלגעת בהם למרות צעקותיו של השומר. ההנאה היתה אולי מושלמת יותר אילו תלו שם שלט: „נא לגעת במוצגים".

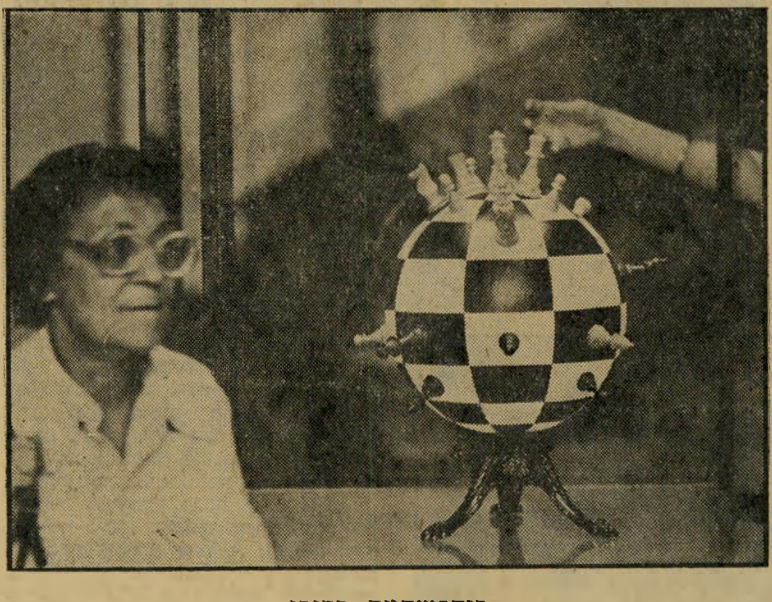

לוח־שחמט כדורי
לקבל סחרחורת

פעולה אינטימית. באמצע הבמה ניצבה אסלה ועליה מישקל, ומתחתיה הכתובת: „שקלא וטריא". שמות המוצגים וההסברים להם היוו חלק בלתי־נפרד מן ההנאה. את האסלה בצירוף המשקל בנה גדי ברנדייס, בחור צעיר מירושלים, ש־הסביר: „זהו שילוב אידיאלי, המגלם תפיסה מתקדמת בנושא איכות החיים."

האסלה היתה המסמר. היא משכה את תשומת־לב הכל, והמבקרים לא חדלו להת־גודד סביבה. פיתאום ניתן פומבי לפעולה האינטימית השיגרתית כל־כך. היו כאלה שצחקו במבוכה, היו שהציצו מזוויות העי־ניים, אבל מה שחשוב — איש לא התע־לם.

היו כאלה שלא התגברו על יצרם, זינקו מעבר לחבל כשהשומר לא הבחין והת־יישבו על האסלה. צעירה הולנדית, שבע־לה נתבקש להצטלם כשהוא על האסלה, אסרה עליו לעשות זאת, באומרה בכעס: „זה טיפשי! חסר־טעם! אתם מטורפים! מצאתם לכם קורבן לצחוק לו! תשבו אתם על האסלה והלוואי שתיפלו לתוכה!"

מישאלות־לב. מוצג פופולארי נוסף היה הטלפון „לאוהבים לדבר אך לא לש־מוע." סוף־סוף נחשף יעדו האמיתי של הטלפון. אפשר להתבטא בחופשיות, ללא כל צורך להקשיב לנודניק שמעברו השני של הקו. האפרכסת בנויה כך שהחלק המיועד להאזנה מופנה כלפי חוץ. אפשר סתם לצרוח, ולתת פורקן למיני תיסכו־לים ללא כל פחד מן התגובה שתבוא. היא לא תבוא. מישפחה שלמה היתה שותפה ליצירה זו: האקסלרודים מאש־קלון. האב הוא מהנדס־מכונות, והאם מו־רה. גם ילדיהם נטלו חלק בחדוות היצירה. נוסף לטלפון הביאו עימם לתחרות גם סכו"ם לשומרי־מסורת. הסכו"ם עשוי מ־שני כפות, שני מזלגות ושני סכינים כשכל זוג מחובר. צד אחד נועד לחלבי, והשני לבשרי. הבעייה היא רק לזכור בדיוק את הצד. סרן מחיל־האוויר מצא שימוש נוסף לכלים המקוריים: „זה טוב לכאלה שרוצים לעבוד על אלוהים. הם יכולים לאכול באותו זמן חלבי ובשרי העיקר שזה לא מאותו צד. לא חשוב שבבטן זה מתחבר." על מוצגים אלה זכתה מישפחת אקסלרוד בפרס הראשון.

בפרס השני זכה יפתח אלוני מקיבוץ גבולות, עבור „אופני הדירה" עם גלגל אכסצנרי. הקיבוצניק המזוקן והגבוה הס־ביר, כי אופניים אלה נועדו „לקאובוי פנסיונר או למי שאין לו כסף לקנות חמור." בפרס השלישי זכה הילד הילל חפץ בן ה־10 מירושלים, עבור „מקל

ברז קוקטיבי
לרחיצה בטוחה

מיטריה לכל המשפחה
כולם יחד מתחת

הליכה על מים לזקנים." המוצג מורכב ממקל־סבא הנעוץ בבסיס רבוע מקל־קר.

קסם החוכבנים. זקנה עם מקל ש־התבקשה להצטלם עם המקל סירבה ב־עקשנות אופיינית לזקנים: „באמת, זה מה שחסר לי. בקושי אני מסתדרת על האדמה אז עכשיו רוצים להכניס אותי למים?" לעומת זאת צחקה במלוא פה, כתינוקת, למראה „הטלפון לאוהבים לדבר אך לא לשמוע". נראה שזה ביטא עבודה מישאלות־לב נסתרות. תמורת ההבנה ש־גילה כלפי הזקנים זכה הילל חפץ בטיסה בשמי ירושלים.

המוצגים של הלא־אמנים עמדו בכבוד מול מוצגיו של האמן המקורי. ז׳אק קרל־מן אינו צריך להצטער על כך שהסכים להציג את מוצגי הזוכים בתערוכתו־שלו. אין ספק כי מוצגיו מלוטשים ועשויים ביד מיקצועית, אולם אלה של התחרות הישראלית הוסיפו לתערוכתו את נופך הנאיביות והראשוניות, את הקסם שב־התלהבות החובבנים.

מישטרה

מארב בתוך הלילה

כאשר ביקשו נוסעי המכונית שנחשדה ע"י המישטרה להתלונן על המירדף הפראי והמסוכן — גילו שאין עם מי לדבר

שני הזוגות חזרו מבילוי משותף באש־דוד ועשו את דרכם, בשעת־ערב מוקדמת, חזרה הביתה, לרחובות. הנסיעה התנהלה על מי־מנוחות, והארבעה שוחחו ביניהם. רק באותו ערב התוודעו אלה לאלה. ה־שעה היתה אחת־עשרה בערב, והם החלי־טו לשוב מוקדם כיוון שארבעתם אנשים עובדים.

כשהתקרבה מכונית הפולקסוואגן למו־שב צופיה, הבחינו יושביה לפתע במיספר שוטרים הניצבים ליד מחסום בכביש. נהג המכונית האט את מהירות נסיעתו למיני־מום וחלף על־פני המחסום. המהירות שבה נסע איפשרה לשוטרים זיהוי מוחלט של היושבים בה. איש לא אותת להם לעצור, ואף לא הראה סימן כלשהו לכך שדבר־מה אינו כשורה.

הנהג חלף על פני המחסום, הגביר את המהירות והמשיך בדרכו. הארבעה, רגו־עים לחלוטין, המשיכו בשיחתם.

בעוברם את הגשר שבמבואות יבנה, הגיחו לפתע משולי הדרך, מבין העצים, שתי מכוניות פורד לבנות בעלות מיספ־רים אזרחיים. הן זינקו במהירות בעיקבות מכונית הפולקסוואגן, כשהן מנסות לחסום את דרכה בצורה מסוכנת.

„היינו משוכנעים שאלה שיכורים ש־מנסים לעצור אותנו כדי להציק, או להת־עסק עם הנשים," סיפר מאיר מצהרי, אחד מנוסעי המכונית, נשוי ואב לילד.

מאיר, אשתו והזוג השני נבהלו, לא הבינו מה מתרחש. הם חששו לעצור את מכוניתם בגלל הדרך המפוקפקת שבה ני־סו שתי המכוניות להורידם מהכביש.

„אחר־כך חשבתי שזו חבורת פושעים שמחפשת מכונית פולקסוואגן כמו זו שלנו לחיסול חשבונות, וכנראה היה נדמה להם שזו המכונית. פחדנו פחד־מוות," אומר מאיר. כעבור זמן קצר, אחרי נהיגה מסו־כנת ופרועה הצליחו שתי מכוניות הפורד לעצור את מכוניתו של מאיר. יושביהן קפצו מתוכן באקדחים שלופים וצעקו ל־ארבעה: „צאו! צאו מהר!" על שתי המ־כוניות הלבנות לא היה סימן־זיהוי כלשהו, והאנשים שקפצו מתוכן לא הואילו להזדהות.

„ראינו שיש לנו עסק עם שיכורים או טיפוסים מפוקפקים, ואמרנו לעצמנו: 'בואו ניסע מכאן ליבנה, שם ייתכן שה־שיכורים האלה יניחו לנו'," אומר מאיר. „פחדנו בגלל הנשים."

אין כתובת. שני הזוגות המשיכו ב־דרכם, מבוהלים עד מוות. אולם, ה„שיכו־רים" לא הניחו להם. הם המשיכו במירדף אחר המכונית. לפתע נשמעו יריות, גלגלי הפולקסוואגן נוקבו, הנהג כימעט שאיבד את השליטה על ההגה ובכנף המכונית נק־רעו שלושה חורים, עדות לירי המכוון. בשלב זה הבינו נוסעי המכונית שסיכוייהם לצאת בשלום מועטים. הם נעצרו, ויצאו ממכוניתם. ה„שיכורים" היו שוטרים.

הם משכו את הארבעה החוצה בכוח, למרות שהללו עמדו כבר לצאת בכוחות־עצמם. השוטרים בדקו אותם, וערכו חיפוש גופני. לאחר־מכן ערכו חיפוש מדוקדק

(המשך בעמוד 45)

אתה והלירה

לירה ישראלית אחת תשכ"ז

מנכ"ל המועצה מסרב לאפשר ייצוא עודפים

העיתונות מודיעה על עודפי עופות ה־מצטברים במחסני מועצת הלול. הווט־רינר הראשי של שירות הבריאות הממ־שלתי אף הורה להשמיד מלאי בשר הודי שנשמר בקירור יותר מתישעה חודשים.

מועצת הלול מזעיקה את הממשלה לייקר את מחירי הבשר הקפוא המיובא, כיוון שמחסניה מלאים עודפי עופות קפו־אים ואינה יודעת מה לעשות בהם. וזאת, כאשר הממשלה מסבסדת כל קילוגרם עוף קפוא בשבע לירות, מתוך מחירו לצרכן שהוא כ־11 לירות.

במצב זה ניתן לצפות כי מועצת הלול רק תשמח לייצא עודפי עופות כאלה במחיר סביר. למעשה כדאי לה לייצא את העודפים בכל מחיר במקום להשמידם אחרי תישעה חודשים.

לפני שלושה חודשים הציעה חברת „ארמורקור" לרכוש 10 אלפים טונות של עופות קפואים במחיר של 960 דולר הטונה — מחיר סביר לכל הדיעות, שהוא גבוה ממחיר השוק בישראל. פניות בלתי־פוסקות למועצת הלול ומנכ"לה, **יעקב דורון**, נענו בשלילה. מועצת הלול הודיעה כי היא מסרבת לייצא את עוד־פיה באמצעות מתווכים פרטיים ולשלם להם קומיסיון היא מעדיפה כנראה ל־השמיד עודפי עופות ולגרום לייקור מחירי הבשר בישראל בגלל העודפים ש־לה. „ארמוקור" רכשה את העופות בק־ליפורניה, הביאה אותם לאיראן, הקרו־בה לישראל.

באותה עת פנתה חברת הייבוא „שקל" של **צבי מאליק**, והציעה לרכוש כל כמות של עופות עבור רשת בתי־מלון בשווייץ במחיר של 1100 דולר הטונה. זהו מחיר גבוה לכל הדיעות, אולם החב־רה לא זכתה בתשובה. מאליק פנה במיכ־תב עם העתק הצעתו למנהלים הכלליים של מישרדי האוצר, המיסחר והתעשייה והחקלאות, ורק אז הואיל מנכ"ל מוע־צת הלול דורון להשיב. תשובתו מובאת כאן בציטוט מדוייק, כי אחרת איש לא יאמין שאכן כך השיב:

„ביחס לעודפים, אנו משתדלים למנוע אותם. אולם במידה שמתעוררת בעייה של ייצוא, עומדת לרשותנו רשת ענפה של סניפי „אגרקסקו" בחו"ל וכן יש לנו קשרים עם אירגוני־שיווק ארציים

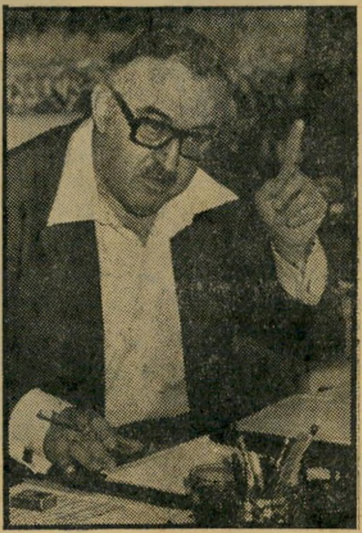

מנכ"ל דורון
בלי קומיסיון

במרבית ארצות העולם. לכן לא יהיה כל היגיון לבצע ייצוא מסוג זה באמצ־עות גורם מקומי אשר ירצה לקבל קומי־סיון, דבר שיכביד עוד יותר על הנושא."

דורון כותב במיכתב, כי מועצת הלול לא עושה ייצוא אלא עם „אגרקסקו"! איש לא תבע ממנו קומיסיון, וסירבו למכור באמצעות „שקל" נובע מן החשש כי יתגלה שניתן לייצא עופות במחיר גבוה. על כל פנים, קיימת סתירה בין דיברי דורון במיכתב לבין דבריו בעיתו־נות. וכיוון שכבר קבע בקשר אליו בית־מישפט בתל־אביב כי העיד עדות־שקר, הגם שבעניין אחר, אין להתפלא על תוכן מיכתבו זה.

מהפכת־חצר בוועד אירגון המהנדסים והארכיטקטים

יושב־ראש איגוד המהנדסים והארכי־טקטים העצמאי, **שמעון ירון**, פרש מתפקידו בגלל התנגדותו לדרישת כמה חברי ועד כי האיגוד יתערב בשאלות של קבלת עבודות של חברי האיגוד. במקומו נבחר **נחום שני**.

הרקע הוא המאבק בין חברי האיגוד על תיכנון הקמת תחנת־הכוח החדשה של חברת־החשמל. בלחץ הוועדה לאישור ייבוא ידע הנדסי הסכימה חברת החש־מל למסור בישראל 700 אלף שעות תיכ־נון מתוך 4 מיליון שעות תיכנון כוללות. המדובר בעבודה שתימשך עשר שנים, אך נוכח השפל בבנייה היא מהווה נתח שמן לכל מהנדס וארכיטקט בארץ.

שמעון ירון הוא בעל אחד ממישרדי המהנדסים הגדולים והידועים בארץ, „ירון־שמעון", הנחשב כטוב ביותר בת־חום מיבנים כבדים. מישרדו היה בין החברות שחברת החשמל בחרה בהן ל־תיכנון עבודתה. שאר המישרדים היו „אי.די.סי.", „ילון־ניסנבוים" ותה"ל. ב־עיקבות זאת הודיע ירון כי לא ישתתף בישיבות הוועדה לאישור ייבוא ידע הנ־דסי העוסקות בחברת־החשמל.

במארס השנה התכנסו חברי ועד האי־גוד, וכמה חברים בראשות **בן לוונט** דרשו כי ירון יתפטר משום שמישרדו קיבל עבודה מחברת־החשמל בעוד הוא יושב בוועדות הדנות בעבודה. כמה חב־רים דרשו גם כי האיגוד יתבע את סילוק תה"ל מתיכנון העבודה. ירון התנגד עק־רונית לכל התערבות של איגוד מקצועי במסירת עבודה, וכן כיוון שבתה"ל עוב־דים כ־500 חברי האיגוד. הוא סירב לדון בתביעה, ונעל את הישיבה.

בישיבה שלאחר־מכן השתתפו 14 מתוך 21 חברי הוועד, ובהצבעה היו שישה בעד פיטורי ירון, חמישה נגד ושלושה נמנעו. תחתיו נבחר נחום שני.

התומך העיקרי של שני, בן לוונט, היה חבר הוועד במיתון של שנות ה־60. הוועד הקים אז חברה משם „תבל" לייצוא ידע הנדסי, שאת הקמתה הסתירו מידיעת חברי האיגוד. העבודות היחידות ש„תבל" קיבלה מן הממשלה חולקו ל־חברי הוועד. כאשר התגלה הדבר הת־פטר כל הוועד, עם לוונט בראשו.

בית־המישפט מאשר פירסומי „העולם־הזה" בפרשת רכטמן

בסידרת מאמרים על ראש עיריית רחו־בות, **שמואל רכטמן**, שהתפרסמה ב־„העולם הזה", היה לב הסידרה העיסקה שלפיה התיר רכטמן למסגר **יפתח פתחי** להקים מסגריה על מיגרש של העירייה ופתחי שילם דמי־שכירות לאמו של רכטמן. בעיקבות תלונה של פתחי ב־מישטרה נגד רכטמן בעניין זה, פנה רכטמן לבית־המישפט ברחובות וביקש להוציא צו־הריסה. בימים אלה ניתן פסק־דין של השופטת **שולמית ברמן**, ובו אישור העובדות שפורסמו בעיתון.

השופטת קבעה, בפסק ובגזר הדין, כי פתחי הקים את המיבנה לפי הצעתו וברשותו של ראש העירייה, ואפילו ביוז־מתו. ראש העירייה לא ניסה להכחיש את עדויותיהם של פתחי ואחרים, כי אמו קיבלה שכר־דירה תמורת השטח של העירייה שהוחכר. לכן, בית־המישפט מא־מין לפתחי וברור כי על בית־המישפט להקל בגזר־הדין אחרי שפתחי הודה בה־קמת מיבנה בלתי־חוקי.

ראש־עירייה רכטמן
בלי תירוצים

בית־המישפט סירב לצוות על פתחי להרוס את המיבנה, והסתפק בהטלת קנס סימלי של 300 לירות בלבד. גזר־הדין ניתן למרות שהעירייה ביקשה הוצאת צו־הריסה והטלת קנס בגובה המבנה.

שותפי צדוק מסרבים לקבלו

שותפיו־לשעבר של **חיים צדוק**, עור־כי־הדין **ברזל־דעואל**, הודיעו לו על סירובם לקבלו כשותף למישרדם. הסיבה העיקרית היא היות צדוק חבר־כנסת. לפי חוק החברות הממשלתיות, שצדוק היה מיוזמיו, אסור לחבר־כנסת לשמש כעורך־דין של חברה ממשלתית.

אם יצטרף צדוק למישרדו הקודם לא יוכל המישרד לטפל בחברות ממשלתיות. אילו היה המערך בשילטון, היה המיש־רד יכול לקבל, אולי, פיצוי אחר, אולם עתה יגרום לו הדבר רק נזק.

ח"כ צדוק
בלי נזק

קולנוע

סרטים

גן־ההרפתקות של 007

בימים הישנים והטובים, כאשר הציגו לראשונה בבתי־הקולנוע בעולם את דוקטור נו היו שסברו כי המדובר בסיגנון חדש של סירטי סופר־ריגול. מאז חזר הקומנדר ג׳יימס בונד, איש שירות־הביון הצבאי האנגלי, בתישעה סרטים נוספים (מבלי להזכיר את הבלגאן הבלתי־מאורגן של קזינו רויאל). הוא החליף פרצוף שלוש פעמים (שון קונרי, ג׳ורג׳ לאזנבי, ובשלושת האחרונים רוג׳ר מור), וכל אשליות הרצינות, הריגול או המתח, נמוגו מזמן.

היום, סירטי בונד הם קומדיות מטורפות המדלגות מאבסורד לאבסורד בחוצפה שרק סידרות מצויירות ניתנו בה בעבר. והמרגלת שאהבה אותי שומר, מבחינה זו, את כל השיאים של חוקי הבנדיזם.

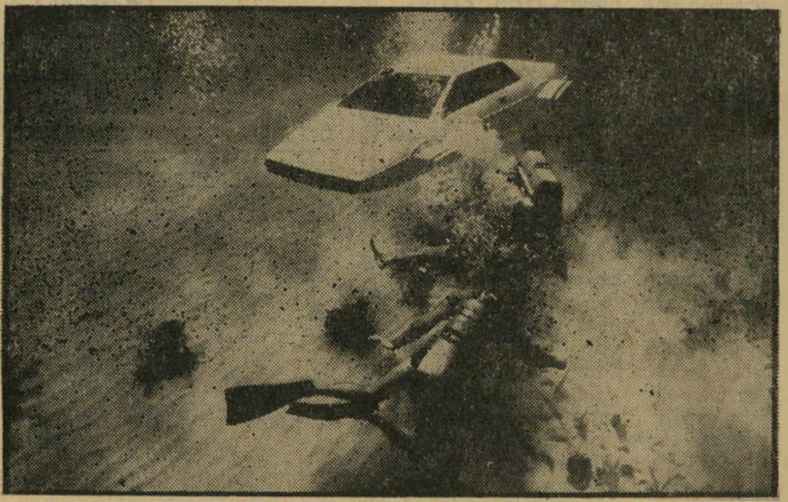

007 והצעקה האחרונה במכוניות
בים, באוויר וביבשה

007 על אופנוע מתוחכם
דהר ופגע!

קודם כל, זוהי חגיגת ההשתוללות המושלמת של המעצב קן אדם. אדם, שלדעת רבים הוא האב הרוחני האמיתי של הבונדיזם, היה הראשון שהכין לסרטים אלה את תיפארתם המטורפת. הוא עזב במשך הזמן את סירטי בונד, ומה שעשה בינתיים (למשל בסרטים כמו דוקטור סטריינג׳לאב או בארי לינדון) הוכיח שכישוריו אינם מוגבלים לדימיון של יאן פלמינג בלבד.

עתה הוא חוזר אל בונד, ומה שהוא ממציא לצורך סרט זה לא עלה בדימיונו של פלמינג, אפילו לא ברגעים הפרועים ביותר. הסיבה, פשוטה: המרגלת שאהבה אותי משתמש אומנם בשם של ספר שכתב פלמינג, אבל אין שום קשר בין הסיפור המקורי (שבו מופיע בונד באמצע כדי להציל נערה הנתונה בידי חוטפיה במלון מבודד), לבין הפנטאסיה שתוצג בקרוב על בדי הקולנוע.

יש בו הכל. מה לא בנה אדם לצורך הסרט? יש בו תחנת מחקר תת־ימית המזכירה את תחנת החלל של אודיסיאה־בחלל. יש בו מיכלית הבולעת צוללות, יש בו תא־הצלה שנראה מבחוץ כמו בועה עם חלונות ומבפנים כמיטה של יו הפנר (עורך הפלייבוי) כולל כל האביזרים הדרושים — מסטריאו ועד לשמפניה דום־פריניון. ויש בו צעצועים לשימוש בונדי מיוחד, שהם שימחתם של צופי סרטים אלה מאז ומעולם. למשל, מכונית־מירוץ שדוהרת על הכביש, מגיעה לחוף, קופצת למים, מקפלת גלגליה והופכת לצוללת שמסוגלת לירות טילי ים־ים וים־אוויר, להתכוון בעזרת רדאר, ולהשאיר מאחוריה ענני דיו שחורים שלא היו מביישים שום תמנון המכבד את עצמו. ולחליפין, כשאין מכונית נוסעים באופנוע, אבל אופנוע מיוחד־במינו, כזה שדוהר על המים עוד יותר מהר משהוא דוהר על היבשה.

בקיצור, אם הסרט החדש של ג׳יימס בונד המרגלת שאהבה אותי דומה למשהו, הרי הוא דומה לביקור בגן של הרפתקות וצעצועים מופלאים. הלוואי שהריגול היה נראה כך.

מישחקיהם האסורים

של הבורגנים הקטנים

מרבית במאי־הקולנוע הם גברים. משום כך, טיבעי שהם מתעניינים לעיתים קרובות במה שקורה בין גברים לבין עצמם. אין הכוונה ליחסים „עליזים” דווקא, אלא לאותם קישרי ידידות בין־גבריים שאין לנשים מקום בתוכה. כי הרי ידוע לכל השקפת־היסוד של כל גבר המכבד את עצמו: עם נשים, כך סבורים הם, אפשר להתעלס, אבל ידידות של ממש אפשרית רק עם גברים אחרים.

נוסחת הסרט על ידידים ממין זכר, ידועה ומוכרת. בידי במאים מסויימים היא הניבה אפילו פירות עסיסיים ביותר. די להזכיר את הבטלנים של פליני, את החברים של מוניצ׳לי, את הזלילה הגדולה של מארקו פררי, או את ונסאן, פרנסואה, פול והאחרים של קלוד סוטה. עתה אפשר להוסיף לרשימה סרט נוסף באותו הנוסחה, שהקרנתו תחל בשבוע הבא בתל־אביב. שמו: על רווקים, נשואים ו...בוגדים.

להבדיל מן הדוגמות הקודמות, אין הסרט החדש מוטרד במיוחד מן הסבך הנפשי, החברתי, הסוציאלי או הכלכלי של גיבוריו הראשיים. למרות שהוא מוגש כולו בגוף ראשון (אחד מארבעת גיבורי הסרט מספר אותו). זהו ביטוי למבט הצוהן והמשועשע של המתבונן מן הצד והמחייך בהנאה למראה הבורגנים הקטנים ותאוות החטא שהם מסתירים, על מישחקי הצביעות ואחיזת העיניים שלהם, הנראים כל־כך מגוחכים למי שאינו נוטל בהם חלק.

הזיקנה מאיימת. ארבעת הגברים שסביבם נרקם הסיפור שייכים כולם למה שנהוג לכנות „בורגנות הרווחה”. האחד פקיד בכיר, השני רופא, והשלישי מוכר מכוניות־פאר משומשות — בכל אופן, אין להם צורך לדאוג לפרנסת יום המחרת. כולם בסביבות גיל ה־40 והמירוץ אחר המעמד, המאפיין את העשור השלישי בחייו של אדם, פינה את מקומו למנוסה מפני הזיקנה, המאיימת על העשור הרביעי. כל אחד מהם צריך בעצם להיות מאושר

איזה גודל של טמפון הוא הנוח לך ביותר?

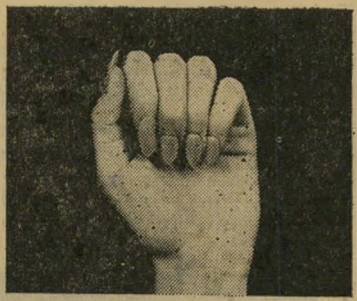

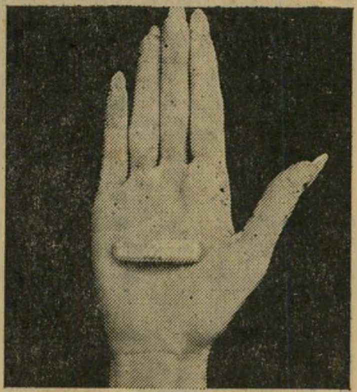

טמפון או־בה קטן משפתון ולכן, קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע הנשארת נקיה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

חידוש בלעדי — o.b. מיני.
החידוש הבלעדי האחרון של o.b. טמפון מיני המיועד לבתולות, לנערות צעירות ולנשים עם דימום מועט. לטמפון o.b. מיני, כושר ספיגה ענק כמו לטמפוני o.b. האחרים:
נורמל: למרבית הנשים
ואקסטרא: לנשים עם דימום רב.

טמפון o.b. הנוח והבטוח ביותר בעולם, נותן לך הרגשה משוחררת וחפשית 365 ימים בשנה. תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים, חצאית מיני או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים

o.b.
או־בה
הטמפון בעל כושר הספיגה הטוב בעולם

פרסום מלניק

מלכת המים 1977

אשר תיבחר על־ידי הקהל בטקס שייערך ב־24.9.77 בתל־אביב

ב„היכל התרבות”

תטוס מתל־אביב לאתונה ומשם לרודוס וחזרה במטוסי חברת

OLYMPIC AIRWAYS

בחלקו, אבל בעצם רוצה קצת יותר, אולי כדאי להוכיח לעצמו שהוא מסוגל.

למשל אטין, זה שהצופה מגלה אותו בצילום הראשון של הסרט כשהוא ניצב על בלימה, מעל לקומה השישית של בניין פאריסאי גבוה, לבוש בחלוק־בית ובנעלי־בית בלבד ומתבונן באימה בהמון המצטופף למטה, במכוניות מכבי־האש ובניידות המישטרה והטלוויזיה הממתינות לו.

אטין (ז׳אן רושפור) הוא הפקיד הבכיר. יש לו אשה אוהבת (דניאל דלורם) וילדים נחמדים, אבל יום אחד ראה נערת־שער יפהפיה וגיזעית כסוסת מירוצים, (אני דופרי), ומאותו רגע לא היתה לו עוד מנוחה. זהו הרומן הגדול האחרון של חייו, השאנס האחד שעוד נותר לו לטעום מן הפרי האסור, והוא מוכן לעשות הכל כדי לקטוף אותו.

רק לדבר אחד אינו מוכן: לוותר על אשתו. ובעצם, למה שיוותר? הוא הרי אוהב אותה. היא נחמדה, מלאת רוח נעורים (בהתבגר ילדיה חזרה ללמוד באוניברסיטה), והוא אינו רוצה לפגוע בה. מוסר כפול? בלי ספק. אבל איזה בורגני המכבד את עצמו אינו סבור שמגיע לו, מדי פעם, להסתתר מאחרי מוסר שכזה?

איב רובר, במאי צרפתי שהוכיח את עצמו כבר לא פעם בחוש קומי הגובל עם האבסורד שהוא מחדיר לסרטיו, החל מלא מכיר, לא יודע, שהיה הסרט המצחיק ביותר של לואי דה־פינס ועד לבלונדיני עם הנעל השחורה, נהגה להוביל גם כאן את גיבוריו עד למצב שבו הם שרויים במבוכה מתמדת. בכל פעם שארבעת הידידים משחקים טניס (מישחק־החובה הבורגני), מופיעה אמו של סימון עם מיזוודותיה, מניחה אותם ליד הרשת ודורשת שהמישחק ייפסק מייד משום שהיא צריכה לעזוב את מאהבה ואין בעולם דבר חשוב מזה (היא עוזבת אותו בערך פעמיים בשבוע).

ואם אטיין תלוי על בלימה, בתחילתו ובסופו של הסרט, כשצרפת כולה מתבוננת בו בלעג דרך מכשירי־הטלוויזיה, הרי אשתו עומדת במהלך הסיפור במצבים מביכים לא פחות כאשר אחד מחברי הכיתה של בתה מחליט שהיא אשת חייו, ועליה להתעלס עמו ויהי־מה. הוא מציג לפניה את הבעייה בצורה הברורה והמפורשת ביותר ואינו מוכן בשום פנים לקבל תשובה שלילית.

קירבה לא מיקרית. במבט ראשון, הקירבה לנושא של וינסאן, פרנסואה, פול והאחרים זועקת לעין. והיא בהחלט לא מיקרית. קלוד סוטה, שביים סרט זה, החל את דרכו המיקצועית בקולנוע כעוזר של רובר בלא מכיר, לא יודע, שחקן ובדרן

במאי איב רובר

חוש קומי + אבסורד

על הבימה במקור, והיה מאז ומתמיד מלא הערצה אליו. „הוא יצא אז מבית־הספר לקולנוע, היה אסיסטנט שלי אבל לימד אותי את הכל על הקולנוע,” הודה רובר בראיון לפני כמה שנים.

יש להוסיף לכך את העובדה שהתסריטאי ז׳אן דאבאדי, שכתב יחד עם רובר את רווקים, נשואים ו... בוגדים, היה שותפו של סוטה לכתיבת ונסאן, פרנסואה, פול והאחרים. דאבארי, פיזמונאי, הומוריסט, מחזאי ותסריטאי, הירבה לעבוד עם בשניים גם־יחד (עם כל אחד רמז נוסף לקווי־המחשבה המשותפים בינו מהם עשה ארבעה סרטים), ואולי זהו לבין שני הבמאים.

וכדי להשלים את אווירת החברות שעל בימת הצילומים, יש לציין שרובר הוא במאי שכל שחקן ישמח לעבוד עימו, דווקא משום שלא נטש עד היום את המישחק שבו החל את דרכו, ולכן קל לו להידבר עם שחקנים אחרים. במיקרה זה היתוספה לתחושה המשפחתית של ההסרטה העובדה שדניאל דלורם היא רעייתו במציאות של רובר, שז׳אן רושפור הופיע בתפקיד ראשי במה שנחשב עדיין כסירטו הטוב והאמיתי ביותר של רובר (שלום לאמן), ושגי בדוס הגיש במשך תקופה ארוכה, על בימות פאריס, מערכונים הומוריסטיים של דאבאדי.

עבודה פיסית. אומנם, אם מתעקשים להשוות עם סירטו של סוטה, אין מנוס מן המסקנה שרובר מתייחס לכל העניין בקלילות רבה יותר, מעדיף להיצמד להומור שעל פני השטח במקום לחטט מתחתיו, ואולי משום כך היתה גם הצלחתו המיסחרית גדולה יותר. רובר מודע לעניין, כפי שהיה מודע לו גם בעבר. חלק מהנאתו מן המיקצוע, היא בעצם התענוג שבעשייה. „אולי משום שהייתי פעם פועל־דפוס,” הוא אומר. „אני אוהב את העבודה הפיסית, ועשיית סרט היא כמעט עבודה כזו.”

אני דיפרה בדמות מרלין מונרו

החטא שבבטן

השיוויון החברתי

אדם אינו ציפור (תכלת, תל־אביב, יוגוסלביה) — סירטו העלילתי הראשון של דושן מאקאבייב (סרט מתוק, מיסתרי האורגניזם) הוא קל יותר להבנה, ממבט ראשון, אם כי מי שרוצה באמת לרדת לעומקו של הסרט מוטב לו שישים לב היטב למתרחש על הבד, ולא יילך שולל אחר קווי־העלילה הפשוטים לכאורה.

כי העלילה באמת פשוטה: מהנדס בא להרכיב טורבינה בכפר נידח החי כולו סביב למיכרות ולמיפעלים שבהם מעבדים את העפרות. הוא פוגש בכפר ספרית צעירה, ולרגע נדמה שנוצר ביניהם רומן, אולם היא צעירה מדי ותוססת מדי, והוא רציני מדי ומסור מדי לעבודתו והכל מסתיים בלא־כלום. עלילת מישנה מספרת על פועל שזונח את אשתו לטובת פילגש צועניה, ועל הכרזת העצמאות של הפועלת הזאת.

לכאורה, תכלית הפשטות. למעשה, כל מה שמאפיין את מאקאבייב המאוחר נמצא כבר כאן: הצגת דברים מנוגדים זה מול זה, כדי לאלץ את הצופה להסיק מסקנות. הניגוד בין המסורת המקובלת לאופי האדם. הצביעות שבמושגי השיוויון החברתי (המורה מסביר לתלמידיו מהי עבודת הפועל, ומולו הפועל עצמו שנוטף זיעה, נחנק מאבק וגבו נשבר תוך כדי העבודה) וכו׳.

מאקאבייב צילם את סירטו כמעט כתעודה שבה המצלמה חודרת לפינות נסתרות ומגלה צדדים אפלים בחברה

מילנה דראביץ׳ — יופי של שחקנית

היוגוסלבית, ומכאן יש לעימות בין העובדות השונות על המסך תוקף רב עוד יותר. מישחקה המשוחרר ואישיותה החושנית של מילנה דראביץ׳ (שהופיעה גם במיסתרי האורגניזם לצד צוות אלמוני, אבל מוצלח לא פחות, הם תרומה נוספת לסרט שמוכיח כי מאקאבייב לא עשה את סרט מתוק במיקרה, ואין פלא שהוא נחשב כאחד היוצרים המעניינים בקולנוע של היום.

תיסכוליו של אמן יהודי

הרומן שלי עם אנני (שחף, תל־אביב, ארצות־הברית) — השם העיברי המשונה של הסרט הזה (במקור הוא נקרא אני הול) אמור למשוך לקולנוע גם נשמות רומנטיות, ולא רק את חסידי ההומור של וודי אלן. אבל במיקרה זה נראה שלא היה צורך בפיתוי פשטני שכזה, מפני שהקהל כנראה ינהר אליו גם בלעדיו.

הסיבה, פשוטה: זהו סירטו הטוב ביותר של וודי אלן, השלם ביותר, המגובש ביותר והכן ביותר. הדמות הראשית בו היא קומיקאי שעבר את שנת ה־40 לחייו. הדימיון לאלן עצמו אינו מקרי כלל. הוא מאוהב בזמרת מתחילה ושאפתנית, וחי עימה מיספר שנים. שוב, הדימיון ליחסיו עם דייאן קיטון, המופיעה מולו בסרט, אינו מיקרי כלל וכלל.

מאחרי סיפור־האהבה השלומיאלי בין השניים, שבו פצצות הצחוק נורות בזו אחר זו בקצב מסחרר, מסתתר למעשה סרט שיש בו ביטוי מלא לתיסכולים של אמן שהוא גם יהודי, גם נמוך־קומה, גם ממושקף, וגם מלא וגדוש ספקות ביחס למעלות ולכישורים שבהם התברך. נישמתו יוצאת לעניינים שברומו של עולם, לברגמן ולהצער והחמלה (הסרט התעודי המעולה על צרפת הכבושה במילחמה האחרונה), אבל הוא מתפרנס מהצחקת אנשים. הוא אמריקאי בכל רמ״ח אבריו, אבל משום־מה נדמה לו שכל מי שעובר ברחוב מתייחס בצורה זו או אחרת ליהדותו. הוא בז לבוהמה ולפולחניה, אבל מהווה חלק בלתי־נפרד ממנה.

אלן וקיטון — אורגיה אוטוביוגרפית

אין צורך להיבהל אם הדברים נשמעים רציניים מדי. גאוניותו של אלן היא שהוא יודע לומר כל זאת בצורה המשעשעת והמפוכחת ביותר, כאשר כל הניסיונות והתשתוללות הקולנועית שלו בעבר עוזרים לו כאן להתבטא בצורה חופשית לגמרי, לעבור ללא קושי מן ההווה לעבר וחזרה להווה, מדימיון למציאות, ומרמז של רצינות לבדיחה מפוצצת.

בישולים

מוס שוקולד צ'יק צ'יק

כוחותיה של חברתי אורנה, מוגבלים. מה לעשות. הבחורה המוכשרת לא רק רוקדת, כותבת שירים לילדים מבוגרים ומלמדת באלט, היא גם אמא לשני בנים קטנטנים, ויש לה גאון שאוהב ביצים, הנשוי לה חוקית.

כאשר היא מגיעה הרוגה הביתה כולם תולשים אותה מכל צד ולה, באופן אישי, פסק־זמן של רבע שעה עד הנשימה האחרונה. אבל ברבע שעה זו היא מכינה להם מוס שיגעון, כופר נפש, וכשכל הגברים מתנפלים על המוס היא מנצלת את ההזדמנות, ומתה לה בשקט לשעה.

וזה המירשם:

טבלת שוקולד מריר של מאה גרם להמיס בצלחת עם מים רותחים. כשה־שוקולד מתרכך לשפוך לסיר קטן (בלי המים), ולערבב עם ארבעה החלמונים של ביצים. בצד להקציף את ארבעת החלבונים הנותרים עם שמונה כפיות סוכר, לערבב הכל, לשפוך לצלוחיות, ולקרר.

יותר מהיר מזה גם פופאי לא מבשל.

קוסמטיקה

מקום סודי וחלק

מחלה מיקצועית של פקידות, מזכירות ושאר נשים אשר החלק הכי רגוע בעבודתן הוא הישבן, הם הפיצעונים הקונים להם שביתת־שבת בחלק הרגוע הנ"ל. לא נעים, לא אסתטי, לא סכסי בכלל.

הפיתרון לבעייה טמון בבקבוקון פלסטי קטן. תוצאות טיפוליות יוצאות מן הכלל הושגו בעזרת האמולסיה NEO־MEDROL אשר תצלומה מצורף לעיל, מפאת נדירותה (להשיג בבתי־המירקחת).

יש לרחוץ את העור, לייבש היטב, לנער את הבקבוקון, למרוח על האיזור הנגוע, ולא ללבוש שום בגד עד שהתמיסה מתייבשת לחלוטין. על התהליך הזה יש לחזור כל בוקר וערב, ובמידת האפשר באמצע היום, במשך כמה ימים. הכל ייעלם כבמטה קסם, והעור ישוב להיות חלק (השיטה טובה גם לילדים).

נוסחת הפלא

במידה שפיצעונים מאותו סוג מופיעים על הגב, מטפלים באופן דומה. עבור ה־פנים זה מומלץ פחות. התמיסה מייבשת, ועלולה לייבש השיכבה החיצונית של העור מבלי אפשרות לאקנה להתנקז החוצה.

באופן עקרוני — למניעת הפיצעונים רצוי שלא ללבוש לבנים מסיב סינטטי, ולהצטייד בציוד־קבע הנשאר בכל פעם במגרה שבמישרד — סמרטוט־ריצפה ש־אותו שמים על הכיסא כשיכבת־בידוד.

לא ידוע לי על שום אימפריה שקמה או נפלה בשל ישבן נאה, מה שאי־אפשר לטעון על אבר מפורסם אחר, אבל כדאי לטפח את העסק. לעולם אין לדעת.

בריאות

לקום בבוקר עם אוויר־פסגות בפה

אפשר להפסיק את מציצות הוואקום עזות הלחץ מבין השיניים, אפשר להפסיק לחדד קיסמים וגפרורים, אפשר אפילו להפסיק להתהלך עם הגבינות הקטנות המטייחות כל מירווח בין השיניים ונוסף על כך — למנוע עששת.

כל הפלאים הנ"ל קורים בעיקבות שימוש ב**חוט דנטאלי** אשר תודעתו, למרבה הצער, אינה מפותחת בארץ.

החוט הדנטאלי הוא חוט שטוח, מרוח בשעווה מיוחדת, אשר בטכניקה פשוטה המודגמת לעיל מועבר בין השיניים, ואוסף בדרכו החוצה רכוש רב הנמצא שם גם אחרי הציחצוח היסודי ביותר עם מיברשת. אפשר בהחלט לנסות ולהיווכח. יתרונו של חוט זה בכך שהוא „עובר" במקומות אשר אף קיסם, או זיף מיברשת לא מצליחים להגיע אליו. מטיילים עם החוט במירווחים, וגם לאורך ה„כתף" של כל שן עד למקום החיבור עם החניכיים. נא לא להיבהל מדימדומים קטנטנים בפעמים הראשונות, אך בכל זאת לעבוד בעדינות, עם רגש.

החוט המתאים ביותר הוא זה הקטן, המצולם, המופיע בשני סוגים. סינתטי, במדבקה כחולה, ומשי, במדבקה אדומה. כדאי להעדיף מכל בכל את המשי, שכן הסינתטי לא גמיש ופוצע. רצוי להחזיק מיכל אחד ליד המיטה, אחד באמבטיה, ואחד בארנק הקטן ההולך עם בעליו לכל מקום. האיסטניסטים יצעקו אולי חמס, אבל זה פראקטי.

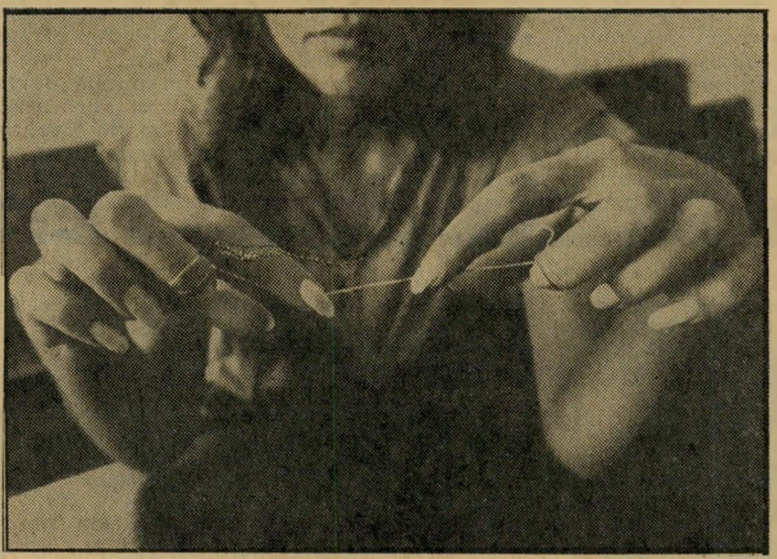

יותר טוב ממיברשת־שיניים

אחרי שמתרגלים להשתמש בחוט, לא מצליחים לקלוט כיצד הסתדרו העניינים בלעדיו.

אופן השימוש: לשיניים העליונות — מלפפים חוט באורך של כשלושים סנטימטר על שתי האמות, ובשני האגודלים מותחים אותו כלפי מעלה. מכניסים למירווחים בתנועות ניסור קטנות; לשיניים התחתונות — מלפפים על שתי האמות, ובשתי האצבעות מותחים כלפי מטה.

קיים בשוק מזלג פלסטי דמוי האות Y שעליו מלפפים את החוט, וזה חוסך כביכול טירדה. ובכן, זה לא כזה פלא. עדיין לא נולד התחליף לעבודת־ידיים. החוט, כשהוא מורכב על מיתקן זה, הוא מתוח, לא גמיש ולכן יעיל פחות.

טענה מצחיקה נגד החוט היא, שהוא „מוריד סתימות". ובכן, אם הסתימה ירדה בעיקבות החוט — אוי לסתימה, ומזל שירדה. סתימה רופפת גורמת יותר נזק מאשר בור פעור.

אם השיניים בריאות, אין אוכלים שומים־בצלים־ובשרים לפני השינה, והדבר האחרון הנכנס לפה (חוץ מנשיקת בן הזוג) הוא החוט הדנטאלי — אפשר בשקט גמור לקום בבוקר, ולעשות „האא" גדול לאוויר העולם מבלי שהשכנים ירוצו מייד למיקלט, לברר איפה שוכב הפגר.

תפירה

כיצד מיצרין

אם בביתך זכרים חתיכים רחבי־כתפיים וצרי מותן, תמיד לדפוק להם בראש ש־יקנו את כל החולצות והסוודרים במידה הגדולה, זאת שתפר הכתפיים רחב בה די, ולא מוציא להם את השרוולים מהגרון. אחרי שעניין השרוולים והכתפיים סודר, נשאר לטפל רק באוהלים המתנפנפים מטה. את אלה פשוט מצרים לפי הגוף, משני צדדיו, בלי רחמנות.

הפטנט כאן הוא בייעול העבודה: מל־בישים את הפריט הטעון הצרה על היצור, המתנועע בחוסר־סבלנות בולט — כשכל התפרים בחוץ, זאת אומרת מצד שמאל. מעמידים את קצר־הרוח בפוזה של ישו הצלוב, ומאיימים עליו בסיכה גדולה ש־יפסיק לזוז. אם לא עוזר, משתמשים בה. מצרים לפי קימורי הגוף, מבלי למתוח הבד.

מביאים בחשבון שצריך להשאיר בד להצרה גם מהצד השני. משתדלים במידת האפשר שלא להצר מתחת לבית־השחי, שכן שם כמעט אף פעם אין עוד בד, והצרה תציק ללובש. שרוולים אפשר להצר לאירך התפר עד בית־השחי, אבל כל דבר באופן פרופורציונלי, בהתאם לנתונים (מוודאים שלא ייווצר שפיץ בולט מרוב הקפדה על עקרון אי ההצרה מתחת לבית־השחי. הקו צריך להיות עגול וטיבעי.)

מסירים את הבגד בזהירות, והוא מוכן ישר לתפירה על צידו השמאלי, מבלי להפוך אותו ולפספס את סימני הסיכות.

מקפידים לתפור כל תפר פעמיים — נגד פיצוצים. גוזרים את העודפים, מעיפים את הבד בחן, ואז קדים וקוצרים את מחיאות הכפיים. אללייך, הדרן יבוא בטוח.

קו הגזירה מתמעט בבית־השחי

פטנטים

מזלגות לתירס

חפשו בסופר־סלים, בפינת הפטנטים, את סכיני התירס הקטנטנים שאותם נועצים משני צידי הקלח, נגד כוויית האצבעות וליכלוכן. נועצים את שני הסכינים

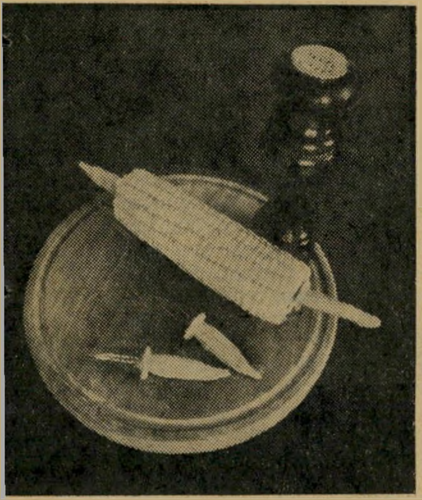

משני צידי הקלח, ואז ניתן להחזיק בו ולגלגלו בלי כל בעיות. נוח שיגעון.

פינת המדליות

כיור נירוסטה

אם במיטבחך כיור נירוסטה, ראשית זה טוב, כי הנירוסטה יותר גמישה מה־אמאייל ומצילה בכך הרבה צלחות שמוטות מגורל מנופץ.

שני זה רע, כי הנירוסטה מקבלת עם הזמן גוונים חומים וכתמים שונים, ששום שיפשוף בברזלית לא יוריד.

מה עושים? חס וחלילה לא לשפשף בחול־ניקוי. לדברים פרועים כאלה, מתישי אנרגיה כאלה, אני לעולם לא מדיחה. פשוט שופכים קצת אקונומיקה, וביד עם כפפה (אחרת מסריח שנתיים!) וסמרטוט כלשהו עוברים קלות על כל המקומות, ומשאירים לחצי־שעה את הכיור והאקו־נומיקה שיסתדרו ביניהם.

שוטפים במים, סוחטים, מנגבים וזה נוצץ כמו חדש. מה שמוכיח שוב כי בנושאים האלה, רק מעצלנים תצא תורה.

אודי יקירתי,

בתו של בעלי מנישואים קודמים באה אלינו בכל פעם לביקור, ומטנפת את הבית בכוונה. היא רק בת שש, ואינני יודעת מה לעשות.

יקירתי. אין עצה ואין תושיה אלא להתהלך כל שעת הביקור עם מטלית לחה בכיס, ובכל פעם להכות — חליפות על הליכלוך וחליפות על יוצרו.

שנית, לעולם לעולם לא להתלונן לאבא המסור, האכול ריגשי־אשמה תפלים במידה כזאת שמצידו היה מוכן לנדב את כל ראשו כזירה להפרשות, ולא רק את ביתו (אשר אך מיקרה בילתי מכוון הוא — בניגוד לראשו — שאת זאת שמנקה אותו.)

היי אומללה עד אוסקר — דבר קל מאין כמוהו בנסיבות האמורות — ואם תתאפקי מספיק ולא תלשיני, תוכלי ליהנות ביושר ממראהו המלבב של בעלך המטפס על התיקרה, אינו יודע את נפשו מרוב רצון טוב, ומנגב משם את עיקבות הרגליים של צאצאו המופרע בריגשי הוקרה עמוקים לראייתו.

איפה — אני שואלת אותך — איפה היית מפיקה בנסיבות אחרות כזה הון פוליטי עבור נישואייך הנמשכים, לא לש־כוח, קצת יותר זמן מאשר ביקור מטריד.

אודטה דנין

(המשך מעמוד 41)

במכונית, ומשלא מצאו דבר הורו לארבעה לחזור למכוניתם ולהסתלק. „הם אפילו לא אמרו מילת התנצלות אחת על כך שפגעו במכונית וסיכנו אותנו," מתמרמר מאיר.

לדבריו של מאיר, מכוניתם נסעה במהירות סבירה בהחלט, שאין בה כדי לעורר חשד. במכונית לא היה כל מיטען חשוד, ואיש מיושביה מעולם לא הסתבך עם החוק. הוא תמה מדוע קרה הכל. הוא חוזר ומדגיש שבמחסום, ליד מושב צופיה, הניחו להם השוטרים לעבור ולא טרחו כלל לבדוק את המכונית. „לא פרצנו את המחסום ולא ברחנו," הוא אומר. „עברנו כמו שעוברים כל מחסום, כך שיוכלו לראות אותנו ולא היה שום חריג."

הבלשים לבושי האזרחית חזרו למקום המארב כאילו דבר לא אירע, ושני הזוגות המשיכו בדרכם, עם גלגלים נקובים. אך הפעם, היישר אל תחנת־המישטרה ביבנה. הם ביקשו להתלונן על החוויה המזעזעת.

מאוחר יותר שבה גם חוליית ה„אורבים" לתחנה. איש מהם לא הסכים להזדהות, והם מיהרו להסתלק. „בתחנה, ביקשנו לברר מי נהג בכלי־הרכב הללו, אבל. כל אחד מהם הטיל את האשמה על השני והצטדק, ואחר־כך הם הסתלקו," מספר מאיר. הוא טוען שבתחנת־המישטרה איימו השוטרים על הארבעה שאם ימשיכו לשבת שם ולנסות לגלות מי האחראי, יכניסום למעצר.

מאיר, המשרת בצבא־הקבע, לא ידע מה לעשות. הוא משוכנע שנפל קירבן לטעות שהיתה עלולה להסתיים באסון: „הם מחפים אחד על השני. רק אם היה מישהו נהרג, היו חוקרים ובודקים את העניין."

דרכי אדם

דודו ראש־העיר

כמעט מבלי להרגיש צמח לטדי קולק מתחרה המאיים על תפקידו וטוען לכיתרו

„לרגל יום הולדתו וחצי של יקיר ירושלים דודו ראש העיר הממונה על חיי הלילה, ראש וראשון למתענגים ואחרון לכל המאחרים בנשף. מפליא לעשות במסיבות חשק, סווינגר רציני ואיש חשוב מאד, הנך מוזמן למסיבה אשר תתקיים ביום שישי עד לשעות הקטנות ברחוב בצלאל 32." זה היה נוסח ההזמנה שקיבלו ביום השישי לפני שבועיים יותר משמונה מאות איש.

כמעט שאין ילד בירושלים שאינו מכיר את דודו ראש העיר, שהפך לאגדה בחייו. אומרים עליו שלוקח לו ארבע שעות לעלות את העלייה של בן־יהודה כדי להגיע לטעמון, כיוון שהוא נעצר בדרך עשרות פעמים כדי לברך אנשים לשלום. כי דודו ראש העיר מכיר את כולם, וכולם מכירים אותו.

מאז הפך למוסד מהלכות על דודו הרבה אגדות. אומרים עליו שיש לו מחשב בראש, שהוא יודע מי ישן עם מי ומתי, מי רב עם מי ולמה, מי חייב כסף למי וכמה. אומרים עליו שהוא היוזם, המארגן והנהגה העיקרי מכל מסיבה המתקיימת בעיר, וכל אחד הרי יודע את טיבן המופלא של המסיבות הירושלמיות. אומרים עליו הכל, אך אין יודעים עליו מאומה.

תעלומה. אלי קריסטל, בעל המועדון החדש שבו התקיימה המסיבה של דודו, מחשיב עצמו כחבר אישי שלו והוא מספר: „מה אני יודע עליו? אני לא יודע שום דבר ואני מכיר אותו מאז שאני מכיר את עצמי. אני יודע שהוא עובד בטלוויזיה. מה הוא עושה שם? זאת תעלומה. הוא עובד במחלקת החדשות. מה הוא בדיוק עושה? אני לא יודע, עורך סרטים, עורך שולחנות. לא יודעים עליו שום דבר, חוץ מזה שהוא גר אצל ההורים שלו.

„אני לא יודע איך התחלנו לקרוא לו ראש העיר, אבל אני זוכר שיום אחד הוא סיפר לחברה שעם רדת החשיכה הוא מקבל את מפתחות העיר מטדי קולק והוא אחראי על חיי הלילה של ירושלים.

דודו ראש־העיר וידידה במסיבה
הפסיכיאטר של ירושלים

כשטדי קם בבוקר הוא מחזיר לו את המפתחות והולך לישון. וכך יום אחד, במקום דודי הג'ינג'י התחלנו לקרוא לו דודו ראש־העיר.

„הוא הפסיכיאטר של כל העיר הזו, כל הצרות של כולם מגיעות לאוזניים שלו. אין לו חברה, אף פעם לא היתה לו, אבל יש לו הרבה מאד בחורות. כששמענו שהוא רוצה לחגוג את היומולדת שלו נתנו לו את המועדון. למה לא? מגיע לו. הוא האורח הכי טוב שלנו, ידיד הבית."

דודו ראש העיר עצמו אינו זוכר בדיוק מניין צמח כינויו, אך ראשית חוכמה הוא ניאות לגלות את שמו האמיתי שידוע למעטים בלבד והוא אומר: „קוראים לי דודו קופרמן, אבל אף אחד לא מחשיב לי את זה. אני לא יודע איך צמח לי השם ראש העיר. תמיד הייתי האחרון שהולך לישון בירושלים, הייתי סוגר את העיר. לא זוכר מי התחיל עם הכיטוי הזה. נדמה לי ששמשון וגודר או ה„עז". הם היו מדברים בסיגנון של דמון רניון וכך קיבלתי אני את ראשות העיר. נהיה לי ,רפיוטיישן' והייתי צריך להגשים אותו."

נהגי־מוניות. דודו ראש העיר ידוע ביחסיו המייוחדים במינם עם נהגי המוניות, המשמשים לו כמקור אינפורמציה עיקרי והוא מספר:

„מה אני אגיד לך? כשנהג מונית לוקח אותי הביתה, הוא מסתכל על המונה ומשלם לי, הם נלחמים עלי שאסע איתם, כי אני תמיד לוקח אותם לבילויים. יש לילות מתים שאין „אקשן" בעיר, אז אני „מסייס" אותם מלשון כרכרות וסוסים, נוסע מקצה העיר אל הקצה השני ושומע סיפורים.

„בכל יום שישי מגיעות לחדר החדשות

(המשך בעמוד 46)

לנשף בחירת
נסיכת הים התיכון
אשר ייערך ב־27.8.77 באשקלון
על שפת הבריכה של
מלון „גני שולמית"
ולנשף בחירת
נסיכת ים־כינרת
אשר ייערך ב־3.9.77 בטבריה
ב„חוף השקט"
תגענה
המועמדות
באוטובוסים
הממוזגים
של חברת
כי הנסיעה באוטובוס של „אגד"
בטוחה יותר מכל אמצעי
תחבורה אחר על הכביש.

לנשף בחירת
נסיכת ים־סוף
אשר ייערך ב־29.8.77 באילת
על שפת הבריכה של
מלון „קיסר"
תגענה המועמדות במטוסי
ארקיע
arkia

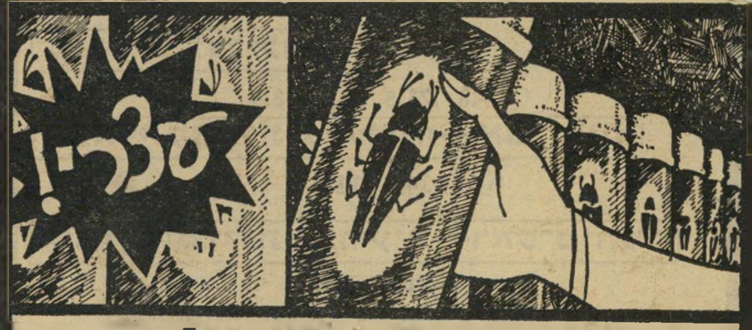

אנחנו נחסל את הז'וקים!
כמה פעמים ניסית להפטר מהז'וקים ולא הצלחת? לאחר חיטוי שלנו, אנו מחסלים את הז'וקים והחרקים ואת מקבלת תעודת אחריות לשנה.
מודיעין 18 ר"ג, טל. 790114-6-5 ● אילת, טל. 059-3012.
היתר משרד הבריאות: 21. רש' עסק 181/76
איתן עמיחי הדברת מזיקים

רובקס
המתנה היפה ביותר

לימונטה
טפט חריש נגד כתמים

(המשך מעמוד 45)

בטלוויזיה יותר מ־50 שיחות טלפון. אני ה,אינפורמאטור׳ של המסיבות. במשך השנים פיתחתי חוש ואני מחלק למסיבות כוכבים. יש מסיבה 5 כוכבים, יש מסיבה 3 כוכבים, ויש פחות. אני רוצה להיות צנוע, אבל המסיבה שלי ביום שישי היתה בעלת 5 כוכבים +. זו היתה אחת המסי־בות הגדולות שידעה העיר מעודה.

„היו איזה 800 איש, נהגי מוניות, אנשי טלוויזיה, שמאל, ימין, מרכז. הייתי קצת במתח, חשבתי איך זה ילך, אני מקורב לכל החוגים בעיר, אבל לא כל החוגים מקורבים אחד לשני.

„החבר׳ה רוצים שארוץ לבחירות, אבל אני עדיין שוקל את העניין. טדי ואני נפגשנו בטלוויזיה, הוא הסתכל עלי במבט מודאג ונמנע מקומוניקציה. הוא קצת מקנא בי, אני חושב.

פסיכולוגיה. „מה אני עושה בטל־וויזיה? אני מפעיל טלפרינטר בי־חדר החדשות, זה שמספרים עלי שאני בא לבניין שעתיים כל יום, מצחיק את החבר׳ה והולך הביתה, זאת סתם השמצה. היתה תקופה שאמרו עלי שאחרי שאני סוגר את העיר, אני בא לבניין, לובש פיג׳מה והולך לישון עד שאני מקבל את המפתחות של העיר בשעות הערב.

„בסך־הכל אני מבסוט להיות דודו ראש העיר, זה עושה אותי לא רציני, לא מחייב. פעם לאנשים לא היו מכוניות פרטיות, היו נוסעים בטקסי. הנהגים היו מספרים לי לאן הלך רעיף אליאס ועם מי. מי נסעה עם קובי ניב. איפה אני יכול למצוא את אריה בובר. וכך הייתי יודע מי הולך לבית של מי ובכלל מה קורה בשטח האהבה בעיר. אחר־כך הייתי רואה את החבר׳ה בטעמון והייתי אומר להם איפה בילו את הלילה. זה הכל פסיכולוגיה, צריך לדעת איך לעבוד עם זה, ואנשים מקבלים הכל ברוח טובה. אם הייתי בתל־אביב? חביבי, אני צריך דרכון בשביל להגיע למקום הזה.״

תל־אביב

שלוחה של דיזה

מנוחתה של אשת ראש־העיר הופרעה — ותוכנית השכונה שונתה מבלי שיודיעו על כך דבר לדיירים החדשים

אין אזרח המעוניין לראות בניינים רבי־קומות נבנים בשכנותו. זה חוסם את האוויר, מקלקל את הנוף והופך את האיזור סואן. על אחת כמה וכמה צפוייה התנגדותם של תושבים שתודעת השקט שלהם מפותחת במיוחד, ולכן שילמו מאות אלפי לירות כדי לחיות בשכונת וילות אכסקלוסיבית ורגועת, דוגמת אפקה או תל־ברוך.

אך תהא התנגדותם של התושבים גדולה ככל שתהא, אם החליט מישהו לבנות בית־דירות גבוה ומכוער ולעשות רווחים נאים, וגם השיג את האישורים הדרושים — מאומה לא יעזור, זהו, כנראה, טיבען של ערי ישראל.

זיווה להט
תשוקה לשלווה

שונה המצב כשכל זה קורה ממש סמוך לביתו של ראש עיר — ולא סתם ראש עיר, אלא כזה שגם מישרד־הפנים לא יכול לו, כאשר גומלת בליבו ההחלטה.

עדות לכך נתגלתה בימים אלה, כאשר עשרות דיירים נדהמים גילו להפתעתם שחברת שיכון עובדים שינתה את תיכנון שכונתם רק בגלל תודעת השקט המפות־חת של זיווה להט, רעייתו של ראש עיריית תל־אביב שלמה (צ׳יצ׳) להט.

דירה שווה מיליון. לפני יותר מ־שנתיים החלה חברת שיכון עובדים בבניית שני בניינים רבי־קומות בשטח שעל גבול השכונות רמת־אביב ואפקה, בקרן הרחו־בות האוניברסיטה—כביש רישפון**. היו אלה שני מיבנים אימתניים בני 16 קומות כל אחד, יצוקים בטון, אפורים ומזדקרים מעל לנוף הווילות שמסביב.

המעבר החסום (מסומן בחץ) אל בית ראש־העיר*
מאחרי גבם של הדיירים

כיאה לחברה מסודרת, המעניקה את מלוא התמורה ללקוחותיה, צירפה חברת שיכון עובדים למיסמכי החוזה שלה עם הדיירים גם מפה המראה את תוכניות הבנייה והפיתוח באיזור. אחרי הכל, מי שמשלם יותר ממיליון לירות עבור דירת פנטהאוז, וקצת פחות מזה עבור דירה „רגילה״, זכאי לשירות הולם.

התוכנית הראתה שהקרקע הפנויה הג־גובל עם שני הבניינים מצפון, הוא קרקע ציבורית המייועדת לנטיעת פארק. כביש

---

* מסומן ביתו של ראש עיריית תל־אביב, שלמה („צ׳יצ׳״) להט בשכונת אפקה.

** כיום רח׳ קרן־קיימת.

כל מה שצלם מקצועי עושה בעמל רב־
מצלמת אגפא אופטימה החדשה
עושה בשבילך אוטומטית!

אגפא אופטימה עם המחשב האלקטרוני היא מצלמה חדישה מאד. לא תוכל להעריך את סגולותיה ועיצובה עד שלא תחזיק אותה בידך.
בקש לראותה בביקורך הקרוב בחנות הצילום.
זה משהו מעניין באמת.

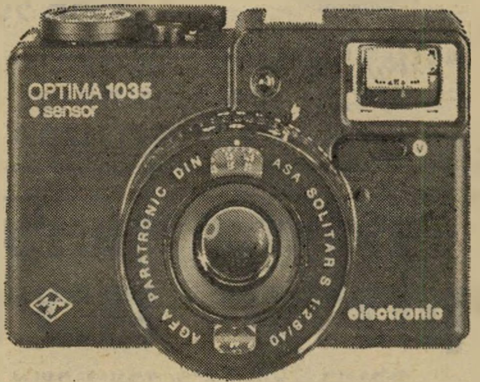

טעינת־בזק ● מחפש זוהר ● מנגנון השהייה ● מחשב אלקטרוני זעיר ● עדשה של 4 אלמנטים
איתות אדום/ירוק ● הפעלה על־ידי סנסור ● שימול נוח ● ממדים מתאימים לכיסך

סרסום: א. גלבלום

עם אגפא AGFA-GEVAERT זה מצליח!

מרכז צלילה נביעות
75 ק״מ דרומית לאילת על חוף ים סוף
מודיע על תאריכי פתיחה

קורסים לצלילה
7.8 ,21.8 ,4.9 ,18.9

ספארי מצולות 1 נביעות—אבו־גלום
14.8 ,11.9

ספארי מצולות 2 נביעות—ראס־מוחמד
28.8 ,25.9

המעוניינים בפרטים מתבקשים לפנות בכתב
למועדון צלילה נביעות, דואר אילת וייענו בכתב.

רובקס
המתנה היפה ביותר

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
חד״ר מרדכי זיידמן
הוצאת רשפים

מורלה
המפטים המעוצבים כיצירת אומנות

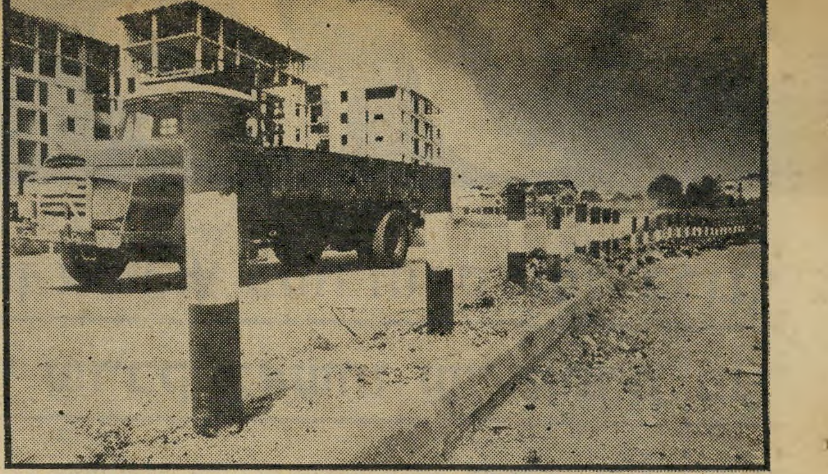

הגדר מסביב לשכונת אפקה
העיקר שיהיה שקט

הגישה אל שני הבניינים תוכנן לבוא מכיוון מיזרח — מרחוב המתנדב ש־בשכונת אפקה. אך לדיירים הראשונים שנכנסו לגור בבניין, שבנייתו הושלמה ממש בימים אלה, הוברר לפתע, כי במשך השנתיים קרו כמה דברים מוזרים ללא ידיעתם.

בדרך העפר המוליכה מרחוב המתנדב אל חניון ביתם הוצבו עמודי ברזל ב־מטרה לחסום את המעבר. כביש־הגישה הוסט לנקודה אחרת, וכעת הוא מתחבר לחניון הבתים מהכיוון הנגדי — כלומר ממערב, מרחוב רקנאטי (שהוא המשכו הישיר של רחוב האוניברסיטה). יתירה מזו, התיכנון החדש מפקיע חלק מהשטח המייועד לנטיעת הגן ויוצר חיץ בין הגן לבין הבניינים.

לאלה מבין הדיירים שלא התעצלו ו־טרחו לברר מהי סיבת השינוי, התבררו דברים מוזרים עוד יותר. סיפר על כך אחד הדיירים, זיגי גונז׳ארובסקי: „לפני שנתיים קניתי את הדירה. חתמתי חוזה והוסבר לי בדיוק מהי התוכנית. גם תר־שים נתנו לי. אחד הדברים היפים בתוכנית היה שילדים יוכלו לרדת למטה ולשחק בגן רחב־הידיים, מבלי שיצטרכו לעבור כביש כלשהו ומבלי שהיתה בזה סכנה.

„בשנתיים האחרונות שהיתי באירופה, וכשחזרתי בימים אלה כדי להשתקע בבית, הבחנתי בשינוי שנעשה במסלול כביש הגישה. שאלתי אצל שכנים, והתברר לי שאשתו של ראש־העיר חששה מפני הרעש שצפוי לה כאשר כמה עשרות מכוניות נוספות יעברו בשכונתה השלווה, והיא הצליחה לגרום לשינוי התוכנית ולהזזת הכביש.״

גטו של שלווה. סיור קצר ברחוב מישמר הגבול, ובשאר הרחובות המוליכים אל ביתו של שלמה להט, מגלה שכל מבואותיה של השכונה נחסמו בעמודי־ברזל וכך נמנע מעבר מכוניות בה. הושארה רק אפשרות אחת לכניסה ו־ליציאה מהשכונה, וכך נמנע מעבר כלי־רכב לשם קיצור הדרך. אשת ראש־העיר זכתה בשלווה המכסימלית שלה. „השאלה היא,״ מדגיש גונז׳ארובסקי, „מי נפגע מכל זה. לנו נגרם נזק בכך שנלקח שטח ציבורי של גן והפך לכביש. כמו־כן מסכנים את ילדינו. אך השאלה היותר חשובה היא, כיצד יכול אדם לשנות תוכנית שלמה מבלי לבדוק את מידת הנזק וההשלכות לגבי הרוב בסביבה?״

רות גל־עד, שהיא חברת ועד הדיירים בבניין, מוסיפה: „יום אחד הגענו לכאן וגילינו שהדרך המקורית חסומה בעמו־דים וסוללים דרך חדשה מכיוון שבו לא דובר בכלל. אנחנו בחרנו את הדירה דווקא כאן בעיקר בגלל הגן שלרגלי הבית. יש לנו ילדה קטנה וחשבנו על עתידה. להפתעתנו גילינו שנערך שינוי מבלי להתייעץ או להודיע לאיש מבין 120 מישפחות הדיירים של שני הבניינים. אנו ננסה לפנות למהנדס העיר ולברר מה עושים.״

„פניתי לעורך־דין,״ מספר גונז׳ארובסיק, „אך זה הבהיר לי שאין סיכוי שראש העיר עבר על החוק או הנוהל. עורך־הדין יבדוק זאת, אך כמעט ודאי שראש העיר פעל על־פי הנוהל החוקי. נותר רק הפגם הציבורי. יש הרבה אירוניה בכך שדווקא צ׳יצ׳, שהירבה להצהיר נגד השימוש הלא־נכון בכוח ציבורי, פעל כפי שפעל. נראה שכשנמצאים בתוך זה משתנה הדעה.״

תגובת הדובר. דובר עיריית תל־אביב, הודה שאכן התוכנית המקורית שונתה על־ידי מהנדס הכבישים של ה־עירייה בעיקבות תלונתה של זיוה להט. הוא הסביר: „היו תלונות של אזרחים באיזור אפקה, שטענו שהכביש החדש יהווה מיטרד עבורם. הללו פנו לגב׳ להט, והיא פנתה לעירייה. חיפשו פתרון, ו־המהנדס מצא שאפשר לשנות את תוכנית הכביש מבלי שתושבי הבניינים ייפגעו ומבלי שהדבר יפריע למתלוננים.״

מיספר דיירים שגרים בשכנותו של ראש העיר, אשר נשאלו לסיבה שבגללה שונתה התוכנית, לא ידעו כלל על השינוי. איש מהדיירים גם לא אמר שהתלונן או חשש מרעש.

לא נותר אלא לראות כיצד ינהג ראש עיריית תל־אביב בתושבי רחוב אלנבי, שיטענו כי הכביש העובר לרגלי ביתם מפריע את מנוחתם. כיצד תשונה אז תוכ־נית המיתאר — לצ׳יצ׳ פיתרונים.

מחאה

אחרון הטרובאדורים

על מצבו של משורר־מחאה אחרי המהפכה

מוצר החודש בסופרמרקט הרעיונות של משורר מידרכות תל־אביב ובתי־הקפה שלה, הוא סיפרון קטן של מיכתמים ה־נושא את השם לשון חורצת. בכתב ידו של הטרובדור האחרון ניתן לגלות שם אפוריזמים כמו: „כדי לאהוב את הארץ / אין צורך / להיפצע / במילחמה אחת / ולמות בחמישית.״ או: „מעולם לא חשב־תי שדמו של יהודי עשוי מתה ושל ערבי מלימון.״ וגם: „ככל שאני יוצא מדעתי ישב אליה אני משונן / מחיבוק הדוב נותרתי בלי רוח חיים.״

אם מנסים להקניט את יונה בן־יהודה, הלא הוא יבי, שוודאי העצלות היא שגרמה לו לעבור מכתיבת שירים לאפוריזמים קצרים, הוא מתקומם נגד הרעיון בכל הרצינות. „מה פתאום?!״ מתגונן המשו־רר, המוכר במו־ידיו את ספרי שירתו והמתקיים עליהם. „הוצאתי כבר סיפרי־שירה במיספר לא קטן. רציתי לגלות לקהל גם את הצד השני שבי, שהוא גם אנושי לעיתים. באקלים שרבי רצוי להשתמש במינימום מילים כדי לעורר מכסימום מחשבה.״

וכאילו כדי להתנצל, הוא מוסיף: „כשם שאני אוהב מדי פעם לדדות על מדרכות שמאליות ולעצור כל שעה או חצי על־מנת לשתות כוסית, כך אני מרגיש שאני חייב לשחרר את המתח שבי גם ביחס למה שמתרחש בחברה הישראלית.״

פרא אדם. בגיל 45 יבי הוא עדיין אותו פרא־אדם מתולתל שיער ומרושל לבוש, בוהמיין בודד וחסר־משפחה, הנראה כמי שמחפש באריקאדות כדי לטפס עליהן. מאז התחוללה המהפכה בשילטון במדינה, ניתן היה לצפות שיעבוד שעות נוספות בכתיבת שירי־מחאה, אבל תפוקת המחאה נשארה באותה הגורמה.

„כל חיי הייתי באופוזיציה,״ הוא טוען. „כשם שנלחמתי בעיוותים של המשטר הקודם בכל הקשור למוסר יחסי־אנוש, ומצאתי את עצמי מושמץ ומנודה, כך גם עתה — אין לי כל סיבה לשבת בחיבוק ידיים מול מעשי המישטר החדש, שנוצר עקב מחדלי המישטר הקודם.

„אבל מעולם לא שחטתי בני־אדם ב־מישור האישי. לא יצרתי דיסטאנט מאף

(המשך בעמוד 51)

המועמדות הסופיות בתחרות

מלכת המים 1977

תזכנה בשי מתנת חברת

דירות חן - אברהם גינדי

• • •

משרדי מכירות בלעדיים של אברהם גינדי:

• ראשון־לציון — רח׳ הרצל 59, טל. 946180

• פתח־תקווה — רח׳ חיים עוזר 28

• רחובות — רח׳ הרצל 187

ההנהלה הראשית:

ראשון־לציון — רוטשילד 42, טלפונים: 947133, 990423

ארומור
צפוי דלתות וקירות

אולפן גרג (בר־קנוא)
פותח ב־14.8.77
קורס בוקר וערב
של שבועיים בלבד ל־
קצרנות
עברית ו/או אנגלית.
הצלחה מובטחת! הירשמו:
ת״א: וייצמן 22, טל. 254826.

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אמנות

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

נמר של נייר

המורד שסטאלין טילפן אליו ✶ כמה תורם יוסל ברגנר

וכמה תורם זלמן שובל? ✶ הנגיף שדבק באשתו של אהרון מגד

תיאטרון

בולגאקוב

שעה שהסופר הרוסי הגולה אלכסנדר סולז'ניצין צובר הון מביקורת חד־צדדית של המישטר הסובייטי, מתנהל בעולם רנסאנס־סיפרותי ליצירותיו של הסופר הסובייטי האנטי־קומוניסט מיכאיל בולגאקוב (1939—1891). במהלך ההערכה־המחודשת לעבודותיו של בולגאקוב, ראו אור גם בעיברית שניים מספריו *, ובימים אלה עומדת מחלקת־הדראמה של שידורי־ישראל לפתוח בהפקת סידרה רדיופונית על־פי סיפרו של בולגאקוב השטן במוסקבה.

השטן במוסקבה חובר על־ידי בולגאקוב (בשנות ה־30') כמיתקפה על תפיסת־החיים הריאליסטית־סוציאליסטית של הקומוניזם הרוסי. זוהי גירסה של סיפור פאוסט. השטן מבקר במוסקבה שלאחר המהפכה, ומשכנע אתאיסט רוסי שהאלוהים קיים. בסיגנון לעגני וציני מסיר בולגאקוב בסיפרו מסווים מעל פני החברה הסובייטית, כאשר תיאור מעלליהם של שליחי־הגיהנום משמש כמכשיר להצגת סאטירה חברתית נועזת. מסקנותיו של בולגאקוב הן כי המהפכה לא שינתה דבר באופי היסודי של החברה, הוא בז לביורוקרטיה הסובייטית, ואף אינו חושש לתאר חליפה הממלאת מקומו של פקיד סובייטי במישרדו ועוסקת במילוי טפסים, וכאשר הפקיד שב, הוא: „מאשר את כל ההחלטות שנתקבלו על־ידי החליפה בעת היעדרו.”

בחודש שעבר הפכה גירסה מומחזת של השטן במוסקבה ללהיט של תיאטרון מוסקבאי קטן בשם טאגאנקה (650 מקומות־ישיבה) שעל קרשיו מועלית ההצגה. בהתחלה נרקם סביב ההצגה קשר־של־שתיקה, עד שבחודש שעבר פירסם הפראוודה מאמר שבו הוא מוקיע את ההצגה כ„וולגארית”. אלא שבניגוד לחששות המפיקים, השילטונות הסובייטיים לא אסרו את המשך העלאת המחזה על קרשי הבמה, אמרה על כך ילנה בונר, רעייתו של חתן פרס נובל לשלום אנדריי זאכארוב: „זה התיאטרון המשלם עבור האינטליגנציה המוסקבאית. הוא דן באמיתות החברתיות בכמיות זעירות שאין בכוחן לגרום צרות כלשהן למימסד הסובייטי...” כמו־כן הוסיפה ילנה בונר, כי אף אחת מהפקות התיאטרון של במאי ההצגה, יורי ליובימוב (59) לא הוצגה בטלוויזיה.

הדראמה של בולגאקוב בחייו, אינה נופלת מהדראמה שעליה כתב בספריו ובמחזותיו. ב־1930 הוא שלח מיכתב לסטאלין, ובו כתב: „די להביא לכך שליצירותי לא יהיה קיום בברית־המועצות. אך בתכונה זו קשורים כל שאר היסודות המופיעים בסיפורי הסאטיריים: הצבאים השחורים, המיסטיים (אני סופר מיסטיקן) המבטאים את הכיעור האינסופי של הווי חיינו; הרעל בו ספוגה לשוני; הספקנות העמוקה בנוגע למהפיכה העוברת על ארצי הנחשלת... בכל שנות עבודתי הסיפרותית הוכיחה העיתונות הסובייטית — — —, פה־אחד ובלהט שאין דוגמתו, כי ליצירותיו של בולגאקוב אין קיום בברית־המועצות. ואני מצהיר כזאת, כי העיתונות הסובייטית צודקת בהחלט.”

כעבור שלושה שבועות טילפן סטאלין אישית אל בולגאקוב, ואמר לו: „קיבלנו את מיכתבך. קראתי אותו יחד עם החברים, תקבל תשובה אוהדת. לא נראה לי שכדאי להרשות לך לנסוע לחוץ־לארץ. אמור־נא, האם באמת הציקו לך כל־כך?...” לקורא התוהה על כך שסטאלין מתקשר טלפונית לדירתו של סופר־מורד במוסקבה, קיים הסבר.

סטאלין העריץ את כישרונו הסיפרותי והתיאטרוני של בולגאקוב. הוא ביקר יותר מ־15 פעמים בהצגת ימי הטורבינים (למרות שבולגאקוב עצמו לא הוזמן להצגת־הבכורה של מחזהו זה) והילל אותו כ„איש מוכשר”. האירוניה היא שימי הטורבינים הינו המחזה לסיפרו של בולגאקוב הגווארדיה הלבנה שבו הוא מטיל ספק רב בתהליך המהפכני שעבר על רוסיה במהפכה. אותה שיחת־טלפון שנערכה בין סטאלין לבולגאקוב, הביאה לכך שפרנסתו של הסופר־מחזאי בתיאטרון של סטניסלבסקי הובטחה, ואיפשרה לו פרנסה בכבוד עד ליום מותו, למרות שמרבית עבודותיו נאסרו לפירסום ברוסיה הסובייטית עד לראשית שנות ה־60'.

40 שנה אחרי שחיבר את השטן במוסקבה מועלה המחזה מדי לילה בתיאטרון טאגאנקה המוסקבאי, כשהוא משמש מכשיר פורקן רוחני לאינטליגנציה המוסקבאית.

השטן במוסקבה
תיאטרון טאגאנקה מוסקבה

* השטן במוסקבה, הוצאת עם־עובד, 374 עמודים.
השלג תשחור, הוצאת עם־עובד, 178 עמודים.

אמנות

שנורציור

מינהג שתפס לו אחיזה רבה בחיי־האמנות הישראלית מאז מילחמת ששת־הימים, הוא מסורת המכירות־הפומביות של יצירות־אמנות למטרות צדקה כלשהן. על מסורת זו אומר הצייר רפי לביא, המסרב לאחרונה לתרום מעבודותיו ל־מכירות־פומביות כאלה:

„מה שקורה עם תרומות של ציורים, זה לא הגון. ניהלתי רישום סטאטיסטי: במשך השנה האחרונה פנו אלי כ־25 פעם ממוסדות שונים, החל מ„ויצ״ו” דרך „נעמת” ועד ל„טרשת נפוצה”. ואילו אני ציירתי במהלך אותה שנה רק כ־30 ציורים.

„מחירה של כל תמונה שלי נע בין הסכומים 3000—2000 לירות, ואיני רואה כל סיבה כלכלית להעניק תמונה כתרומה. אני שכיר, בשנת־הכספים הזאת לאחר ניכוי מיסים והוצאות, הסתבר לי שהרווחתי נקי סכום של 4000 ל״י. זה שציירים עשירים, זו עוד אגדה אחת.

„פנו אלי לאחרונה שאעניק תמונה ל־מען ילדים אוטיסטים. שלחו לי מיכתב. במיכתב התשובה שלחתי להם 10 לירות. כל המיסוד של השנור במדינה הוא איום ונורא. אין סיבה שהמדינה לא תממן את כל המוסדות הללו. ואם המיסים אינם מספיקים — אז שיעלו אותם. הממשלה טוענת שהמיסים הם פרוגרסיביים. אין כל צורך לשקם ילדים משותקים מתרומות. אני כנכה של צה״ל מקבל תגמולים — אז שהמדינה תיתן תגמולים גם לנכים שאינם מצה״ל.

רפי לביא
עוד אגדה אחת

„בשנה שעברה קיבלתי מיכתבים כ־חתימות של גולדה מאיר ושמעון פרס, כדי שאתרום ל'קרן־הבטחון'. אני לא עניתי. אחר־כך הגיע טלפון בעניין הזה, ובו נאמר: 'אתה מעמיד את עצמך באור לא חיובי' אמרתי: 'שקו לי בתחת!'. אני לא שונא צה״ל, ויותר מזה, אני זקוק לצה״ל — אבל מימנו אינו עניין פרטיזני. לא זו הדרך לממן את בטחון־המדינה.

„הלחץ ישנו — והוא לא סימפאטי. קח אדם כמו יוסל ברגנר, שהוא נפש יהודיה טובה, ולכן הוא תרם גם כמה עשרות אלפי לירות למטרות שונות. קיבלתי פעם טלפון ממשרדו של ח״כ זלמן שובל, על־מנת שאתרום ציור למטרה כלשהי. מעניין אותי כמה זלמן שובל שם מכיסו הפרטי בהשוואה ליוסל ברגנר, ואני לא מדבר על תרומה־שחורה, הנעשית דרך חברה בע״מ, מיסים וכו' — אלא מכיסו הפרטי...”

תולעי תרבות

סיפליטרטורה

סיפליטרטורה = מחלה ידועה בחוגי־הסיפרות. ראשונות להידבק בנגיף המחלה הן נשות סופרים ופילגשי משוררים. סימני־המחלה: הזרעה סיפרותית בלא כישרון הפראה.

אידה צורית היא אשתו של הסופר אהרון מגד, שסיפרה בדרך הרומאית שראה אור באחרונה מעיד על כך שנגיף זה מקנן בה. הספר ראה אור בספריית מקור שליד הרצאת מסדה מייסודה של אגודת הסופרים העברים בישראל. סידרה שנועדה לעודד סופרים צעירים. סיפרה של הגב' אידה צורית (מגד) שהינו גבבה עיתונאית רומנטית וחסר משמעות־סיפרותית כלשהי, פורסם בסידרת מקור שבעריכת ק.א. ברתיני ועוזר רבין, מבלי שתהיה הצדקה סיפרותית כלשהי לפירסומו על חשבון ומימון הציבור, שעה שכיתבי־עת (שאינם מוצאים לנכון לפרסם את סיפוריה של אידה צורית) עמוסים בכישרונות צעירים שסידרת מקור מתעלמת מהם (ראה: מונולוג).

לועזית

מאוזוליאום

המשורר ומבקר החברה הגרמנית הנס מאגנוס אנזנצברגר, הינו מרכסיסט ומבקר קיצוני של החברה המתועשת, שוללי הדמוקרטיה הפרלמנטארית וכל שהוא נוהג לכנות „מדע הבורגנות”. במקביל דוחה אנזנצברגר את הקומוניזם הסובייטי, פוליטיקה־אקולוגית ומהפכנות־רומנטית בסיגנון פידל קאסטרו וצ'ה גווארה.

באחרונה ראו אור באנגליה שניים מספריו: מאוזוליאום ותקיפות ושיחזורים *, ומתוכם מסתבר שאנזנצברגר מעריך בגלוי טרוריסטים, והוא רואה עצמו עושה במילים מה שהטרוריסטים מבצעים בכדורים, תוך שהוא בורר לעצמו בקפידה רבה מטרות שנואות בשיטה החברתית הקיימת. אנזנצברגר יוצא מתוך ההנחה שהטרוריסטים נלחמים במישטרה החשאית — שכל קיומה מוצדק מתוך קיומם של הטרוריסטים.

ה'טרור' הסיפרותי של אנזנצברגר מופנה למשכילים המתנגדים לשיטה. לכן הוא מחבר „שירה פוליטית” שבעזרתה הוא לועג לבערות של קומוניסטים מחד, ולוחמי־האקולוגיה מאידך. שירתו במאוזוליאום אינה שירה פרולטארית אלא שירה מלוטשת, מלומדת וקפדנית שנועדה לעורר בקרב משכילים תחושות אנטי־תעשייתיות. שירתו דנה במיכשורים, מכונות וטיפולים בהלם־חשמלי. השירים מכונים 37 בלאדות מתוך ההיסטוריה של הקידמה והן דנות בממציאים טכנאים, מלומדים ופוליטיקאים — שתרמו רבות ל„חברה המתועשת”. בין הבלאדות בולטות

* Mausoleum, 155 pp. Pluto Press Raids & Reconstructions, 312 pp. Pluto Press.

יצירות חסרות־רחמים על ויאצ׳סלב מו־לוטוב (שר־החוץ הסובייטי לשעבר) וצ׳ה גווארה.

בקובץ המסות תקיפות ושיחזורים מקו־בצות מסות היסטוריות על הדיקטטורה של טרוחילו ברפובליקה הדומיניקנית ועל המיפלגה הקומוניסטית של קובה. כמו־כן בולט בקובץ שיערוך אוהד לטרוריזם הרוסי בראשית המאה ועד המהפכה הרו־סית, ועיונים על המאדיה — שבהם הוא מפתח השקפות של הרברט מארכוזה (האדם החד־מימדי), והגדרות של מאבק בפולי־טיקה־האקולוגית.

נושא שלו מקדיש אנזנצברגר מקום רב הוא תורת „שלילת־הבגידה” שבה הוא טוען כי הבגידה אינה פשע — אלא עוד טאבו של החברה. כהמחשה הוא מוכיח שעד היום לא פירסם המטכ״ל הגרמני את גירסתו בעניין הקצין הצרפתי אלפרד דרייפוס שהואשם בריגול למען גרמניה — כך שמחוסר מידע מלא לא ניתן לפסוק לחלוטין את חפותו או את אשמתו. אנ־זנצברגר טוען שבוגדים ומרגלים משחקים למעשה ב„שוטרים וגנבים,” ולמרות הרי־גול בעזרת לוויינים, או ריגול־תעשייתי — הנפוצים כיום — הרי השקפת הציבור בנושא „הבגידה” נקבעת על־ידי שיקולים לא רציונאליים המשועבדים לטאבו־החב־רתי.

במסתו על האקולוגיה טוען אנזנצברגר, כי „משבר־האקולוגיה” נוצר במתכוון ל־מטרות רווחיות על־ידי בעלי־ההון, וזאת על־מנת שירוויחו פעמיים: פעם אחת מזיהום־הסביבה, ופעם שניה מטיהור ה־זיהום־הסביבתי. יחד עם זאת מזהיר אנ־זנצברגר, כי כישלון הטיהור־האקולוגי עלול לדחוף את בעלי־ההון לפאשיזם בסיגנון חדש.

הנס מאגנוס אנזנצברגר מייצג בשירתו ובמאמריו סיגנון חדש של סיפרות ומח־שבה פוליטית־חברתית, הרווח בשנים ה־אחרונות בקרב אנשי־רוח במערב־אירופה.

תרגום

אתיקה

הפרופסור ראובן ירון, בעבר דיקן ה־פקולטה למישפטים, ובהווה מנהל בית־הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירוש־לים אינו „סתם פרופסור”, או „פרופסור גמור” כאותם פרופסורים ייקים, שייסדו את האוניברסיטה־העברית ואת הספריה־הלאומית, ושימשו את ש״י עגנון בתיאור הווי חייהם, ואהבתם לספרים בסיפרו שירה.

הפרופסור ירון הוא חבר הליכוד ומייצ־גו כ„איש־רוח” ראשון במעלה באינספור תוכניות־טלוויזיה. אלא שהפרופסור ירון אינו תוחם בין עיסוקיו הפוליטיים למיש־רתו הציבורית והלא־פוליטית. במלאות 80 שנה למשורר־הלאומני אורי צבי גרינ־ברג, ערך לו פרופסור ירון תערוכה ניר־חבת באולם התצוגות של הספריה־הלאו־מית, בצירוף פלקט צבעוני, ואלבום כת־בים בן 198 עמודים מהודרים בתבנית אלבומית, שהדפסתו עלתה עשרות אלפי לירות.

בימים אלה נחנכה באולם־התצוגות תע־רוכה עלובה, עם פלקט וקטלוג דלים, לתיאור פעליו של י.ל. מגנס, שהשתייך בזמנו ל„ברית שלום” וחיפש אופנים להת־דברות עם הערבים. מלבד פעילויות אלה, היה מגנס בין מייסדי האוניברסיטה העב־רית בירושלים, וגם הספריה הלאומית ש־פרופסור ירון משמש כמנהלה.

אורי־צבי גרינברג
הסיפרייה הלאומית

„חשבתי שאני חוטא גדול. למה? בגלל שנמשכתי לגברים - לנערים

שלמדו אתי בבית־הספר - ואזי באיזה לילה קראתי שיר של אלן

גינסברג... ואני אמרתי לעצמי: יותם, האם בשביל זה התפללת?”

סיפרות על אהבת גברים

„קומוניקציה מינית”

● „פגישה בין כותב פוטנציאלי וקורא פוטנציאלי, אם כן, אינה מומלצת כלל. כל מה שהשניים יוכלו לעשות יסתכם באותנות ביחד, בחדר אחד או בחדרים נפרדים באותה דירה. אתה משער כי קומוניקציה מינית עם אנשים כמוך, כפי שניסחתם זאת קודם היא בלתי אפשרית, בשל סירובם של אלה בעבר — סירוב אשר הביא אותך לאני של פלוסי — ועל כן נשארת רק אפשרות הקומוניקציה בכתב. אתה כותב לאנשים שאתה רוצה — או רצית לשכב איתם, ללטף את שערותיהם, לתת להם יין ולקרוא להם שירים או פרקים נבחרים מהתנ״ך; אנשים שאתה יכול לדבר איתם בלשון שבה אתה כותב (האני של פלוסי נזקק ללשון נמוכה הרבה יותר); אנשים שאתה יכול לטלפן אליהם. אבל אתה נאלץ לכתוב אליהם מפני ששום קומוניקציה אחרת לא מתקבלת על הדעת...”

● „כאן מופיע לרוב האני המפונק, הדוחה את האני הכותב ומעדיף לשכב במיטה ולהאזין לרדיו במקום לעסוק בדחיית הרעשים החיצוניים המפריעים את האני הכותב. אבל הבחירה הזאת — באני המתפנק — השת־משת פעמים רבות מדי, ואם תמשיך לבחור בה, לא תכתוב שום דבר, לעולם. אין כל צורך, כמובן, בדברים האלה שאתה כותב. ואלמלא הנסיבות — צריך לכתוב משהו ולפרסם משהו כדי להרוויח כסף (הכסף הזה, כל אימת שהוא בא, מתמיה אותי. אבל הוא נחוץ); צריך לכתוב משהו כדי להצדיק את עצמך על שאינך מתאבד; צריך לכתוב משהו בשביל אותו אני קורא, הממתין עכשיו בנמל־תעופה שמם וכו׳, לכל דבר, אפילו לדברים שאתה כותב — לא הייתי כותב כלל.”

(מתוך „השערות על מותו של פייר פאולו פאזוליני”)

„הארץ המובטחת”

● אני זוכר את הנסיעה שלי מנמל חיפה לאשדוד. זכרתי בעת הנסיעה את הבריחה שלי מהנסיעה הצפויה לארץ בלתי־נודעת, שאבי אמר לי כי נגיע אליה, ואני אמר־תי לעצמי מה לך בארץ ההיא, מה לך הרחק מהאנשים — מהילדים — שהם אתה. והמונית דהרה. ראיתי עצים שכמותם לא ראיתי לפני־כן. עצים שעד היום אינני יודע את שמותיהם. ובאשדוד — היתה איזו הרפתקה, שכן אמי מתה עוד לפני שבאנו הנה, ואבי רצה לדאוג לעני־ייניו. אז היתה הרפתקה במוסד ניצנים. על הרגשתו של ילד־חוץ, גולה, שעדיין אינו יודע לומר את המילה „ניכור”, עד שהילד, בעצם הנער, למד לומר את המילה ניכור, והסתלק משם. אתה מבין, ששפתי היתה אחרת. ברגעים האחרונים שלפני השינה, נטו הגעגועים אל מקומות ואל נופים אשר היו זרים גם לי בעת שהותי עם אנשים — נערים — שבאו כדי לראות את הארץ־המובטחת, היא אכן מובטחת. או שהיא בסך הכל איזה מין טיול קטן מחיפה לאשדוד, מאשדוד לניצנים, מניצנים לחורבות של איזה מחנה בריטי שנמצא ליד ניצנים, ושם פגימה. אל יותם, שנקרא אז בשם אחר.

● אבל אני ברחתי ממוסד ניצנים. ואתה יודע למה. מפני שבוקר אחד, היתה תוכנית לעקרת־הבית. הנחתה את התוכנית אז רבקה מיכאלי. ואני רציתי להישאר במיטה, ולשמוע את קולה של רבקה מיכאלי. ורבקה מיכאלי היתה אז הקסם והחשיכה והריחוק. ואז ברחתי מניצנים. אבי עוד לא פגש את האשה אשר עימה הוא עושה עד עכשיו, ואני מצטער על כך שאני בעצם תלוי בנסיבות שלא בחרתי בהן, שלא בחרו בי. שלא שאלו אותי — הנסיבות — אם אני אוהב אותן או לא. אתה רוצה לדעת עכשיו פרטים ביוגרפיים. אנחנו יכולים כרגע להחליף פרטים ביוגרפיים, כפי שאחרים מחליפים בולים. אבל אלה שמחליפים בולים יכולים להירדם בתוך הנופים המופלאים של הבולים אשר אותם החליפו. מה יש לנו, חוץ מפרטים ביוגרפיים? והפרטים הביוגרפיים כה מייג־עים. אתה רוצה לדעת מתי התחלתי לכתוב? התחלתי לכתוב בשביל בחור ששמו היה אורי. כעת הוא קצין בצי־הסוחר. ומה אני ביקשתי לומר לו. אל תשכח שהייתי אז נער אשר לא ידע עברית. רציתי להיות שלו. רציתי שהוא יהיה שלי.

● כשהייתי בקיבוץ שאלתי את עצמי מה לי ולקי־בוץ הזה. אתה יודע, כשאני חושב על האנשים שאהבתי ואהבו אותי, אני רואה אותם ואני רואה את עצמי הולכים עירומים בשמש באיזשהו מקום במידבר קרוב לחירבת חזעה. והם שואלים אותי: „יותם, איפה טעינו?” ואני אומר: „אל תשאלו אותי.” ואני אומר: „הסיפור חשוב מן החיים.”

„מישגב־עם־ קיץ 1970”

● „הוא רץ, עירום, בין עצי־התפוח, במטע, בעמק החולה, והממטרות כשוטים, כשוטים או כלטיפות, ולפ־נות־ערב ההרים היו מכחילים, כמו געגועים היו ההרים. הוא רץ, עירום, אבל לא אל ההרים, לא אל השדות, אפילו לא אל עצמו, הוא ידע. ועיניו סקרו את השמיים, כרשות להודות בבילוש הזה, שכן אז הוא עדיין האמין כי ישוב ויראה, ולו להרף־עין, ישוב ויראה, אבל עליו לוותר, הוא יודע שעליו לוותר.”

(מתוך „הרחיפה הלבנה ההיא”.)

„ענוג הלילה בו הורה גבר”

● יש איזו בעיה בין הניסיון לספר את הסיפור

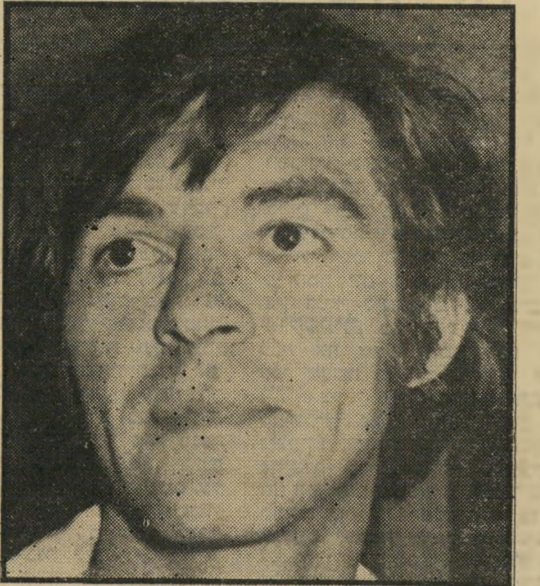

יותם ראובני (28), נולד ברומניה, עלה לישראל ב־1964, ונשלח עם בני־מישפחתו לעיר אשדוד. התחנך במוסד „ניצנים”. סיים את לימודיו התיכוניים בבית־הספר התיכון באשדוד. שירת בנח״ל. היה חבר קיבוץ מישגב־עם. עבד במערכת „למרחב” בתור מגיה. ב־1970 הצטרף למערכת „הארץ” כעורך עמודי־פנים, ושם עבד עד 1976. יותם ראובני טרם פירסם ספר. סיפוריו פורסמו במוספים־סיפרותיים של העיתונות היומית, וביניהם: „השערות על מותו של פייר פאולו פאזוליני” („פרוזה” 10); „בעיקבות האהבה בעיקבות החיים” („עכשיו” 35/6), „הרחיפה הלבנה החיא” („דבר 1977) ו„אורן חושש מעליית הימין” („פרוזה” 15/6) המתא־רים את הווי־חייהם של ההומוסכסואלים בארץ.

מונולוג

של אלה אשר לא ביקשו ממני שום דבר — לא ביקשו שאוהב אותם — ביקשו שאני אספר את סיפורם. הם לא היו טובים. הם לא היו רעים. הם ביקשו שאספר את סיפורם. אתה חושב שהיה עליהם לעשות דברים מופלגים בתחום הפוליטי? לא. הם חיו את חייהם ואני כעד — מה זה עד? מי צריך עד? — הלכתי אחריהם ואני אהבתי אותם. אחר־כך בא הצורך לעסוק במיסחור הסיפורים הללו על אנשים שאהבתי אליהם נתונה. שאני בא אליהם בכל תמדת לבי. והם אומרים: „יותם מה היה שמך הקודם?” ואז בא אורי. ואז באה רעייתו של אורי. ואני כאיש נכלם. מה שיש לי לומר. לפעמים אני אומר: „ארור הלילה בו הורה גבר.” ולפעמים אני אומר: „ענוג הלילה בו הורה גבר.”

● „אתה עומד בבית־השימוש של התחנה המרכזית, בתל־אביב. יוצא ומשוטט בין הרציפים, באולם הכניסה, וחוזר לבית־השימוש. מגניב מבט לעבר המשתינים. מי שמסתכל בך, שלך הוא. הסכמה מיידית, מיברקית, מיבזקית. הפרטים ייקבעו בחוץ, אם ייקבעו. אם מישהו ילמד את המבט שלך, המבט המבוהל והחושק שלך, הנשלח אל הגברים המזוגעים שיוצאים ונכנסים אל בית־השימוש של התחנה־המרכזית. הנה, חייל. אתה מסתכל בזין של החייל והמבט שמרחף על הזין של החייל מכריח אותך לחשוב על הדבר הכי יפה שראית אי־פעם, ששמעת אי־פעם, שאהבת אי־פעם, אם אהבת...”
מתוך: „השערות על מותו של פייר פאולו פאזוליני.”

● טוב, לא נוכל להתייחס לכל מה ושמתרחש בעיתונות־הסיפרותית העברית כרגע. אתה יודע למה? כי זה ישעמם. אני עבדתי משך תקופה ארוכה בהארץ, אבל כעת אין הארץ. ניסיתי להעמיד את עצמי. אתה יודע, בוא נפסיק מהדיבורים האלה על שמתרחש כאן. בעצם לא מתרחש כאן שום דבר. אני עם עצמי. ואני זוכר לך, אם נתייחס, לחסד נעורייך, לשיר של אלן גינסברג. אתה יודע, אני הייתי, לבד לגמרי, באשדוד, ואני חשבתי שאני חוטא גדול, למה? בגלל שנמשכתי לגברים — לנערים שלמדו אתי בבית־הספר ואז באיזה לילה קראתי שיר של גינסברג בתרגומך והוא דיבר שם על רוכבי־אופניים שנותנים לרוכבי־אופניים לזיין אותם בתחת.

ואני אמרתי לעצמי: „יותם, האם בשביל זה התפללת — האם לזה חיכית?” ממול היה אורי.

מו״לים טובים, מו״לים רעים״

● „בלילות מזויינים בבתי־שימוש ציבוריים, מזויינים מציצים אל אולמות סגורים, היה חשש של אברכים חיילים פועלים ונערים מתעמלים חושבים על אלוהים, מי שאינו גוליסט חושב על אלוהים. לכתוב בלי לחשוב לכתוב בלי לחשוב כמו בזין על שולחן יציב על שולחן יציב עד שהדיו יהיה שחור ברדיו ברדיו מבקשים תישארו איתנו. מהירות המחשבה לעומת האיטיות ההכרחית של הכתיבה. החדשות מיד. כאן שידורי־ישראל. השעה שלוש. מהומות הכושים. מעשי אלימות במקומות אחרים. לפתוח את הלב. ברובע סווטו. ביוהאניסבורג. עוד שתי שורות. הדיו שחור. להיות לבד ולכתוב בדיו שחור. ריימונד באר ישלים הערב את הרכבת הממשלה.”
מתוך: „השערות על מותו של פייר פאולו פאזוליני.”

● אחרי הפסיק האחרון, אחרי הנקודה האחרונה, של אותו סיפור שאני מספר לעצמי ואני רושם אותו, עכשיו אני רושם אותו, וזה — אתה מבין — תמיד אותו סיפור עצמו, באה האימפריה. מו״לים טובים והמו״לים רעים. הטובים הם אלה שברשותם הממון. שיש להם מה ושקרוי שם טוב. ואותם מפחידה המילה הומוסכסואליות. הם לא רוצים לגעת בשדיים. מהם אני חוזר מבויש. מהם אני חוזר אל ירון אהובי ואני אומר לו: ירון, שוב זרקו אותי וירון אומר: אני לא זורק אותך. לוקח לי זמן מה להבין. ובעצם אני חוזר אל קני־המידה. וכל הסיפורים שלי, אני אומר לך, תודה לירון. שאני חוזר שפל־ברך ושאני חוזר גולה. והוא קונה לחם מן המכולת והוא קונה לי ציגרטות. מה המו״לים הרעים. אותם לא מפחידה המילה „הומו”. גם לא המילה „זין” שאני אומר. ואני אגיד. הנה: זין זין זין זין. ואת סיפורי הם מפרסמים בכל אותם כיתבי־עת פחות או יותר בלתי־מימסדיים ונימכרים. ואני לא רואה את צילה של ליחה.. אני צריך לשוב אל ירון ולומר לו: ירון אני תלוי בך. והיא מחייך והוא אומר: אני אוהב אותך. ואני שואל את עצמי כמה זמן זה יימשך.

„הוא מדבר בגוף ראשון”

● ירון שבוי בקיסמי עצמו. פעם עבדתי בהארץ, פעם היה לי כסף, לא כתבתי. עד שבא איזה בוקר של פברואר. ואני אמרתי לעצמי: יותם, עשה בא למען נפשך. ולא היה לי אף אחד. ירון בא אחר־כך. ודאי שאני יכול לתת לך שמות. אלה שפגעו בי ואלה שלא שילמו. אבל אני מעדיף לעקוב אחר קסמיו של ירון שבהם הוא נירדם. וחוץ מזה אני יודע לספר סיפורים. בגין מטייל בוואשינגטון. אדם חולה־לב מטייל בוואשינגטון ונפגש שם עם מגדל־בוטנים — וכל העולם יודע על מה הם ידברו לפני שהם נפגשו. איזו שטות. ואני נוגע בירון הישן ואני מפר את השינה. כדי לספר סיפור. וירון מקיץ כדי לומר לי: יותם יהיה טוב, אל בא תדאג, יהיה טוב, אני מבטיח לך. ואז אני נרדם בחיקו בחיק הסיפורים אני נרדם. ובבוקר אני מספר לנייר סיפורים שירון מטייל בהם כמו צל. וירון חוזר מעיסוקיו ואומר לי: כתבת יותם — זה יופי. ואני מתקומם על התלות הזאת ואני מחריש. אני כותב עוד סיפור.

● „עכשיו היה עלי לעמוד על שפת־הים ולצעוק:
יותם ראובני, אנו.
יותם ראובני, אנו.
היה עלי למות בצעקה הזאת. אבל אני יושב כאן, תל־אביב, חורף 1977, ואני כותב. לא אומר יותר מזאת:
יותם ראובני, אנו.
יותם ראובני, אנו —
גם אם אכתוב יום־יום, מעם היקיצה ועד אשר תגבר עלי העייפות. יום־יום מהיום ועד אשר אמות.
עם כל הכבוד לרצינות. עם כבוד רב לגישה צוננת לעניין. עם התייחסות הומוריסטית לעניין. עם הרחיפה עיניים לשלג אמא מתה אמא מתה בעיר זרה מסעות שברי ביוגרפיות פנים שחר סיני עם אחים זרים אחות רעיונות? רעיונות מין עיתונים סירובים הפצרות בושה פחד ספרים ניתוק גולה עשן אלכוהול בתים מתים קץ מילים.”
(מתוך: „הרחיפה הלבנה ההיא”.)

בקטף מקור השם ז׳בוטינסקי? ✱ איך כתב אבא קובנר שירים ✱

12 אלף דולר לחמישה ערבים ✱ אמנות זבה חמאה ודבש ✱

שיילוק (מנחם בגין) מפוצץ את מלון „המלך דויד”

החוקר והביבליוגרף **י.ד. אברמסקי**, פירסם רשימות ביקורת על ביבליוגרפיה לכתבי **זאב ז׳בוטינסקי** הערוכה בידי **ישראל יברוביץ**, וברשימתו מגלה אברמסקי: „לא הרבה עברית ידע ז׳בוטינסקי, אבל הרבה התנגנה בו העברית. הוא, מגן ירושלים, חנית היתה על גבו ובחיקו בנות־השיר, בנות־השיר של הרבה לשונות: נעלם מן המחבר־של־הביבליוגרפיה זו שהוא (ז׳בוטינסקי) ראשון לתרגם את **ביאליק** גם לצרפתית, אף לא ראה, שתירגם שלושה משירי ביאליק לאנגלית...” מוסיף אברמסקי על מחבר הביבליוגרפיה: „המחבר לא ידע, שז׳בוטינסקי היה הראשון לתרגם לאנגלית מסיפורי **צ׳כוב**.” פרט נוסף שמביא אברמסקי, הוא מקור השם ז׳בוטינסקי: „השם ז׳בוטינסקי, עצם הם, על שום מה? על שם המיבצר ז׳בוטין, באיזור קאמנסק, מחוז צ׳רקאס, באוקראינה. בגזירות ת״ח ערכו שם הקוזקים טבח ביהודים...” ● המשורר **אבא קובנר** (להקת קצב בהר גריזים) פירסם בימים אלה ספר־שירים מהודר בכותרת תצפיות, בו הוא מנסה להתאים שיריו לרוח־התקופה, ונעזר בהכנסת אלמנטים לא־שיריים כמו נתונים על מיספרים של היהודים בערים גדולות בעולם, עמוד של מודעות „דרושים” ועוד. בראיון שהעניק קובנר לעיתונאי **חיים נגיד**, סיפר בין השאר: „היתה אצלנו בעין־החורש מחלקה של הנח״ל, שהתחסלה, ונותרו הרבה צריפים פנויים. ובכן, ביקשתי צריף אחד לעצמי. **היום זה חדר העבודה שלי ועד שהכניסו לי מזגן, לפני** כמה שנים, הייתי יושב שם בלילה, מעלי גג פח לוהט, ורגליי בקערת מים. כך הייתי ניצלה...” מקום־עבודה נוסף של

אבא קובנר
לכתוב עם רגליים בקערה

קובנר, הוא „בית־התפוצות” המהודר בתל־אביב ● מנהל הפסטיבל הישראלי **יעקב ביסטריצקי** פירט בראיון־עיתונאי, כמה מהוצאות הפסטיבל: „**גונדולה ינוביץ׳**, הזמרת מיספר אחד היום בעולם, מקבלת בחוץ לארץ בין 5000 ל־10,000 דולר לערב אחד — ואצלנו רק 1000 דולר לערב. וג׳ון **ויקרס**, מגדולי הזמרים של המטרופוליטן (אופרה) בניו־יורק, טנור ניפלא, באמת, מקבל 10,000 דולר לערב אחד. ואצלנו 12,000 דולר (120,000 לירות ישראליות) לחמישה ערבים...” לשם שמירת הפרופורציה הכספית־תרבותית מוטב לציין שהמשורר **יהודה עמיחי** זכה אשתקד ב„פרס ביאליק” שערכו היה 150 דולר (1500 ל״י), והפקת המחזה זה מסתובב מאת **יוסף מונדי** עלתה כ־75 דולר (700 ל״י) ● בתוכנית־הרדיו „שעת־שידור” בעריכת **דודו וייזר** קבע מונדי: „אנחנו נמצאים בארץ בזכות **י״ל פרץ, י״ח ברנר, ביאליק** ועוד כמה אנשים, ולא בזכות **הרבי מלובאביץ׳**” ● מבקר התיאטרון והאסתטיקה **גדעון עפרת**, המבקר בימים אלה, בחשובה שבתערוכות האמנות הבינלאומית דוקומנטה 6, מתאר את פיסלו של האמן **בויס**: „אין דבר שיעצור אותו מלבצע את הרעיונות הפרועים ביותר. אחד מהרעיונות הללו, שהפך לאחת היצירות המבריקות ביותר של דוקומנטה 6, צומח מתוך חדר המדרגות המרכזי: מנוע ענק מסתובב לו ומזמזם בלב הבניין, כאשר מאות קילוגרמים של חמאה (כן, חמאה) משמנים אותו מסביב. המנוע מפעיל, שוב כמו לב, מערכת ציגורות העולה עד לגג הבית וחודרת מבעד לקירות ואשר תכליתה — הזרמת דבש. אכן, פסל מיכאני של חמאה ודבש. הדבש מטפטף לו ליד ערימת החמאה, המכונות פועלות, מעבירות את הדבש בצינורות דרך האוניברסיטה הפתוחה של בויס, וכל המראה המרהיב הזה מסובב בקירות שחלקם מוכתם (בטוב טעם, אני חייב להודות) בטיט דמוי שומן. הנה מה שמולידה חברת שפע כמו החברה הגרמנית...” ● אחרי שהתיזמורת הפילהרמונית בניצוחו של **זובין מהטה**, ניגנה באיצטדיון בלומפילד בליווי רעמי תותחים וזיקוקין די־נור, הציע מחזאי תל־אביבי לזובין מהטה: „לנגן את מילחמת יום־הכיפורים במקום ההתרחשות” ● **צ׳ארלס מארוביץ׳**, אחד החדשנים בין במאי לונדון, מעלה בימים אלה גירסה משלי לסוחר מוונציה של **וויליאם שיקספיר**, כאשר שיילוק מפוצץ במהלכה את מלון המלך דויד בירושלים, כפי שעשה האצ״ל בפיקודו של **מנחם בגין** ביולי 1946. בראיון עיתונאי, אמר מארוביץ׳ על המחזה: „אין כאן שום ניצחון! המחזה אומר כי במצב של חוסר־צדק בסיסי, כולם מפסידים. במחזה זה הבריטים מפסידים ליהודים, אבל אם תרחיב את הפרספקטיבה, אז היהודים עלולים להפסיד ביחס לפלסטינים, כאשר יש חוסר־צדק בסיסי, שלעולם אינו מתוקן, הוא תמיד יוצר את הקונפליקט הסוציאלי־פוליטי הזה. אתה קורא למחזה פרו־ציוני, אבל אני לא רואה אותו כזה, המוציא מסקנות נגד הבריטים — מסקנות שעשויות בקלות להיתרגם למסקנות נגד הישראלים ביחסם לבעיית הפליטים הערביים” ● שר־החינוך החדש **זבולון המר**, עומד למנות את יועצו של קודמו, **ד״ר דן רונן** כמנכ״ל המועצה לתרבות ולאמנות במקומה של **הגב׳ לאה פורת**, וזאת למרות פירסומים שהיו בדבר הישארותה של הגב׳ פורת בתפקידה ● „הזמנה למחול (שדים?)” זו הכותרת בה מזמין עורך מוסף הספרות של הארץ **בנימין תמוז** כ„במה חופשית” לסופרים ולאנשי־רוח שיגיבו על ה„מהפך הפוליטי”. ראשון המגיבים היה הסופר והמשורר **פנחס שדה** שבכותרת „נער מטומטם” סיפר אגדת־עם מפורסמת שבמהלכה הדגיש שדה: „בהיות הנער בשדה עם צאנו, ירדה יונה שחורה על כתפו ובחרטומה מיכתב. במיכתב התבקש הנער לענות על השאלה: האם ישפיעו חילופי הגבאים על שריקתו? ואם כן, באיזו מידה? למשל, העשויה שריקתו ביום־הכיפורים הבא להשתנות מסול מינור לסי במול מז׳ור? ושאלה אחרונה: העשוי הוא כתוצאה מחילופי הגבאות לחוש עצמו בלתי רצוי? כבן־כפר ניבער עמד הנער מתגרד בפדחתו לאור השמש השוקעת. בייחוד נישגבה מבינתו השאלה האחרונה. אז עוד לא עלה בדעתו לחקור אם רצוייה שריקתו בעיני הגבאי והקהל... ●

וויליאם שיקספיר
שיילוק, בריטים ופלסטינים

מאת דן עומר

במדינה

(המשך מעמוד 47)

אדם שלא חשב כמוני במישור הפוליטי ולא ראיתי אותו כאוייבי. לא אדון את אנשי המימשל החדש דרך כוונת המשטמה האישית. אני שופט אותם רק במישור הפוליטי והסוציאלי. ברגע בו הם שוגים במישורים אלה, יש לי הזכות כאזרח להתקומם נגדם."

הצדק דוחק לפינה. המהדורה הראשונה של לשון חורצת אזלה תוך זמן קצר. יבי רכש לו כבר חוג לקוחות קבוע היודע מה ניתן לצפות ממנו. ברגע בו הוא מופיע, יש הקוראים לו מרחוק ושואלים: „יש ספר חדש?!"

לקט המיכתמים שכינס בספר הוא פניני־לשון שעל פי הגדרתו „רלוואנטיים ל־מציאות חיינו." חלקם התפרסמו מעל דפי הארץ. אחרים נכתבו במיוחד לצורך ה־סיפרון. „כדאי קצת להשתחרר מהשירה ומהאקטיביות של הביטוי הלירי," הוא אומר, „לכן החלטתי לנקוט עמדות באפוריזמים שנוגעים בצורה אנליטית־ביקורטית במתרחש בחברה הישראלית. כמו, למשל: היות שאנחנו מדינה אחרת: מיום ליום כוחנו עולה וערכנו יורד."

ציוריהם של כתריסר ציירים ישראלים מפורסמים, שנתרמו בשעתו כאיורים ל־שיריו המתפרסמים בהארץ, מאיירים את המיכתמים.

האם אין משורר־המחאה מרגיש את עצמו מתוסכל על שהעם, הקונה את ספרי שירתו, אינו נוהג על פי המוטף בהם?

„הצדק דוחק אותי מדי פעם לפינה," משיב יבי. „אבל כבר בהקדמה לסיפרי התבוסתן, כתב הפרופסור עקיבא ארנסט מימון: ,יבי, למי אתה עמל?'."

מחלת הטיפשים. אבל אין מקום ל־דאגה. יבי אינו נואש. הוא אומר: „כבר אז הייתי במיעוט, קראו לי ,פתח! תבוסתן! עו־כר־ישראל!' ולמרות זאת המשכתי להתריע

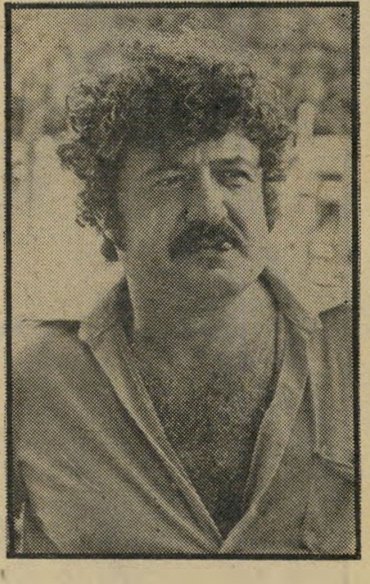

משורר יבי
לחרוץ לשון

ולזעוק. נכון שזה מעיק עלי, אבל תלתלי הם מאדמת החימר של הארץ הזאת. אני אוהב אותה לא פחות מאדם אחר. אני רוצה את טובתה מנקודת־הראות האישית שלי.

„כשערפאת הופיע על המפה הפוליטית כתבתי את השורות הבאות: ,זכותך וזכותי בדו־קיום. זכויותיך בלי זכויותי — רק על קברי!' אמצעי־התקשורת מתרחקים ממני ומתנכרים אלי. זה לא מתסכל אותי. אני מאמין באמונה שלמה במה שאני אומר. ידעתי ואני יודע שאני שייך לקומץ קטן של אנשים שמתריעים בלי הרף, גם כש־יורקים בפרצופם.

„אני לא מתחרט על זה אף לרגע. נראה שנגזר עלי להיות אופוזיציונר עד יומי האחרון." ונראה עליו כי הוא דווקא נהנה מהגיזרה הזאת. „ההיענות לסיג־נון שלי," מודה יבי, „זוכה בתהודה. יש לי הקהל שלי. היות שהצניעות היא מחלתם של הטיפשים, אני לא רוצה להצטנע. אני יודע שהאפוריזמים שלי נקלטו, וכבר נוצר מצב שצעירים משתמשים בהם כ־מטבעות־לשון בסיטואציות שונות."

ונוכח הביקוש הרב, בייחוד מצד אלה שאינם מסכימים לדעתו, חורץ עתה יבי את לשונו במהדורה שנייה.

תשבץ העולם הזה 2083

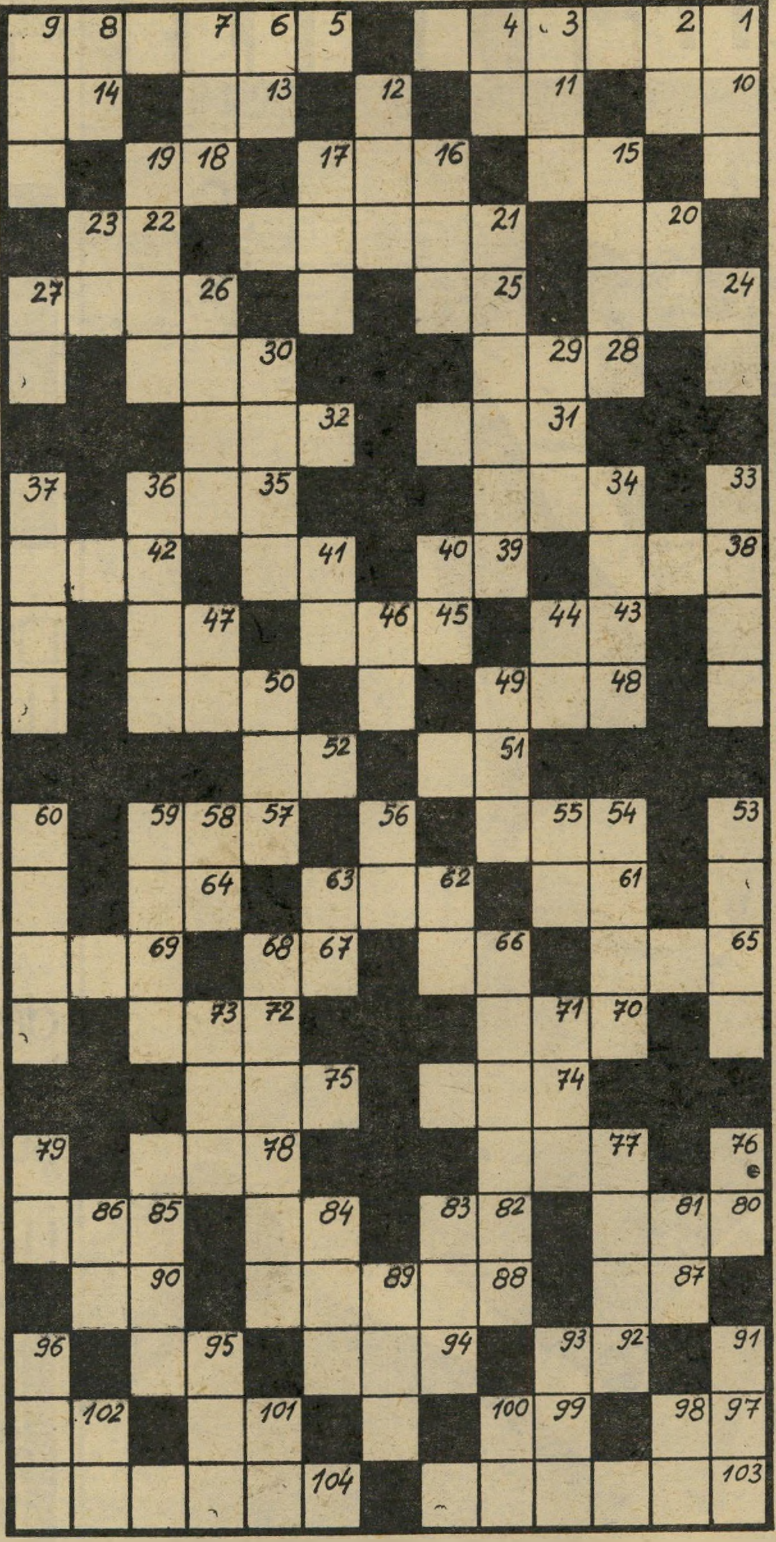

מאוזן:

7. ממתק בטעם שקדים; 5. יישוב ליד חיפה; 10. תווית; 11. נולד קודם עיתו; 13. כינוי; 14. ודי בלי סוף; 15. פרוסה; 16. שער הבית; 18. עבר; 20. זכר בבקר; 21. מושב בארץ; 22. מצבת־זיכרון; 24. פלצור; 25. מזמר; 26. טורף ימי; 28. מאסר; 30. ייחל!; 31. חבל עבה; 32. מיזרח; 34. תנועה פוליטית בארץ; 35. מפחד; 38. גוש־עפר; 39. מכשף; 41. פתי; 42. מחלקי הגוף; 43. מטבע יפאני; 45. בהרת־קיץ; 47. דורון; 48. המציא בדמיונו; 50. הקים; 51. קולה של הפרה; 52. תנועת־מים בים; 54. ארוכה; 57. להקת בהמות; 61. עלוב־נפש; 62. מעצור; 64. נרדם; 65. יפעה; 66. נועם, רוך; 67. תרופה; 69. עייף מאד; 70. משמש לחי־בור; 72. תקופת זמן; 74. מכונית שהורכבה בארץ; 75. מיסמך התחייבות בנקאי; 77. כתובת; 78. מדריך ראשי (ר"ת); 80. מפרי העץ; 82. נהר באפריקה; 84. גוף; 85. ממנה שואבים מים; 87. הדרך הקצרה בין שתי נקודות; 88. יסוד מוסד; 90. מן הגפיים; 92. בר־מינן; 94. מוט דק; 95. חזר; 97. בגד־שרד; 99. אילו; 101. הבל; 102. אוייב; 103. נדבות; 104. לשו־נות־קרח.

מאונך:

1. נעם לחך; 2. רמת־גן (ר"ת); 3. מבני נוח; 4. נמוג; 6. סימנו של האיש הבודד לכנסת; 7. גחלים לוחשות; 8. יחידה בסולם הצלילים; 9. חודש בשנה העיברית; 12. נתח; 15. מתבודד; 16. מגילגולי הארבה; 17. ילקוט; 19. מקום־מגורים; 20. רצועה; 21. בני־תחרות; 23. מספיק!; 24. רטוב במיקצת; 26. כוהן־דת נוצרי; 27. רוח רעה; 29. עיר באי־רופה; 30. חמסין; 33. מורכבת על רגל הסוס; 34. גץ; 36. מלך החיות; 37. מחודשי השנה העיברית; 40. בוסתן; 41. אפס כוחו; 44. חומת־מים; 46. אדון; 47. עצם בפה; 49. רעש, סאן; 50. השמצות; 53. לוקח מלקות; 54. יחידה צבאית; 55. הרבץ!; 56. חומת־מגן; 58. שופט; 59. הונאה; 60. רוך, חן; 62. בר־בטן; 63. מושת על כל אזרח; 66. סקרנות; 68. שינאות; 71. העביר מפיו אל קיבתו; 73. בושם מיקראי; 76. בהמה דקה; 77. מקום שלם בגוף; 79. מתגורר; 81. בהמת־משא טיבטית; 83. אבן־חן; 84. עליצות; 86. קיטור; 89. תחב; 91. אמיתה; 93. ניר; 95. מכינויי האלוהים; 96. עיר גדו־לה; 89. אם הפנינה; 100. קרס; 101. אלו־הות; 102. פקודה מפורשת.

הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת. ד. 136, תל־אביב.

בין הזוכים יוגרלו פרסים: שתי מנות בשווי —.50 ל"י (חמישים לי־רות) כל אחת, באחד מסניפי רשת הפיצריות רימיני בתל־אביב.

קשקשת 2083

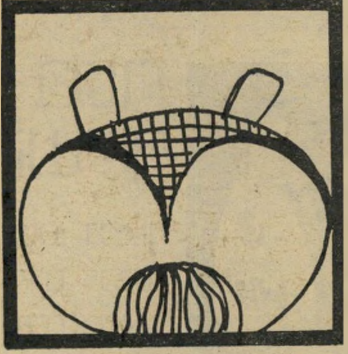

קשקשת 2081

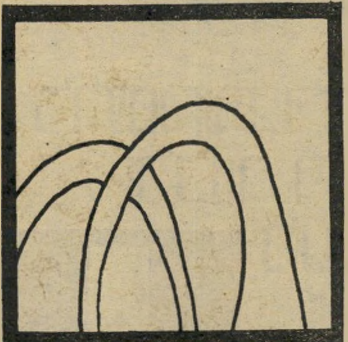

- „אמרתי לך לכוון פוקוס כשצי־למת את פיסגת החרמון!"
יהודה מטלון, רח' ליליאן 5, תל־אביב
- זוג מוזלמנים בהתעמלות־בוקר.
דדי תבלין, רח' גזר 6, תל־אביב
- חפש את המדליף.
ישראל לסינגר, רח' אילת 19, בת־ים
- תצלום מקרוב מאד: שתיים משערותיו של בגין לפני הדגל בטכס הפרידה בלוד.
שלמה ספירבלט, רח' שילה 13, רמת־גן
- הקמת המערך והליכוד מוכיחה כי גם משורה של אפסים אפשר להר־כיב שרשרת.
רחל פשחצקי, רח' נתן 19, רמת־גן

PIZZERIA RIMINI

מסעדות איטלקיות

תל־אביב, ככר אתרים טל. 288800
תל־אביב, כפר מלכי ישראל 4, טל. 263987
תל־אביב, רח' אבן־גבירול 24, טל. 266177
תל־אביב, דיזנגוף 93 טל. 221681
חיפה, רח' הנביאים 20, טל. 640201
חיפה, דרך רופין טל. 252654
ירושלים, רח' יפו 43 כשר
ירושלים, המלך ג'ורג' 15 כשר
רמלה, רח' הרצל 102
אילת, מרכז התיירות החדש

חדש!!!
בן־יהודה 262
פינת דיזנגוף
טל. 455070

Pizzeria Rimini 1977 המוצר הנבחר

יש חדש
תחת השמש!
שיזוף טבעי
ועור רענן עם
תכשירי השיזוף
"דליאל"
בעת
השיזוף
שמן "דליאל"
קרם "דליאל"
מילק "דליאל"
לתינוקות, לילדים
ולעור הרגיש
לשמש
delial
baby
sun milk
לאחר השמש
קרם לפנים
מילק לגוף
(עם Collagen)
מרגיע, מרענן, מזין
ומשקם את העור
delial
maxy
braun
יעניק לעורך
צבע חום נהדר,
עם השמש
או בלעדיה !
תוך 3-4 שעות
מזמן המריחה.
maxi braun
delial
BAYER
דליאל
תכשירי שיזוף

רחל מרחלת על כל העולם

בירה ומצב רוח

מאז ומתמיד טענתי, שלבחורות טובות אין צורך לדאוג. במוקדם או במאוחר הן תמיד מסתדרות, ומוצאות את אושרן.

אחת החתיכות המבוקשות של העיר היא ללא ספק החוברת היפה של רשת מלונות שיף, **עמירה תמיר**, שהסתובבה כימעט שנתיים תמימות בשטח בנוי כשהיא לגמרי הופשייה ונטולת אהבות. מאז הרומן הרציני האחרון שהיה לה, עם אחד מאלופי צה״ל, לא מצאה הדוברת הנמרצת שום גבר שידבר אל ליבה. עד שכולם סבר חשבון, שהגבר של עמירה עוד לא נולד ואם הוא נולד אז הוא בטח לא גר בישראל. ואתם יודעים מה? צחוק צחוק, אבל עובדה. הגבר שמדבר אליה היום הוא באמת לא ישראלי, אלא אחד שמתגורר בטורנטו ומנהל עסקים בישראל.

אומנם הוא לא אלוף בצה״ל, אבל הוא אלוף הארץ בבירה. **מורי גולדמן**, בעל מיפעלי הבירה בישראל. שני היפים האלה

עמירה תמיר
מציאה לברנית

הכירו בפתיחה החגיגית של מלון המארינה בתל־אביב, שעמירה היא דוברתו הנאמנה. הכירו, ויישר מצאו שפה משותפת, עד כדי כך שלא מפסיקים לראות אותם בעיר מאושרים ואוהבים כמו שכתוב. מורי בן ה־47, שהספיק כבר להיות נשוי, לקח את עמירה שלו למסיבה שערכו לכבודו מנכ״ל מיפעלי הבירה בארץ **דרור בונדי** ואשתו **יואלה**, בווילה שלהם בסביון, בנוכחות ראש הממשלה לשעבר **יצחק רבין** ואשתו **לאה**, האלוף **שלמה גזית**, רב־אלוף (מיל.) **צבי צור** ועוד כל מיני חשובים.

אז ככה. עמירה הג׳ינג׳ית, בעלת העיניים הירוקות, הידועה בעיר כסופר־ברר־נית, בררה וברה עד שהגיעה למסקנה, שעם מורי גולדמן, הכל ממש בסטייל שהיא אוהבת.

בינתיים נוסע מורי על קו ישראל־טורונטו לעיתים קרובות, אבל כשהוא בארץ הוא צמוד לחברתו, ובשבוע שעבר הם אפילו נראו מאושרים כתמיד במועדון הים־התיכון באכזיב. מורי הוא איש מעניין, עם עוצמה מחשבתית ועם רגישות ליופי ואסתטיקה, כי אלה הן בערך הדרישות של עמירה, שהיא אוהבת־חיים אמיתית. כי חוץ מזה, שהיא דיילת אל־על לשעבר, היא גם בוגרת האוניברסיטה בסיפרות עיברית ותיאטרון. לי, אישית, יש רושם שעוד יישפכו פה הרבה נהרות בירה, כי השניים האלה הולכים על גדול.

לא גירושין ולא יער

אילנית ונחום גת

האמינו לי, שאם ישראל יכולה להתברך בשיאים אז יש ביניהם, במקום של כבוד, שיא עולמי בהפצת שמועות. כי השמועה של השבוע טענה בעקשנות שהזמרת **אילנית** ובעלה הקבלן **נחום גת** עומדים להתגרש.

מי לא זוכר את הרומן שהדביקו לאילנית עם שותל־הלבבות הפרופסור **מוריס לוי**, ובסוף הסתבר שהשניים בכלל לא מכירים. ובכן, משהו דומה קרה גם הפעם, אלא שבעת הפארטנר לסיפור מוכר לה מאד. זהו בעלה.

בקיצור, אחרי ששאלתי את פי הנערה, והסתבר לי שהכל „שטויות במיץ עגבניות,״ כמו שאמרה לי חנה, שזהו אגב שמה האמיתי, החלטתי לברר מה מקור השמועה. אז ככה. אילנית יצאה לפאריס לככב בסיבוב ההופעות שאירגן **יונתן כרמון** באולימפיה, ובעלה נחום החליט להצטרף אליה. אני לא יודעת מה בדיוק קרה בסיבוב ההופעות הזה, אבל עובדה שהוא הסתיים מוקדם מהצפוי.

אילנית החליטה לחזור ארצה, ואילו נחום עשה חשבון פשוט שאם הוא כבר בפאריס, אז כדאי להישאר שבוע נוסף ולתת גם קפיצה ללונדון. אחרי הכל אי־אפשר לנסוע כל יום לחו״ל, ובעצם למה לא.

אז אילנית חזרה לישראל ובעלה נשאר בחו״ל, דבר שפתח מייד את פיות כל הרכלנים המיקצועיים של העיר, שמיהרו לספר לי את החדשה המרעישה שהתגלגלה לצורה של „אילנית ובעלה רבו בפאריס, היא עזבה אותו וחזרה בלעדיו.״ נו, ועכשיו שיפטו בעצמכם.

מה שאני יכולה להבטיח לכם, זה שחוץ מהעובדה שהם זוג מקסים וחיים נפלא, הלוואי על כולם. הם חושבים אפילו על ילד נוסף והגירושים מהם והלאה אם בכלל.

אז זהו. אל תהרסו לי מישפחות טובות ואל תשימו עין הרע.

דיין בקאן

אם אתם יודעים אפילו בערך מה משמעות של הסיסמה „כאן קאן,״ על כל המשתמע ממסיבותיה וההילולותיה, אז הוסיפו לזה קידומת של דיין בקאן, ותקבלו תישלובת של הרפתקאות כמו שיכולות כל המי־הוא־מה, טיסות לאיים הפרטיים שבסביבה וכו׳, אז כמו שקורה לישראלים בדרך־כלל, את הסיפור האמיתי שלהם להתרחש רק לצלם־עיתונות עליז כמו **אבי דיין**, השוהה מזה שנתיים בפאריס.

אבי, שהוא הרפתקן שעבר הסבה מחובב למיקצועי, הגיע לעיר כדי לצלם עבור מיספר עיתונים, וכמו תמיד הוא הגיע עם שתי מיזוודות גדולות שכללו מלתחת חורף ומלתחת קיץ, כדי שבכל מקרה בלתי־צפוי הוא יהיה מוכן לצאת לעניין בלי לבזבז זמן.

בקיצור, אחרי שהוא עבר פלירטוטים שעוברים על כל צלם מתחיל שמגיע לקאן, כמו מסיבות על יאכטות, קוקטיילים עם

אבי דיין
חיים משוגעים

בחוץ הם תופסים עם מישהי עם קשר ישראלי.

אבל את אבי זה לא מרתיע. כי אצלי בחיים, כמו שהוא אומר: „כל האהבות מתחילות במצלמה ונגמרות במיכבחן־בד על הסדין במיטה.״ הוא פגש אוסטרלית אכסוטית בשם **רותי** שלא עושה חשבון לאף אחד, שהיה לה חם במטוס והיא התפשטה ופיזרה על עצמה דאודורנטים ליד כולם. לאחר בירור קצר הסתבר לאבי שהיא היתה בישראל וניהלה רומן סוער עם הזמר **אריאל זילבר**, עזבה אותו והגיעה לקאן. מה עוד שאביה הוא מפיק־סרטים ידוע באוסטרליה.

מן הון להון, היה להם על מה לדבר, צילומים וכו׳, והיא כל־כך התלהבה מהמצלמה של אבי עד שהציעה לו לבוא איתה ללוס־אנג׳לס, כדי להצטרף לאביה שפתח שם מישרד גדול.

אבל אבי, שכבר נשרף מספיק בחיים שלו, לא מיהר לקפוץ על העגלה עם שתי המזוודות הכבדות שלו. הוא אמר לרותי שתיסע לשם לבד, תחפש להם דירה ורק אחרי זה הוא יצטרף אליה. בינתיים הוא הגיע לארץ לביקור, ואם תראו שהוא במתח לא נורמאלי, אפשר להבין שהבחור מחכה לטלפון מרותי.

רק שלא תחשבו שהוא יושב בחיבוק־ידיים. המצלמה שלו ממשיכה לעבוד במרץ, ולפי התוצאות שראיתי רותי עוד יכולה לחכות בתור. עד כאן מדיין.

פיוס במיאמי

מי שחסר היום בנוף חיי הלילה של תל־אביב הוא האדריכל **יורם רסקין**, שיצא לסיור מיקצועי בחו״ל, כולל רמונט כללי ביחסים עם האשה, **דפנה**, השוהה עם אמה הספרית **אנטה** במיאמי.

יורם, המתגורר בפנטהאוז כמו בסרטים בתוכנית ל׳, החליט להפסיק לארח בדירתו כל מיני חברים טובים, כדי לקפוץ לארצות־הברית ולבדוק מה שלום האשה והילדים.

הוא מכחיש את כל השמועות על גירושין, ועכשיו מחכים הכל לראות אם דפנה באמת תחזור איתו, או שהביקור הקצר של הבעל רק יטען לה את המצברים לתקופת שהייה נוספת בחו״ל.

הרפתקות בלי חשבון

מי לא חולם או חלם פעם על הרגע שבו יוכל לעזוב הכל, לקחת מיזוודה ולנסוע לחו״ל לתקופה בלתי־מוגבלת, לטיול הרפתקאות? מי שעשו ועושים את זה כרגע הם שני נערי־השעשועים החיפאים, מי שהיה אלוף הארץ בשחייה לנוער **דורון שפי** וחברו **מוישל׳ה פליישר**, שהחזיקו בתואר הדון־ג׳ואנים של הטכניון.

אז כמו שהשניים האלה סיימו את שנתם הרביעית בלימודים בהצלחה, הם החליטו, שחיים רק פעם אחת, עזבו הכל ונסעו בעיקבות מזלם לחו״ל, התגלגלו מפה לשם, עד שהגיעו לקלן שבגרמניה.

בקלן הם פגשו באיש־העסקים **רוני שפורן**, שקיבל אותם לעבודה במיסעדת המקרוני שלו בתור אחראים על הוצאת הזבל. אבל לא ישראלים עם אמביציה יישבו ויוציאו זבל. כי מוישל׳ה החליט מייד שהרבה יותר נעים לנגן בפסנתר שבמקום, זכר לימים שניגן בחיפה.

וכמו שקורה בסרטים, שמע אותו פרופסור למוסיקה שהזדמן למקום. שמע — והתלהב. הוא הזמין את הבחור למיבחן על מנת להתקבל לבית־הספר הגבוה למוסיקה שבקלן. תארו לכם איך הגיב הבוחן, כשגילה, כי הנבחן המחונן מישראל אפילו אינו יודע לקרוא תווים.

מוישל׳ה הוזמן לנגן במסיבה שערך תעשיין־הטכסטיל **רמי אלון** לכבוד מכבי תל־אביב שביקרו בקלן, שם הכיר לו רמי את אחת ההוגמניות שלו, יפהפיה גרמניה בשם **סבינה**, שכבר הציעה לבחור, שומו שמיים, נישואין.

בקיצור, דורון ממשיך להוציא זבל, מוישל׳ה מסדר לו חתיכות ועם ישראל חי. בחו״ל.

חתונה גאונית

הוא עשה זאת, למרות כל המיכ־שולים שהציב לפניו החוק הקר הבל־תי־מתחשב, למרות השערורייה והפירסום העצום שליוו אותו בחודשים האחרונים.

יהורם גאון, הרווק מיספר אחד במדינה, אהוב־ליבן של האמהות ואליל־הזמר של בנות השלושים, נשא לו לאשה צעירונת בת 17 וחודשיים, ומי שלא ראה את יהורם ביום חתונתו לא ראה אדם מאושר מימיו.

לבוש חליפה חומה שמתחתיה חולצה בגון קרם ועניבה־ורודה, על ראשו כיפת־משי לבנה שזורה חוטי־זהב ואת עיניו הירוקות מסתירים זוג משקפיים כהים. כך עמד יהורם בפיתחו של בית הכנסת על שם רבן יוחנן בן־זכאי בעיר העתיקה בירושלים, אותו בית־כנסת שאליו היה הולך בילדותו עם סבו, שהיה תשמש שם לפני קום המדינה, וקידם את פני אורחיו שהונחו למקום האירוע על־ידי עשרות שוטרים ערבים שלא ידעו כלל מיהו יהורם גאון.

אחיו של יהורם, בני גאון, מנכ״ל כור אירופה המתגורר באמסטרדם, שהגיע ל־ישראל כדי לחגוג כאן את בר־המיצווה של בנו משה, שילב שימחה בשימחה ונשאר גם לחתונתו של אחיו הזמר. הוא כיוון מצלמה משוכללת בעלת מכשיר הק־לטה צמוד, וצילם את כל באי הטכס.

הכלה בוששה לבוא, והרוח הירושלמית העיפה את הכיפות מעל ראשי הגברים ובידרה את שמלות הנשים.

יהורם החל מתעצבן ואמר, ספק בצחוק ספק ברצינות לאחותו, כלילה: „נו, מה עם הכלה? אולי היא התחרטה?״

אבל הכלה, אורנה גולדפרב בת ה־17 והחודשיים, לא התחרטה. מאז עלתה לכות־רות, בעיקבות דחיית נישואיה, הפכה מן הילדה הצעירה המפוחדת שבאה עם יהורם ואמו שרה לבכורת הסרט מיבצע יונתן — לאשה בוטחת, בוגרת הרבה יותר.

עד למתן אותו צו שאסר על יהורם לשאת את אורנה לאשה, התגוררה היא בבית הוריה בחיפה בעוד הוא מתגורר בדירתו הרמת־גנית. אחרי שניתן הצו החל־ליטה אורנה שאין לה מה להפסיד, עברה להתגורר בדירתו של יהורם, השיבה על הטלפונים, בישלה ארוחות ותיפקדה כע־קרת־בית לכל דבר.

קודם לעשות חיים

כשיצא יהורם לסידרת הופעות ב־וונצואלה השאיר את אורנה בבית, והסביר כי אינו רוצה לפגוע ברגישו־תיהם של היהודים שלפניהם הוא עומד להופיע בחו״ל ולנסוע אליהם בחברת מי שעדיין אינה אשתו החוקית. מיד אחרי שנסע החלה אורנה נראית בקפה פינתי בתל־אביב ובמסיבות של הבוהמה. עכשיו היתה כבר בוטחת בעצמה והשיבה בחוצפה ובחן רב לשאלות העיתונאים. כשנשאלה פעם מתי היא מתחתנת, השיבה: „מבחי־נת הרבנות אני כבר מספיק גדולה. מבחי־נתי אני, שיהורם יחליט בשבילי.״

כשחזר יהורם מנסיעתו, לחו״ל, נפסקו בילוייה של כלתו הצעירה הממתינה. כי יהורם, למרות 20 שנותיו במיקצוע, אינו נמנה עם חוגי הבוהמה, ידוע כאיש יושב בית שאינו נהנה בחברת יותר משניים־שלושה אנשים.

במשך תקופה מסויימת לא נשמע שום חדש מכיוון קן האהבה הרמת־גני, עד

הראשון לציון

הרב עובדיה יוסף השיא את אורנה גולדפרב האשכנזייה מחיפה ליהורם גאון הספרדי מירושלים, בחתונה ספרדית טיפוסית כשברכות בשפת הלאדינו נשמעות מכל עבר. כמו למשל: „מזל בואנו״ שפירושו מזל טוב, או „אדיו סניור דל מונדו״ שפירושו: אלוהים ריבון העולמים. ניראו בחתונה, בצד החיפאים המטופחים שבאו מצד הכלה, תושבים אופייניים של השכונות הירושלמיות שבאו מצד החתן. למעלה מימין: יהורם על כתפיו של שימחה הולצברג.

אמהות שרות

הכלה אורנה, אמה יהודית ושרה, אמו של החתן, שרות במעגל שירי מולדת בטכס נישואיהם של יהורם ואורנה. אמו של יהורם דאגה לכלתה, ביקשה ממנה שתנוח ואף הביאה לה צלחת עמוסה.

האח הבכור

של יהורם, יגאל (ליד הכלה) היה מאושר מאד במסיבת חתונתו של אחיו. „חיכינו לרגע הזה כל־כך הרבה שנים״ אמר, והתחבק בהתרגשות רבה עם הכלה שהיתה יכולה בקלות להיות בתו.

מחזיק את הנר

יהורם גאון מחזיק את הנר ל־רב עובדיה יוסף, שערך את הטכס, והבודק את הכתובה על סך 55 אלף לירות שרשם לאורנה.

נשיקה לכלה

מעניק יהורם עם תום טכס הנישו־אין. יהורם רצה לנשק לאורנה מייד כשהגיע אל הטכס, אך שומרי המוסר שליוו אותו אסרו זאת.

חתן וכלה

יהורם ואורנה נישאים על כתפי האורחים שרבו ביניהם מי ישא את החתן והכלה ולכמה זמן. יהורם הסיר את העניבה והכיפה והיה שתוי, עליז ומשוחרר שלא כדרכו. אורנה, הבתולית למראה, הסירה את המיצנפת שחבשה בטכס הנישואין שהתקיים בבית־הכנסת, אך הקפידה כל הערב שלא להסיר את ההינומה מראשה. היא הביאה איתה מלבישה מייוחדת שתשגיח על הופעתה החיצונית. למטה משמאל: ח"כ יצחק נבון, אשתו אופירה ושרה, אם החתן.

שביום השלישי שעבר החליט זוג הנאה־בים לתת גושפנקה חוקית לסיפורם הסוער.

אורנה, בשמלת שיפון לבנה כששחלבים בשערה ובידיה, פסעה רועדת מהתרגשות אל ארוסה שציפה לה על מדרגות בית־הכנסת, אלא ששומרי המוסר בסביבה אסרו על יהורם לקרב אל הכלה, ולא נותר לו אלא להתאזר בסבלנות עד לתום טכס הנישואין, שנוהל על־ידי הרב הראשון־לציון עובדיה יוסף. יהורם היה נרגש, הזיע והתבלבל. אורנה התרגשה קצת פחות. אמו של יהורם עמדה מתחת לחופה, ליד בנה, ספקה כפיה וענתה סהד לברכו־תיו של הרב: „אמן, אמן, אם יש אלוהים בשמיים שישמע לכל התפילות."

הוריה של אורנה, שהם בני־גילו של בעלה הטרי, עמדו לצידה. האם, אשה יפה בשמלה אדומה ושיער בלונדי הביאה לחופה את כל צוות העובדים הסיני המ־אייש את מיסעדתה שבחיפה.

בלט, כרגיל, אבי הפצועים שימחה הולצברג, שמייד כתום הטכס לפת את כתפו של יהורם ההמום וצעק לתוך אוזנו: „בעוד תישעה חודשים אני רוצה ברית! אני מבטיח לך עגלה סופר־מודרנית." אורנה התערבה ואמרה לו: „יש לנו תוכ־ניות אחרות. אנחנו רוצים קודם לעשות חיים."

מטכס החופה עברה הכבודה כולה למלון המלך דויד, שם התקיימה קבלת־הפנים. הכל התנהל על מי־מנוחות, באופן סו־לידי ומנומס בדיוק כמו יהורם עצמו. אמנים מפורסמים לא ניראו בשטח, ואת הבוהמה ייצגו נציגים בודדים בלתי־אופ־ייניים: השחקן שלמה בר־שביט ואשתו דיטה, והמלחין דובי זלצר ואשתו האי־טלקיה, מתכננת האופנה גרציאלה פונ־טאנה.

צריך היה לחפש פרצופים מוכרים ב־נרות, כי יהורם הזמין לחתונתו קרובי־מישפחה וידידים קרובים בלבד.

ההצגה חייבת להימשך

אילם כוכבת החתונה היתה ללא ספק שרה, אמו הישישה והאהובה של יהורם. היא דאגה ללא־הרף לכלתה הצעירונת, לנכדיה — בהם המבוגרים מ־אשתו החדשה של בנה — ולבניה, שהמבו־גר בהם, יגאל, הוא בן 55.

לפתע, כמו מתוך הסכם מראש, הניף שימחה הולצברג את יהורם על כתפיו והחל רוקד איתו הורה, כשהוא סוחף את כל קהל החוגגים אחריו. ואורנה לא ויתרה, טיפסה גם היא על כתפיו של אחד הנו־כחים. התיירים אורחי מלון המלך דויד, שזכו בהצגת־חינם, הצטרפו לחגיגה.

מי שמכיר את יהורם גאון, היה מוכן להעיד בשבועה כי מעולם לא ראה אותו כל־כך פתוח ומשוחרר. כדי להשתחרר הוא הסיר בשלב ראשון את הכיפה, בשלב השני את העניבה, ובשלב השלישי נישק את כל הנוכחים, ללא הבדל זכר ונקבה. ואם לא די בכך, הוא עשה גם את הבלתי־צפוי: נטל את המיקרופון והחל שר לשתי אהבותיו הגדולות: מעל פיסגת הר הצו־פים לירושלים, ורוזה רוזה לאורנה, כשהוא משנה את מילות השיר ושר בלי בושה: „אורנה אורנה אורנה, את אהו־בה שלי!" כשכלתו מתמוגגת מנחת ואו־מרת לכל הסובבים: „אתם רואים מה שהאהבה עושה לבן־אדם?"

ואכן, האהבה עושה המון לבן־אדם. בין השאר היא גם מעייפת אותו. לכן, עוד לפני צאת אחרון האורחים עלו אורנה ויהורם לחדרם שבמלון, לירח־דבש קצר בן־לילה אחד. למחרת בבוקר היה על יהורם להתייצב לחזרות על תוכניתו החד־שה. ההצגה חייבת להימשך.

המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2083 י"ש אב תשל"ז, 3.8.77 שנה 41

העולם הזה

גליה שלום

ביגלל אשה זו ניטש מאבק אלים בין שוטר ואזרח

מישחקי האהבה של המישטרה